

Utkast till lagrådsremiss

Ett mer träffsäkert och korrekt bostadsbidrag

Klicka här för att ange namnunderskrift1.

Klicka här för att ange namnunderskrift2.
(Socialdepartementet)

Utkastets huvudsakliga innehåll

I utkastet lämnas förslag till ett mer träffsäkert och korrekt bostadsbidrag. Förslagen syftar till att minska risken för felaktiga utbetalningar, återkrav och skuldsättning inom bostadsbidraget.

Vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ska inkomst av tjänst bestämmas med ledning av uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer. Den bidragsgrundande inkomsten ska motsvara den försäkrades genomsnittliga månadsinkomst inom ramtiden. Ramtiden ska vara tre månader och är de tre första månaderna i en period om fyra månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser. Den bidragsgrundande inkomsten i det nya månadssystemet ska beräknas på samma inkomster som i det nuvarande årssystemet, med undantag av inkomst av näringsverksamhet. Inkomster av kapital och förmögenhet ska avse föregående år.

Den bidragsgrundande inkomsten ska även i fortsättningen beräknas i årssystemet om det saknas uppgifter i arbetsgivardeklarationer t.ex. på grund av att den försäkrade bedriver näringsverksamhet och i ärenden med internationell anknytning.

Ett bostadsbidrag i månadssystemet ska räknas om när det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten att den påverkar bidragets storlek för den aktuella månaden.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Innehållsförteckning

1	Lagtext.....	5
1.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	5
1.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall	22
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	23
1.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade.....	24
1.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall	25
1.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall	26
2	Ärendet och dess beredning	27
3	Gällande rätt.....	27
3.1	Bestämmelser om bostadsbidrag	27
3.1.1	Inkomstprövningen i bostadsbidraget.....	29
3.2	Bestämmelser om arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer	30
4	Bostadsbidraget behöver moderniseras.....	31
4.1	Ett nytt system bör baseras på månadsinkomster	31
4.2	Uppgift om inkomst av tjänst ska normalt hämtas från arbetsgivardeklarationer.....	34
4.3	Den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas på inkomster under en ramtid om tre månader.....	38
4.4	En spärrgräns för höga inkomster.....	42
4.5	Inkomster som ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten	45
4.6	Avdrag för kostnader ska inte göras vid beräkning av inkomst av tjänst.....	46
4.7	Inkomst av kapital och förmögenhet ska avse föregående år	49
4.8	Vissa skattefria inkomster och utlandsinkomster	53
4.9	Årsbelopp ersätts av månadsbelopp	57
4.10	Grundbeslut och omräkningsbeslut i månadssystemet.....	58
4.11	Den enskildes kontroll av inkomstuppgifter och anmälningsskyldighet.....	66
4.12	Omprövning av bostadsbidrag med anledning av beslut om slutlig skatt.....	67
4.13	Beräkning i årssystemet när det saknas uppgifter om inkomst av arbete per månad i en arbetsgivardeklaration	71

4.13.1	För den som bedriver näringsverksamhet ska den bidragsgrundande inkomsten även i fortsättningen beräknas i årssystemet	71
4.13.2	Beräkning av bostadsbidrag i situationer med internationell koppling.....	82
4.14	Direktåtkomst till uppgifter i beskattningsdatabasen.....	90
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	96
6	Konsekvenser av användning av månadsuppgifter inom bostadsbidraget.....	97
6.1	Metod– typfall och simuleringar för att visa konsekvenserna	97
6.2	Ekonomiska konsekvenser för individen.....	98
6.2.1	Hur användandet av månadsuppgifter i bostadsbidraget påverkar enskilda hushåll	99
6.2.2	Hur användandet av månadsuppgifter påverkar bostadsbidraget för enskilda näringsidkare	111
6.2.3	Antalet hushåll som får bostadsbidrag påverkas men snittbeloppet för dem är nästan detsamma.....	113
6.2.4	Minskad skuldsättning.....	117
6.2.5	Blir bostadsbidraget mer träffsäkert?.....	118
6.2.6	Konsekvensen av att avdrag för vissa kostnader inte görs vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten i det nya regelverket.....	120
6.3	Ekonomiska konsekvenser för den offentliga sektorn ...	121
6.3.1	Ekonomiska konsekvenser för staten.....	121
6.3.2	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna	122
6.4	Ekonomiska konsekvenser för jämställdhet	122
6.5	Ekonomiska konsekvenser för barn.....	123
6.6	Administrativa konsekvenser för enskilda.....	123
6.7	Administrativa och ekonomiska konsekvenser för myndigheter.....	124
6.7.1	Försäkringskassan.....	124
6.7.2	Pensionsmyndigheten	125
6.7.3	Övriga myndigheter.....	126
6.8	Administrativa konsekvenser för kommunerna.....	127
6.9	Risken för felaktiga utbetalningar	128
7	Författningskommentar.....	128
7.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	128
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall	150
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	150

7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade.....	151
7.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall	152
7.6	Förslaget lag om ändring i lagen (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall.....	152
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101, volym 1), i nu relevanta delar	153
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag, i nu relevanta delar.....	159
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	182

1 Lagtext

I utkastet lämnas följande förslag till lagtext.

1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 74 kap. 19 §, 95 kap. 4 §, 97 kap. 1, 5, 15, 16, 24 och 25 §§, 98 kap. 1, 4–6 och 8 §§, 101 kap. 9 §, 103 kap. 3 §, 103 d kap. 9 §, 103 e kap. 3 § och rubriken närmast före 98 kap. 8 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 97 kap. 2 § ska lyda ”Bidragsgrundande inkomst när bostadsbidraget lämnas som preliminärt bidrag och fastställs slutligt i efterhand”,

dels att det ska införas trettioen nya paragrafer, 97 kap. 1 a–1 d, 13 a–13 n och 30 §§ och 98 kap. 1 a, 1 b, 5 a, 8 a och 9 a–9 h §§, samt närmast efter 97 kap. 13 § och 98 kap. 9 § och närmast före 97 kap. 1 a, 13 a, 13 d, 13 f, 13 g, 13 j och 13 l §§ och 98 kap. 1 a, 4, 9 a och 9 d §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 98 kap. 3 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Bostadsbidrag när barn avlider”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

74 kap.

19 §¹

Äldreförsörjningsstöd ska omprövas när något förhållande som påverkar stödets storlek har ändrats.

Äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av	Äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av
---	---

– en förmån som betalas ut av myndigheten,	Försäkringskassan eller Pensions-
--	-----------------------------------

– pension enligt utländsk lagstiftning,	
– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller	

– överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.	
---	--

<i>Det som föreskrivs i andra stycket gäller också när ändring sker av</i>	<i>Andra stycket gäller också när ändring sker av</i>
--	---

– sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,	
--	--

¹ Senaste lydelse 2017:554.

– *preliminärt* bostadsbidrag – *sådant* bostadsbidrag *som enligt 98 kap., eller betalas ut löpande, eller*
 – taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av äldreförsörjningsstödet med stöd av andra och tredje styckena får en ny beräkning av stödet göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

Lydelse enligt SFS 2022:1042

Föreslagen lydelse

95 kap.

4 §

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag till hushåll som avses i 97 kap. 1 a § betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag till andra hushåll än sådana som avses i 97 kap. 1 a § betalas ut löpande på grundval av en fastställd bidragsgrundande inkomst.

97 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

I detta kapitel finns grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag i 1 a–1 d §§.

– bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,

Vidare finns bestämmelser om
 – bidragsgrundande inkomst när bostadsbidraget lämnas som preliminärt bidrag och fastställs slutligt i efterhand i 2–13 §§,
 – bidragsgrundande inkomst när slutligt bostadsbidrag lämnas månadsvis i 13 a–13 n §§,

– kostnader för bostad i 14 §,
 – beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,
 – beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
 – undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

– undantag när bidragsbehov saknas i 29 och 30 §§.

**Grundläggande bestämmelser om
beräkning av bostadsbidrag**

1 a §

Den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas enligt 2 och 3 §§ för ett hushåll med en försäkrad, om

1. den försäkrade bedriver näringsverksamhet,

2. bostadsbidraget ska samordnas som en familjeförmån enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och den försäkrade har haft inkomst av tjänst som inte redovisats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för en månad under ramtiden enligt 13 b §, eller

3. den försäkrade har haft inkomst av tjänst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstlaget tjänst och inkomsten inte har redovisats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen för en månad under ramtiden enligt 13 b §.

1 b §

Den försäkrade ska alltid anses bedriva näringsverksamhet enligt 1 a § 1 om

1. det senaste beslutet om slutlig skatt för honom eller henne omfattar inkomstlaget näringsverksamhet,

2. han eller hon är godkänd för F-skatt enligt 9 kap. 1 eller 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244), eller

3. han eller hon är delägare i ett handels- eller kommanditbolag.

1 c §

För ett hushåll med makar ska den bidragsgrundande inkomsten beräknas enligt 2 och 3 §§ om någon av makarna uppfyller förutsättningarna enligt 1 a §.

1 d §

För andra hushåll än sådana som avses i 1 a och 1 c §§ ska den bidragsgrundande inkomsten beräknas enligt 13 a §.

5 §²

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och

3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1–3.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 36 och 43 §§ samt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med en schablonintäkt enligt 42 kap. 36 och 43 §§ inkomstskattelagen.

Bidragsgrundande inkomst när slutligt bostadsbidrag lämnas månadsvis

Huvudregler

13 a §

Den bidragsgrundande inkomsten motsvarar den försäkrades genomsnittliga månadsinkomst under ramtiden enligt 13 b §.

För varje månad i ramtiden ska en inkomst beräknas enligt 13 c–13 n §§.

13 b §

Ramtiden är de tre första månaderna i en period om fyra månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser.

13 c §

Summan av följande ska ligga till grund för beräkning av den försäkrades bidragsgrundande inkomst:

1. inkomst av tjänst enligt 13 d och 13 e §§,

2. inkomst av kapital enligt 13 f §,

3. del av egen och barns förmögenhet enligt 13 g–13 j §§,

4. del av barns inkomst av kapital enligt 13 j och 13 k §§, och

5. vissa andra inkomster enligt 13 l–13 n §§.

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 5 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd ingå med 80 procent.

Inkomst av tjänst

13 d §

Inkomst av tjänst motsvarar intäkten i inkomstslaget tjänst enligt 10 och 11 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

13 e §

Inkomst av tjänst bestäms med ledning av uppgifter i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det inte har lämnats någon sådan deklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter ska inkomsten i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan.

Inkomst av kapital

13 f §

Inkomst av kapital motsvarar överskottet i inkomstslaget kapital enligt det senaste beslutet om slutlig skatt för ett inkomstår före utgången av ramtiden, fördelat med en tolfedel per månad. Före fördelningen ska överskottet ökas eller minskas med avdrag och schablonintäkter enligt 5 §.

Om beslutet om slutlig skatt har meddelats under ramtiden ska överskottet ingå som månadsinkomst enligt 13 a § andra stycket från och med månaden för beslutet.

Förmögenhet

13 g §

Ett tillägg till månadsinkomsten enligt 13 a § andra stycket ska göras med en tolfedel av 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av den förmögenhet som tillhör barnet ingå i den sammanlagda förmögenheten.

13 h §

Tillägg för makars förmögenhet ska fördelas på makarna i förhållande till deras respektive andel av den sammanlagda förmögenheten.

Tillägg för barns förmögenhet ska fördelas lika mellan makar.

13 i §

Förmögenheten beräknas enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet

vid beräkning av vissa förmåner, om inte annat följer av 9 och 10 §§.

Förmögenheten beräknas per den 31 december varje år och gäller i fråga om tillägg enligt 13 g § för tid därefter.

Barns inkomst av kapital

13 j §

Om ett eller flera barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§ har överskott i inkomstslaget kapital, ska till den försäkrades månadsinkomst enligt 13 a § andra stycket läggas en tolfedel av varje barns överskott i inkomstslaget kapital i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor per år. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast en tjugofjärdedel av varje barns överskott läggas till månadsinkomsten i den utsträckning överskottet överstiger 1 000 kronor per år.

Vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital tillämpas 5 §.

Tillägget ska fördelas lika mellan makar.

13 k §

Om beslutet om slutlig skatt för barnet har meddelats under ramtiden ska överskottet ingå som månadsinkomst enligt 13 a § andra stycket från och med månaden för beslutet.

Vissa andra inkomster

13 l §

Med vissa andra inkomster enligt 13 c § första stycket 5 avses följande inkomster:

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, utom de delar som avser tilläggsbidrag,

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor,

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och

5. etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare.

13 m §

Ett skattefritt stipendium som betalas ut med ett engångsbelopp ska fördelas med en tolfedel per månad från och med månaden för utbetalningen.

13 n §

Inkomster som avses i 13 l § 4 bestäms med ledning av uppgifter i en arbetsgivardeklaration, i en förenklad arbetsgivardeklaration eller i en särskild skattedeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det inte finns någon sådan deklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter ska inkomsten i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan.

Lydelse enligt SFS 2022:1042

Föreslagen lydelse

15 §

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 2 och 3 §§ överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med

20 procent av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 13 a § första stycket överstiger 12 500 kronor för en försäkrad, eller för makar 6 250 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

Om den bidragsgrundande inkomsten har fastställts enligt 2 och 3 §§ ska bidrag som beräknats till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år inte betalas ut.

Om den bidragsgrundande inkomsten har fastställts enligt 13 a § ska bidrag som beräknats till mindre belopp än 100 kronor för en månad inte betalas ut.

24 §

Bostadsbidrag till hushåll utan barn beräknas enligt 26–28 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 41 000 kronor för en försäkrad, eller 58 000 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 2 och 3 §§ överstiger 41 000 kronor för en försäkrad, eller 58 000 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 13 a § första stycket överstiger 3 400 kronor för en försäkrad, eller 4 800 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

25 §

Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

Om den bidragsgrundande inkomsten har beräknats enligt 2 och 3 §§ ska bidrag som fastställts till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år inte betalas ut.

Om den bidragsgrundande inkomsten har beräknats enligt

13 a § ska bidrag som fastställts till mindre belopp än 100 kronor för en månad inte betalas ut.

30 §

Bostadsbidrag beräknat enligt 13 a § lämnas inte

1. till barnfamiljer enligt 15–18 och 20–23 §§, om hushållet har haft inkomster enligt andra stycket som uppgår till minst 516 000 kronor, eller

2. till hushåll utan barn enligt 24–28 §§, om hushållet har haft sådana inkomster som uppgår till minst 190 000 kronor.

Med inkomster i första stycket avses

1. inkomster av tjänst som har redovisats i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för de tolv första månaderna i en period om tretton månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser, och

2. inkomster i form av studiemedel enligt 13 l § 2 under samma tolv månadersperiod utan den begränsning som anges i 13 c § andra stycket.

Om det är fråga om makar gäller beloppet i första stycket för makarna tillsammans.

Lydelse enligt SFS 2022:1042

Föreslagen lydelse

98 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- beslut om slutligt bostadsbidrag som lämnas månadsvis i 1 a och 1 b §§,*
- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,*
- bostadsbidrag när barn avlider i 3 §,*
- avrundning av månadsbelopp i 4 §,*
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,*

– omprövning vid ändrade
förhållanden i 8 och 9 §§, och

– omprövning när preliminärt
bidrag lämnats i 8–9 §§,

– omprövning när slutligt bidrag
lämnats månadsvis i 9 a–9 h §§,
och

– utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**Beslut om slutligt bostadsbidrag
som lämnas månadsvis**

1 a §

*I ett beslut att bevilja bostads-
bidrag beräknat enligt 97 kap. 13 §
ska Försäkringskassan ange med
vilket månadsbelopp och för vilken
period bidraget har beviljats.
Beslutet ska innehålla en
upplysning om att beloppet för
varje månad kan komma att ändras
vid en omräkning enligt 9 a § första
stycket 1.*

*Försäkringskassan ska fastställa
månadsbeloppet enligt första
stycket till noll kronor om den
försäkrade uppfyller de grund-
läggande förutsättningarna för att
få bostadsbidrag men bidrag inte
kan lämnas på grund av att*

*1. den försäkrade har en för hög
bidragsgrundande inkomst, eller*

*2. bestämmelsen i 97 kap. 30 § är
tillämplig.*

1 b §

*I ett beslut enligt 1 a § ska För-
säkringskassan också redovisa
vilka månadsinkomster enligt
97 kap. 13 c § som har ingått i den
bidragsgrundande inkomsten. Om
denna inkomst har bestämts med
ledning av uppgifter i en
arbetsgivardeklaration eller i en
förenklad arbetsgivardeklaration
enligt 26 kap. skatteförfarande-
lagen (2011:1244), ska Försäk-
ringskassan i beslutet redovisa
innehållet i de deklarationer som
utgör grund för beslutet. Av*

beslutet ska det även framgå om någon arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration inte har lämnats för en månad under ramtiden.

Om beslutet innehåller felaktiga eller ofullständiga inkomst-uppgifter ska den försäkrade anmäla detta till Försäkringskassan.

Avrundning av månadsbelopp

4 §

<i>Preliminärt bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.</i>	<i>Bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.</i>
--	--

5 §³

Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter det att beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har meddelats.

Om preliminärt bidrag har lämnats med stöd av 9 c § ska det slutliga bostadsbidraget avse samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

5 a §

Slutligt bostadsbidrag bestäms även i efterhand för det föregående kalenderåret, om

1. ett beslut om slutlig skatt för det året omfattar inkomstslaget näringsverksamhet för någon av personerna i hushållet men bostadsbidraget för någon månad har beräknats enligt 97 kap. 13 a §, eller

2. det framkommer att någon av personerna i hushållet under det året har haft sådana inkomster som avses i 97 kap. 1 a § 2 eller 3 men bostadsbidraget för någon månad har beräknats enligt 13 a § samma kapitel.

Slutligt bostadsbidrag enligt första stycket beräknas enligt 97 kap. 2 och 3 §§ och avser samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

Ett slutligt bostadsbidrag får inte bestämmas enligt första stycket efter utgången av sjätte året efter det år som bostadsbidraget avser.

6 §

Bestäms det slutliga bostadsbidraget till högre belopp än det som för samma år har betalats ut i *preliminärt bidrag*, ska skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till lägre belopp än det som för samma år har betalats ut i *preliminärt bidrag*, ska skillnaden betalas tillbaka enligt vad som anges i 108 kap. 9, 11–14 och 22 §§.

Belopp under 1 200 kronor ska varken betalas ut eller betalas tillbaka.

Omrövning vid ändrade förhållanden

Bestäms det slutliga bostadsbidraget enligt 5 eller 5 a § till ett högre belopp än det som för samma år har betalats ut, ska skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till ett lägre belopp än det som för samma år har betalats ut, ska skillnaden betalas tillbaka enligt 108 kap. 9, 11–14 och 22 §§.

Omrövning när preliminärt bidrag lämnats

8 §

Det preliminära bidraget ska omprövas om något har inträffat som påverkar storleken av bidraget. Försäkringskassan får avstå från att besluta om ändring, om det som har inträffat endast i liten utsträckning påverkar bidraget.

Det preliminära bidraget ska omprövas om något har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget. Försäkringskassan får avstå från att besluta om ändring, om det som har inträffat endast i liten utsträckning påverkar bidraget.

8 a §

Om den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna i 97 kap. 1 a § för en beräkning av bostadsbidraget enligt 2 och 3 §§ samma kapitel, ska det preliminära bidraget omprövas från och med januari månad nästkommande år.

Om den försäkrade då fortfarande har rätt till bostadsbidrag lämnas bidrag beräknat enligt 97 kap. 13 a §.

Omrövning när slutligt bidrag lämnats månadsvis

Omrövning vid ändrade förhållanden

9 a §

Om den bidragsgrundande inkomsten har beräknats enligt 97 kap. 13 a § ska bostadsbidraget

1. omräknas om det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten att den påverkar bostadsbidragets storlek för den aktuella månaden, eller

2. omprövas om något annat har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget.

Vid en omräkning enligt första stycket 1 får en ny beräkning av bostadsbidraget göras enbart utifrån den ändring som ligger till grund för omräkningen.

Vid en omräkning enligt första stycket 1 gäller ändringen av bostadsbidragets storlek för samtliga månader som återstår enligt det beslut som avses i 1 a §. Bestämmelserna i 1 a och 1 b §§ ska tillämpas i fråga om omräkningsbeslutet.

9 b §

Ett beslut om omräkning enligt 9 a § första stycket 1 får meddelas utan föregående underrättelse.

9 c §

Om bostadsbidraget omprövas enligt 9 a § första stycket 2 med anledning av att den försäkrade uppfyller förutsättningarna i 97 kap. 1 a § för en beräkning enligt 2 och 3 §§ samma kapitel, ska ett preliminärt bostadsbidrag bestämmas enligt 2 § detta kapitel.

Om den försäkrade inte medverkar till att Försäkringskassan kan uppskatta en bidragsgrundande inkomst enligt 2 §, ska

Försäkringskassan besluta att dra in bostadsbidrag som tidigare har beviljats.

Omprovning med anledning av efterkontroll

9 d §

Försäkringskassan ska göra en efterkontroll enligt 9 e och 9 f §§ och, i förekommande fall, en omprovning enligt 9 g §, om

1. den försäkrades bostadsbidrag har bestämts enligt 97 kap. 13 a § för någon månad under ett kalenderår, och

2. intäkten i inkomstslaget tjänst enligt ett beslut om slutlig skatt för samma kalenderår överstiger den inkomst av tjänst som framgår av arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) med minst 6 000 kronor.

Om det är fråga om makar gäller det belopp som anges i första stycket 2 för makarna tillsammans.

9 e §

Försäkringskassan ska minska skillnaden mellan beloppen enligt 9 d § första stycket 2 med sådana inkomster av tjänst som inte framgår av arbetsgivardeklarationer eller förenklade arbetsgivardeklarationer men som har ingått vid beräkning av bidragsgrundande inkomst. Om skillnaden fortfarande uppgår till minst 6 000 kronor efter en sådan minskning, gäller 9 f och 9 g §§. Om skillnaden är lägre än 6 000 kronor efter minskningen ska inga ytterligare åtgärder vidtas.

9 f §

Försäkringskassan ska utreda i vilken utsträckning skillnaden

gäller månader som har ingått i ramtiden för lämnat bostadsbidrag.

Om den försäkrade inte visar grund för någon annan fördelning av skillnaden ska den anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret.

9 g §

En omprövning ska göras med anledning av sådan skillnad som påverkar den bidragsgrundande inkomsten för en månad med bostadsbidrag. Skillnaden ska läggas till den bidragsgrundande inkomsten för månader som har ingått i ramtiden. Omprövningen avser enbart inkomst av tjänst. Vid omprövningen bestäms nya belopp för bostadsbidrag för de aktuella månaderna.

9 h §

En omprövning enligt 9 g § får inte göras efter utgången av sjätte året efter det år som beslutet om slutlig skatt avser.

101 kap.

9 §

Bostadstillägg lämnas inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap.

Bostadstillägg lämnas inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av sådant bostadsbidrag som betalas ut löpande.

103 kap.

3 §⁴

Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse, om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

1. en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,
2. pension enligt utländsk lagstiftning,
3. avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller
4. överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Det som anges i första stycket *Första stycket gäller också när*
gäller också när ändring sker av ändring sker av
– sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,
– *preliminärt* bostadsbidrag – *sådant* bostadsbidrag *som*
enligt 98 kap., eller *betalas ut löpande*, eller
– taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen
(2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av bostadstillägget med stöd av första och andra styckena får en ny beräkning av bostadstillägget göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

103 d kap.

9 §⁵

Boendetillägget enligt 8 § ska Boendetillägget enligt 8 § ska
minskas med det belopp som minskas med *sådant* bostadsbidrag
lämnas som *preliminärt* bostads- *som betalas ut löpande*.
bidrag enligt 98 kap.

Om boendetillägg lämnas till Om boendetillägg lämnas till
båda makarna ska boendetillägget båda makarna ska boendetillägget
till vardera maken minskas med till vardera maken minskas med
halva *det preliminära* bostads- halva bostadsbidraget enligt första
bidraget enligt första stycket. stycket.

103 e kap.

3 §⁶

Boendetillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den bidragsgrundande inkomsten enligt 103 d kap. 6 § ändras.

Det som anges i första stycket *Första stycket gäller också när*
gäller också när ändring sker av ändring sker av
– förmånsnivån i de förmåner som anges i 103 c kap. 4 §, eller
– *preliminärt* bostadsbidrag – *sådant* bostadsbidrag *som*
enligt 98 kap. *betalas ut löpande*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

3. Om en försäkrad före ikraftträdandet har beviljats preliminärt bostadsbidrag som avser tid därefter, ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag för sådan tid.

⁵ Senaste lydelse 2015:963.

⁶ Senaste lydelse 2015:963.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 3 a § lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2024/25:89

Föreslagen lydelse

3 a §

För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *uppgående* till ett belopp om etthundrasjuttiofemtusen (175 000) *kr* anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. bestämmelserna om bostadsbidrag i 97 kap. 6–10 §§ socialförsäkringsbalken,

2. bestämmelserna om bostadstillägg i 102 kap. 10–13 §§ samma balk,

3. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000),

4. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), och

5. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om etthundrasjuttiofemtusen (175 000) *kronor* anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. bestämmelserna om bostadsbidrag i 97 kap. 6–10 *och 13 g–13 i* §§ socialförsäkringsbalken,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 8 c § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 8 c §²

Försäkringskassan får ha direktåtkomst till uppgifter i beskattningsdatabasen, om uppgifterna behövs i ett ärende om

1. betalningsskyldighet för en bidragsskyldig förälder enligt 19 kap. socialförsäkringsbalken,

2. bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst enligt 26 kap. socialförsäkringsbalken, eller

3. beräkning av bostadsbidrag enligt 97 kap. socialförsäkringsbalken. 3. beräkning av bostadsbidrag enligt 97 *eller* 98 kap. socialförsäkringsbalken.

Direktåtkomsten får endast omfatta

1. uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

2. identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren, och

3. uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2018:1631.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2024/25:89

Föreslagen lydelse

2 §

För den som enligt regeringsbeslut fått ersättning för foster-skador som antas orsakade av de i Sverige sålda läkemedlen Neurosedyn eller Noxodyn ska tillgångar *uppgående* till ett belopp om femhundrausen (500 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpningen av

För den som enligt regeringsbeslut fått ersättning för foster-skador som antas orsakade av de i Sverige sålda läkemedlen Neurosedyn eller Noxodyn ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om femhundrausen (500 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpningen av

1. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
2. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
3. 97 kap. 6–10 §§ socialförsäkringsbalken,
4. 2 kap. 7 § och 4 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395),
5. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000), och
6. 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2024/25:89

Föreslagen lydelse

16 §

För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *uppgående* till ett belopp om tvåhundrafemtiotusen (250 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. 97 kap. 6–10 §§ och 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken,

2. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),

3. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,

4. 2 kap. 7 § och 4 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395), eller

5. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000).

För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om tvåhundrafemtiotusen (250 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. 97 kap. 6–10 och *13 g–13 i* §§ *samt* 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2024/25:89

Föreslagen lydelse

10 §

För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *uppgående* till ett belopp om tvåhundrajugofemtusen (225 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. 97 kap. 6–10 §§ och 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken,

2. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),

3. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,

4. 2 kap. 7 § och 4 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395), eller

5. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000).

För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om tvåhundrajugofemtusen (225 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. 97 kap. 6–10 och *13 g–13 i* §§ *samt* 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i augusti 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna för bostadsbidrag och underhållsstöd i syfte att öka den fördelningsmässiga träffsäkerheten och minska skuldsättningen inom förmånerna (dir. 2018:97). I december 2021 överlämnade utredaren betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101, volym 1) och Ett nytt bostads- och familjestöd (Bofast) och statlig underhållsreglering (volym 2).

I volym 1 av betänkandet föreslås att bostadsbidrag och betalningsskyldighet för underhållsstöd ska beräknas månadsvis med ledning av inkomstuppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationer. I volym 2 av betänkandet föreslås en reformering av strukturen för de behovsprövade stöden inom den ekonomiska familjepolitiken.

En sammanfattning av betänkandets volym 1, i nu relevanta delar, finns i *bilaga 1* och betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*, när det gäller bostadsbidrag. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2022/00436).

I detta utkast till lagrådsremiss behandlas betänkandets förslag om månadsberäkning av bostadsbidrag. Förslagen om betalningsskyldighet för underhållsstöd bereds vidare i Regeringskansliet.

3 Gällande rätt

3.1 Bestämmelser om bostadsbidrag

Bostadsbidraget är en inkomstprövad socialförsäkringsförmån som har såväl bostadspolitiska som familjepolitiska syften. Bidraget lämnas dels till barnfamiljer, dels till ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år och som inte har barn. Bestämmelser om bostadsbidrag finns i 95–98 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB.

Bostadsbidrag till barnfamiljer lämnas till hushåll med barn som är yngre än 18 år eller som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp. Rätt till bostadsbidrag som barnfamilj gäller för den som har vårdnaden om barn och varaktigt bor tillsammans med barnet, på heltid eller växelvis ungefär halva tiden, och för den som med anledning av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Bostadsbidragets storlek bestäms av hushållets sammansättning, den bidragsgrundande bostadskostnaden, bostadens storlek och den bidragsgrundande inkomsten.

Barnfamiljer kan dels få ett bidrag till bostadskostnader, dels ett bidrag för att barn stadigvarande bor eller tidvis vistas i hushållet. Det senare lämnas som särskilt bidrag för hemmavarande barn, särskilt bidrag för barn som bor växelvis och som bidrag för umgängesbarn. De särskilda

bidragens och umgängesbidragets storlek beräknas efter antalet barn i familjen, men maximalt tre barn får beaktas. Unga utan barn kan endast få bidrag till bostadskostnader.

För rätt till bidrag till bostadskostnader är huvudregeln att man måste ha en egen bostad, dvs. äga bostaden eller inneha en hyres- eller bostadsrätt, samt vara folkbokförd i bostaden och stadigvarande bo där. Bidrag till bostadskostnader lämnas till barnfamiljer med hälften av bostadskostnader mellan en nedre gräns och en övre gräns som varierar med antalet barn. För unga utan barn gäller att bidrag till bostadskostnader lämnas med 90 respektive 65 procent av bostadskostnaden mellan vissa angivna gränser.

Bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån vilket innebär att hushållets inkomster och tillgångar minskar bostadsbidraget. Den bidragsgrundande inkomsten, som beräknas med utgångspunkt i skatterättsliga regler, är summan av överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital samt del av egen förmögenhet och del av barns förmögenhet och inkomst av kapital (se avsnitt 3.1.1).

Den som ansöker om bostadsbidrag ska göra det skriftligen till Försäkringskassan. Ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs för att bedöma rätten till bidrag. Makar och sambor ska ansöka gemensamt om bostadsbidrag för sin gemensamma bostad.

Bostadsbidraget betalas ut löpande som ett preliminärt bidrag. Det preliminära bostadsbidraget beräknas utifrån en uppskattad bidragsgrundande inkomst för det kalenderår som bostadsbidraget avser och ska så nära som möjligt motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas. Ett beslut om bostadsbidrag får avse längst 12 månader. Preliminärt bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor. Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

En bidragsmottagare är skyldig att anmäla ändrade inkomster och förhållanden till Försäkringskassan.

Slutligt bostadsbidrag bestäms i efterhand för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats av Skatteverket. Den som har haft lägre inkomster än vad som preliminärt uppgavs till Försäkringskassan får en tilläggsutbetalning med ränta. Den som uppskattade sina inkomster för lågt får betala tillbaka det belopp som har betalats ut för mycket, plus en avgift. Tilläggsutbetalning och återbetalning kommer dock bara i fråga när skillnaden mellan slutligt och preliminärt bostadsbidrag är minst 1 200 kronor under ett år.

Den som får eller har fått bostadsbidrag kan också bli återbetalningsskyldig när bostadsbidrag har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp.

Bostadsbidrag i form av särskilt bidrag för hemmavarande barn, särskilt bidrag för barn som bor växelvis och umgängesbidrag är klassificerade som familjeförmåner och ska samordnas enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

3.1.1 Inkomstprövningen i bostadsbidraget

Bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån vilket innebär att hushållets inkomster och tillgångar minskar bostadsbidraget. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre än 150 000 kronor för ensamstående eller 75 000 kronor per person för makar, minskas bostadsbidraget med 20 procent av den överskjutande inkomsten. För unga utan barn gäller i stället att om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 41 000 kronor för en försäkrad eller 58 000 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Den bidragsgrundande inkomsten beräknas, som nämnts ovan, med utgångspunkt i skatterättsliga regler. Den bidragsgrundande inkomsten är summan av överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital samt del av egen förmögenhet och del av barns förmögenhet och inkomst av kapital.

Överskott i inkomstslaget tjänst beräknas genom att intäktsposterna minskas med kostnadsposterna. Till inkomstslaget tjänst räknas inkomster och utgifter på grund av tjänst till den del de inte ska räknas till inkomstlagen näringsverksamhet eller kapital. Det handlar i första hand om inkomst till följd av anställning, uppdrag eller annan inkomstgivande verksamhet som är av varaktig eller tillfällig natur. Hit hänförs även ersättningar som utges i stället för lön, t.ex. pension, sjukpenning eller ersättning från arbetslöshetskassa. Kostnadsposter som kan ge rätt till avdrag är t.ex. tjänsteresor, dubbel bosättning och egenavgifter.

Överskottet i inkomstslaget näringsverksamhet ska ökas genom att vissa avdrag som har karaktär av vinstdispositioner återläggs. Dessa är t.ex. avsättning till periodiseringsfonder, avdrag för egen pension (viss del), ökning av expansionsmedel och avdrag för underskott tidigare beskattningsår. Överskottet av näringsverksamhet ska minskas med återförda avdrag för avsättning till periodiseringsfond och expansionsfond. Vid underskott av näringsverksamhet ska underskottet i stället minskas med motsvarande avdrag och ökas med återförda avdrag.

Vid beräkning av bidragsgrundande inkomst för bostadsbidrag ska överskottet i inkomstslaget kapital i regel ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, med undantag för vissa avdrag som ska beaktas vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten. De avdrag som ska beaktas vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten är avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster, uppskovsavgifter vid byte av bostad och avdrag för negativ räntefördelning. Barns överskott av kapital ska läggas till den bidragsgrundande inkomsten i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor per år. För barn som bor växelvis ska hälften av barnets överskott läggas till den bidragsgrundande inkomsten.

Även hushållets sammanlagda förmögenhet över 100 000 kronor beaktas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten. Den bidragsgrundande inkomsten ökas med 15 procent av förmögenheter som överstiger 100 000 kronor. I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn, men för barn som bor växelvis ingår endast hälften av förmögenheten som tillhör barnet. Vid beräkningen av ett barns förmögenhet ska vissa tillgångar undantas, bl.a. ersättning som barnet har fått med anledning av personskada eller

kränkning och tillgångar som barnet förvärvat genom gåva eller testamente, under förutsättning att förvärvet skett från någon annan än barnets förmyndare och att det är förenat med vissa villkor. Förmögenheten beräknas enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner. Förmögenheten beräknas per den 31 december det år som bostadsbidraget avser.

Vissa andra inkomster ingår också i den bidragsgrundande inkomsten. Det handlar om vissa utlandsinkomster som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital, studiemedel i form av studiebidrag och studiestartsstöd (som ingår med 80 procent), skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad, inkomster som är skattepliktiga enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta samt etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare.

3.2 Bestämmelser om arbetsgivardeklarerationer och förenklade arbetsgivardeklarerationer

Sedan 2019 är arbetsgivare och andra utbetalare av ersättning för arbete skyldiga att månadsvis i arbetsgivardeklarerationen lämna vissa uppgifter per betalningsmottagare, det vill säga på individnivå. Tidigare lämnades uppgifterna årligen till Skatteverket i en kontrolluppgift.

Bestämmelser om arbetsgivardeklarerationer finns i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244).

Arbetsgivardeklareration ska lämnas av den som har betalat ut ersättning för arbete och ersättning som jämföras med ersättning för arbete som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för. Arbetsgivardeklareration ska också lämnas av den som har gjort skatteavdrag utan att vara skyldig att göra det. Även den som betalar ut sådan ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift ska redovisa ersättningen i en arbetsgivardeklareration.

I en arbetsgivardeklareration ska per betalningsmottagare bl.a. lämnas uppgift om den ersättning som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter för, och skatteavdragets belopp. En arbetsgivardeklareration ska lämnas per redovisningsperiod. En redovisningsperiod omfattar en kalendermånad.

Tidpunkten för att lämna arbetsgivardeklarerationen styrs av om den deklarerationsskyldige ska redovisa mervärdesskatt och beskattningsunderlagets storlek. Om den deklarerationsskyldige är skyldig att redovisa mervärdesskatt på beskattningsunderlag som beräknas uppgå till högst 40 miljoner kronor eller inte är skyldig att redovisa mervärdesskatt, ska arbetsgivardeklarerationen som huvudregel ha kommit in senast den 12:e i månaden efter utgången av redovisningsperioden. Även kommuner och regioner ska komma in med arbetsgivardeklarerationer senast den 12:e i månaden efter redovisningsperioden. Om den deklarerationsskyldige är skyldig att redovisa mervärdesskatt på beskattningsunderlag som beräknas överstiga 40 miljoner kronor ska

arbetsgivardeklarationen, som huvudregel, ha kommit in senast den 26:e i månaden efter utgången av redovisningsperioden.

Om den deklarationsskyldige har lämnat en felaktig uppgift eller har missat att lämna en uppgift avseende en viss betalningsmottagare, ska den deklarationsskyldige snarast ändra uppgiften eller genom tillägg lämna de uppgifter som behövs. Ändring eller tillägg av uppgifter ska dock inte göras efter utgången av det sjätte året efter det kalenderår som uppgiften hänför sig till.

Utbetalaren har en skyldighet att informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i arbetsgivardeklarationen. Informationen ska lämnas senast den dag då arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket. Om en ändring eller tillägg görs ska utbetalaren senast den dag då uppgifterna lämnas till Skatteverket informera den som uppgifterna avser om de uppgifter som lämnas till Skatteverket.

Skatteverket får förelägga den som inte har fullgjort en skyldighet att lämna arbetsgivardeklaration att fullgöra skyldigheten. Föreläggandet får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs.

En fysisk person eller ett dödsbo som har betalat ut ersättning för arbete till en annan fysisk person får fullgöra skyldigheten att lämna arbetsgivardeklaration för den ersättningen genom att lämna en förenklad arbetsgivardeklaration. Detta får bara ske om ersättningen inte utgör utgift i en näringsverksamhet som utbetalaren bedriver. En förenklad arbetsgivardeklaration ska bara lämnas för redovisningsperioder då ersättning har betalats ut. En deklaration ska lämnas för varje betalningsmottagare. En redovisningsperiod omfattar en kalendermånad.

En förenklad arbetsgivardeklaration ska bl.a. innehålla uppgift om den ersättning som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för och betala arbetsgivaravgifter för, verkställt skatteavdrag och periodens arbetsgivaravgifter.

4 Bostadsbidraget behöver moderniseras

4.1 Ett nytt system bör baseras på månadsinkomster

Bostadsbidragets nuvarande konstruktion skapar problem

Vid en ansökan om bostadsbidrag ska den sökande uppskatta sina inkomster under det eller de kalenderår som ansökan avser. För många personer kan det vara svårt göra en korrekt uppskattning av sina framtida inkomster, särskilt för dem med oregelbundna inkomster eller en svag anknytning till arbetsmarknaden.

Bostadsbidrag lämnas som ett preliminärt bidrag utifrån en uppskattad bidragsgrundande inkomst för ett helt kalenderår. Den uppskattade bidragsgrundande inkomsten stäms sedan av i efterhand mot Skatteverkets

beslut om slutlig skatt för det aktuella året och ett slutligt bostadsbidrag bestäms.

Bostadsbidraget beräknas utifrån hela kalenderårets inkomster. Beräkningen av bidraget för en viss månad är med andra ord inte kopplad till inkomsten under den månaden utan till en tolfedel av den sammanlagda inkomsten under kalenderåret.

Den kalenderårsbaserade utformningen leder exempelvis till att den som under en del av året har en lägre inkomst och får ett bostadsbidrag som motsvarar det behov som hushållet då har kan bli återbetalningsskyldig på grund av en oväntad inkomstökning under en senare del av året. Även om den försäkrade anmäler inkomstförändringen till Försäkringskassan och bostadsbidraget justeras, kan den högre inkomsten leda till ett återkrav av tidigare utbetalt bostadsbidrag.

Konstruktionen av bostadsbidraget leder också till en omfattande administration för Försäkringskassan med hanteringen av avstämningar och efterföljande återkrav och fordringshantering samt tilläggsutbetalningar.

Bostadsbidraget är ett viktigt stöd för barnfamiljer med låga inkomster och små ekonomiska marginaler. Det är därför problematiskt att bidragets konstruktion leder till att många mottagare av bostadsbidrag blir återbetalningsskyldiga och även skuldsatta.

Ett nytt regelverk bör utgå från att bostadsbidraget i så hög grad som möjligt ska beräknas utifrån aktuella och tillförlitliga uppgifter från en extern källa. Regelverket bör utformas på ett sätt som möjliggör en enkel och effektiv administration med goda kontrollmöjligheter.

Behov av att minska felaktiga utbetalningar, återkrav och skuldsättning

Den årliga avstämningen av bostadsbidraget, som sker i efterhand när Skatteverkets besked om slutlig skatt har meddelats, resulterar i att en stor andel av bostadsbidragsmottagarna blir återbetalningsskyldiga på grund av att de haft högre inkomster än den uppskattade inkomsten. Det kan vara oavsiktliga eller avsiktliga fel som ligger bakom felaktiga inkomstuppgifter. Det är eftersträvänsvärt att bostadsbidraget betalas ut med ett korrekt belopp redan från början så att avstämning med efterföljande återbetalning eller tilläggsutbetalning inte behövs.

Enligt Försäkringskassan var antalet upptäckta felaktiga utbetalningar inom det slutliga bostadsbidraget 67 500 efter avstämningen av 2023 års bostadsbidrag, vilket innebär att 40 procent av bidragsmottagarna kommer att få betala tillbaka hela eller delar av bidraget. I genomsnitt skulle en barnfamilj betala tillbaka 8 436 kronor och ett ungdomshushåll utan barn 5 330 kronor. Totalt återkrävde Försäkringskassan 527 miljoner kronor efter avstämningen av 2023 års bostadsbidrag. Antalet felaktiga utbetalningar och summan av återkraven har minskat till följd av att antalet bostadsbidragsmottagare har minskat (Försäkringskassans årsredovisning 2024 s. 35). Att få rätt bidragsbelopp när bidraget behövs är viktigt. Cirka 15 procent av bidragsmottagarna fick en tilläggsutbetalning efter avstämningen. Det innebär att inte ens hälften av bidragsmottagarna fick rätt bidragsbelopp på en gång.

Målgruppen för bostadsbidraget är hushåll med relativt låga inkomster och små ekonomiska marginaler som kan ha svårt att betala tillbaka för

mycket utbetalt bostadsbidrag. Av alla krav som Försäkringskassan överlämnat till Kronofogdemyndigheten de tre senaste åren stod bostadsbidraget för 58 procent. Det totala antalet krav avseende bostadsbidrag som överlämnades till Kronofogdemyndigheten 2024 var 11 100 enligt uppgifter från Kronofogdemyndigheten.

Problemen med felaktiga utbetalningar, återkrav och skuldsättning inom bostadsbidraget har lyfts fram i ett flertal rapporter och betänkanden, bl.a. av Ekonomistyrningsverket (ESV), Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Riksrevisionen och 2021 års bidragsbrottsutredning (S 2021:03).

Ekonomistyrningsverket (ESV) har i rapporten Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (ESV 2023:22) angett att bostadsbidraget är en av de fyra enskilda ersättningarna med störst andel felaktiga utbetalningar. Totalskattningen inom bostadsbidrag visade att 748 miljoner kronor har betalats ut felaktigt, vilket motsvarar 17,7 procent av de totala utbetalningarna för ersättningen, varav den enskilde nästan alltid var den som orsakade felen och andelen avsiktliga fel bedömdes uppgå till 31 procent av de fel som den sökande orsakar. Felaktiga inkomstuppgifter skattades ge felaktiga utbetalningar motsvarande 587 miljoner kronor vilket utgjorde 78 procent av samtliga felaktiga utbetalningar.

En grundläggande förutsättning för att förebygga felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är att det ska vara lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag och ersättning. Det kan vara svårt och ibland omöjligt för enskilda att vid en ansökan om bostadsbidrag uppskatta sina framtida inkomster för ett helt kalenderår. Myndigheternas förutsättningar att motverka felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen och andra offentliga stödssystem påverkas av systemens utformning. Det gäller t.ex. i vilken mån en ersättning baseras på uppgifter som kan inhämtas från eller kontrolleras mot en tillförlitlig källa. För att upprätthålla legitimiteten i välfärdssystemen och för att de ska uppfattas som trovärdiga och rättvisa är det avgörande att förmåner och ersättningar endast beviljas den som har rätt till dem. En förutsättning för detta och för att kunna stävja angrepp på välfärdssystemen är att det finns korrekta och tillförlitliga beslutsunderlag.

Bostadsbidragets träffsäkerhet behöver förbättras

Ur ett träffsäkerhetsperspektiv får det anses problematiskt att så många bostadsbidragsmottagare inte får ett korrekt bidragsbelopp från början och antingen blir återbetalningsskyldiga eller får ett tilläggsbelopp i efterhand i samband med att det slutliga bostadsbidraget bestäms. När det uppstår ett krav på återbetalning eller sker en tilläggsutbetalning har ett för högt respektive ett för lågt bostadsbidrag betalats ut jämfört med hushållets faktiska inkomster och behov av bidrag.

Inkomsten beräknas för hela kalenderåret och anses vara lika fördelad på varje månad under året. Det innebär att det tar tid innan inkomstförändringar påverkar bostadsbidraget. Förändringar av inkomsten bör kunna få ett snabbare genomslag och påverka bostadsbidraget tidigare än i dag nu när det för de allra flesta personer finns uppgifter om inkomster på månadsbasis.

Bostadsbidraget bör vara högre under tider med lägre inkomster och lägre under tider med högre inkomster. Det innebär att bostadsbidrag bör kunna lämnas när det finns ett behov av bostadsbidrag, t.ex. vid oregelbundna inkomster eller när hushållets ekonomiska förutsättningar försämrats. Träffsäkerheten ökar när bidragets storlek står i proportion till hushållets aktuella inkomst och behov av bostadsbidrag.

Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen ger nya förutsättningar

Sedan den 1 januari 2019 är arbetsgivare och andra utbetalare skyldiga att till Skatteverket löpande redovisa uppgifter om utbetald ersättning och skatteavdrag på individnivå, dvs. per betalningsmottagare. Uppgifterna används i dagsläget av Försäkringskassan vid t.ex. rimlighetsbedömningar av inkomstuppgifter som enskilda lämnar i samband med ansökan om bostadsbidrag. För att uppgifterna från arbetsgivardeklarationerna ska kunna ligga till grund för beräkningen av bostadsbidrag behöver emellertid villkoren för förmånen ändras.

Uppgifterna på individnivå i arbetsgivardeklarationerna har generellt sett hög kvalitet och ändras sällan i efterhand. Genom arbetsgivardeklarationerna kan Försäkringskassan få tillgång till i huvudsak tillförlitliga inkomstuppgifter. Tillgången till dessa uppgifter gör att det finns förutsättningar att beräkna bostadsbidrag utifrån aktuella och tillförlitliga inkomstuppgifter från en extern källa i stället för på uppskattade inkomster som baseras på den enskildes egna uppgifter och som stäms av först i efterhand mot beslut om slutlig skatt.

4.2 Uppgift om inkomst av tjänst ska normalt hämtas från arbetsgivardeklarationer

Utkastets förslag: Vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ska inkomst av tjänst bestämmas med ledning av uppgifter per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer.

Om det inte finns någon sådan deklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter ska inkomsten i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan.

Utredningens förslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget om att uppgifter på individnivå från arbetsgivardeklarationer används vid beräkningen av bostadsbidrag, är positiva till förslaget eller har inget att invända mot det. *Försäkringskassan* avstyrker förslaget.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) framför att en reform där stöden provas mot aktuella inkomster är synnerligen önskvärd. *Konsumentverket*, *Kronofogdemyndigheten*, *Sveriges allmännyttan* och *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* är positiva till förslaget då det minskar risken för återkrav och skuldsättning. Även *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* instämmer i att förslagen

kan minska skuldsättningen och öka träffsäkerheten, vilket är viktigt bland annat ur ett barnperspektiv. *Socialstyrelsen* anser att förslaget kan bidra till minskad skuldsättning hos enskilda och bättre ekonomiska förutsättningar för familjer med låg ekonomisk standard. *Sveriges makalösa föräldrar* är också positiva till förslaget, eftersom det torde minska risken för skuldsättning, men anser att det blir ett ökat ansvar för den bidragssökande att inkomma med sådana uppgifter som inte går att inhämta från Skatteverket. *Stiftelsen Allmänna Barnhuset* framför att det är bra med en större träffsäkerhet i bidragssystemet eftersom barn kan drabbas negativt om hushållet är skuldsatt. Även *Stockholms studentkårer* och *Sveriges förenade studentkårer* instämmer i att förslaget kan minska risken för skuldsättning för bland annat studenter. *Sveriges kvinnoorganisationer* välkomnar förslag som gör det enklare att söka och beviljas bostadsbidrag utan att riskera framtida skuldsättning.

Kammarrätten i Stockholm ser positivt på utredningens förslag men anser att förslagen innebär en ökad komplexitet. Kammarrätten framför även att den som gör beräkningen inte kan nöja sig med att endast beakta arbetsgivardeklarationer, utan behöver även fortsättningsvis beakta beslut om slutlig skatt och den enskildes egna uppgifter.

Pensionsmyndigheten framför att en motsvarande regeländring för inkomst av tjänst även skulle kunna appliceras på bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Skatteverket påpekar att de uppgifter som arbetsgivarna lämnar på individnivå i arbetsgivardeklarationerna är att jämföras med kontrolluppgifter som Skatteverket inte har någon laglig möjlighet att på eget initiativ ändra.

Några kommuner, däribland *Fagersta kommun* och *Karlstads kommun*, lyfter fram att det är positivt för enskilda att beräkningen av bostadsbidrag och försörjningsstöd kommer att ske på ett mer lika underlag samt att fördelningen mellan bostadsbidrag och försörjningsstöd torde bli mer korrekt än med nuvarande system där bostadsbidraget i efterhand kan visa sig ha varit för högt eller för lågt.

Försäkringskassan anser att förslaget leder till bättre träffsäkerhet och förhindrar felaktiga utbetalningar. Regelverket behöver utvecklas och förslaget om att använda mer aktuella inkomstuppgifter är enligt Försäkringskassan ett steg i rätt riktning, men utformningen av förslagen leder till att nya problem tillstöter. Nackdelar som myndigheten lyfter fram är bl.a. att näringsidkare inte kan hanteras enligt det föreslagna regelverket. Försäkringskassan saknar vidare beskrivningar av de kontroller som den enskilde ska uppmanas att göra, hur enskilda får del av månadsuppgifterna och hur den enskilde ska förstå att kontakt ska tas med Försäkringskassan om uppgifterna inte stämmer.

Skälen för utkastets förslag: Sedan uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen infördes 2019 rapporterar arbetsgivare och andra utbetalare i huvuddelen av de inkomster som ingår i inkomstslaget tjänst till Skatteverket strax efter det att den enskilde fått en utbetalning av lön eller annan skattepliktig förmån. Uppgifterna finns tillgängliga hos Skatteverket redan månaden efter utbetalningen.

Arbetsgivardeklarationen innehåller uppgifter om historiska inkomster, dvs. de inkomster som enligt utbetalaren har betalats ut till den enskilde, men uppgifterna är mer aktuella än uppgifterna i Skatteverkets beslut om

slutlig skatt, som fastställs först året efter inkomståret. De allra flesta personer som får bostadsbidrag har inkomster i inkomstslaget tjänst, vilket innebär att de exempelvis är anställda hos en arbetsgivare, får arbetslöshetsersättning från en arbetslöshetskassa eller sjukpenning från Försäkringskassan. Arbetsgivardeklarationen innehåller uppgifter om nästan alla inkomster och förmåner som ska beskattas i inkomstslaget tjänst. Bland bostadsbidragstagarna folkbokförda i Sverige som inte bedriver näringsverksamhet beräknas inkomst av tjänst 2025 utgöra 95 procent av den totala bidragsgrundande inkomsten. Detta innebär att uppgifter om en mycket stor andel av inkomsterna som ingår i den bidragsgrundande inkomsten kommer att kunna hämtas automatiskt från arbetsgivardeklarationen eftersom informationen finns där. Ytterligare fyra procent av inkomsterna som ingår i den bidragsgrundande inkomsten avser andra inkomster så som studiemedel i form av studiebidrag och studiestartstöd samt etableringserättning för vissa nyanlända invandrare som också kommer att kunna inhämtas maskinellt. Vissa uppgifter om inkomster som hänförs till inkomstslaget tjänst saknas dock i arbetsgivardeklarationen, t.ex. utbetalning p.g.a. pensionsförsäkring och tjänstepension. Det är uppskattningsvis endast hälften av tjänstepensionerna som saknas i arbetsgivardeklarationerna och sammanlagt utgjorde tjänstepensioner 0,4 procent av den totala bidragsgrundande inkomsten och privat pension 0,1 procent. Detta innebär att ungefär 99 procent av uppgifterna kan inhämtas maskinellt månadsvis.

Majoriteten av remissinstanserna är positiva till eller har inget att invända mot förslaget att månadsvisa inkomstuppgifter ska användas vid beräkning av bostadsbidrag. Många av remissinstanserna instämmer också i utredningens bedömning att en sådan åtgärd ökar träffsäkerheten och minskar risken för skuldsättning. Bland remissinstanserna finns det således ett brett stöd för att uppgifter i arbetsgivardeklarationen ska användas vid beräkningen av bostadsbidrag. Syftet med att använda aktuella historiska inkomstuppgifter vid inkomstprövningen av bostadsbidraget är att bidraget ska bli mer korrekt redan från början.

Utredningen har bedömt att uppgifter från arbetsgivardeklarationen i huvudsak har hög kvalitet och tillförlitlighet. Sådana uppgifter ändras enligt utredningen sällan i efterhand (knappt en procent av uppgifterna kan komma att ändras efter det att arbetsgivardeklarationen lämnats in) och godkänns också i beslutet om slutlig skatt i nästan alla fall. Bedömningen att uppgifterna i arbetsgivardeklarationen har hög kvalitet och tillförlitlighet har delats av 2022 års skatteförfarandeutredning i delbetänkandet En utvecklad arbetsgivardeklaration – åtgärder mot missbruk av välfärdsystemen (SOU 2023:47 s. 91 f.). Regeringen har i propositionen En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster bedömt att arbetslöshetskassorna genom arbetsgivardeklarationerna kan få tillgång till i huvudsak tillförlitliga inkomstuppgifter (prop. 2023/24:128 s. 62).

Om bostadsbidrag beräknas med ledning av uppgifter i arbetsgivardeklarationer kommer den som ansöker om bostadsbidrag inte längre att behöva uppskatta hur stora inkomster hushållet kommer att ha under ett kalenderår. *Sveriges makalösa föräldrar* anser att det kommer att bli ett ökat ansvar för den bidragssökande att inkomma med sådana uppgifter som inte går att inhämta från Skatteverket. Eftersom uppgifter om inkomst av tjänst kommer att inhämtas automatiskt för de allra flesta personer som

ansöker om bostadsbidrag, till skillnad från dagens system då de som ansöker om bostadsbidrag behöver uppskatta sina framtida inkomster för ett helt kalenderår och sedan anmäla om den inkomsten förändras, görs dock här bedömningen att de föreslagna reglerna i stället torde minska de enskildas börda.

Om mer korrekta inkomstuppgifter används vid prövning av rätt till bostadsbidrag och beräkning av bostadsbidragets storlek, kan risken för felaktiga utbetalningar, återkrav och skuldsättning minska. Utredningen har bedömt att cirka 90 procent av återkraven av bostadsbidrag beräknas försvinna vid ett införande av månadsuppgifter eftersom bostadsbidraget nästan alltid kommer att vara slutligt direkt och inte preliminärt som med dagens regelverk.

I utkastet görs bedömningen, i likhet med den som *Boverket* gör, att det inte är rimligt att återkräva ett bidrag som ett hushåll varit berättigat till när det fick det på grund av att hushållet senare under året har fått högre inkomster. Det är ett problem, likt *LO* framför, att ett behovsprövat bidrag som syftar till att stötta ekonomiskt svaga hushåll i stället kan leda till att öka den ekonomiska utsattheten för enskilda.

Utgångspunkten i detta utkast till lagrådsremiss är att inkomstuppgifter i första hand bör hämtas från en extern, tillförlitlig källa och att egenrapporterade uppgifter bör undvikas så långt som möjligt. Uppgifterna i arbetsgivardeklarationen är mer tillförlitliga än uppgifter som baseras på den enskildes egen uppskattning av sina framtida inkomster.

Mot angiven bakgrund föreslås att vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten ska inkomst av tjänst beräknas med ledning av uppgifter i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer.

Om Försäkringskassan har vetskap om att uppgifterna i arbetsgivardeklarationen är felaktiga ska Försäkringskassan naturligtvis inte utgå från uppgifterna i deklarationen. Uppgifterna i arbetsgivardeklarationen kan också var ofullständiga. Det finns som nämnts ovan inkomster i inkomstslaget tjänst som inte framgår av arbetsgivardeklarationen, t.ex. utbetalning på grund av pensionsförsäkring och tjänstepension, och som därför behöver inhämtas på annat sätt, i första hand från den enskilde själv. Om en inkomst i inkomstslaget tjänst saknas eller är felaktig, ska den bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan, t.ex. genom den försäkrades egna uppgifter.

Även om uppgifterna om inkomst av tjänst i arbetsgivardeklarationen generellt sett bedöms ha en hög kvalitet och vara tillförlitliga samt endast i begränsad utsträckning ändras i efterhand är det av stor vikt att det finns kontroller, både löpande kontroller och efterkontroller, som kan fånga upp sådana fall där det finns en risk att bostadsbidrag beräknas på felaktiga inkomstuppgifter, se vidare avsnitt 4.10 och 4.12.

Pensionsmyndigheten framför att en motsvarande regeländring om uppgifter om inkomst av tjänst skulle kunna appliceras på bostadstillägg och äldre försörjningsstöd. Förslagen i detta utkast till lagrådsremiss avser beräkningen av bostadsbidrag. Frågor om beräkning av bostadstillägg och äldre försörjningsstöd omfattas därför inte av förslagen i detta utkast till lagrådsremiss.

4.3 Den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas på inkomster under en ramtid om tre månader

Utkastets förslag: Den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ska motsvara den försäkrades genomsnittliga månadsinkomst inom en ramtid.

Ramtiden ska vara de tre första månaderna i en period om fyra månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser.

Bostadsbidrag ska betalas ut löpande på grundval av en fastställd bidragsgrundande inkomst.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Utredningen föreslår en ramtid om tolv månader uppdelad på tre perioder med olika viktning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget, har inget att invända mot det eller har inte uttalat sig särskilt över det. Flera av remissinstanserna anser dock att utredningens förslag är komplicerade. *Kammarrätten i Stockholm* anser att förslagets regler om beräkning och ramtid innebär en ökad komplexitet jämfört med nuvarande regler. Det beror delvis på att ramtiden är uppdelad i tre perioder och att inkomster har olika påverkan på beräkningen beroende av vilken period de tillhör. Det framstår enligt kammarrätten som att reglerna kan komma att leda till komplicerade beräkningar vid tillämpningen. Även *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* anser att förslaget med olika tyngd för olika inkomstmånader riskerar att bli svårt för den enskilde att överblicka och att kunna göra en bedömning av möjligheten att få bostadsbidrag och att uppskatta bostadsbidragets storlek. Det kan leda till att man inte vågar efterfråga en tillräckligt stor bostad utan i stället väljer en bostad som gör hushållet trångbott. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anser att författningsförslagen är komplicerade. *Stockholms studentkårer* anser att förslaget kommer att göra bostadsbidraget mer träffsäkert för sökande med varierande inkomster men anser att beräkningssättet är krångligt och svårt att förstå och att studenter bör undantas från de extra nio månaderna i ramtiden eftersom en tolv månader lång ramtid kan komma att missgynna studenter på ett oproportionerligt sätt. *Försäkringskassan* förordar att det föreslagna regelverket förenklas och att fokus i stället bör ligga på en ramtid om tre månader. Det föreslagna systemet för beräkning är komplicerat och svårt att förstå. Det gäller både för Försäkringskassan, som ska tillämpa reglerna, och för den enskilde, som får svårt att avgöra om det är lönt att ansöka om bostadsbidrag. Förutom ramtiden och uppdelningen i olika perioder kan det också bli svårt för den enskilde att förstå hur de olika inkomstgränserna för tilläggsbelopp räknas fram som sätts utifrån hushållets sammansättning och bostadskostnad.

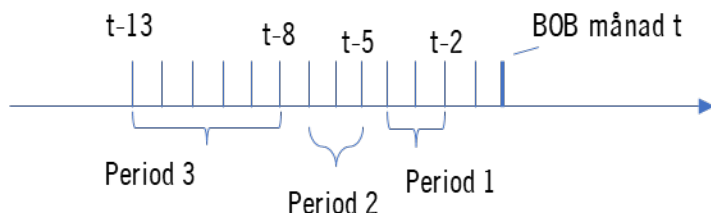
Skälen för utkastets förslag

Utredningens förslag är alltför komplicerat

Utredningen föreslår att de tolv månader som föregår månaden innan den månad bostadsbidraget betalas ska utgöra ramtiden. Inkomststoppgifterna i

arbetsgivardeklarationerna finns tillgängliga med en viss eftersläpning vilket är anledningen till att månaden innan bostadsbidraget betalas inte kan beaktas. Utredningen bedömer att inkomsterna under cirka ett år bakåt i tiden bör beaktas, för att ta hänsyn till att vissa inkomster kan vara säsongsbetonade samt att vissa individer kan planera när under året lön ska betalas ut. Utredningen föreslår därför att ramtiden ska vara tolv månader och bestå av tre perioder. Period 1, den mest aktuella perioden, består av tre kalendermånader. Period 2 är de tre kalendermånader som föregår dessa och period 3 är de sex första kalendermånaderna i ramtiden.

Figur 1.1 Utredningens förslag till ramtid

Anm.: BOB betyder bostadsbidrag och t betyder månaden som bostadsbidraget avser. Detta innebär att exempelvis t-2 avser två månader innan den månad bostadsbidraget avser.

Inkomsterna under de tre perioderna föreslås ha olika betydelse för beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten. Utgångspunkten för beräkningen föreslås vara ett genomsnitt av inkomsterna under period 1 eftersom inkomsterna under denna period enligt utredningens mening bäst den aktuella ekonomiska situationen.

Utredningen föreslår att även tidigare inkomster, under period 2 och period 3 i ramtiden, ska påverka den bidragsgrundande inkomsten om de varit tillräckligt höga. Utredningen har för att bestämma denna gräns tagit utgångspunkt i den inkomstnivå som definieras som den gräns som finns mellan att få och inte få bostadsbidrag. Inkomstgränsen för ett hushåll med bostadsbidrag motsvarar den bidragsgrundande inkomst som innebär att bidraget skulle varit helt bortreducerat. Det är de förhållanden avseende hushållssammansättning och boende som gäller den månad som bidraget avser som är avgörande för beräkningen av inkomstgränsen.

Om den genomsnittliga månadsinkomsten under period 2 och period 3 överstiger inkomstgränsen, föreslås ett tillägg göras till den bidragsgrundande inkomsten den aktuella perioden som motsvarar det belopp som överstiger nämnda gräns. Tillägget kan aldrig vara negativt, men i vissa fall kan ett avdrag göras från tillägg för tidigare perioder. Om den enskilde under period 2 har en inkomst som understiger inkomstgränsen kan det understigande beloppet dras av från ett tillägg för period 3. Om däremot period 2 överstiger inkomstgränsen medan period 3 understiger inkomstgränsen, kommer inte period 3 att dras av från tillägget för period 2.

Om inkomsterna varit höga under period 2 och 3 ska ett tillägsbelopp adderas till genomsnittsinkomsten i period 1. Personer som haft höga inkomster ganska nyligen kan enligt utredningen förutsättas inte ha samma behov av bostadsbidrag som personer som under längre tid har haft lägre inkomst och mindre ekonomiska marginaler. Tidigare höga inkomster kan

enligt utredningen antas påverka den ekonomiska situationen både eftersom de indikerar att hushållets behov under den tidigare perioden kunnat tillgodoses och eftersom det till och med kan ha funnits utrymme för uppbyggnad av en buffert. För den som får en mer varaktig inkomstsänkning bör dock inkomstprövningen successivt kunna fästa mindre vikt vid de tidigare höga inkomsterna allt eftersom det senare inkomstmönstret tyder på att behov av stöd har uppkommit.

Flera av remissinstanserna anser att utredningens förslag är komplicerade och att de kan bli svåra att både förstå och tillämpa, däribland *Försäkringskassan*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Kammarrätten i Stockholm*. I utkastet görs bedömningen, i likhet med remissinstanserna, att utredningens förslag om en ramtid på 12 månader uppdelad i tre olika perioder där inkomsterna under de olika perioderna ges olika tyngd, är alltför komplicerat och bör förenklas. Enbart period 1, de tre senast tillgängliga månaderna, skulle motsvara de faktiska inkomsterna. Period 2 och 3 skulle däremot bara vara tillägg i de fall inkomsterna överstiger en viss inkomstgräns tidigare perioder. Dessutom skulle period 2 vara ett snitt av tre månader och period 3 ett snitt av sex månader. Med en sådan utformning som utredningen föreslår skulle det vara svårt för enskilda att förstå regelverket och Försäkringskassans beslut.

Det är önskvärt att reglerna om inkomstprövning av bostadsbidraget är lättbegripliga för bidragsmottagarna. Utredningens förslag, som skulle innebära att inkomster över tid skulle behandlas på ett asymmetriskt sätt, där tilläggsbeloppen från tidigare perioder enbart kan vara positiva och där den bidragsgrundande inkomsten kan komma att bli högre än den faktiska inkomsten varit någon enskild månad, skulle kunna uppfattas som ologiskt av bostadsbidragsmottagare.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att utredningens förslag om en ramtid om tolv månader uppdelad i olika perioder är alltför komplicerat och att det skulle vara alltför svårt för enskilda att förstå och för Försäkringskassan att förklara.

Ramtiden bör vara tre månader

Frågan är hur lång ramtiden bör vara. Utredningens förslag kan sägas vara en kompromiss mellan tre och tolv månaders inkomsthistorik, men där det i praktiken oftast skulle vara enbart de tre senaste månaderna som skulle bestämma inkomsten. I en minoritet av fallen skulle även inkomsterna längre tillbaka i tiden få betydelse med utredningens förslag. Totalt skulle i snitt 7 procent av ensamstående barnfamiljshushållen få ett minskat bostadsbidrag på grund av tilläggsbeloppen, 9 procent av sammanboende barnfamiljshushållen och 36 procent av ungdomshushållen. För de allra flesta skulle utredningens förslag i praktiken innebära en tre månader lång ramtid.

Det behöver tas ställning till hur lång tid tillbaka som historiska inkomster från arbetsgivardeklarationer ska påverka beräkningen av bostadsbidrag. Vid en sådan bedömning behöver en avvägning mellan flera olika faktorer göras.

En kort ramtid ger en snabb anpassning av bostadsbidraget vid förändrade inkomstförhållanden och bostadsbidraget är därmed mer anpassat efter den ekonomiska situationen som hushållet haft de senaste

månaderna. Detta innebär även att det bostadsbidrag som betalas ut kommer att variera mer från månad till månad, vilket gör det svårare för hushållen att förutse sina samlade inkomster. En längre ramtid innebär i stället en långsammare anpassning av bostadsbidraget vid förändrade inkomstförhållanden. Det innebär att beloppen kommer att vara mer stabila mellan månaderna men inte i lika hög grad spegla den senaste tidens aktuella ekonomi.

En kort ramtid är positiv för personer som har ojämna eller oregelbundna inkomster och har höga inkomster vissa perioder. Detta innebär att det kommer vara något fler hushåll, sådana med ojämna inkomster, som kan få bostadsbidrag med en kort ramtid än med en längre ramtid. De personer som har mer jämna inkomster eller mycket låga inkomster över tid påverkas inte på samma sätt av ramtidens längd.

Förslaget i utkastet utgår från att ett hushålls aktuella inkomster bör vara avgörande vid prövningen av en inkomstprövad förmån som bostadsbidrag. Förändringar av inkomsten bör snabbt få ett genomslag vid beräkningen av bostadsbidraget. Bostadsbidragets träffsäkerhet i tid ökar när bidragets storlek står i proportion till hushållets aktuella inkomst och behov av bostadsbidrag. För att ett hushåll ska få största möjliga nytta av ett bostadsbidrag bör det, som utredningen framhåller, vara högre under perioder med lägre inkomster och lägre under perioder med högre inkomster.

Utredningens analyser har visat att ett genomsnitt av inkomsten under ett antal månader utgör en bättre förutsägelse om inkomsten den aktuella månaden än enbart den senast kända inkomsten. För personer som inte har en stabil inkomst kan inkomsten variera relativt mycket månad för månad. Ett genomsnitt mäter vilken inkomstnivå personen har och är därför mindre känsligt för tillfälliga avvikelser. Om den bidragsgrundande inkomsten beräknas på ett genomsnitt av inkomsterna över några månader blir den mer stabil över tid och bidragsbeloppen får också mindre variation. Ytterligare skäl till att använda ett genomsnitt är att redovisningen i arbetsgivardeklarationen sker i enlighet med kontantprincipen, dvs. inkomsterna redovisas i arbetsgivardeklarationen för den månad inkomsterna betalas ut. Exempelvis kan individer gå från förskottslön till att få lön i efterskott vilket skulle innebära en månad utan inkomster i arbetsgivardeklarationen. Ett annat exempel är fördröjningar av utbetalningar av till exempel sjukpenning vilket kan innebära att det den ena månaden kan saknas inkomster i arbetsgivardeklarationen och att arbetsgivardeklarationen månaden efter kan innehålla inkomster avseende två månader.

Som *Försäkringskassan* framför utgör således en ramtid baserad på ett snitt av inkomsten för några månader en stabiliserande faktor. För att bostadsbidraget ska gå i takt med inkomstförändringar bör ramtiden enligt *Försäkringskassan* inte vara för lång. Ett sätt att göra bostadsbidraget mer träffsäkert i tid är att korta ner ramtiden till att endast omfatta de tre senast kända månadsinkomsterna.

I utkastet görs bedömningen, i enlighet med *Försäkringskassans* synpunkter, att ramtiden bör vara tre månader lång. Det innebär att det är den genomsnittliga inkomsten under dessa tre kalendermånader som ska användas vid beräkningen av bostadsbidraget. Ingen remissinstans har haft

invändningar mot att de tre mest aktuella månaderna som utgångspunkt bör ligga till grund för beräkningen.

En ny kalendermånad innebär att en ny uppgift hämtad från arbetsgivardeklarationen läggs till i ramtiden. I och med att ramtiden är rullande tillkommer en ny kalendermånad samtidigt som en kalendermånad faller bort. En rak och kortare ramtid om tre månader ger en följsamhet i nära anslutning till det att inkomsterna förändras, även om eftersläpningen för arbetsgivardeklarationen ändå kommer att finnas. Att ha en större följsamhet betyder också per automatik att beloppen kommer att variera mer mellan månaderna.

För att hushåll som haft mycket höga inkomster under det senaste året inte ska ha möjlighet att få bostadsbidrag föreslås en spärrregel, se avsnitt 4.4.

Den bidragsgrundande inkomsten ska motsvara den genomsnittliga månadsinkomsten under ramtiden

En månadsinkomst ska beräknas för varje enskild månad i den tre månader långa ramtiden. Det är summan av alla inkomster som ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten, beräknade per månad, som utgör månadsinkomsten. En ny månadsinkomst kommer sedan att beräknas för varje ny månad i takt med att nya månader läggs till och andra månader faller ur de tre månaderna som utgör ramtiden.

Det är månadsinkomsterna för respektive månad i ramtiden som sedan används för att räkna fram den genomsnittliga inkomsten per månad under ramtiden, dvs. den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag. Bostadsbidrag betalas ut löpande på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten. Det innebär att bostadsbidrag i månadsystemet bestäms slutligt för varje månad.

Följdändringar behöver göras i vissa bestämmelser som avser preliminärt bostadsbidrag så att de även omfattar sådant bostadsbidrag som betalas ut löpande i månadssystemet. Det gäller bl.a. vissa bestämmelser som rör samordning av bostadsbidrag och äldreomsorgsstöd, bostadstillägg samt boendetillägg som behöver anpassas till det nya månadssystemet.

4.4 En spärrgräns för höga inkomster

Utkastets förslag: Det ska finnas en spärr som innebär att bostadsbidrag inte lämnas till barnfamiljer, om hushållet har haft inkomster som uppgår till minst 516 000 kronor, eller till hushåll utan barn, om hushållet har haft inkomster som uppgår till minst 190 000 kronor.

I spärrregeln ska inkomster avse sådana inkomster av tjänst som har redovisats i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer för de tolv första månaderna i en period om tretton månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser och inkomster av studiemedel i form av studiebidrag och studiestartsstöd under samma tolv månadersperiod.

Om det är fråga om makar eller sambor ska beloppet gälla för dem tillsammans.

Utredningen lämnar inget motsvarande förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans uttalar sig om behovet av en spärregel.

Skälen för utkastets förslag: Utredningen föreslår en ramtid på tolv månader uppdelad i tre olika perioder men med tyngdpunkt på de senaste tre månaderna. Utredningen föreslår att inkomsterna under de tidigare perioderna under ramtiden enbart ska beaktas om hushållet haft höga inkomster under denna del av ramtiden (se avsnitt 4.3). Förslaget i utkastet avviker från utredningens förslag eftersom det anses vara alltför komplicerat till sin utformning. Skälet för att använda inkomstuppgifterna i arbetsgivardeklarationen är att använda så aktuella inkomster som möjligt och att kunna öka bostadsbidragets träffsäkerhet i tid.

I utkastet delas dock bedömningen att personer som haft höga inkomster i relativ närtid inte ska kunna få bostadsbidrag. Personer som tidigare har haft så höga inkomster att det är tydligt att de inte tillhör målgruppen för bostadsbidraget, dvs. hushåll med låga inkomster och svag ekonomi, bör inte kunna få bostadsbidrag om inkomsten endast tillfälligt varit låg under en kort period. Om hushåll som tidigare haft höga inkomster skulle kunna få bostadsbidrag riskerar det att skada förtroendet för systemet och dess legitimitet. Personer som återkommande har höga inkomster vissa perioder under året (t.ex. säsongsarbetare) eller personer som får sin årslön utbetald enbart vissa månader skulle annars kunna få bostadsbidrag under perioder då inkomsten är lägre.

För att undvika att personer som i relativ närtid haft höga inkomster ska kunna få bostadsbidrag föreslås i detta utkast att det bör införas en spärregel i månadssystemet. De inkomster som beaktas är ersättningar som har redovisats i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer och studiemedel i form av studiebidrag (utan den begränsning till 80 procent som gäller vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten). Det är viktigt att denna regel är enkel och transparent eftersom ett av skälen till att inte använda utredningens förslag om hur tidigare inkomster ska beaktas är dess komplexitet.

Vid en prövning enligt spärregeln är det inkomster av tjänst i form av ersättningar som har redovisats i arbetsgivardeklarationer, eller inkomster av studiemedel i form av studiebidrag och studiestartsstöd, för de tolv första månaderna i en period om tretton månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser som ingår i beräkningen. Om den som söker bostadsbidrag under dessa tolv månader sammanlagt har haft inkomster som överstiger denna gräns kommer personen att få noll kronor i bostadsbidrag den månad bostadsbidraget avser. Om bostadsbidraget avser maj månad kommer inkomster redovisade i arbetsgivardeklarationer som avser perioden april föregående år – mars innevarande år att summeras vid en bedömning enligt spärregeln. När inkomsten enligt de senaste tolv månadernas arbetsgivardeklarationer inte uppgår till denna gräns kommer personen att kunna få bostadsbidrag. Gränsen sätts till olika belopp för barnfamiljer och unga utan barn.

Gränsen för barnfamiljer bör sättas med utgångspunkt vid den nivå på årsinkomsten som enligt utredningens förslag om tilläggsbelopp skulle

leda till att inget bostadsbidrag skulle lämnas. För att få ett så enkelt och transparent regelverk som möjligt bör gränsen vara densamma för samtliga barnhushåll, oavsett hushållstyp. Gränsen bör sättas med utgångspunkt vid den nivå som enligt utredningens beräkningar skulle leda till att en ensamstående med tre eller fler barn med en inkomst på noll kronor under ramtiden och en bostadskostnad på nivå med den övre bostadskostnadsgränsen eller högre inte längre skulle få något bostadsbidrag. Utredningens förslag skulle motsvara en årsinkomst om 516 000 kronor. I och med att det alltid är två månaders eftersläpning från det att inkomsten har upphört till dess att denna inkomst ingår i ramtiden kommer en person som tidigare haft höga inkomster inte omedelbart få bostadsbidrag, oavsett spärregel eller inte. De två första månaderna, som personen inte har inkomster kommer ramtiden att bestå av månadsinkomster från tiden då personen haft högre inkomst. Att nivån utgår från tre eller flera barn och den övre bostadskostnadsgränsen beror på att hushållets sammansättning och bostadskostnad kan ha förändrats under de tretton senaste månaderna.

Spärrgränsen för unga utan barn bör sättas till 190 000 kronor. Gränsen bör sättas utifrån att det ska vara möjligt för en ung person som arbetar halva året och som sedan börjar studera att få bostadsbidrag inom rimlig tid, om än med viss fördröjning. Gränsen är satt utifrån ett typfall där studenten arbetar heltid till och med juli. Inkomsten antas vara densamma under hela perioden. I augusti har han eller hon semester och noll kronor i inkomst och i september påbörjar han eller hon heltidsstudier med fullt studiebidrag. Om inkomsten var lägre än 18 400 kronor i juli skulle studenten få bostadsbidrag i november (ramtid juli–september). Om inkomsten översteg 18 400 kronor i juli skulle studenten inte få bostadsbidrag en månad, i november, på grund av spärrgränsen. I december däremot skulle spärrgränsen inte längre nås (ramtid augusti–oktober) och bostadsbidrag skulle kunna betalas ut. Den föreslagna spärrgränsen kommer att innebära att en student som haft en lön när han eller hon arbetade på 28 300 kronor i månaden kommer få noll kronor på grund av spärrgränsen i fyra månader, dvs. bostadsbidrag kan betalas ut först i april. Motsvarande inkomst för att spärrgränsen ska gälla i tre månader skulle ha varit 24 900 kronor i månaden. För att spärregeln ska gälla i två månader ska inkomsten ha varit 22 300 kronor i månaden och för en månad 20 300 kronor i månaden. För att ha något att relatera ovanstående belopp till kan de jämföras med snittlönen för en ung person 18–24 år som år 2023 var 28 700 kronor per månad.

Dessa spärrgränser sätts nominellt liksom övriga belopp och gränser inom bostadsbidraget. Vid eventuella förändringar av bostadsbidraget, som även påverkar den högsta månadsinkomsten då bostadsbidrag fortfarande kan lämnas, bör det övervägas om även spärrgränsen ska justeras. Om en sådan förändring skulle medföra att den högsta månadsinkomsten gånger 12 överskrider spärrgränsen, bör spärrgränsen justeras till minst den högsta månadsinkomsten gånger 12 eftersom det annars kan leda till orimliga effekter. Om spärrgränsen är lägre kommer det kunna innebära att en person med en högre aktuell inkomst de sista tre månaderna kan få bostadsbidrag medan en person som har haft samma lägre inkomst hela året inte kommer att kunna få bostadsbidrag på grund av spärrgränsen. Detta kan illustreras med följande exempel. Om bostadsbidraget höjs i framtiden så att det exempelvis blir möjligt att få

100 kronor i bostadsbidrag vid en månadsinkomst på 45 000 kronor de senaste tre månaderna (ramtiden) och spärrgränsen ligger kvar på 516 000 kronor (43 000 kronor per månad) skulle en person med 43 005 kronor i månaden hela året inte få bostadsbidrag eftersom tolv månadersinkomsten för denna person blir 516 060 kronor ($43\,005 \cdot 12$). Däremot kommer en person som först har 42 000 kronor i lön i sex månader och sedan 43 500 kronor i sex månader att kunna få bostadsbidrag eftersom tolv månadersinkomsten för denna person inte når spärrgränsen (513 000 kronor) och inkomsten i ramtiden understiger högsta möjliga inkomst, trots att den aktuella inkomsten är högre. Principen att det är den aktuella inkomsten som ska väga tyngst finns i detta fall inte kvar. Att sätta spärrgränsen till samma belopp som den högsta månadsinkomsten skulle göra att alla inkomster, såväl de i ramtiden som de tidigare, väger lika mycket.

Höga inkomster under lång tid kommer på sikt ofta att öka förmögenheten. Förmögenhet påverkar i sin tur den bidragsgrundande inkomsten i bostadsbidraget, vilket kan leda till en reducering av bostadsbidraget.

Enligt beräkningar uppskattas cirka en halv procent av barnfamiljerna som skulle ha fått bostadsbidrag någon gång under året, ca 1 200 barnfamiljer, och 15 procent av hushåll utan barn som skulle ha fått bostadsbidrag någon gång under året, uppskattningsvis 7 800 hushåll, träffas av spärregeln, varje enskild månad. Vid denna beräkning görs antagandet att sökbenägenheten är densamma som med dagens regelverk där inkomstprövningen är baserad på kalendersårsinkomsten. Förmodligen är sökbenägenheten lägre enligt det föreslagna regelverket om personen enbart har en låg inkomst en enskild månad.

Om uppgifter i en arbetsgivardeklaration, som ingår i den period som omfattas av spärregeln, ändras i efterhand så att beloppet överskrider, ska det leda till omräkningsbeslut och återkrav av bostadsbidraget.

4.5 Inkomster som ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten

Utkastets förslag: Den bidragsgrundande inkomsten i månadssystemet ska beräknas på samma inkomster som i årssystemet med undantag av inkomst av näringsverksamhet.

Utredningens förslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över vilka inkomster som ska ingå respektive inte ingå vid en beräkning i månadssystemet. *Försäkringskassan* och *ISF* anser att det bör hittas en lösning för att hantera även näringsidkare i det föreslagna systemet.

Skälen för utkastets förslag: Det är samma inkomster som ingår vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten i dag som ska ingå i det nya månadssystemet med undantag för inkomst av näringsverksamhet. Hushåll där någon bedriver näringsverksamhet ska hanteras i årssystemet, vilket innebär att inkomst av näringsverksamhet aldrig kommer att ingå i beräkningen i månadssystemet (se avsnitt 4.13.1). De inkomster som ska ingå vid en beräkning i månadssystemet är inkomst av tjänst, inkomst av

kapital, del av egen och barns förmögenhet, del av barns inkomst av kapital och vissa andra inkomster.

Vid beräkning av inkomst av tjänst är det enligt det nuvarande regelverket överskottet av tjänst, dvs. intäkterna minskade med kostnaderna, som ska medräknas vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten.

I avsnitt 4.6 nedan förslås att utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster inte ska dras av som kostnader i inkomstslaget tjänst vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten i månadssystemet.

I avsnitt 4.7 nedan lämnas förslag om beräkning av inkomst av kapital och förmögenhet i månadssystemet. I avsnitt 4.8 lämnas förslag om beräkning av vissa andra inkomster.

4.6 Avdrag för kostnader ska inte göras vid beräkning av inkomst av tjänst

Utkastets förslag: Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska inte dras av som kostnader i inkomstslaget tjänst vid beräkning av bidragsgrundande inkomst för bostadsbidrag.

Utredningen lämnar inget förslag i denna del. Utredningen ansåg att det nuvarande regelverket är väl avvägt.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har uttalat sig i fråga om avdrag för kostnader i inkomstslaget tjänst. *Försäkringskassan* framför att myndigheten endast delvis har den skatterättsliga kompetens som förutsätts och ifrågasätter lämpligheten i att myndigheten ska göra de skattemässiga överväganden som aktualiseras och ta ställning till om och när avdrag kan medges. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det bör förtydligas om Försäkringskassan vid avdrag i inkomstslaget tjänst ska beakta utgifter som understiger fastställda beloppsgränser för rätt till avdrag och att det bör ges mer vägledning för hur enskildas utgifter ska bedömas i förhållande till de fastställda beloppsgränserna.

Skälen för utkastets förslag: Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ingår enligt nuvarande regelverk bl.a. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Det innebär att reglerna för beräkning av inkomster och avdrag för kostnader i inkomstslaget tjänst är desamma inom inkomstskattesystemet och bostadsbidragssystemet. Överskott i inkomstslaget tjänst beräknas genom att intäktsposterna minskas med kostnadsposterna. Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad. Exempel på kostnader som får dras av är utgifter för resor mellan bostad och arbetsplats, men det är endast kostnader som överstiger 11 000 kronor per beskattningsår som får dras av. Andra exempel på kostnader som får dras av är utgifter för arbetsredskap, facklitteratur eller arbetsrum i bostaden. Sådana kostnader får dras av till den del som de sammanlagt överstiger 5 000 kronor. Vissa kostnader, t. ex. utgifter vid tjänsteresor och utgifter vid dubbel bosättning, får dock dras av utan någon beloppsmässig begränsning.

Effekten av att kostnader inom inkomstslaget tjänst beaktas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten inom bostadsbidraget är att inkomst av tjänst blir lägre efter avdrag för kostnader, vilket leder till att bostadsbidraget som lämnas blir högre.

Den nuvarande ordningen där beräkningen av inkomster inom bostadsbidraget baseras på samma grunder som gäller för inkomstbeskattningen har flera orsaker, bl.a. var ett av målen vid införandet av den nuvarande inkomstprövningen ett system med en enkel och effektiv administration samt förbättrade kontrollmöjligheter med maskinella avstämningar när taxerad inkomst fastställts. När inkomstprövnings-systemet infördes 1997 bestämdes att reglerna för avdrag för resor och övriga kostnader samt beloppsgränser för sådana avdrag skulle vara desamma inom bostadsbidragssystemet som inom inkomstskattesystemet. Det framhölls i förarbetena att en lösning där det vore möjligt att helt bortse från avdrag skulle skapa en oacceptabel skillnad i behandlingen mellan personer med och utan sådana kostnader för intäkternas förvärvarande (se prop. 1995/96:186 s. 35 och 36).

I och med införandet av månadsuppgifter förändras beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag. Avdrag för kostnader i inkomstslaget tjänst redovisas inte i arbetsgivardeklarationen och fastställs först i beslutet om slutlig skatt. En av anledningarna till att beakta avdrag för kostnaderna vid beräkning av inkomst av tjänst i förmånerna var bl.a. att det fanns administrativa fördelar med att inkomsten av tjänst skulle motsvara den som framgår av beslutet om slutlig skatt. I och med övergången till månadsinkomster, som baseras på uppgifter i arbetsgivardeklarationen, under en ramtid finns det på motsatt sätt administrativa fördelar med att inte beakta avdrag för kostnader eftersom avdragen inte redovisas i arbetsgivardeklarationen.

Om avdrag för kostnader skulle göras i det föreslagna månadssystemet innebär det att kostnaderna skulle behöva anges av den enskilde, dvs. den som ansöker om bostadsbidrag. Kostnadsavdragen skulle därefter behöva utredas av Försäkringskassan. Försäkringskassan bedömer till viss del redan i dag avdrag för kostnader vid rimlighetsbedömning av inkomster i samband med en ansökan om bostadsbidrag, men Försäkringskassans bedömning är inte avgörande för det slutliga bostadsbidraget eftersom en kontroll mot Skatteverkets beslut om slutlig skatt görs i efterhand i samband med avstämningen. Det kan, så som Försäkringskassan framför i sitt remissvar, uppstå svårigheter när myndigheten i det nya månadssystemet ska bedöma avdrag för kostnader enligt skatterättsliga bestämmelser, t.ex. kostnader för resor till och från arbetet, innan Skatteverket fattat ett beslut om slutlig skatt. I och med förändringen av beräkningen av bostadsbidraget, som även innebär att den nuvarande konstruktionen med preliminärt och slutligt bostadsbidrag försvinner, bryts den koppling som finns i dag mellan Skatteverkets bedömning av avdrag för kostnader i beslutet om slutlig skatt och Försäkringskassans beslut om slutligt bostadsbidrag. Bostadsbidrag som beräknas med hjälp av månadsuppgifter kommer att bli slutligt redan från början. Eftersom kostnadsavdragen skulle behöva uppskattas av den enskilde själv, hade det funnits risk för felaktiga utbetalningar. Vilka avdrag som Skatteverket beviljar blir känt först i beslutet om slutlig skatt. De uppskattade avdragen skulle därför behöva kontrolleras mot beslut om slutlig skatt. Om de

uppskattade avdragen skulle vara större än de beviljade avdragen skulle bostadsbidraget behöva omprövas vilket i sin tur skulle kunna leda till återkrav.

Ett av målen med de föreslagna förändringarna av beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten är att den i så hög grad som möjligt ska baseras på objektiva uppgifter från en extern källa. Det innebär att uppgifter om inkomst av tjänst i så hög grad som möjligt ska inhämtas automatiskt och baseras på uppgifter från arbetsgivardeklarationen.

Principiellt är det inte givet om avdrag för kostnader i inkomstslaget tjänst ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten eller inte. Avdrag får göras vid inkomstbeskattningen och minskar därmed skatten men det finns skäl både för att det ska påverka och att det inte ska påverka den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag. Skäl för är som nämns ovan att det kan skapa en skillnad i behandlingen mellan personer med och utan sådana kostnader. Ett skäl mot är att det enbart är resekostnader som överstiger 11 000 kronor som ger rätt till avdrag. Det skapar en asymmetri i systemet där personer med resekostnader under 11 000 kronor saknar rätt till skattemässigt avdrag, samtidigt som de får ett lägre bostadsbidrag. Exempelvis skulle den disponibla inkomsten för ett hushåll som har resekostnader på 10 000 kronor vara 10 000 kronor lägre efter betalda resor jämfört med ett hushåll utan resekostnader. Hushållen skulle ändå ha samma bidragsgrundande inkomst eftersom avdrag för resekostnader inte får göras när kostnaderna understiger beloppsgränsen på 11 000 kronor.

Ett alternativ till att inte längre beakta avdrag för kostnader skulle kunna vara att hämta in uppgifter om eventuella avdrag för kostnader från Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt, även om uppgift om inkomst av tjänst kommer att inhämtas från arbetsgivardeklarationen. Det skulle dock innebära att uppgifterna om kostnaderna är flera år gamla och ofta kan ha blivit inaktuella. Den enskildes förhållanden kan ha förändrats, t.ex. förändrade resekostnader p.g.a. byte av arbetsplats. Det är därför, enligt bedömningen i detta utkast, inte lämpligt med en sådan lösning.

Av det totala antalet hushåll som har bostadsbidrag är det ca 8 900 hushåll som beräknas göra något avdrag för olika utgifter i inkomstslaget tjänst 2025. Det motsvarar endast sex procent av samtliga hushåll med bostadsbidrag och avdragen får i genomsnitt en relativt liten påverkan på bostadsbidraget.

Mot bakgrund av de administrativa fördelarna med en ökad automatisering, svårigheterna för de försäkrade att uppgöra korrekta uppgifter om avdrag och behov av efterkontroller med eventuella efterföljande omprövningar av bostadsbidraget, föreslås i detta utkast att avdrag för kostnader i inkomstslaget tjänst inte ska beaktas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten. I och med införandet av månadsuppgifter kommer inkomsterna som ligger till grund för beräkningarna att vara annorlunda än tidigare. Detta innebär att en majoritet av hushållen kommer att få ett nytt belopp i bostadsbidrag (se avsnitt 6.2) och därmed kommer denna förändring vara liten sett till helheten.

Med hänsyn till att förslaget är att avdrag för kostnader i inkomstslaget tjänst inte ska beaktas i det nya månadssystemet för bostadsbidrag, saknas det skäl att göra sådana förtydliganden gällande utgifter i förhållande till fastställda beloppsgränser för rätt till avdrag som Kammarrätten i Stockholm efterfrågar.

För de personer som det saknas uppgifter i arbetsgivardeklarationer för, och som det inte heller ska lämnas uppgifter om i arbetsgivardeklarationer, t.ex. personer som bedriver näringsverksamhet, kommer bostadsbidraget även fortsättningsvis hanteras i årssystemet där avdrag för kostnader hanteras på samma sätt som i dag (se avsnitt 4.13).

4.7 Inkomst av kapital och förmögenhet ska avse föregående år

Utkastets förslag: Den inkomst av kapital som ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ska vara överskottet av kapital, efter ökning eller minskning med avdrag och schablonintäkter enligt Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt. Överskottet ska divideras med tolv. Det framräknade beloppet ska läggas till månadsinkomsten från och med månaden för beslutet om slutlig skatt.

Uppgifter om barns överskott av kapital ska hämtas från Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt. Den del av överskottet som överstiger 1 000 kronor per år ska divideras med tolv och läggas till månadsinkomsten från och med månaden för skattebeslutet. När det gäller barn som bor växelvis ska dock endast en tjugofjärdedel av varje barns överskott läggas till månadsinkomsten.

Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten ska ett tillägg göras till månadsinkomsten med 15 procent av den sammanlagda förmögenheten som överstiger 100 000 kronor dividerat med tolv. Förmögenheten ska beräknas per den 31 december varje år. Tillägget för förmögenheten ska ingå i månadsinkomsten från och med januari följande år.

Tillägg för barns förmögenhet ska beräknas per den 31 december varje år, divideras med tolv och läggas till månadsinkomsten från och med januari följande år.

Lagar med bestämmelser om tillgångar som ska undantas vid beräkning av förmögenhet i ärenden om bostadsbidrag ska kompletteras med hänvisningar till bestämmelserna om beräkning av bostadsbidrag i månadssystemet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Utkastets förslag skiljer sig från utredningens med anledning av att utkastets förslag om ramtidens längd skiljer sig från utredningens förslag. Utredningen föreslår inte någon ändring av bestämmelserna om beräkning av förmögenhet i lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall eller lagen (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet i vissa fall.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget.

Skälen för utkastets förslag

Inkomst av kapital hämtas från Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt

Vid beräkning av bidragsgrundande inkomst för bostadsbidrag ingår även överskott av kapital. Vid ansökan om bostadsbidrag ska den sökande, enligt nuvarande regelverk, uppskatta sina inkomster och avdrag i inkomstslaget kapital för det kalenderår som bostadsbidraget avser. Vid avstämningen, när slutligt bostadsbidrag ska beslutas, inhämtas uppgifter om överskott av kapital från Skatteverkets beslut om slutlig skatt för det aktuella beskattningsåret.

Utredningen föreslår att uppgifter om överskott i inkomstslaget kapital ska hämtas från det senaste beslutet om slutlig skatt som fattats under eller före ramtiden.

I utkastet görs bedömningen, i likhet med utredningen, att inkomst av kapital bör bestämmas utifrån uppgifter om överskott av kapital enligt senaste beslutet om slutlig skatt. Det finns inga uppgifter om inkomst av kapital på månadsbasis likt de uppgifter om ersättningar som ska beskattas som inkomst av tjänst som framgår av arbetsgivardeklarationen. Inkomst av kapital kan variera under året och det kan vara svårt för både den enskilde och Försäkringskassan att beräkna överskottet innan det faktiska utfallet för beskattningsåret finns tillgängligt, vilket det gör först i och med Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Det är Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt som meddelats före eller under ramtiden som ska användas vid beräkningen. Att inkomst av kapital förändras först när ett nytt beslut om slutlig skatt har meddelats ökar transparensen och förståelsen hos enskilda och har administrativa fördelar för Försäkringskassan.

Det framräknade överskottet av kapital beräknat utifrån Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt bör divideras med tolv och läggas till månadsinkomsten från och med månaden för beslutet om slutlig skatt. Uppgiften bör sedan ingå i beräkningen för var och en av de månader som därefter ingår i ramtiden, och fram till dess att ett nytt beslut om slutlig skatt har meddelats. Ett nytt beslut om slutlig skatt ska således inte påverka beräkningen av överskott av kapital för de månader som redan har passerat i ramtiden.

Detta kan illustreras med följande exempel. Om en person ansöker om bostadsbidrag för augusti månad, kommer ramtiden att bestå av månaderna april, maj och juni. Den sökande får i detta exempel sitt besked om slutlig skatt från Skatteverket i juni månad, vilket sker för en majoritet av de som godkänner sin inkomstdeklaration i rätt tid och utan några ändringar. Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för augusti månad kommer överskott av kapital för april och maj att beräknas utifrån det föregående beslutet om slutlig skatt. För juni månad kommer överskottet av kapital att beräknas utifrån det nya beslutet om slutlig skatt. Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för september månad kommer ramtiden att förskjutas till månaderna maj, juni och juli. Inkomst av kapital kommer för maj att beräknas utifrån det föregående beslutet om slutlig skatt medan det för juni och juli månad kommer att beräknas utifrån det senaste beslutet om slutlig skatt. Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för oktober månad kommer inkomst av kapital för alla månaderna i ramtiden,

dvs. juni, juli och augusti, att beräknas utifrån det senaste beslutet om slutlig skatt.

Om uppgifter om överskott av kapital i Skatteverkets beslut om slutlig skatt skulle vara felaktiga, behöver den försäkrade begära omprövning av beslutet hos Skatteverket. Om Skatteverket omprövar ett beslut om slutlig skatt, kan ett beslut om omräkning av bostadsbidraget fattas utifrån de ändrade uppgifterna om överskott av kapital (se avsnitt 4.10).

Barns inkomst av kapital hämtas från Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt

I den bidragsgrundande inkomsten ingår även hemmavarande barns och växelvis boende barns inkomst av kapital, men endast i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor. När det gäller barn som bor växelvis ska endast hälften av varje barns överskott läggas till den bidragsgrundande inkomsten. Tillägget ska fördelas lika mellan makar.

I utkastet görs bedömningen, i likhet med utredningen, att barns överskott av kapital bör beräknas utifrån Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt. Det innebär att barnets överskott av kapital ska fördelas per månad genom att divideras med tolv och läggas till inkomsten i ramtiden från och med månaden för beslutet om slutlig skatt. För barn som bor växelvis ska endast en tjugofjärdedel av varje barns överskott läggas till månadsinkomsten. Barnets överskott av kapital ingår sedan vid beräkningen för var och en av de månader som därefter ingår i ramtiden och fram till dess att ett nytt beslut om slutlig skatt har meddelats för barnet.

Om ett barn endast har inkomster i inkomstslaget kapital, behöver barnet inte lämna in någon inkomstdeklaration utan får direkt ett besked om beslutet om slutlig skatt. Ett barn kan därför få sitt slutskattebesked tidigare än vuxna, vilket leder till att barns inkomst av kapital kan ingå vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten från en tidigare månad i ramtiden än för de vuxna i samma hushåll. Det kan leda till fler omräkningsbeslut av bostadsbidraget, men då det i regel kommer att ske per automatik när Skatteverkets beslut om slutlig skatt finns tillgängligt och utan föregående underrättelse är bedömningen att det inte är något problem att inkomst av kapital kan påverka beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten från och med olika tidpunkter för barn och vuxna. Även för de vuxna i samma hushåll kan beslut om slutlig skatt meddelas vid olika tidpunkter.

Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten ingår förmögenheten per den 31 december föregående år

Vid beräkningen av bidragsgrundande inkomst ingår även en del av hushållets sammanlagda förmögenhet. Förmögenheten beräknas enligt nuvarande regelverk per den 31 december det år som bostadsbidraget avser, vilket innebär att även förmögenheten behöver uppskattas för det aktuella året.

Utredningen föreslår att förmögenheten ska avse förmögenheten per den 31 december som infaller under eller före ramtiden.

Förmögenhet är inte skattepliktig och det finns därför inga uppgifter om förmögenhet i Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Beräkningen av

förmögenhet behöver därför i första hand baseras på den enskildes egna uppgifter, men uppgifter om ändrat taxeringsvärde för en sådan fastighet som inte är den försäkrades permanentbostad kan hämtas in från Skatteverket. Banker och penninginrättningar ska enligt 110 kap. 33 § SFB på begäran lämna uppgifter till Försäkringskassan i ärenden om bostadsbidrag.

I utkastet delas bedömningen att uppgifter om förmögenhet bör bestämmas utifrån storleken på förmögenheten per den 31 december föregående år. Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten ska ett tillägg göras till månadsinkomsten med 15 procent av den sammanlagda förmögenheten som överstiger 100 000 kronor dividerat med tolv. Förmögenheten ska beräknas per den 31 december varje år. Tillägget för förmögenheten ska läggas till månadsinkomsten varje månad från och med januari till och med december. Detta innebär att tillägget för förmögenheten ingår första gången vid beräkningen av bostadsbidrag som avser mars månad (ramtid november–januari). En ny uppgift om förmögenhet ska inte påverka beräkningen av förmögenheten avseende tidigare månader i ramtiden (november och december i exemplet ovan) som redan legat till grund för utbetalt bostadsbidrag.

Om det framkommer ändrade uppgifter om förmögenhet, kan det leda till en omräkning av utbetalt bostadsbidrag (se vidare avsnitt 4.10).

Den som får bostadsbidrag kommer efter ett årsskifte att vara anmälningsskyldig för förändring av förmögenheten. Skyldigheten att anmäla ändrade förhållanden som påverkar storleken på förmånen följer av 110 kap. 46 § SFB. Anmälan ska göras så snart som möjligt och senast fjorton dagar efter det att den anmälningsskyldige fick kännedom om förändringen.

Den som ansöker om bostadsbidrag behöver i samband med en ansökan om bostadsbidrag uppge den förmögenhet som hushållet hade vid det senaste årsskiftet, dvs. per den 31 december föregående år. Om även månader under föregående år ingår i ramtiden, behöver den försäkrade uppge förmögenheten per den 31 december året dessförinnan. Om den enskilde ansöker om bostadsbidrag för mars månad kommer ramtiden att bestå av månaderna november, december och januari. Den enskilde ska i sin ansökan om bostadsbidrag uppge hushållets eventuella förmögenhet per den 31 december föregående år, men också förmögenheten per den 31 december året dessförinnan. Uppgifter om förmögenhet tidigare år bör vid behov finnas tillgängliga för den enskilde i bl.a. årsbesked från bank och Skatteverkets beslut om fastighetstaxering.

Barns förmögenhet ska avse förmögenheten per den 31 december föregående år

Till den bidragsgrundande inkomsten ska även tillägg göras för del av hemmavarande barns och växelvis boende barns förmögenhet. När det gäller barn som bor växelvis ingår dock endast hälften av barnets förmögenhet.

Även bestämmelserna om barns förmögenhet bör, som utredningen föreslår, anpassas till månadssystemet på motsvarande sätt som bestämmelserna om förmögenhet för vuxna. Det innebär att tillägget för barnets förmögenhet ska beräknas per den 31 december varje år, divideras

på tolv och läggas till månadsinkomsten från och med januari månad följande år. Det innebär att tillägget för de nya uppgifterna avseende förmögenhet ingår i ramtiden för första gången vid beräkning av bostadsbidrag för mars månad (ramtid november–januari).

Den som får bostadsbidrag kommer, som nämnts ovan, efter ett årsskifte att vara anmälningsskyldig för förändringar i hushållets förmögenhet, dvs. även för förändringar av barns förmögenhet.

Den som ansöker om bostadsbidrag ska i samband med ansökan om bostadsbidrag uppge den sammanlagda förmögenheten som hushållet, dvs. inklusive barns förmögenhet, hade vid det senaste årsskiftet, dvs. per den 31 december och, om även månader under föregående år ingår i ramtiden, förmögenheten per den 31 december året dessförinnan.

Följdändringar i andra lagar med bestämmelser om förmögensberäkning

I lagen (1999:332) om ersättning för steriliserade i vissa fall, lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade, lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall samt lagen (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall finns bestämmelser som reglerar att tillgångar ska undantas vid beräkning av förmögenhet för den som har beviljats ersättning enligt de nämnda lagarna.

De befintliga bestämmelserna i respektive lag ska kompletteras med en hänvisning till de nya bestämmelserna om tillägg till den bidragsgrundande inkomsten med anledning av förmögenhet i månadssystemet för bostadsbidrag.

4.8 Vissa skattefria inkomster och utlandsinkomster

Utkastets förslag: Skattepliktiga inkomster enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta ska bestämmas med ledning av uppgifter i arbetsgivardeklarationer eller särskilda skattedeklarationer. Om det inte finns någon sådan deklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga inkomstuppgifter, ska inkomsten i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan.

Ett skattefritt stipendium som betalas ut med ett engångsbelopp ska fördelas med en tolfedel per månad från och med månaden för utbetalningen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Utredningen lämnar inget särskilt förslag om fördelningen av skattefria stipendier som betalas med engångsbelopp.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över förslaget. *Försäkringskassan* framför att det är viktigt att det blir tydligt vilket underlag Försäkringskassan förväntas hämta in och vilket underlag den enskilde själv förväntas komma in med. I betänkandet nämns

översiktligt uppgifter om skattefria ersättningar som betalas ut av Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden eller andra offentliga aktörer. Försäkringskassan anser att det behöver klargöras vilka andra aktörer som det kan bli aktuellt för Försäkringskassan att inhämta uppgifter från och vilka ersättningar som avses. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* har inget att invända men framför att förslagen kräver ett utökat informationsutbyte eftersom myndigheten i dag enbart lämnar uppgifter om utbetalda belopp på årsbasis, vilket görs via fil till Försäkringskassan vid vissa tillfällen per år.

Skälen för utkastets förslag

Vissa andra inkomster ska ingå även vid beräkningen i månadssystemet

I den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag i årssystemet ingår även vissa andra inkomster utöver inkomst av tjänst, kapital och näringsverksamhet. Det handlar om inkomster som på grund av 3 kap. 9–13 §§ IL eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital (dvs. vissa utlandsinkomster som inte beskattas i Sverige), studiemedel i form av studiebidrag och studiestartsstöd (utom de delar som avser tilläggsbidrag), skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad, inkomster som är skattepliktiga enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, benämnd SINK, samt etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare (se 97 kap. 2 § 6 och 13 § SFB). Studiebidrag och studiestartsstöd ska vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten ingå med 80 procent. I budgetpropositionen för 2025 och promemorian *Avveckling av studiestartsstödet* föreslås att studiestartsstödet ska avvecklas från och med den 1 januari 2026 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 15, bet. 2024/25:UbU2, rskr. 2024/25:103 och U2025/00711).

Utredningen föreslår att även dessa inkomster ska ingå i månadssystemet och fördelas på månader i ramtiden i enlighet med kontantprincipen. Samma förslag lämnas i detta utkast utom vad gäller skattefria stipendier som betalas ut med ett engångsbelopp, se avsnittet *Skattefria stipendier* nedan.

Försäkringskassan anser att det behöver framgå tydligt vilket underlag Försäkringskassan förväntas hämta in och vilket underlag den enskilde förväntas komma in med. Dessa frågor behandlas i avsnitten nedan.

Inkomster som är skattepliktiga enligt SINK

Inkomster som är skattepliktiga enligt SINK redovisas i regel i arbetsgivardeklarationen. Skattepliktiga inkomster enligt SINK ska därför bestämmas med ledning av uppgifter från arbetsgivardeklarationen.

I vissa undantagssituationer sker dock ingen redovisning av inkomster enligt SINK i arbetsgivardeklarationerna och då ska den enskilde själv i stället redovisa skatten i en särskild skattedeklaration. Denna särskilda skattedeklaration ska lämnas in till Skatteverket samtidigt som arbetsgivardeklarationen skulle ha lämnats in. Uppgifter om inkomster enligt SINK som redovisas i en särskild skattedeklaration ska hämtas in från Skatteverket av Försäkringskassan och ingå vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten.

Om det inte finns någon arbetsgivardeklaration eller särskild skattedeklaration, eller om deklARATIONEN innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter, ska inkomsten i stället, på samma sätt som föreslås gälla för inkomst av tjänst, bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan.

Vissa utlandsinkomster som inte beskattas i Sverige

Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ingår vissa utländska inkomster som inte är skattepliktiga i Sverige. Det bör gälla även i månadssystemet vad gäller inkomster som på grund av bestämmelserna i 3 kap. 9–13 §§ IL eller på grund av skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst eller kapital. Även uppgifter om sådana inkomster kan i vissa fall redovisas i arbetsgivardeklarationen hos Skatteverket och de redovisas då i särskilda rutor i deklARATIONEN.

När uppgifter om sådana utlandsinkomster som inte beskattas i Sverige framgår av arbetsgivardeklarationen bör inkomsten bestämmas med ledning av den inkomst som framgår av deklARATIONEN. Utgångspunkten i detta lagstiftningsarbete är att så aktuella uppgifter som möjligt ska inhämtas från en extern och tillförlitlig källa. När utländska inkomster av tjänst som inte ska beskattas i Sverige ingår i arbetsgivardeklarationen är dessa förutsättningar uppfyllda.

Om den försäkrade har haft inkomster av tjänst som inte beskattas i Sverige och som inte har redovisats i en arbetsgivardeklaration för månad under ramtiden, ska den bidragsgrundande inkomsten i stället beräknas i årssystemet. Detsamma gäller om den försäkrade bedriver näringsverksamhet och har haft sådana inkomster av näringsverksamhet som på grund av skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet (se vidare avsnitt 4.13).

Etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare

Etableringsersättning ingår i den bidragsgrundande inkomsten. Uppgifter om utbetald etableringsersättning hämtas i dag maskinellt från Försäkringskassans it-system för utbetalning av etableringsersättning. I det nya månadssystemet kommer uppgifterna även fortsatt att kunna hämtas in från Försäkringskassans it-system och läggas till månadsinkomsten för den månad utbetalning sker.

Studiemedel i form av studiebidrag eller studiestartsstöd

Vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten ingår studiemedel i form av studiebidrag eller studiestartsstöd med 80 procent. Beräkningen av sådana inkomster baseras på uppgifter som hämtas in från CSN men uppgifterna lämnas i dag, som CSN framhåller, endast på årsbasis.

I utkastet föreslås att studiemedel i form av studiebidrag och studiestartsstöd i det nya månadssystemet ska beräknas utifrån det belopp som betalats ut per månad och baserat på uppgifter om månadsvisa utbetalningar från CSN. Uppgiften ska läggas till månadsinkomsten för respektive månad i ramtiden då utbetalningen sker. CSN ska enligt 110 kap. 34 § SFB till Försäkringskassan lämna de uppgifter som har betydelse för tillämpningen av socialförsäkringsbalken.

Om förordning 883/2004 är tillämplig i ett ärende kan artikel 5 a i förordningen behöva beaktas. Enligt artikeln ska i vissa fall likvärdiga förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser i en annan medlemsstat beaktas. Den enskilde måste därför själv uppge sitt studiebidrag eller likvärdiga förmånen i ett annat medlemsland och de månader som bidraget avser eftersom uppgifter om utländska studiemedel inte finns tillgängliga hos CSN. Den enskilde är skyldig att anmäla förändringar av studiebidraget eller den likvärdiga förmånen från ett annat medlemsland. Även i detta fall ska bidraget eller förmånen läggas till månadsinkomsten de månader då utbetalningen sker.

Följande exempel kan illustrera en sådan situation. En person som bor i Sverige men har studiemedel från ett annat medlemsland, i detta exempel från Danmark, har rätt till bidrag för bostadskostnaden enligt nationell lagstiftning med hänsyn till artikel 5 a i förordning 883/2004. Den enskilde behöver i denna situation själv uppge det danska studiebidraget och de månader som bidraget avser eftersom uppgifterna inte kan inhämtas från CSN.

Skattefria stipendier

Uppgifter om skattefria stipendier lämnas i dag in av den sökande i samband med ansökan om bostadsbidrag eller i form av en anmälan om ändrade förhållanden under löpande kalenderår. Det finns inga möjligheter att hämta in uppgifter om sådana inkomster från någon extern aktör. Uppgifter om skattefria stipendier framgår inte heller av Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Skattepliktiga stipendier redovisas däremot i arbetsgivardeklarationen och följer därför i likhet med andra inkomster som redovisas i arbetsgivardeklarationen alltid kontantprincipen, dvs. de periodiseras till den månad som utbetalningen sker.

Skattefria stipendier kan betalas ut månadsvis eller med ett engångsbelopp. Enligt dagens regelverk är det enbart stipendier över 3 000 kronor per månad som räknas med i den bidragsgrundande inkomsten. Enligt nuvarande praxis fördelas ett stipendium som lämnas med ett engångsbelopp över kalenderårets tolv månader och räknas därmed inte in i den bidragsgrundande inkomsten om stipendiet inte överstiger 36 000 kronor.

I utkastet föreslås att skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad som betalas ut månadsvis ska beaktas i sin helhet och i enlighet med kontantprincipen räknas med i månadsinkomsten för de månader då utbetalning sker.

I utkastet görs dock bedömningen att sådana stipendier som lämnas med ett engångsbelopp inte bör beaktas enligt kontantprincipen utan hanteras som i årssystemet, dvs. delas med tolv och inte räknas med om stipendiet inte överstiger 3 000 kronor per månad. Beloppet bör läggas till månadsinkomsten från och med månaden för utbetalningen. Ett lagförslag med denna innebörd lämnas därför i utkastet. Ett skattefritt stipendium har likheter med andra typer av inkomster såsom inkomst av kapital eller en förmögenhet som inte lika tydligt kan hänföras till en viss månad och därför fördelas över en längre tid.

Även i det nya månadssystemet kommer uppgifter om skattefria stipendier att behöva lämnas av den enskilde själv. Uppgifter om sådana

inkomster kan efterfrågas i ansökan och den försäkrade bör även upplysas om att han eller hon, på samma sätt som i dag, har en anmälnings-skyldighet vid ändrade förhållanden (110 kap. 46 § SFB). Risken för eventuella fel bedöms inte öka jämfört med hur stipendier hanteras i dagens system.

Det saknas behov av bestämmelser om till vilket år vissa inkomster ska hänföras

Enligt nuvarande bestämmelser ska inkomster i form av studiebidrag och studiestartsstöd samt skattefria stipendier som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år, beaktas för det senare året.

Mot bakgrund av att inkomster i det nya regelverket främst bygger på kontantprincipen och att uppgifter om inkomster finns tillgängliga med en viss eftersläpning finns det inget behov av motsvarande bestämmelse om periodisering av inkomster i månadssystemet.

4.9 Årsbelopp ersätts av månadsbelopp

Utkastets förslag: Bidragsgrundande inkomst ska beräknas som månadsbelopp. Alla belopp som i dag anges som årsbelopp ska i stället anges som månadsbelopp.

Den inkomstgräns som innebär att bostadsbidraget börjar reduceras ska vara 12 500 kronor per månad för ensamstående med barn och 6 250 kronor per månad för sammanboende med barn.

Motsvarande inkomstgräns för unga utan barn ska vara 3 400 kronor per månad för ensamstående och 4 800 kronor per månad för sammanboende.

Bostadsbidrag ska betalas ut med ett månadsbelopp och avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.

Bostadsbidrag som beräknats till mindre belopp än 100 kronor för en månad ska inte betalas ut.

Utredningens förslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Den bidragsgrundande inkomsten föreslås beräknas som månadsbelopp och alla belopp som i dag anges som årsbelopp föreslås i stället anges som månadsbelopp i det nya månads-systemet.

Den inkomstgräns i bostadsbidraget, som innebär att bostadsbidraget börjar reduceras, är i dag 150 000 kronor per kalenderår för ensamstående med barn och 75 000 kronor per kalenderår vardera för sammanboende med barn. När dessa årsbelopp ska omvandlas till månadsbelopp blir inkomstgränsen 12 500 kronor per månad för ensamstående med barn och 6 250 kronor per månad för sammanboende med barn, eftersom beloppet för sammanboende även fortsatt ska vara hälften av det som gäller för ensamstående.

Inkomstgränsen för unga utan barn är i dag 41 000 kronor per kalenderår för en ensamstående försäkrad eller 58 000 kronor per kalenderår för

sammanboende. Dessa belopp föreslås också omvandlas till månadsbelopp, vilket blir 3 400 kronor per månad för en ensamstående och 4 800 kronor per månad för sammanboende. Beloppen har avrundats till närmast hundratal kronor.

Bostadsbidrag ska betalas ut med ett månadsbelopp och avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor även i månadssystemet.

Bostadsbidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut enligt de bestämmelser som gäller i dag. Den gränsen ändras också till ett belopp per månad, dvs. 100 kronor per månad, i det nya månadssystemet.

4.10 Grundbeslut och omräkningsbeslut i månadssystemet

Utkastets förslag: I ett beslut att bevilja bostadsbidrag i månadssystemet ska Försäkringskassan ange med vilket månadsbelopp och för vilken period bidraget har beviljats. Beslutet ska innehålla en upplysning om att beloppet kan komma att ändras för enskilda månader under perioden vid en omräkning.

Försäkringskassan ska bifalla ansökan om bostadsbidrag men fastställa månadsbeloppet till noll kronor om den försäkrade uppfyller de grundläggande förutsättningarna för att få bostadsbidrag men bidrag inte kan lämnas för att den försäkrade har en för hög bidragsgrundande inkomst eller för att spärregeln är tillämplig.

Bostadsbidraget ska omräknas om det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten att den påverkar bidragets storlek för den aktuella månaden eller omprövas om något annat har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget.

Vid en omräkning på grund av ändrad bidragsgrundande inkomst ska ändringen av bostadsbidragets storlek gälla för samtliga månader som återstår enligt grundbeslutet. I omräkningsbeslutet ska Försäkringskassan ange för vilken period och med vilket månadsbelopp bostadsbidrag lämnas.

Vid omräkning med anledning av ändrad bidragsgrundande inkomst ska en ny beräkning av bostadsbidraget få göras enbart utifrån den ändring som ligger till grund för omräkningen.

Ett omräkningsbeslut ska i sådana fall få meddelas utan föregående underrättelse.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Utredningen föreslår att en ansökan om bostadsbidrag ska få avse högst tolv på varandra följande kalendermånader. Utredningen föreslår vidare att särskilda omräkningsbeslut ska fattas varje månad. Utredningen föreslår att omräkningsbeslut ska få fattas utan föregående underrättelse när vissa särskilt angivna inkomster har ändrats.

Remissinstanserna: Endast *Försäkringskassan* yttrar sig särskilt över förslaget. Försäkringskassan uppfattar att förslaget innebär att det är den enskilde som ska ange för vilken period han eller hon vill ha bostadsbidrag, vilket enligt myndigheten skulle vara en förändring mot dagens

regelverk. Förslaget skulle enligt Försäkringskassan göra det möjligt att ansöka om och få bostadsbidrag för delar av ett år, vilket skulle underlätta för t.ex. studenter.

Skälen för utkastets förslag

Ett grundbeslut om bostadsbidrag ska fattas och ett sådant beslut ska i likhet med nuvarande regler kunna avse längst tolv månader

Utredningen föreslår att en ansökan om bostadsbidrag ska få avse högst tolv på varandra följande kalendermånader, vilket anges vara en anpassning till månadsvisa omräkningsbeslut samtidigt som någon ändring i sak inte är avsedd.

Enligt 96 kap. 13 § SFB får ett beslut om bostadsbidrag avse längst tolv månader. Detta kommer med utkastets förslag att gälla för ett grundbeslut om bostadsbidrag. Det finns enligt bedömningen i detta utkast inget som hindrar att den enskilde begränsar sin ansökan till att avse endast del av ett år. Om den enskilde ansöker om bostadsbidrag för en del av ett år har Försäkringskassan att förhålla sig till den enskildes anspråk vid prövningen av ansökan. Det ingår i Försäkringskassans utredningsansvar att få klarhet i vilken period som bidrag söks för. En ansökan om bostadsbidrag och ett beslut om bostadsbidrag kan således avse en kortare period än tolv månader. Enligt bedömningen i detta utkast finns det således inget behov av att ändra bestämmelsen på det sätt som utredningen föreslår.

Vid en ansökan om bostadsbidrag prövar Försäkringskassan om hushållet har rätt till bostadsbidrag. Om hushållet har rätt till bostadsbidrag fattar Försäkringskassan ett grundbeslut om rätten till bostadsbidrag. Ett sådant beslut får avse längst tolv månader. I utkastet föreslås att Försäkringskassan i ett sådant beslut ska ange med vilket belopp och för vilken period bostadsbidrag har beviljats. Under denna period kan bidragsbeloppet ändras för en enskild månad vid en omräkning om den bidragsgrundande inkomsten ändras. Den bidragsgrundande inkomsten kan ändras om nya arbetsgivardeklarationer leder till ändrad månadsinkomst. I grundbeslutet ska det finnas en upplysning om att bidragsbeloppet kan komma att ändras för enskilda månader under perioden vid en omräkning.

Om den försäkrade uppfyller de grundläggande förutsättningarna för att få bostadsbidrag men bidrag inte kan lämnas för att den försäkrade har en för hög bidragsgrundande inkomst eller för att spärregeln är tillämplig, ska Försäkringskassan bifalla ansökan om bostadsbidrag men fastställa månadsbeloppet till noll kronor. Det innebär att Försäkringskassan inte behöver meddela månatliga avslagsbeslut om den försäkrade har ansökt om bostadsbidrag och den enda anledningen till att bidrag inte kan lämnas är att han eller hon har en för hög bidragsgrundande inkomst.

Om den försäkrade inte uppfyller de grundläggande förutsättningarna för att kunna få bostadsbidrag, t.ex. när det gäller hushållets sammanställning eller boendeförhållanden, kommer Försäkringskassan att meddela ett avslagsbeslut med anledning av ansökan.

En person som får en lägre inkomst till följd av exempelvis arbetslöshet eller studier kan komma att ansöka om bostadsbidrag i samband med att inkomstminskningen sker. I och med att det blir en viss fördröjning innan inkomstsänkningen påverkar månadsinkomsterna i ramtiden kan det uppstå en situation då bostadsbidrag inte lämnas på grund av en för hög

bidragsgrundande inkomst, dvs. bostadsbidraget blir helt bortreducerat. Den enskilde kommer i en sådan situation inte att behöva ansöka om bostadsbidrag på nytt, utan en ny prövning sker varje månad som omfattas av grundbeslutet.

Inför ett grundbeslut om bostadsbidrag kan Försäkringskassan behöva kommunicera uppgifter med den sökande. Den sökande ska då underrättas om allt material av betydelse för beslutet och få tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet (se 25 § förvaltningslagen, förkortad FL, [2017:900]). I en sådan underrättelse kan den sökande informeras om att inkomstuppgifter inhämtats från t.ex. Skatteverket avseende månader i ramtiden.

Ett omräkningsbeslut ska fattas när bostadsbidragets storlek ändrats

När bostadsbidraget avser en ny månad ska en ny månadsinkomst och en ny bidragsgrundande inkomst beräknas. Den bidragsgrundande inkomsten, som är genomsnittet av månadsinkomsterna under ramtiden, behöver således räknas om löpande varje månad i takt med att en ny månad, med en ny månadsinkomst, läggs till i ramtiden samtidigt som den äldsta uppgiften tas bort.

I detta utkast föreslås att ett beslut om bostadsbidrag ska räknas om om det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten att den påverkar bostadsbidragets storlek för den aktuella månaden. Det ska därmed inte fattas nya omräkningsbeslut varje månad, som utredningen föreslog, utan omräkningsbeslut ska fattas när det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten som påverkar det avrundade bostadsbidragets storlek. Bedömningen av om bostadsbidragets storlek har påverkats görs i förhållande till bidragsbeloppet enligt grundbeslutet eller bidragsbeloppet enligt ett sådant omräkningsbeslut som har ersatt ett tidigare grundbeslut.

När ett omräkningsbeslut fattas på grund av en ändring av den bidragsgrundande inkomsten ska det gälla för samtliga månader som återstår enligt grundbeslutet. I omräkningsbeslutet ska Försäkringskassan ange för vilken period och med vilket månadsbelopp bostadsbidrag lämnas. Omräkningsbeslutet blir ett nytt, uppdaterat grundbeslut om rätt till bostadsbidrag för den tid som återstår enligt det tidigare grundbeslutet.

Det är endast förändringar av den bidragsgrundande inkomsten som kan leda till ett sådant omräkningsbeslut. Vid dessa omräkningsbeslut får den nya beräkningen av bostadsbidraget göras endast utifrån den ändring som ligger till grund för omräkningen. I samband med omräkningsbeslutet behöver Försäkringskassan således inte göra någon ny kontroll av samtliga förutsättningar eller prövning av övriga villkor för rätten till bostadsbidrag.

Om den enskilde har fått en lägre inkomst under de månader som ingår i ramtiden och som leder till en lägre bidragsgrundande inkomst, kan omräkningen leda till att ett högre bostadsbidrag betalas ut. Om den enskilde i stället har fått en högre inkomst och som ger en högre bidragsgrundande inkomst under ramtiden, kan omräkningen leda till att ett lägre bostadsbidrag betalas ut. Om inkomsterna har blivit så pass höga att bostadsbidraget blir helt bortreducerat, får den enskilde ett omräkningsbeslut om att bostadsbidrag inte lämnas. Bostadsbidrag kan

åter betalas ut om inkomsterna blir lägre igen, under förutsättning att det finns ett grundbeslut om rätt till bostadsbidrag som avser den aktuella månaden.

Om det har skett någon annan förändring som påverkar rätten till eller storleken på bostadsbidraget, ska det kunna omprövas på motsvarande sätt som gäller för preliminära bostadsbidrag enligt det nuvarande regelverket. Det kan bli aktuellt med en sådan omprövning av bostadsbidraget om t.ex. hushållets sammansättning eller boendeförhållanden har förändrats.

Bestämmelserna i 113 kap. SFB om omprövning, ändring och överklagande av beslut gäller också i fråga om bostadsbidrag som beräknats i månadssystemet. Av 113 kap. 3 § SFB följer att Försäkringskassan ska ändra ett beslut som inte har prövats av domstol, om beslutet på grund av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet, om beslutet har blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om beslutet har blivit oriktigt på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning eller annan liknande orsak. I förarbetena till bestämmelserna anges några exempel på när ett beslut kan anses ha blivit oriktigt på grund av att det fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag (prop. 1977/78:20 s. 94). I ett ärende om sjukpenning kan det t.ex. komma fram ett nytt läkarintyg som ger en annan bild av den försäkrades hälsotillstånd vid tidpunkten för beslutet. Av 113 kap. 5 § SFB framgår att en ändring enligt 3 § inte får göras till den försäkrades nackdel när det gäller en förmån som har förfallit till betalning, och inte heller i annat fall om det finns synnerliga skäl mot det. En ändring enligt 113 kap. 3 § SFB kan således inte göras till den försäkrades nackdel efter det att bostadsbidraget har betalats ut. Att bestämmelsen om ändring i 113 kap. 3 § SFB i vissa andra fall kan bli tillämplig samtidigt med de specifika omprövningsbestämmelser som föreslås för bostadsbidraget ligger i sakens natur.

Ett omräkningsbeslut med anledning av ändrad bidragsgrundande inkomst ska få fattas utan föregående underrättelse

När nya arbetsgivardeklarationer har kommit in till Skatteverket finns inkomstuppgifterna tillgängliga för Försäkringskassan månaden efter inkomstmånaden. Med den ramtid som föreslås i detta utkast finns uppgifterna tillgängliga för Försäkringskassan månaden före den månad som bostadsbidraget avser.

Utredningen anser att det är viktigt att de nya inkomstuppgifterna från arbetsgivardeklarationen kan användas så snart som möjligt efter att de finns tillgängliga för att inkomstuppgifterna ska vara så aktuella som möjligt. Utredningen anser därför att Försäkringskassan bör kunna fatta beslut om bostadsbidragets storlek så fort nya inkomstuppgifter finns tillgängliga och därefter skyndsamt förmedla omräkningsbeslutet till bidragshushållet. Utredningen förslår därför att sådana omräkningsbeslut ska få fattas utan en föregående underrättelse när vissa särskilt angivna inkomster har ändrats. Utredningen framhåller att liknande bestämmelser om omräkningsbeslut utan föregående underrättelse finns i socialförsäkringsbalken gällande omräkning av bostadstillägg, äldre försörjningsstöd och boendetillägg.

Huvudregeln är att en myndighet, innan den fattar beslut i ett ärende, ska underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet (25 § FL). I förarbetena till förvaltningslagen anges att den grundläggande rättsprincipen att ingen ska dömas ohörd inom förvaltningsrätten kommer till uttryck som en kommunikationsprincip. Det anges vidare att tillämpningen av kommunikationsprincipen också fyller en viktig funktion som utredningsmedel, eftersom den säkerställer ett fortlöpande utbyte av information och argument mellan dem som medverkar i ärendet. Bestämmelser om kommunikationsskyldighet bidrar på så sätt till att uppfylla förvaltningslagens övergripande ändamål, nämligen att värna enskildas rättssäkerhet och underlätta snabba avgöranden (se prop. 2016/17:180 s. 154).

Syftet med övergången till ett månadsbaserat system är att bostadsbidraget ska beräknas utifrån så aktuella och tillförlitliga uppgifter som möjligt. I detta utkast delas utredningens bedömning att det för ett månadsbaserat system är avgörande att bostadsbidraget kan räknas om utifrån aktuella inkomstuppgifter i nära anslutning till att uppgifterna finns tillgängliga.

Inkomstuppgifterna kommer att hämtas in från en extern källa, såsom Skatteverket och CSN, och baseras på tidigare beslut eller utbetalningar eller från den försäkrade själv. Uppgifterna i arbetsgivardeklarationen om utbetald lön eller ersättning har hög kvalitet och ändras sällan i efterhand.

Om Försäkringskassan skulle behöva kommunicera de nya inkomstuppgifterna inför ett omräkningsbeslut med den enskilde skulle det medföra att bostadsbidraget inte kan räknas om direkt när uppgifterna kommer in till Försäkringskassan. Både omräkningsbesluten och månadsutbetalningarna till den enskilde skulle fördröjas. Möjligheterna till en automatiserad handläggning och ett automatiserat beslutsfattande skulle också minska avsevärt, vilket skulle påverka effektiviteten i det nya månadssystemet. Förslaget leder till att ett mer korrekt och träffsäkert bostadsbidrag snabbt kan beräknas och betalas ut till den enskilde.

En nackdel med förslaget om omräkningsbeslut utan föregående underrättelse är att det ställer krav på att den enskilde själv behöver vara aktiv när han eller hon får ett omräkningsbeslut. Den enskilde behöver kontrollera att de inkomstuppgifter som redovisas i beslutet är fullständiga och korrekta samt anmäla till Försäkringskassan om beslutet innehåller felaktiga eller ofullständiga inkomstuppgifter. För att den enskilde inte ska bli överraskad när ett omräkningsbeslut fattas och för att den enskilde ska vara medveten om sin skyldighet att anmäla om ett beslut innehåller felaktiga eller ofullständiga inkomstuppgifter behöver den enskilde, när bostadsbidrag beviljas, informeras om att omräkningsbeslut kommer att fattas om bostadsbidragets storlek ändras på grund av ändrad månadsinkomst (se förslag i avsnitt 4.10).

Mot denna bakgrund görs bedömningen i detta utkast att det finns tillräckliga och godtagbara skäl för att göra undantag från förvaltningslagens huvudregel om kommunikation i samband med omräkningsbeslut. I utkastet föreslås därför att bostadsbidraget ska få räknas om med anledning av ändrad bidragsgrundande inkomst utan föregående underrättelse, och att de ska gälla oavsett vilken typ av inkomst som har ändrats. Som nämns ovan kommer uppgifterna som kommer att

ligga till grund för en sådan omräkning att hämtas in från en extern källa eller från enskilde själv. Det saknar därför betydelse vilken inkomst som har ändrats. Det bör framhållas att den föreslagna bestämmelsen om omräkningsbeslut utan föregående underrättelse inte ger Försäkringskassan någon rätt att avstå från kommunikering inför ett beslut om återkrav av bostadsbidrag.

Försäkringskassan får tillgång till uppgifter om inkomster som redovisats i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration, inkomst av kapital, barns inkomst av kapital, studiemedel i form av studiebidrag eller studiestartsstöd, skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta som redovisats i en särskild skattedeklaration och etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare. Uppgifter om andra inkomster kommer att behöva hämtas in från den försäkrade själv. Detsamma gäller uppgifter om förmögenhet, men Försäkringskassan får tillgång till uppgifter om ändring av taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner, dvs. en annan fastighet än den försäkrades permanentbostad.

Om det däremot sker en omprövning av bostadsbidraget av andra skäl, ska den försäkrade på samma sätt som i dag i regel bli underrättad om allt material av betydelse för beslutet och få tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet innan bostadsbidraget omprövas.

I samband med att bostadsbidrag beviljas ska den försäkrade, som nämnts ovan, informeras om att bostadsbidraget vid en omräkning kan komma att ändras för enskilda månader under den period som bidrag har beviljats för.

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska, som utgångspunkt, innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt (32 § FL). Försäkringskassan ska vidare som utgångspunkt, när ett omräkningsbeslut har fattats, underrätta den enskilde om det fullständiga innehållet i beslutet (33 § FL). I ett omräkningsbeslut som fattas med anledning av ändrad bidragsgrundande inkomst ska Försäkringskassan, enligt förslag nedan i avsnitt 4.11, redovisa vilka månadsinkomster som har ingått i den bidragsgrundande inkomsten.

I det nya månadssystemet, som bygger på en automatiserad beräkning av bostadsbidrag utifrån aktuella inkomster per månad, finns det begränsade möjligheter för en enskild att inför ett omräkningsbeslut hinna uppmärksamma om en inkomstuppgift är felaktig eller om någon inkomst skulle saknas. Ett omräkningsbeslut kan ändras, även om behovet av sådana ändringar kan antas vara relativt litet givet att uppgifterna i arbetsgivardeklarationerna i huvudsak är tillförlitliga, har god kvalitet och ändras i liten utsträckning.

Omräkningsbeslut på grund av ändrad eller kompletterad arbetsgivardeklaration

Utredningen framhåller att trots att det föreslagna systemet med beslut som baseras på månatliga inkomstuppgifter bygger på historiska, redan intjänade, inkomster och i hög grad på uppgifter som hämtas från tredje part, kan det förekomma att uppgifter som legat till grund för besluten i efterhand visar sig vara felaktiga och att beslut därför bör kunna ändras.

Utredningen framför att sådana uppgifter kan framkomma i en ny arbetsgivardeklaration som avser en tidigare månad eller en ändring av en tidigare lämnad arbetsgivardeklaration.

Som nämnts tidigare är uppgifterna i arbetsgivardeklarationen i de allra flesta fall korrekta och de bedöms generellt sett ha hög kvalitet och tillförlitlighet. Endast en liten del av uppgifterna i arbetsgivardeklarationen ändras i efterhand och uppgifterna ligger i de allra flesta fall till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt.

I avsnittet nedan om löpande kontroller i månadssystemet beskrivs att Försäkringskassan genom löpande kontroller bör bevaka om det exempelvis har gjorts ändringar eller kompletteringar i arbetsgivardeklarationen.

Beslut om bostadsbidrag i månadssystemet behöver kunna ändras om det framkommer att den inkomst som legat till grund för beslutet är felaktig, t.ex. på grund av att uppgifter i en arbetsgivardeklaration ändras. En arbetsgivare eller annan utbetalare ska snarast ändra en uppgift som har lämnats för en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration om uppgiften är felaktig eller, om en uppgift saknas, genom tillägg lämna de uppgifter som behövs (se 26 kap. 40 § skatteförfarandelagen [2011:1244], förkortad SFL).

Om arbetsgivaren eller utbetalaren ändrar en tidigare lämnad arbetsgivardeklaration eller lämnar en kompletterad arbetsgivardeklaration för en viss månad, kan det påverka månadsinkomsten för den aktuella månaden i ramtiden, vilket i sin tur kan påverka den bidragsgrundande inkomsten. Om en omräkning och ändring av den bidragsgrundande inkomsten påverkar bostadsbidraget, ska bidraget räknas om. Om omräkningen ska leda till ett beslut om återkrav enligt 108 kap. 9 § andra stycket SFB behöver uppgifterna i ärendet kommuniceras med den försäkrade.

En ändrad arbetsgivardeklaration för en månad kan påverka det bestämda bostadsbidraget för flera månader eftersom månadsinkomsten ingår, som en av tre månader, i ramtiden vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten. Det innebär att bostadsbidraget för flera månader kan behöva räknas om med anledning av ändrad individuppgift i arbetsgivardeklaration för en månad.

Löpande kontroller är viktiga i månadssystemet

Enligt utredningen bör Försäkringskassan bevaka om det för tidigare månader framkommer uppgifter som visar på att inkomsterna är andra än de som legat till grund för besluten.

Försäkringskassan påpekar att det inte framgår tillräckligt tydligt vad kontrollerna i förslaget innebär och att det är oklart varför samt hur myndigheten ska bevaka tidigare månader i arbetsgivardeklarationerna. Myndigheten önskar därför förtydliganden över vad dessa efterkontroller har för syfte och vad de kan komma att ge för effekter för de enskilda.

I detta utkast delas utredningens bedömning att det är viktigt att Försäkringskassan genomför kontroller i det nya månadssystemet. Även om uppgifterna i arbetsgivardeklarationen generellt sett har hög kvalitet och tillförlitlighet behöver det beaktas att uppgifterna inte föregås av någon kontroll av Skatteverket utan är att jämföras med de kontroll-

uppgifter som arbetsgivare och andra utbetalare tidigare lämnade. Varje myndighet som hämtar in uppgifter som lämnas i en arbetsgivardeklaration är därför skyldig att själv bedöma uppgifternas tillförlighet (jfr prop. 2016/17:58 s. 91).

Det finns behov av löpande kontroller vid en impuls om ändrade inkomster som kan påverka månadsinkomster och den bidragsgrundande inkomsten som legat till grund för lämnat bostadsbidrag. Det kan t.ex. handla om uppgifter från Skatteverket om ändrad eller kompletterad arbetsgivardeklaration.

Den 1 juli 2024 infördes två åtgärder, efter förslag från 2022 års skatteförfarandeutredning, som syftar till att minska risken för att oriktiga uppgifter i arbetsgivardeklarationen leder till felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen eller andra felaktiga beslut (SOU 2023:47 s. 109 f. och 117 f.). Den första åtgärden är att Skatteverket om myndigheten lämnar ut en uppgift som har ändrats eller lagts till i en arbetsgivardeklaration även ska lämna uppgift om tidpunkten för ändringen eller tillägget och uppgiftens tidigare innehåll (8 n § förordningen [2001:588] om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet). Den andra åtgärden är att Skatteverket får markera i beskattningsdatabasen om Skatteverket i ett beslut har haft anledning att bortse från en uppgift som har lämnats om en betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration. Detta får markeras genom en särskild anteckning i anslutning till uppgiften i beskattningsdatabasen (17 kap. 10 § skatteförfarandeförordningen [2011:1261]). Om en uppgift för vilken en anteckning finns lämnas ut av Skatteverket till en annan myndighet ska även anteckningen lämnas ut (8 n § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas). Markeringen ska tas bort om Skatteverket inte längre bortser från uppgiften (20 a § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet).

Dessa åtgärder förbättrar Försäkringskassans möjligheter att bevaka om det har gjorts ändringar eller kompletteringar i arbetsgivardeklarationen eller om Skatteverket har markerat att uppgifterna som lämnats i arbetsgivardeklarationen har frångåtts i ett skattebeslut. Det finns, som 2022 års skatteförfarandeutredning också framhöll, inget som hindrar att en myndighet som har begärt ut en uppgift vid ett senare tillfälle upprepar sin begäran, dvs. på nytt begär ut uppgiften för samma person och redovisningsperiod. 2022 års skatteförfarandeutredning angav att myndigheter därmed kan skapa egna rutiner för en uppföljning av uppgifter som utgår från verksamhetens behov (SOU 2023:47 s. 116).

Försäkringskassan kan således genom att hämta in uppgifter för tidigare redovisningsperioder på nytt från Skatteverket ta del av uppgifter om ändrade eller kompletterade arbetsgivardeklarationer. Försäkringskassan kan genom ett sådant inhämtande även få uppgift om huruvida Skatteverket har frångått uppgifter i arbetsgivardeklarationen i ett beskattningsbeslut.

4.11 Den enskildes kontroll av inkomstuppgifter och anmälningsskyldighet

Utkastets förslag: I ett grundbeslut om rätt till bostadsbidrag i månadsystemet och i ett omräkningsbeslut som fattas med anledning av en ändrad inkomst ska Försäkringskassan redovisa vilka månadsinkomster som har ingått i den bidragsgrundande inkomsten.

Om inkomsten har bestämts med ledning av uppgifter i en arbetsgivardeklaration eller en förenklad arbetsgivardeklaration ska Försäkringskassan redovisa innehållet i de deklarationer som utgör grund för beslutet. Av beslutet ska det även framgå om någon sådan deklaration inte har lämnats för en viss månad.

Om beslutet innehåller felaktiga eller ofullständiga inkomstuppgifter ska den försäkrade ska anmäla detta till Försäkringskassan.

Utredningen lämnar inget förslag i denna del.

Remissinstanserna: Endast *Försäkringskassan* yttrar sig särskilt om den enskildes kontroll av uppgifter och anmälningsskyldighet. Försäkringskassan anser att det behöver förtydligas hur de kontroller som den enskilde ska uppmanas att göra är tänkta att genomföras och framför att det saknas en beskrivning av hur den enskilde får del av månadsuppgifterna.

Skälen för utkastets förslag: Utgångspunkten bör enligt utredningen vara att inkomst av tjänst per månad är det som framkommer av uppgifter i arbetsgivardeklarationen, men att den enskilde i samband med ansökan om bostadsbidrag och vid beräkningen av nya belopp ska kontrollera uppgifterna och anmäla om uppgiften inte stämmer.

Försäkringskassan efterfrågar mer information om de kontroller som den enskilde ska uppmanas att genomföra, dels i samband med ansökan, dels vid de månatliga omräkningarna. Försäkringskassan saknar t.ex. en beskrivning av hur den enskilde får del av månadsuppgifterna och om avsikten är att den enskilde ska logga in på Skatteverkets tjänst ”Mina sidor” och jämföra de uppgifter som arbetsgivaren rapporterat in med lönespecifikationen.

En enskild betalningsmottagare har direktåtkomst till uppgifter som rör honom eller henne i en arbetsgivardeklaration via Skatteverkets hemsida och har därmed möjlighet att kontrollera lämnade uppgifter (2 kap. 9 § lagen [2001:181] om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och 16 § förordningen [2001:588] om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet). I utkastet görs bedömningen att det inte kan förväntas att den enskilde själv ska logga in på Skatteverkets hemsida och kunna förstå vilka månader och inkomster som ingår i ramtiden vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag, särskilt inte eftersom månaderna i ramtiden förändras beroende på vilken månad som bostadsbidraget avser.

Inför ett grundbeslut om bostadsbidrag kan Försäkringskassan behöva kommunicera uppgifter som inhämtats från någon annan med den försäkrade. Den sökande ska då underrättas om uppgifter av betydelse för beslutet och få tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över uppgifterna (jfr 25 § förvaltningslagen [2017:900]).

Det föreslås att Försäkringskassan i ett grundbeslut om rätt till bostadsbidrag i månadssystemet ska redovisa vilka månadsinkomster som har ingått i den bidragsgrundande inkomsten och innehållet i de arbetsgivardeklarationer eller förenklade arbetsgivardeklarationer som har legat till grund för beslutet. Av beslutet ska det även framgå om någon sådan deklaration inte har lämnats för en viss månad. Den enskilde får på så sätt bättre förutsättningar att upptäcka felaktiga eller ofullständiga uppgifter i deklarationerna och att fullgöra sin anmälningsskyldighet. I utkastet föreslås att den försäkrade ska vara anmälningsskyldig om beslutet innehåller några felaktiga eller ofullständiga inkomstuppgifter. Det innebär att den försäkrade är anmälningsskyldig även i situationer då han eller hon har inkomster av tjänst men arbetsgivardeklarationer inte har lämnats av arbetsgivaren.

Även i ett omräkningsbeslut som fattas med anledning av en ändrad inkomst ska Försäkringskassan redovisa vilka månadsinkomster som har ingått i den bidragsgrundande inkomsten och innehållet de arbetsgivardeklarationer som legat till grund för beslutet. Den försäkrade är anmälningsskyldig om omräkningsbeslutet innehåller några felaktiga eller ofullständiga uppgifter.

Den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån ska enligt 110 kap. 46 § SFB anmäla sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av förmånen. Det kan t.ex. handla om ändringar som rör inkomstförhållanden eller förmögenhetsförhållanden. En sådan anmälan behöver dock inte göras om den handläggande myndigheten har kännedom om ändringen och därför saknar behov av en anmälan. Det innebär att den försäkrade är anmälningsskyldig i månadssystemet för sådana månadsinkomster som Försäkringskassan inte har tillgång till eller inhämtar på egen hand.

4.12 Omprövning av bostadsbidrag med anledning av beslut om slutlig skatt

Utkastets förslag: Om inkomsten av tjänst enligt ett beslut om slutlig skatt överstiger inkomsterna enligt arbetsgivardeklarationer för samma inkomstår med minst 6 000 kronor ska Försäkringskassan göra en efterkontroll. Om det är fråga om makar gäller beloppet för makarna tillsammans.

Om inkomsterna fortfarande skiljer sig åt med minst 6 000 kronor efter att hänsyn tagits till sådana inkomster av tjänst som inte framgår av arbetsgivardeklarationer men som har ingått vid beräkning av bidragsgrundande inkomst, ska Försäkringskassan utreda hur den högre inkomsten som framgår av beslutet om slutlig skatt har betalats ut under kalenderåret.

Om den försäkrade inte visar grund för någon annan fördelning ska skillnaden anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret. Om den högre inkomsten skulle ha påverkat utbetalt bostadsbidrag ska bidraget omprövas och skillnaden efter fördelning per månad läggas till inkomsten för de månader som ingått i ramtiden.

Om den försäkrade kan visa hur den högre inkomsten har betalats ut under kalenderåret och månadsinkomster under ramtiden skulle ha påverkats, ska bostadsbidraget omprövas utifrån tillgängliga uppgifter.

En omprövning ska inte få göras efter utgången av sjätte året efter det år som beslutet om slutlig skatt avser.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Utredningen föreslår att om det framkommer uppgifter i beslut om slutlig skatt, beslut om studiemedel i form av studiebidrag eller beslut om studiестartsstöd som innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om Försäkringskassan självant tar upp frågan. Utredningen anger att Försäkringskassan i efterhand ska genomföra kontroller efter att nya beslut om slutlig skatt har fattats men lämnar inget särskilt lagförslag om detta.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över förslaget. *Försäkringskassan* framför att det inte framgår tillräckligt tydligt vad kontrollerna innebär. Försäkringskassan önskar därför förtydliganden av vad kontrollerna har för syfte, under vilka förutsättningar de ska göras och vad de kan komma att ge för effekter för enskilda. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att det väsentlighetskrav som utredningen anger ska gälla för att ett beslut ska ändras inte återfinns i författningsförslaget avseende bostadsbidrag. Kammarrätten anser att det behöver förtydligas i vilka fall en ändring av ett beslut förutsätter att det är fråga om en väsentlig ändring av uppgifterna.

Skälen för utkastets förslag

En efterkontroll ska göras vid avvikelser mellan inkomst av tjänst enligt beslut om slutlig skatt och arbetsgivardeklarationerna

Utredningen har föreslagit att Försäkringskassan ska göra efterkontroller mot Skatteverkets beslut om slutlig skatt och jämföra de inkomstuppgifter som legat till grund för beslut om bostadsbidrag med uppgifter från beslut om slutlig skatt.

Försäkringskassan har påpekat att det inte framgår tillräckligt tydligt vad kontrollerna i förslaget innebär och önskar att det förtydligas vad dessa efterkontroller har för syfte och vad de kan komma att ge för effekter för de enskilda.

I detta utkast delas utredningens bedömning att det är viktigt med kontroller i det nya månadssystemet, både i form av löpande kontroller och efterkontroller. Möjligheterna att göra efterkontroller mot beslut om slutlig skatt i månadssystemet försvåras dock av att inkomsterna enligt ett beslut om slutlig skatt och inkomster enligt arbetsgivardeklarationerna som använts vid beräkningen av bostadsbidraget i regel inte avser samma period, vilket försvårar jämförelser mellan inkomstuppgifterna. Det framgår inte heller av ett beslut om slutlig skatt vid vilken tidpunkt under ett kalenderår som inkomsterna har betalats ut. För att en jämförelse mellan inkomstuppgifterna ska kunna ske behöver därför inkomst av tjänst enligt ett beslut om slutlig skatt jämföras med inkomsterna enligt arbetsgivardeklarationerna avseende hela det aktuella beskattningsåret.

När bostadsbidrag har bestämts i månadssystemet skulle det i samband med att Skatteverket meddelar ett beslut om slutlig skatt, eller ändrar ett beslut om slutlig skatt, för det aktuella beskattningsåret kunna visa sig att inkomsten av tjänst enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt överstiger den samlade inkomsten av tjänst enligt arbetsgivardeklarationerna för samma år.

Det är först vid avvikelser över en viss nivå mellan inkomst enligt arbetsgivardeklarationerna och inkomst av tjänst enligt slutligt beslut om slutlig skatt som det bör vara aktuellt att göra en efterkontroll. Jämförelsen ska göras mellan inkomster under samma period, dvs. januari–december. Om inkomsterna av tjänst enligt beslut om slutlig skatt överstiger inkomsterna enligt arbetsgivardeklarationerna med minst 6 000 kronor, vilket skulle motsvara ett felaktigt bostadsbidrag med ca 100 kronor per månad om avvikelsen skulle ha varit jämnt fördelad, görs bedömningen i detta utkast att det får anses vara en sådan avvikelse som motiverar en särskild efterkontroll. Beloppet kan jämföras med den inkomst som enligt det nuvarande regelverket innebär att bostadsbidrag inte behöver betalas tillbaka om skillnaden mellan det preliminära och det slutliga bostadsbidraget understiger 1 200 kronor, dvs. i snitt 100 kronor per månad (det så kallade förlåtandeintervallet). Beloppet ska beräknas på hushållsnivå, vilket innebär att det gäller för makar, och sambor, tillsammans.

Vid efterkontrollen bör Försäkringskassan utreda om avvikelsen skulle ha påverkat bostadsbidraget. Inkomstuppgifterna kan vara kända för Försäkringskassan och kan ha medräknats vid beräkningen av bostadsbidraget, t.ex. utbetalning på grund av pensionsförsäkring och tjänstepension som inte har redovisats i arbetsgivardeklarationen. Om inkomsterna fortfarande skiljer sig åt med minst 6 000 kronor efter att hänsyn tagits till sådana inkomster som inte framgår av arbetsgivardeklarationen men som har ingått vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten, ska ytterligare åtgärder vidtas.

Om det saknas tillgänglig information om anledningen till att inkomstuppgifterna skiljer sig åt, bör Försäkringskassan utreda hur den högre inkomsten enligt beslutet om slutlig skatt har betalats ut under kalenderåret. Om den enskilde kan visa, t.ex. genom lönespecifikationer, att den högre inkomsten har betalats ut under månader som inte ingår i ramtiden för bostadsbidraget, bör bidraget inte omprövas.

Om den enskilde kan visa hur hela eller delar av den högre inkomsten har betalats ut under kalenderåret och månadsinkomster under ramtiden skulle ha påverkats, ska bostadsbidraget omprövas utifrån de nya månadsinkomsterna i ramtiden.

Om den enskilde inte kan visa hur den högre inkomsten eller delar av den högre inkomsten har betalats ut under kalenderåret och den högre inkomsten skulle ha påverkat utbetalt bostadsbidrag, ska månadsinkomsterna i ramtiden räknas om och bostadsbidraget omprövas. Vid beräkningen av månadsinkomster ska den skillnad som inte kunnat hänföras till en viss månad anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret, dvs. med en tolfedel per månad, och läggas till i månadsinkomsten för de månader som ingått i ramtiden. Bostadsbidraget ska omprövas för de månader där de aktuella månaderna har ingått i ramtiden och i stället beräknas utifrån den högre månadsinkomsten.

Efterkontroll och omprövning med anledning av ett beslut om slutlig skatt kan illustreras med följande exempel. När ett beslut om slutlig skatt meddelas i juni visar det sig att inkomst av tjänst i skattebeslutet överstiger redovisade inkomster i arbetsgivardeklarationerna avseende januari–december med 10 000 kronor. Den försäkrade antas ha haft bostadsbidrag hela året. Försäkringskassan kände, i ett första scenario, redan till att den försäkrade hade tjänstepension motsvarande 7 000 kronor som räknats med vid beräkningen av bostadsbidraget. Eftersom den kvarvarande differensen är 3 000 kronor, vilket understiger gränsen som är satt till 6 000 kronor, ska någon omprövning av bostadsbidraget inte ske.

Den försäkrade kan, i ett annat scenario av exemplet, inte visa varför inkomsterna eller varför en del av inkomsterna skiljer sig åt eller vilka månader skillnaderna avser. Vid beräkningen av månadsinkomster ska den del av skillnaden som inte kunnat förklaras eller hänföras till en viss månad fördelas lika på varje kalendermånad, dvs. med en tolfedel per månad, och läggas till i månadsinkomsten för varje månad under kalenderåret. Bostadsbidraget ska omprövas för alla de månader där någon månad under kalenderåret ingått i ramtiden. Detta innebär att bostadsbidrag för mars inkomståret till och med april efterföljande år kommer att omprövas. Den försäkrade kan, i ett tredje scenario av samma exempel, visa att skillnaden berodde på en utbetalning av tjänstepension som den försäkrade tidigare inte hade uppgett till Försäkringskassan och som Försäkringskassan därför inte kände till. Utbetalningar gjordes med 2 000 kronor i augusti–december. Månadsinkomsterna för dessa månader ökas därför med 2 000 kronor vardera månaden. Bostadsbidraget ska omprövas för alla månader då någon av månaderna augusti–december ingick i ramtiden. Detta innebär att bostadsbidraget avseende oktober–april måste omprövas.

En fråga om nytt bostadsbidrag får, i likhet med vad som gäller enligt 98 kap. 9 § SFB som fortsatt gäller i årssystemet vid exempelvis ett ändrat beslut om slutlig skatt, inte tas upp efter utgången av det sjätte året efter det år som beslutet om slutlig skatt avser.

Förslaget i detta utkast skiljer sig från utredningens förslag varför synpunkterna från Försäkringskassan, *Kammarrätten i Stockholm* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, vad gäller önskemål om förtydligande av det väsentlighetskrav som omnämns i utredningens betänkande, inte föranleder någon ytterligare åtgärd.

Uppgifter om andra inkomster än inkomst av tjänst

Det är endast en uppgift om inkomst av tjänst i beslut om slutlig skatt som kan leda till en omprövning av bostadsbidrag enligt den föreslagna bestämmelsen.

Om ett beslut om slutlig skatt har omprövats vad gäller inkomstslaget kapital eller om ett beslut om studiemedel i form av studiebidrag eller studiestartsstöd har ändrats, ska bostadsbidraget i stället räknas om på samma sätt som vid ett omräkningsbeslut på grund av ny månadsinkomst (se avsnitt 4.10).

Andra uppgifter om t.ex. förmögenhet och skattefria stipendier framgår inte av Skatteverkets beslut om slutlig skatt och kan därför inte kontrolleras mot ett sådant beslut. Inte heller inkomster enligt SINK och

skattefria utlandsinkomster enligt 3 kap. 9–13 §§ IL är möjliga att kontrollera mot beslut om slutlig skatt.

4.13 Beräkning i årssystemet när det saknas uppgifter om inkomst av arbete per månad i en arbetsgivardeklaration

I vissa situationer finns det inte uppgifter om inkomster av arbete tillgängliga på månadsbasis i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration. Det gäller t.ex. personer som bedriver näringsverksamhet och när bostadsbidrag lämnas i en situation med internationell koppling.

Personer som det saknas uppgifter på individnivå i en arbetsgivardeklaration för föreslås i det följande även fortsatt få bostadsbidraget beräknat i det årsbaserade systemet.

4.13.1 För den som bedriver näringsverksamhet ska den bidragsgrundande inkomsten även i fortsättningen beräknas i årssystemet

Utkastets förslag: Den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ska beräknas i årssystemet om den försäkrade bedriver näringsverksamhet. Den försäkrade ska alltid anses bedriva näringsverksamhet om det senaste beslutet om slutlig skatt för honom eller henne omfattar inkomstslaget näringsverksamhet. Den försäkrade ska också anses bedriva näringsverksamhet om han eller hon är godkänd för F-skatt, F-skatt med villkor eller är delägare i ett handels- eller kommanditbolag.

För makar eller sambor ska den bidragsgrundande inkomsten beräknas i årssystemet om någon av dem bedriver näringsverksamhet.

Om preliminärt bostadsbidrag har lämnats ska ett slutligt bostadsbidrag bestämmas i efterhand och avse samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under kalenderåret.

När den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna för en beräkning av bostadsbidraget i årssystemet, ska det preliminära bostadsbidraget omprövas från och med januari månad nästkommande år. Om den försäkrade fortfarande har rätt till bostadsbidrag lämnas i stället bostadsbidrag beräknat i månadssystemet.

Bostadsbidraget i månadssystemet ska omprövas om något har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget. Om den försäkrade har börjat att bedriva näringsverksamhet och därför inte längre uppfyller förutsättningarna för att få bostadsbidrag i månadssystemet, ska ett preliminärt bostadsbidrag bestämmas i årssystemet. Försäkringskassan ska uppmana den försäkrade att inkomma med uppgifter så att ett preliminärt bostadsbidrag kan bestämmas. Försäkringskassan ska besluta att dra in bostadsbidraget om den försäkrade inte medverkar till att en bidragsgrundande inkomst kan uppskattas.

Ett slutligt bostadsbidrag ska bestämmas för ett kalenderår om ett beslut om slutlig skatt för det året omfattar inkomstslaget näringsverksamhet men bostadsbidraget för någon månad har beräknats i månadssystemet. Det slutliga bostadsbidraget ska beräknas enligt bestämmelserna i årssystemet. När det slutliga bostadsbidraget bestäms görs en avstämning för samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Utredningen föreslår att den som har eller förväntas få ett överskott av näringsverksamhet över ett visst belopp ska hanteras enligt de nuvarande årsbaserade reglerna. Utredningens förslag har en annan lagteknisk utformning.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över förslaget, bl.a. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* och *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* som tillstyrker förslaget. *Försäkringskassan* tillstyrker inte förslaget i dess nuvarande utformning. IFAU anser att det är en svaghet att kontrolluppgifter inte rapporteras av egenföretagare men delar bedömningen att det är rimligt att det gamla regelverket alltså bör gälla för egenföretagare och framför att en överväldigande majoritet av bidragstagarna inte är egenföretagare. ISF anser att det är olyckligt att utredningen inte kommit fram till en lösning för de som endast eller delvis har inkomst från näringsverksamhet. Dels för att de problem med bl.a. skuldsättning och dålig träffsäkerhet som finns i dagens system kommer att leva kvar för personer med inkomst av näringsverksamhet, dels för att olika regleringar kommer att gälla för olika grupper vid beräkning av bostadsbidrag. Det bör, enligt ISF, eftersträvas att finna en lösning som medför att även en individ med inkomster från näringsverksamhet kan omfattas av motsvarande regler, dvs. att inkomsterna beräknas på faktiska och aktuella uppgifter.

Försäkringskassan framför att utredningens förslag om att personer med ett överskott av näringsverksamhet på minst 6 000 kronor ska hanteras helt enligt dagens regelverk kommer att få stora konsekvenser för myndigheten och skapa problem i tillämpningen. Bestämmelserna som föreslås är dessutom krångliga. Det verkar som det ska vara möjligt att "byta spår" om det kommer in nya uppgifter som visar att den försäkrade nu har, eller faktiskt inte har haft, ett överskott av näringsverksamhet på minst 6 000 kronor. Försäkringskassan anser att det behöver klargöras hur det ska gå till om en person ska byta spår. Det anges vidare att Försäkringskassan ska kunna pröva och besluta om att inte tillämpa de särskilda reglerna om näringsinkomster även om den enskilde anmäler att han eller hon har eller kommer att ha sådana inkomster. Det vore bra om det tydliggörs ytterligare under vilka förutsättningar detta är tänkt att aktualiseras hos Försäkringskassan.

Förslaget innebär vidare enligt Försäkringskassan att myndigheten måste förvalta två parallella it-system. Det skulle enligt Försäkringskassan behöva utredas om inte näringsidkare också kan hanteras inom ramen för det föreslagna systemet. Andelen hushåll med inkomst av näringsverksamhet är dessutom mycket låg, vilket kommer göra det svårare för myndigheten att upprätthålla kompetensen när det gäller dagens regelverk.

Försäkringskassan framför även att bestämmelser som föreslås gälla för personer med överskott i inkomstslaget näringsverksamhet är svåröverskådliga.

Skälen för utkastets förslag

Bostadsbidragsmottagare med inkomst av näringsverksamhet

Det är relativt få mottagare av bostadsbidrag som har inkomst av näringsverksamhet, vilket både *Försäkringskassan* och *IFAU* lyfter fram. Av samtliga personer med bostadsbidrag var det enbart knappt 3 procent eller cirka 4 500 personer som hade inkomst av näringsverksamhet under 2022. Merparten av dem, 82 procent, hade även inkomst av tjänst. Inkomster av näringsverksamhet kan avse en näringsverksamhet som bedrivs i form av enskild näringsverksamhet eller handelsbolag där det är den fysiska personen som är skattskyldig.

I den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ingår bl.a. inkomst av näringsverksamhet som beräknas med utgångspunkt i överskott av näringsverksamhet enligt skatterättsliga regler. Överskott av näringsverksamhet beräknas genom att intäktsposterna minskas med kostnadsposterna. Vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten ska dock överskottet ökas med vissa skattemässiga avdrag, dvs. inkomsten justeras på så sätt att vissa avdrag inte beaktas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten.

Vid en ansökan om bostadsbidrag ska den enskilde enligt dagens regelverk uppskatta alla sina inkomster för det kalenderår som bostadsbidraget avser. Om han eller hon har för avsikt att göra avdrag för vissa kostnader ska även dessa avdrag uppskattas och anges i ansökan. Uppgifterna ligger sedan till grund för beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten och beslut om preliminärt bostadsbidrag. Inkomsterna stäms sedan av i efterhand när Skatteverkets beslut om slutlig skatt för det aktuella inkomståret har meddelats och beslut om slutligt bostadsbidrag fattas.

Den som bedriver näringsverksamhet ska få sitt bostadsbidrag beräknat i årssystemet

I arbetsgivardeklarationen finns inga uppgifter om inkomst av näringsverksamhet. Det finns inte heller några aktuella uppgifter om inkomst av näringsverksamhet att tillgå hos någon annan extern aktör som motsvarar eller på annat sätt går att jämföra med de inkomstuppgifter som finns i arbetsgivardeklarationerna. Det finns därför, som utredningen framhåller, ingen aktuell information om löpande inkomster och utgifter som kan ligga till grund för beräkningen av inkomster av näringsverksamhet månadsvis eller för delar av ett år.

Utredningen föreslår att personer med inkomster av näringsverksamhet ska få sin bidragsgrundande inkomst beräknad på ett annat sätt än personer utan sådana inkomster. Utredningen föreslår att beräkningen av bidragsgrundande inkomst ska göras enligt nuvarande regler för den som har ett visst överskott i inkomstslaget näringsverksamhet, vilket innebär att personer med sådana inkomster även fortsatt föreslås hanteras i det årsbaserade systemet.

Försäkringskassan och *ISF* anser att det bör utredas om det är möjligt att hantera näringsidkare inom ramen för det föreslagna månadssystemet. En möjlig lösning skulle enligt *Försäkringskassan* kunna vara att utgå från föregående års beslutade överskott, fördela det på tolv månader och sedan använda det månadsvisa överskottet vid prövningen.

Utredningen har övervägt ett alternativ där överskottet i inkomstslaget näringsverksamhet hämtas från Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt samtidigt som uppgifter i aktuella arbetsgivardeklarationer för månader innevarande år används. Det skulle innebära att en persons inkomster av förvärvsarbete i olika inkomstslag skulle avse olika tidsperioder, vilket enligt utredningen skulle kunna leda till en missvisande bidragsgrundande inkomst för den som har både inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Det skulle vara problematiskt även för de som bytt från inkomst av näringsverksamhet till andra inkomster eftersom den bidragsgrundande inkomsten då skulle kunna bestå av summan av två års inkomster.

Mot bakgrund av att det inte finns några aktuella inkomstuppgifter för personer med inkomster av näringsverksamhet som kan ligga till grund för en månadsvis beräkning av inkomsterna är det, både enligt utredningen och bedömningen i detta utkast, inte möjligt att beräkna den bidragsgrundande inkomsten för personer med inkomster av näringsverksamhet i det föreslagna månadssystemet. Det är viktigt att en persons inkomster av förvärvsarbete i olika inkomstslag avser inkomster som förvärvats under samma tidsperiod och det bedöms därför inte vara ett alternativ att, som *Försäkringskassan* föreslår, låta historiska inkomster av näringsverksamhet enligt det senaste beslutet om slutlig skatt ingå i den bidragsgrundande inkomsten tillsammans med aktuella uppgifter om redovisad inkomst av tjänst enligt arbetsgivardeklarationen. Sammanfattningsvis föreslås i detta utkast att personer som bedriver näringsverksamhet ska få sin bidragsgrundande inkomst beräknad enligt nuvarande regler, dvs. i det årsbaserade systemet. I årssystemet föreslås inga materiella ändringar.

När ska den bidragsgrundande inkomsten beräknas i årssystemet?

Utredningen föreslår att bostadsbidraget ska prövas enligt nuvarande regler om den försäkrade under en eller flera månader inom ramtiden har haft ett överskott i inkomstslaget näringsverksamhet som uppgår till eller förväntas uppgå till en viss nivå. Utredningen har utgått från sitt förslag om en tolv månader lång ramtid.

Utredningens förslag baseras på att den enskilde själv ska ange om han eller hon har eller under ramtiden har haft ett överskott i inkomstslaget näringsverksamhet. Utredningen föreslår att försäkrade som har ett överskott i inkomstslaget näringsverksamhet som uppgår till eller förväntas uppgå till minst 6 000 kronor under kalenderåret ska prövas enligt det nuvarande regelverket. Om överskottet är lägre än 6 000 kronor föreslår utredningen att de föreslagna bestämmelserna i månadssystemet ska gälla.

Uppgifter om huruvida den försäkrade är näringsidkare och därmed ska få sitt bostadsbidrag beräknat i årssystemet bör enligt utkastet hämtas från en extern och tillförlitlig källa. Enligt bedömningen i detta utkast bör egen-

rapporterade uppgifter undvikas så långt som möjligt. I utkastet görs bedömningen att det inte bör införas något krav på att den försäkrade ska ha ett överskott av näringsverksamhet eller att överskottet ska uppgå till ett visst belopp för att för att bostadsbidraget ska beräknas i årssystemet. Även egenföretagare som har ett underskott eller ett nollresultat av verksamheten anses vara näringsidkare enligt det skatterättsliga regelverket. Det kan vara svårt både för enskilda och för Försäkringskassan att bedöma om ett överskott av näringsverksamheten kan förväntas och därtill om det förväntas uppgå till minst 6 000 kronor. Om ett krav på överskott av näringsverksamheten och en beloppsgräns skulle införas skulle egenföretagare som har ett varierande resultat av näringsverksamheten, dvs. ett resultat som varierar mellan ett överskott och ett lågt överskott eller ett underskott olika inkomstår, dessutom kunna komma att behöva växla mellan månadssystemet och årssystemet. Regelverket bör vara utformat på ett sådant sätt att det ska vara lätt för enskilda att göra rätt vid ansökan om bostadsbidrag. Om personer som har en näringsverksamhet hanteras i årssystemet, oavsett verksamhetens resultat, blir hanteringen mer förutsebar för både enskilda och Försäkringskassan.

Sammantaget bör det därför inte uppställas något krav på ett överskott av näringsverksamhet och att överskottet ska uppgå till ett visst belopp för att den enskilde ska få sin bidragsgrundande inkomst beräknad i årssystemet. I detta utkast föreslås i stället att ett hushåll där det finns en försäkrad som bedriver näringsverksamhet ska få sitt bostadsbidrag beräknat i årssystemet.

Ett objektivt sätt att avgöra om en person bedriver näringsverksamhet och därmed bör få den bidragsgrundande inkomsten beräknad i årssystemet är att utgå från om det senaste beslutet om slutlig skatt omfattar inkomstslaget näringsverksamhet. De allra flesta personer som bedriver en näringsverksamhet kommer med hjälp av det senaste beslutet om slutlig skatt snabbt och utan någon särskild bedömning att kunna identifieras. Om den som har ett beslut om slutlig skatt som omfattar inkomstslaget näringsverksamhet alltid får sin bidragsgrundande inkomst beräknad i årssystemet borde risken för att beräkningen sker i fel system minska. Det borde också minska antalet ärenden som Försäkringskassan behöver utreda för att kunna bedöma i vilket system, månadssystemet eller årssystemet, den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas och bostadsbidraget hanteras i. I detta utkast föreslås därför att en försäkrad vars senaste beslut om slutlig skatt omfattar inkomstslaget näringsverksamhet alltid ska anses bedriva näringsverksamhet och därmed få den bidragsgrundande inkomsten beräknad i årssystemet.

Det finns situationer då en försäkrad bedriver näringsverksamhet men det inte framgår av Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt. Det kan exempelvis vara fallet när en person har en nystartad näringsverksamhet. Enligt Skatteverket fick dock fler personer, även personer som har en enskild näringsverksamhet, ett tidigare besked om sin slutliga skatt under 2023 jämfört med tidigare. När en person har startat en ny näringsverksamhet blir det dock alltid en eftersläpning innan inkomster av näringsverksamhet framgår av Skatteverkets beslut om slutlig skatt.

Även personer som har en nystartad näringsverksamhet bör, enligt detta utkast, få sin bidragsgrundande inkomst beräknad i årssystemet på samma sätt som andra näringsidkare. Uppgifter om att den enskilde är närings-

idkare bör, som nämnts ovan, baseras på information från en extern och tillförlitlig källa och inte enbart på den enskildes egna uppgifter.

En person som bedriver en enskild näringsverksamhet är i regel godkänd för F-skatt hos Skatteverket. Ett objektivet sätt att bedöma om en person bedriver näringsverksamhet är därför att utgå från om personen är godkänd för F-skatt. Om en person både bedriver enskild näringsverksamhet och har inkomst av anställning, dvs. är en så kallad kombinatör, behöver personen vara godkänd för F-skatt med villkor enligt 9 kap. 2 § SFL, så kallad FA-skatt. Personer som är delägare i ett handels- eller kommanditbolag kan dock inte ha F-skatt. För personer som har ett handels- eller kommanditbolag får i stället villkor om registrering som delägare i ett handels- eller kommanditbolag uppställas.

I utkastet föreslås att en försäkrad som är godkänd för F-skatt, FA-skatt eller är delägare i ett handels- eller kommanditbolag också ska anses bedriva näringsverksamhet. Det innebär att bostadsbidraget ska beräknas i årssystemet. Syftet är att minska risken för återkrav och skuldsättning som en person med en nystartad näringsverksamhet annars skulle kunna drabbas av när Skatteverket meddelar ett nytt beslut om slutlig skatt som visar sig omfatta inkomstslaget näringsverksamhet.

Försäkringskassan kan i ett enskilt fall komma fram till att en försäkrad bedriver näringsverksamhet även om det senaste beslutet om slutlig skatt för den försäkrade inte omfattar inkomstslaget näringsverksamhet och han eller hon inte är godkänd för F-skatt eller är delägare i ett handels- eller kommanditbolag. Ett exempel på en sådan situation är om en försäkrad bedriver näringsverksamhet utomlands eller om det framgår att någon bedriver enskild näringsverksamhet utan att vara godkänd för F-skatt. För att någon ska anses bedriva näringsverksamhet bör det stå klart att sådan verksamhet bedrivs. Det är således inte tillräckligt att den enskilde uppger att han eller hon bedriver näringsverksamhet eller har för avsikt att bedriva näringsverksamhet, utan den enskilde måste visa att näringsverksamhet bedrivs.

Information om att den försäkrade är godkänd för F-skatt eller FA-skatt kan komma från den enskilde själv, t.ex. genom att den enskilde i samband med en ansökan om bostadsbidrag eller en anmälan om ändrade inkomstförhållanden visar att han eller hon är godkänd för F-skatt eller FA-skatt. Uppgifter om att en person har godkänts för F-skatt kan hämtas in, eller bekräftas, digitalt från Skatteverket. Att en person är delägare i ett handels- eller kommanditbolag kan visas genom uppgifter från, och vid behov kontrolleras mot, Bolagsverket.

Den enskilde ska, som även utredningen framhåller, inte själv kunna välja i vilket system, det nya månadssystemet eller årssystemet, som hans eller hennes bostadsbidrag ska beräknas i. Med förslagen i utkastet kommer det i första hand vara objektiva uppgifter från en extern källa, och således inte den enskildes egna uppgifter, som avgör om bostadsbidraget ska beräknas i årssystemet.

Sammanfattningsvis föreslås i detta utkast att enskilda som bedriver näringsverksamhet ska få sin bidragsgrundande inkomst beräknad i årssystemet. En person ska alltid anses bedriva näringsverksamhet om det senaste beslutet om slutlig skatt för honom eller henne omfattar inkomstslaget näringsverksamhet. En person ska också anses bedriva närings-

verksamhet om han eller hon är godkänd för F-skatt, FA-skatt eller är delägare i ett handels- eller kommanditbolag.

Bostadsbidraget ska beräknas i årssystemet för makar och sambor om någon av dem bedriver näringsverksamhet

Om den försäkrade är gift eller sambo ska hushållet få den bidragsgrundande inkomsten beräknad i årssystemet om någon av dem bedriver näringsverksamhet. En person ska, som framgår ovan, alltid anses bedriva näringsverksamhet om det senaste beslutet om slutlig skatt för honom eller henne omfattar inkomstlaget näringsverksamhet. En person ska också anses bedriva näringsverksamhet om han eller hon är godkänd för F-skatt, FA-skatt eller är delägare i ett handels- eller kommanditbolag.

Enligt nuvarande regler ska de som är gifta eller sambor gemensamt ansöka om bostadsbidrag. Båda personernas inkomster ingår sedan vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten.

Personer som går mellan eller kombinerar inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet

En person kan övergå från exempelvis arbete i anställning till arbete i näringsverksamhet, eller tvärtom. Ett byte av sysselsättningsstatus leder till att bostadsbidraget ska beräknas i ett annat system. I avsnitten nedan beskrivs när en person kan övergå från månadssystemet till årssystemet eller tvärtom, samt från och med vilken tidpunkt en sådan övergång ska ske.

Utredningen föreslår att den som har eller under ramtiden har haft ett överskott i inkomstlaget näringsverksamhet ska prövas enligt nuvarande regler. Prövningen enligt nuvarande regler ska enligt utredningen göras från och med den kalendermånad som de inkomstuppgifter som den sökande lämnat ingår i ramtiden. Prövningen kan dock enligt utredningens förslag göras från och med en annan tidpunkt om det framkommer annan information som tyder på att inkomsterna uppkommit från en annan tidpunkt. Utredningen har också föreslagit att prövningen ska göras enligt nuvarande regler om det i efterhand visar sig att någon har haft överskott i inkomstlaget näringsverksamhet utan att ha uppgett det.

Försäkringskassan har efterfrågat mer information och klargöranden kring hur det ska hanteras om det t.ex. kommer in nya uppgifter som visar att den försäkrade nu har, eller faktiskt inte har haft, ett överskott av näringsverksamhet på minst 6 000 kronor. Det är enligt Försäkringskassan svårt att förstå hur det ska gå till om en person t.ex. får bostadsbidrag enligt de föreslagna reglerna men sedan ska byta spår till det nuvarande regelverket. Försäkringskassan vill att det förtydligas om en ny ansökan då ska behöva ges in, om tidigare utbetalat bostadsbidrag ska återkrävas, vilken period som ska ingå i ett beslut om bostadsbidrag enligt de nuvarande reglerna och vilken period som ska ingå i avstämningen.

I bostadsbidraget används i stor utsträckning inkomstuppgifter avseende ett och samma inkomstår i månadssystemet och årssystemet, vilket innebär att det är en relativt stor överlappning under ett kalenderår mellan månader i månadssystemet och årssystemet. Trots detta uppstår vissa svårigheter när en försäkrad börjar eller slutar bedriva näringsverksamhet och sådana

övergångar mellan årssystemet och månadssystemet beskrivs mer utförligt i det följande.

Övergång till månadssystemet för en person som inte längre bedriver näringsverksamhet

En person som har en näringsverksamhet kan avsluta verksamheten, vilket även får betydelse för bostadsbidraget och om det ska beräknas i årssystemet eller månadssystemet.

Den försäkrade uppfyller inte längre förutsättningarna för en beräkning i årssystemet om han eller hon inte längre bedriver näringsverksamhet. Om det senaste beslutet om slutlig skatt för den försäkrade inte längre omfattar inkomstslaget näringsverksamhet och han eller hon inte längre är godkänd för F-skatt, FA-skatt eller är delägare i ett handels- eller kommanditibolag, ska den försäkrade i regel inte längre anses bedriva näringsverksamhet.

När den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna för en beräkning av bostadsbidraget i årssystemet, ska det preliminära bostadsbidraget omprövas från och med januari månad nästkommande år. Om den försäkrade fortfarande har rätt till bostadsbidrag lämnas bostadsbidrag i stället beräknat i månadssystemet. Ett beslut om omprövning kan endast avse tid som omfattas av beslutet om preliminärt bostadsbidrag. En ny ansökan om bostadsbidrag krävs för tid därefter.

Övergången från årssystemet till månadssystemet kan ske i samband med det kommande årsskiftet. Från och med januari månad ska bostadsbidraget beräknas i månadssystemet och utifrån inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationer. Orsaken till att en övergång från årssystemet till månadssystemet inte kan ske under ett kalenderår är att inkomsterna i årssystemet ska uppskattas för hela kalenderåret och sedan stäms inkomsterna av mot beslut om slutlig skatt, som alltid avser ett helt kalenderår.

Det blir således en eftersläpning innan en övergång kan ske. Ett sätt att förkorta denna period, som en försäkrad ska hanteras som en näringsidkare trots att han eller hon inte längre är det, skulle kunna vara att lägga den enskildes egna uppgifter om att näringsverksamheten avslutats till grund för bedömningen av i vilket system inkomsten ska bestämmas. Ett sådant alternativ skulle dock kräva att Försäkringskassan skulle behöva göra svåra skatterättsliga bedömningar av om en näringsverksamhet kan anses vara avslutad eller inte utifrån den enskildes egna uppgifter, vilket inte bedöms vara lämpligt. Ett sådant alternativ är inte heller i linje med utgångspunkten i detta utkast om att uppgifter så långt möjligt ska baseras på objektiva och tillförlitliga källor.

Det kan finnas incitament för vissa enskilda med hög inkomst av näringsverksamhet men ingen eller en låg inkomst av tjänst att vilja få den bidragsgrundande inkomsten beräknad i månadssystemet och baserad på arbetsgivardeklarationerna i stället för i årssystemet. Om den enskilde saknar eller har en låg inkomst av tjänst skulle han eller hon trots inkomster i näringsverksamheten kunna få ett oreducerat bostadsbidrag. Det finns också incitament för enskilda att ligga i rätt system. Om det vid en efterkontroll mot Skatteverkets beslut om slutlig skatt skulle visa sig att det trots allt omfattade inkomstslaget näringsverksamhet, kommer de

faktiska inkomsterna att ligga till grund för bostadsbidraget vilket innebär en risk för återkrav och skuldsättning.

När övergången till månadssystemet sker från och med januari månad nästkommande år kommer de första månaderna av året att ha en ramtid som består av månader som redan ingått vid beräkningen i årssystemet. Det beror på den eftersläpning som finns för inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationen. I årssystemet ingår inkomsterna från januari till och med december vid beräkningen. I månadssystemet kommer inkomsterna för september till och med december att användas igen vid beräkningen av bostadsbidrag för månaderna januari (ramtid september–november) till och med april (ramtid december–mars). Det får dock enligt bedömningen i detta utkast accepteras att så blir fallet eftersom avstämningen i årssystemet alltid sker per kalenderår och utifrån årsinkomsten, vilket innebär att det inte är möjligt att skilja ut inkomster avseende vissa månader från årsinkomsten.

Övergång till årssystemet för en person som bedriver näringsverksamhet

Om en person som uppbär bostadsbidrag startar en näringsverksamhet finns en skyldighet att anmäla förändringen till Försäkringskassan. Någon ny ansökan om bostadsbidrag ska inte behöva göras i en sådan situation.

Den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas i årssystemet om den försäkrade bedriver näringsverksamhet. Den försäkrade ska alltid anses bedriva näringsverksamhet om det senaste beslutet om slutlig skatt för honom eller henne omfattar inkomstslaget näringsverksamhet eller om han eller hon är godkänd för F-skatt, FA-skatt eller är delägare i ett handels- eller kommanditbolag.

Bostadsbidraget ska omprövas om något har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget. En sådan situation kan vara att den försäkrade har börjat att bedriva näringsverksamhet och därför inte längre uppfyller förutsättningarna för att få bostadsbidrag i månadssystemet.

Om det framkommer uppgifter om att en person bedriver näringsverksamhet är det, enligt utkastet, viktigt att så snart som möjligt kunna avbryta den löpande hanteringen i månadssystemet och i stället bestämma bostadsbidraget i årssystemet eftersom inkomster av näringsverksamhet inte räknas med i den bidragsgrundande inkomsten i månadssystemet.

Vid omprövningen ska ett preliminärt bostadsbidrag bestämmas i årssystemet och för den tid som återstår enligt grundbeslutet om bostadsbidrag.

Vid en övergång till årssystemet ska en ny bidragsgrundande inkomst beräknas för hela kalenderåret. I den uppskattade bidragsgrundande inkomsten ska såväl inkomst av tjänst som inkomst av näringsverksamhet samt vissa övriga inkomster och förmögenhet för kalenderåret ingå. Om det finns uppgifter om redovisad inkomst av tjänst i arbetsgivardeklarationer som avser månader under det aktuella kalenderåret, kan de uppgifterna, på samma sätt som i dag, användas vid bedömningen av om den uppgivna inkomsten för kalenderåret är rimlig.

Det är enligt bedömningen i detta utkast inte lämpligt att, som utredningen föreslår, låta prövningen enligt de nuvarande årsbaserade reglerna ske från och med den kalendermånad som inkomstuppgifterna ingår i ramtiden. Förslaget i detta utkast innebär i stället att en ny bidrags-

grundande inkomst ska beräknas för hela kalenderåret. Detta mot bakgrund av att Skatteverkets beslut om slutlig skatt bör kunna användas vid avstämningen avseende det kalenderår då övergången sker. Vid övergången till årssystemet kommer således inkomster för hela det aktuella kalenderåret att ingå vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten.

När ett preliminärt bostadsbidrag har lämnats ska ett slutligt bostadsbidrag bestämmas i efterhand. Vid beräkningen av det slutliga bostadsbidraget används alltid den bidragsgrundande inkomsten för hela kalenderåret. Det slutliga bostadsbidraget kommer avse de månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

Ett omprövningsbeslut av bostadsbidraget, beräknat i årssystemet baserat på årsinkomsten, behöver föregås av en kommunicering av uppgifter som har inhämtats från någon annan källa och möjlighet för den enskilde att lämna uppgifter om sina inkomster. I detta utkast föreslås att Försäkringskassan ska uppmana den försäkrade att inkomma med uppgifter så att ett preliminärt bostadsbidrag kan bestämmas och att Försäkringskassan ska besluta att dra in bostadsbidraget om den försäkrade inte medverkar till att en bidragsgrundande inkomst kan uppskattas.

Detta kan illustreras med följande exempel. En ensamstående person uppbär bostadsbidrag från och med februari och bidraget bestäms då i månadssystemet utifrån inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationerna. Den enskilde uppger i september samma år att han förutom att vara anställd även är näringsidkare sedan juni. Det leder till att den enskilde måste uppskatta sina inkomster under hela det aktuella kalenderåret, dvs. såväl inkomster av tjänst som inkomster av näringsverksamhet, varvid arbetsgivardeklarationerna för tidigare månader under kalenderåret kan utgöra ett stöd vid beräkningen. Ett beslut om omprövning av bostadsbidraget fattas därför i oktober och bostadsbidrag börjar lämnas som ett preliminärt bidrag utifrån den uppskattade bidragsgrundande inkomsten för hela kalenderåret. När beslut om slutlig skatt har meddelats för det aktuella kalenderåret görs en avstämning och ett beslut om slutligt bostadsbidrag fattas. Som framgår ovan fattas ett beslut om slutligt bostadsbidrag för perioden februari–december, när beslut om slutlig skatt för inkomståret meddelats, trots att personen inte var näringsidkare under perioden februari–maj.

Uppgifter om att den enskilde bedriver näringsverksamhet kan lämnas av den enskilde själv i en anmälan om ändrade förhållanden till Försäkringskassan. Information om att en person bedriver näringsverksamhet kan också komma till Försäkringskassans kännedom genom ett nytt beslut om slutlig skatt. Om så är fallet sker en övergång från månadssystemet till årssystemet på samma sätt som enligt ovan. Om hushållet har uppburit bostadsbidrag även under det inkomståret som det nya skattebeslutet avser, görs en efterkontroll och avstämning på det sätt som beskrivs nedan.

Behov av efterkontroller när beslut om slutlig skatt meddelats

Utredningen föreslår att en prövning ska göras enligt de nuvarande reglerna, dvs. i årssystemet, om det i efterhand, vid en efterkontroll, visar

sig att en person har haft överskott av näringsverksamhet utan att ha uppgett det. I utkastet delas bedömningen att det är viktigt med sådana efterkontroller eftersom det är först när Skatteverket meddelar beslut om slutlig skatt som det finns objektiva uppgifter som visar om en person har haft inkomst av näringsverksamhet.

När Skatteverket meddelat beslut om slutlig skatt bör därför alla som har fått sin bidragsgrundande inkomst beräknad i månadssystemet men som i efterhand visar sig ha ett beslut om slutlig skatt som omfattar inkomstslaget näringsverksamhet kontrolleras. För att undvika felaktiga utbetalningar av bostadsbidrag är det viktigt att kontrollera att de som har en näringsverksamhet har fått sitt bostadsbidrag beräknat i rätt system och att inkomsterna av näringsverksamheten ingår. Det finns annars en risk för att inkomster av näringsverksamhet inte har räknats med i den bidragsgrundande inkomsten och att ett för högt bostadsbidrag har lämnats. Det kan, som nämnts tidigare, finnas situationer då en person som har en hög inkomst av näringsverksamhet men en låg inkomst av tjänst ser fördelar med att få sin bidragsgrundande inkomst beräknad i månadssystemet baserat på uppgifter från arbetsgivardeklarationer eftersom ett högre bostadsbidrag då skulle kunna bli aktuellt.

Avstämning vid efterkontrollen för den som får ett beslut om slutlig skatt som omfattar inkomstslaget näringsverksamhet

Om det vid en efterkontroll mot beslut om slutlig skatt visar sig att en person, som har uppburit bostadsbidrag beräknat i månadssystemet, har ett skattebeslut som omfattar inkomstslaget näringsverksamhet, ska det göras en prövning enligt reglerna i årssystemet för att ta ställning till om personen har fått ett korrekt bostadsbidrag.

Utredningen föreslog att det i en sådan situation ska göras en ny prövning av bostadsbidraget för var och en av de månader vars ramtid innehåller någon av månaderna under det kalenderår som beslutet om slutlig skatt omfattar. Utredningen föreslog dock att tidigare beslut skulle stå fast om bidraget annars skulle ha bestämts till ett högre belopp.

Principen om att hela kalenderårets inkomster ska beaktas i årssystemet bör, enligt bedömningen i detta utkast, gälla även om det först i efterhand visar sig att någon har bedrivit näringsverksamhet. Det beror på att Skatteverkets beslut om slutlig skatt avser ett helt kalenderår (beskattningsår) och att det inte är möjligt att härleda inkomster av näringsverksamhet till vissa månader under året.

Den avstämning som i detta utkast föreslås ska ske i samband med efterkontrollen mot beslut om slutlig skatt innebär att det görs en beräkning av hur stort det slutliga bostadsbidraget skulle ha varit om den bidragsgrundande inkomsten hade beräknats i årssystemet det aktuella kalenderåret och om inkomsterna av näringsverksamhet hade inkluderats. Det slutliga bostadsbidraget ska sedan jämföras med det bostadsbidrag som har betalats ut under det aktuella kalenderåret. Avstämningen görs för samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året och kan således avse även månader som den försäkrade inte har bedrivit näringsverksamhet.

Om bostadsbidraget har beräknats till ett för högt belopp, på grund av att inkomster av näringsverksamhet inte räknats med i den bidrags-

grundande inkomsten, kan det bli aktuellt med återkrav av för mycket utbetalt bostadsbidrag. Om beräkningen i stället visar att den enskilde har fått för lite i bostadsbidrag kan det bli aktuellt med en tilläggsutbetalning.

4.13.2 Beräkning av bostadsbidrag i situationer med internationell koppling

Utkastets förslag: Den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas i årssystemet om bostadsbidraget ska samordnas som en familjeförmån enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april om samordning av de sociala trygghetssystemen och den försäkrade har haft inkomster av tjänst som inte redovisats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration för en månad under ramtiden. Detsamma ska gälla om den försäkrade har haft inkomster av tjänst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst och inkomsterna inte har redovisats i en sådan deklaration för en månad under ramtiden.

Om det i ett ärende om bostadsbidrag i månadssystemet framkommer att förhållandena har ändrats och att uppgifter om inkomster inte längre finns tillgängliga i arbetsgivardeklarationer, ska bostadsbidraget omprövas och ett preliminärt bostadsbidrag bestämmas utifrån en bidragsgrundande inkomst beräknad i årssystemet. En bidragsgrundande inkomst ska då uppskattas för hela kalenderåret. Ett preliminärt bostadsbidrag ska bestämmas i årssystemet för den resterande tid som omfattas av grundbeslutet.

Försäkringskassan ska uppmana den försäkrade att inkomma med uppgifter så att ett preliminärt bostadsbidrag kan bestämmas utifrån en uppskattad årsinkomst. Försäkringskassan ska besluta att dra in bostadsbidrag som tidigare har beviljats, om den försäkrade inte medverkar till att Försäkringskassan kan uppskatta en bidragsgrundande inkomst.

Om preliminärt bostadsbidrag har lämnats ska ett slutligt bostadsbidrag bestämmas i efterhand och avse samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under kalenderåret.

När den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna för att få sitt bostadsbidrag beräknat i årssystemet ska det preliminära bostadsbidraget omprövas från och med januari nästkommande år. Under förutsättning att den försäkrade fortfarande har rätt till bostadsbidrag ska bostadsbidraget beräknas i månadssystemet från och med januari månad.

Ett slutligt bostadsbidrag ska bestämmas för ett föregående kalenderår om det framkommer att den enskilde har haft sådana inkomster som det saknas arbetsgivardeklarationer för men bostadsbidraget för någon månad har beräknats i månadssystemet. Det slutliga bostadsbidraget ska beräknas enligt bestämmelserna i årssystemet. När det slutliga bostadsbidraget bestäms ska en avstämning göras för samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

Utredningen lämnar inget förslag i denna del. Utredningens förslag innebär således att inkomster i utlandet som inte beskattas i Sverige ska fördelas på månader i ramtiden i enlighet med kontantprincipen. Utredningen berör inte frågan om bostadsbidrag som samordnas enligt EU-förordningen 883/2004.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* framför att det skulle behövas en närmare analys av hur månadsvisa beslut inom bostadsbidrag ska hanteras i gränsöverskridande situationer när bostadsbidraget betalas ut som en familjeförmån.

Skälen för utkastets förslag

Bostadsbidrag som familjeförmån enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004

Bostadsbidrag i form av särskilt bidrag för hemmavarande barn, särskilt bidrag för barn som bor växelvis och umgängesbidrag är klassificerade som familjeförmåner och ska samordnas enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

I förordningen finns bestämmelser som samordnar de sociala trygghetssystemen i de olika medlemsstaterna inom EU och EES och i Schweiz. Förordningen syftar till att underlätta den fria rörligheten för personer och att peka ut vilken medlemsstat lagstiftning som är tillämplig och som huvudsakligen är ansvarig för att utge eventuella förmåner och påföra socialavgifter. Bestämmelserna syftar enbart till att samordna de sociala trygghetssystemen, och inte till att harmonisera regelverken. Det handlar om gränsöverskridande situationer när familjer arbetar i, bor i eller har pension från Sverige och ett annat EU- eller EES-land.

Förordningen innehåller särskilda bestämmelser om samordning av familjeförmåner, dvs. förmåner som är avsedda att kompensera för en familjs utgifter. Bestämmelserna om familjeförmåner innebär att förmåner för ett barn kan lämnas från varje behörigt medlemsland som om barnet vore bosatt och försäkrat där. Familjeförmåner kan beviljas från mer än ett medlemsland för samma barn och tid. I förordningen finns prioritetsregler vid sammanträffande av rätt till familjeförmåner från två eller flera medlemsländer, dvs. regler om vilket land som ska betala ut förmånerna i första hand. Bestämmelser om huruvida det finns rätt till en familjeförmån från Sverige bestäms av nationell lagstiftning.

I detta utkast till lagrådsremiss lämnas förslag om ett nytt sätt för beräkning av bostadsbidrag men det föreslås inga ändringar av vilka inkomster som ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Det är således samma inkomster som i dag som ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten. I utkastet lämnas inga förslag som påverkar rätten till bostadsbidrag enligt 96 kap. SFB.

När uppgifter om inkomst av tjänst finns i arbetsgivardeklarationen beräknas bostadsbidraget i månadssystemet

Den som arbetar i Sverige ska i de flesta fall betala inkomstskatt i Sverige. Inkomster av tjänst som beskattas i Sverige ska normalt redovisas på individnivå i en arbetsgivardeklaration. Även inkomster som beskattas

enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta redovisas i regel i arbetsgivardeklarationen. Om en person arbetar i Sverige finns det därmed även i vissa gränsöverskridande situationer uppgifter om inkomsterna i arbetsgivardeklarationen hos Skatteverket.

Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ingår vissa utländska inkomster som inte är skattepliktiga i Sverige. Det gäller inkomster som inte beskattas i Sverige på grund av bestämmelserna i 3 kap. 9–13 §§ IL eller på grund av skatteavtal. Även sådana inkomster kan det finnas uppgifter om i arbetsgivardeklarationen hos Skatteverket och de redovisas då i särskilda rutor i arbetsgivardeklarationen.

Ett exempel på en gränsöverskridande situation då inkomster av tjänst finns tillgängliga i arbetsgivardeklarationen är när en familj bor i ett annat medlemsland men föräldrarna enbart arbetar i Sverige. Ett annat exempel är om föräldrarna bor i ett annat medlemsland och en av dem arbetar enbart i Sverige samtidigt som den andra föräldern inte arbetar. Ett exempel på en situation när det finns utländska inkomster som inte beskattas i Sverige men det kan finnas inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationen är när det finns ett beslut om att skatteavdrag inte ska göras på grund av utlandsarbete, t.ex. då den så kallade sexmånadersregeln är tillämplig eller om arbetet utförs för svensk arbetsgivare i annat nordiskt land.

När uppgifter i arbetsgivardeklarationen finns tillgängliga för samtliga inkomster av tjänst som normalt sett redovisas i arbetsgivardeklarationen bör den bidragsgrundande inkomsten kunna beräknas i månadssystemet. Det gäller både när det är fråga om en samordningssituation enligt förordning 883/2004 och när det är fråga om utlandsinkomster som inte beskattas i Sverige enligt 3 kap. 9–13 §§ IL eller enligt skatteavtal. En förutsättning för att ett ärende ska kunna hanteras i månadssystemet är att samtliga inkomster av tjänst som normalt sett redovisas på individnivå framgår av arbetsgivardeklarationen. Om en enskild exempelvis har två deltidsanställningar, en anställning hos en arbetsgivare i Sverige och en annan hos en arbetsgivare i utlandet, finns det dock i normalfallet endast uppgifter avseende inkomsten i Sverige redovisade i en arbetsgivardeklaration. Det innebär att den bidragsgrundande inkomsten inte kan beräknas i månadssystemet.

Inkomster av tjänst, främst inkomster av anställning, är den vanligaste inkomstkällan och är vanligen även den största och viktigaste inkomstkällan för en familj. Vissa andra inkomster kan den enskilde behöva uppge själv även när bostadsbidrag hanteras i månadssystemet, antingen i ansökan om bostadsbidrag eller i en anmälan om ändrade förhållanden. Det handlar om samma inkomster som beaktas enligt dagens regelverk och som nu uppskattas per kalenderår, men som vid en övergång till månadssystemet behöver anges och fördelas per månad. Om den enskilde utöver inkomster av tjänst som framgår av arbetsgivardeklarationen även har exempelvis bidrag för studier från ett annat medlemsland som enligt artikel 5 i förordning 883/2004 kan anses vara likvärdigt svenskt studiemedel i form av studiebidrag, bör ett sådant bidrag fördelas enligt kontantprincipen och läggas till den månad då utbetalningen sker, på ett motsvarande sätt som sker med utbetalning av studiebidrag från CSN.

Vid en eventuell förändring som påverkar rätten till eller storleken av förmånen, t.ex. ändrade inkomstförhållanden, är den enskilde skyldig att

anmäla de ändrade förhållandena till Försäkringskassan (110 kap. 46 § SFB). Enskilda har även i samordningssituationer en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden som kan påverka rätten till förmåner enligt förordningen (artikel 76). Det kan t.ex. handla om att en förälder börjar eller slutar arbeta i ett annat medlemsland eller flyttar till ett annat medlemsland. Den som inte uppfyller denna skyldighet eller anmäler för sent kan bli skyldig att betala tillbaka felaktigt utbetalda förmåner.

När uppgifter om inkomst av tjänst inte finns i en arbetsgivardeklaration beräknas bostadsbidraget i årssystemet

I en gränsöverskridande situation kan det ofta finnas inkomster som har förvärvats i olika länder. För en person som arbetar i en annan medlemsstat finns det ofta inga inkomstuppgifter redovisade i en arbetsgivardeklaration. Uppgifter om utländska inkomster som inte beskattas i Sverige på grund av bestämmelserna i 3 kap. 9–13 §§ IL eller på grund av skatteavtal finns ofta inte i arbetsgivardeklarationen. Om det finns inkomster av tjänst i ett annat land men det saknas månatliga uppgifter om inkomsten i en arbetsgivardeklaration finns det utmaningar i att beräkna inkomsterna på månadsbasis.

Syftet med att införa ett nytt system för beräkning av den bidragsgrundande inkomsten är att kunna beräkna den utifrån aktuella inkomstuppgifter från en extern och tillförlitlig källa. Om det finns inkomster av tjänst men saknas uppgifter om inkomsterna i en arbetsgivardeklaration finns det inga aktuella inkomstuppgifter som kan inhämtas automatiskt från en extern källa. Det finns därmed likheter med personer som bedriver näringsverksamhet och som det inte heller finns några månadsvisa inkomstuppgifter i en arbetsgivardeklaration för.

Om personer som har utländska inkomster av tjänst, som kan variera per månad och ofta även handlar om hushållets huvudsakliga inkomstkälla varje månad, skulle få sin bidragsgrundande inkomst beräknad i månadssystemet skulle den enskilde själv behöva anmäla alla förändringar av inkomsten på månadsbasis till Försäkringskassan. Om det skulle krävas en sådan regelbunden rapportering av faktiskt utbetalda inkomster per månad skulle det kunna upplevas som betungande för den enskilde. I värsta fall skulle sådana krav på regelbunden anmälan av faktiskt utbetalda inkomster kunna påverka den enskildes vilja att ansöka om bostadsbidrag. Exempelvis skulle en semesterdag, en dag med sjukdom eller vård av barn påverka månadsinkomsten för en enskild månad vilket skulle kräva att hushållet gör en anmälan om förändrad inkomst. I månadssystemet skulle sådana inkomständringar kunna leda till att det behöver fattas tolv omräkningsbeslut under ett år.

Mot denna bakgrund föreslås att den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas i årssystemet om bostadsbidraget ska samordnas som en familjeförmån enligt förordning 883/2004 och den försäkrade har inkomster av tjänst under ramtiden som inte redovisas i en arbetsgivardeklaration. Detsamma föreslås gälla om den försäkrade har inkomster av tjänst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst och inkomsterna inte har redovisats i en arbetsgivardeklaration.

När den bidragsgrundande inkomsten beräknas i årssystemet kommer personer som det saknas inkomstuppgifter för i en arbetsgivardeklaration även fortsatt få sitt bostadsbidrag hanterat på kalenderårsbasis, dvs. på samma sätt som egenföretagare som det också saknas inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationen för. Det är samma utländska inkomster som i dag som ingår vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten och inkomsterna ska beräknas enligt nuvarande regler. Det innebär att beräkningen av bostadsbidraget kommer att ske utifrån en uppskattad bidragsgrundande inkomst för hela kalenderåret.

I ärenden om bostadsbidrag görs det enligt dagens regelverk avstämningar i efterhand och ett beslut om slutligt bostadsbidrag fattas, även när den enskilde har inkomster i ett annat land. Sådana avstämningar kommer även fortsatt att göras i de ärenden som hanteras i årssystemet. Vid avstämningen i sådana ärenden där det finns utländska inkomster kan Skatteverkets beslut om slutlig skatt inte användas utan den enskildes egna uppgifter om inkomsterna får användas eller ett skattebeslut eller motsvarande från det andra landet om den enskilde kan uppvisa ett sådant.

Informationsutbyte i samordningsärenden enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004

Försäkringskassan framför att andra medlemsstater behöver få upplysningar om varje förändring av bostadsbidraget för att kunna samordna familjeförmåner. Vidare framförs att handlingsutrymmet för att ställa förfrågan till ett annat medlemsland i syfte att kontrollera bl.a. förmånsbelopp är begränsat till en gång per år (artikel 76 i förordning 883/2004 och Administrativa kommissionens beslut F2.)

Institutionerna i medlemsländerna är skyldiga att informera och samarbeta med varandra för att säkerställa en korrekt tillämpning av förordning 883/2004. Det innebär bl.a. att de ska samarbeta och utbyta information som är nödvändig för att kunna fastställa rättigheter och skyldigheter för de personer som omfattas av förordningen.

I de samordningssituationer då Sverige har det primära ansvaret att betala ut bostadsbidrag och bostadsbidraget beräknas i månadssystemet behöver Försäkringskassan vid varje förändring av bostadsbidraget meddela det andra medlemslandet eftersom ändringen kan påverka eventuellt tilläggsbelopp från det landet. Sådana upplysningar kommer Försäkringskassan sannolikt att behöva lämna oftare när bostadsbidraget beräknas i månadssystemet. Även om den administrativa bördan kan komma att öka både för Försäkringskassan och för andra medlemsländer när bostadsbidrag som samordnas beräknas i månadssystemet, görs i utkastet bedömningen att det inte finns någon möjlighet att hantera hushåll som det finns inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationen tillgängliga för på något annat sätt än i det föreslagna månadssystemet.

Om Sverige inte är primärt ansvarigt för att lämna familjeförmåner men lämnar ett så kallat tilläggsbelopp behöver Försäkringskassan vid en förändring av den bidragsgrundande inkomsten beräkna och besluta om ett nytt tilläggsbelopp.

Om bostadsbidraget hanteras i årssystemet behöver den enskilde inte anmäla en ändrad inkomst för en enskild månad så länge den uppskattade inkomsten för hela kalenderåret inte förändras. Det innebär också att fullt

belopp och tilläggsbelopp från Sverige i regel inte kommer att behöva räknas om oftare än som sker i dag. Det finns inte heller något behov av att meddela det andra medlemslandet eller att fråga det andra medlemslandet om förmånsbelopp på mer regelbunden basis än som sker i dag.

Övergångar mellan årssystemet och månadssystemet

Om den enskilde har sådana inkomster av tjänst som inte redovisas i en arbetsgivardeklaration, ska, som nämnts ovan, bostadsbidraget beräknas i årssystemet och utifrån en uppskattad bidragsgrundande inkomst för det kalenderår som bostadsbidraget avser. Detta gäller så länge ett hushåll har sådana utländska inkomster av tjänst som det saknas uppgifter om i arbetsgivardeklarationen för.

Det kommer dock att kunna uppstå situationer när omständigheterna förändras och tillgången till inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationen påverkas. Det kan t.ex. handla om situationer då en person börjar arbeta eller bosätter sig i ett annat land eller att arbete eller bosättning i utlandet upphör. Det kan därför, på samma sätt som för personer som bedriver näringsverksamhet, uppstå situationer då personer behöver gå mellan årssystemet och månadssystemet. Det behöver därför regleras hur övergångar mellan systemen ska hanteras.

Personer som bedriver näringsverksamhet och befinner sig i en gränsöverskridande situation ska få sitt bostadsbidrag beräknat på samma sätt som andra näringsidkare.

Övergång från månadssystemet till årssystemet

Det kan i ett ärende i månadssystemet framkomma att inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationen inte längre finns tillgängliga och att den enskilde fortfarande har inkomster, men i ett annat land. Det kan också framkomma att en enskild har haft skattefria utlandsinkomster som tidigare har redovisats i arbetsgivardeklarationen men redovisningen av sådana inkomster upphör.

I ett omräkningsbeslut på grund av ändrad månadsinkomst ska inkomster som hämtas från arbetsgivardeklarationer redovisas. Den enskilde är anmälningsskyldig om uppgifter saknas. Om inkomstuppgifter inte längre finns tillgängliga i en arbetsgivardeklaration och den enskilde fortfarande har inkomster, men i ett annat medlemsland, ska bostadsbidraget omprövas. Under förutsättning att en sådan förändring inte påverkar rätten till bostadsbidrag i Sverige ska bostadsbidraget i stället beräknas i årssystemet.

Vid omprövningen ska Försäkringskassan bestämma ett preliminärt bostadsbidrag för den tid som återstår av grundbeslutet. Det preliminära bostadsbidraget ska beräknas utifrån en uppskattad bidragsgrundande inkomst för hela kalenderåret. Försäkringskassan ska uppmana den försäkrade att inkomma med uppgifter så att ett preliminärt bostadsbidrag kan bestämmas utifrån en uppskattad årsinkomst. Om den enskilde inte lämnar in uppgifter som kan ligga till grund för en uppskattning av inkomsterna, kan det leda till en indragning av bostadsbidraget. Om det finns uppgifter om redovisad inkomst av tjänst i arbetsgivardeklarationer som avser månader under det aktuella kalenderåret och som använts som månadsinkomster vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten i

månadssystemet, kan uppgifterna användas vid bedömningen av om den uppgivna inkomsten för kalenderåret är rimlig.

När ett preliminärt bostadsbidrag har lämnats ska ett slutligt bostadsbidrag bestämmas i efterhand. Vid beräkningen av det slutliga bostadsbidraget används alltid den bidragsgrundande inkomsten för hela kalenderåret. Det slutliga bostadsbidraget kommer avse de månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

Om den enskilde i ett ärende med internationell koppling har haft inkomster som har redovisats i en arbetsgivardeklaration men redovisningen av inkomster upphör, kan det finnas skäl för Försäkringskassan att utreda den enskildes inkomster.

Detta kan illustreras med följande exempel. En person har haft en anställning i Sverige till och med den 30 april med en inkomst på 19 000 kronor i månaden. Personen har fått bostadsbidrag beräknat i månadssystemet utifrån tillgängliga uppgifter i arbetsgivardeklarationer hos Skatteverket till och med april. Bostadsbidraget beräknades utifrån den genomsnittliga månadsinkomsten under ramtiden, dvs. 19 000 kronor i månaden. För perioden januari–april är det månaderna september–februari som har ingått i ramtiden. Den 1 maj samma år får personen en anställning i Danmark med en inkomst på 20 000 kronor i månaden. Det saknas inkomstuppgifter i en arbetsgivardeklaration avseende anställningen i Danmark. Därför ska personen i stället få sitt bostadsbidrag beräknat i årssystemet. Den enskilde ska då uppskatta inkomsten för hela kalenderåret, dvs. januari–december ($19\,000 \times 4 + 20\,000 \times 8$).

Vid en beräkning av bostadsbidraget i årssystemet, utifrån en bidragsgrundande inkomst för hela kalenderåret, skulle den bidragsgrundande inkomsten på årsbasis överstiga 19 000 kronor i månaden. Detta innebär att en omprövning kommer att göras och att ett preliminärt bostadsbidrag bestäms för perioden maj–december utifrån den bidragsgrundande inkomsten för hela kalenderåret. Det preliminära bostadsbidraget ska hanteras på samma sätt som vid förändrad inkomst enligt dagens regelverk och ska enligt 98 kap. 2 § SFB så nära som möjligt motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas.

Avstämning i årssystemet i efterhand

Det kan uppstå situationer där det först i efterhand framkommer att en försäkrad som har fått bostadsbidrag beräknat i månadssystemet har haft inkomster i utlandet som inte redovisats i en arbetsgivardeklaration. I en sådan situation bör den försäkrade få sin bidragsgrundande inkomst beräknad i årssystemet i efterhand, eftersom principen är att hela kalenderårets inkomster ska beaktas när denna inkomst beräknas i årssystemet (jfr motsvarande förslag när det gäller näringsverksamhet i avsnitt 4.13.1). Det ska då göras en beräkning av hur stort det slutliga bostadsbidraget skulle ha varit om den bidragsgrundande inkomsten hade beräknats i årssystemet det aktuella kalenderåret. Det slutliga bostadsbidraget ska sedan jämföras med det bostadsbidrag som har lämnats under året. Det innebär att det slutliga bostadsbidraget även kan avse månader med bostadsbidrag där samtliga inkomster under ramtiden framgått av arbetsgivardeklarationer. Om bostadsbidraget har beräknats till ett för högt belopp på grund av att inkomster i utlandet inte har räknats med i den

bidragsgrundande inkomsten, kan det bli aktuellt med återkrav av för mycket utbetalt bostadsbidrag. Om beräkningen i stället visar att den enskilde har fått för lite i bostadsbidrag kan det bli aktuellt med en tilläggsutbetalning.

Övergång från årssystemet till månadssystemet

Det kan i ett ärende om bostadsbidrag där beräkningen sker i årssystemet framkomma att inkomsten av tjänst i utlandet, som inte redovisats i en arbetsgivardeklaration, har upphört och att bostadsbidrag i stället ska lämnas i månadssystemet. En omprövning ska då ske av det preliminära bostadsbidraget i årssystemet per den 1 januari året efter det att inkomsten har upphört. Anledningen till att övergången från årssystemet till månadssystemet ska göras den 1 januari är att avstämningen i årssystemet alltid görs per kalenderår.

Vid en övergång till månadssystemet kan beräkningen göras från och med januari nästkommande år. För bostadsbidrag som avser januari är ramtiden september–november. Om den enskildes inkomster av tjänst, som inte redovisats i en arbetsgivardeklaration, upphör i augusti eller tidigare kommer det att vara möjligt att beräkna den bidragsgrundande inkomsten i månadssystemet utifrån uppgifter i arbetsgivardeklarationer. Om den enskildes inkomst i stället upphör i september eller senare under året kommer den enskilde själv att behöva lämna uppgifter om de inkomster som betalats ut under de månader som han eller hon fortfarande har inkomster i utlandet. Om inkomsten upphör i september behöver den enskilde uppge sina inkomster för september. Avseende bostadsbidraget i februari, när ramtiden består av oktober–december, kommer det att vara möjligt att beräkna en bidragsgrundande inkomst i månadssystemet för bostadsbidrag som avser februari. Om inkomsten däremot upphör i december måste alla månaders inkomster, september till december, uppges av den enskilde. Det handlar i regel om ett begränsat antal månader som den enskilde får lämna uppgifter om de faktiska inkomsterna, innan hanteringen kan övergå till månadssystemet där inkomstuppgifter som baseras på arbetsgivardeklarationer finns tillgängliga. Vid behov av kontroll bör den enskilde när det handlar om inkomster av tjänst i utlandet kunna visa på utbetalda inkomster för vissa månader, dvs. inkomster som är periodiserade till vissa månader under kalenderåret, till skillnad från egenföretagare som det saknas sådana uppgifter för.

Detta kan illustreras med ett exempel. En familj bor i Sverige och en förälder arbetar i Sverige. Den andra föräldern arbetar i Danmark. Om föräldrarnas inkomster av arbete i Danmark upphör i augusti ska hushållet övergå från årssystemet till månadssystemet den 1 januari nästkommande år. Den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag för januari kommer att kunna beräknas utifrån uppgifterna i arbetsgivardeklarationer för september–november. Om föräldrarnas inkomster av arbete i Danmark i stället upphör i november kommer den enskilde att behöva lämna uppgift om sina faktiska inkomster, som inte framgår av arbetsgivardeklarationer, under perioden september–november. Den försäkrade borde i allmänhet ha kännedom om inkomsterna dessa månader vid övergången till månadssystemet, som sker i januari.

Vid avstämningen inför beslut om slutligt bostadsbidrag kan uppgifter i Skatteverkets beslut om slutlig skatt inte användas utan den enskildes egna uppgifter om sina inkomster får användas. Om arbetet, där ersättningen inte redovisats i en arbetsgivardeklaration, upphör den 31 december kan ett skattebeslut eller motsvarande från det andra landet användas om den enskilde kan uppvisa ett sådant.

Den föreslagna beräkningen av bostadsbidraget i årssystemet bedöms vara förenlig med EU-rätten

Enligt artikel 4 i förordning 883/2004 ska de personer som förordningen ska tillämpas på ha samma rättigheter och skyldigheter enligt en medlemsstats lagstiftning som denna medlemsstats egna medborgare. Bestämmelsen innebär att alla personer som förordningen tillämpas på ska behandlas lika. Man kan också uttrycka det som ett förbud mot diskriminering på grund av nationalitet.

De personer som befinner sig i en gränsöverskridande situation kommer med utkastets förslag att få sitt bostadsbidrag beräknat i månadssystemet när det finns arbetsgivardeklarationer tillgängliga för samtliga inkomster av tjänst i hushållet. De personer som befinner sig i en gränsöverskridande situation som det saknas uppgifter i arbetsgivardeklarationer för kommer att hanteras på samma sätt som andra personer som det saknas uppgifter i arbetsgivardeklarationer för, som t.ex. egenföretagare. Det är således inte den omständigheten att en person befinner sig i en gränsöverskridande situation där samordning sker som avgör om bostadsbidraget ska beräknas i månadssystemet eller årssystemet, utan det är avsaknaden av månadsvisa uppgifter om inkomst av tjänst som avgör vilket system som kommer att användas. En beräkning utifrån månadsinkomster i månadssystemet kan vara till fördel för vissa hushåll med bostadsbidrag, men till nackdel för andra (se avsnitt 6.2). Det gäller även enskilda som befinner sig i en gränsöverskridande situation och oavsett nationalitet. Med hänsyn till detta bedöms förslaget om att en beräkning av bostadsbidraget ska ske i årssystemet när det saknas uppgifter i arbetsgivardeklarationer vara förenlig med EU-rätten.

4.14 Direktåtkomst till uppgifter i beskattningsdatabasen

Utkastets förslag: Försäkringskassan ska ha direktåtkomst till vissa uppgifter i beskattningsdatabasen hos Skatteverket om uppgifterna behövs i ett ärende om beräkning av bostadsbidrag enligt det nya regelverket.

Direktåtkomsten ska endast få omfatta uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen, identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren samt uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

Utkastets bedömning: Skatteverkets skyldighet att lämna uppgifter som behövs för beräkning och kontroll av bostadsbidrag bör även gälla i fråga om bostadsbidrag enligt det nya regelverket.

Det behövs inte någon författningsändring för att möjliggöra ett uppgiftslämnande från Centrala studiestödsnämnden.

Förslagen i detta utkast är förenliga med kraven i EU:s dataskyddsförordning.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med utkastets förslag och bedömning. Utredningens förslag har dock en annan lagteknisk utformning. Utredningen anser att bestämmelsen om direktåtkomst inte innebär ett otillbörligt eller oproportionellt ingrepp i enskildas integritetsskydd men gör inte uttryckligen en analys utifrån EU:s dataskyddsförordning.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över utredningens förslag och bedömning. *Försäkringskassan* framför att myndigheten redan i dag bör kunna efterfråga de aktuella uppgifterna från Skatteverket, eftersom det finns en uppgiftsskyldighet för Skatteverket i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet vad gäller uppgifter som behövs för beräkning och kontroll av bostadsbidrag. *Försäkringskassan* påpekar vidare att Skatteverkets fråga-/svarstjänst inte är uppbyggd som en tjänst för direktåtkomst, vilket innebär att en bestämmelse om direktåtkomst är överflödig. *Integritetsskyddsmyndigheten (IMY)* anser att analysen om förslagets inverkan på den enskildes personliga integritet är kortfattad och efterfrågar en djupare analys av de risker som den föreslagna behandlingen kan komma att innebära och de eventuella åtgärder som behöver vidtas i författning för att säkerställa skyddet för de registrerades grundläggande fri- och rättigheter. *Sveriges advokatsamfund* anser att förslaget inte innebär någon integritetskränkning då arbetsgivardeklarationer på individnivå infördes redan 2019 jämte *Försäkringskassans* direktåtkomst till Skatteverkets beskattningsdatabas, även om förslaget ger *Försäkringskassan* en något utökad åtkomst till beskattningsdatabasen.

Skälen för utkastets förslag och bedömning

Skatteverkets utlämnande av uppgifter från arbetsgivardeklarationer till Försäkringskassan

Lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet innehåller bestämmelser om Skatteverkets behandling av personuppgifter i bl.a. beskattningsverksamheten.

Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om ändamålen med behandlingen, vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen, direktåtkomst till databasen och vilka sökbegrepp som får eller inte får användas.

Försäkringskassan får enligt 2 kap. 8 c § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ha direktåtkomst till vissa uppgifter i beskattningsdatabasen, om uppgifterna behövs i ett ärende om bl.a. beräkning av bostadsbidrag enligt 97 kap. socialförsäkringsbalken. Direktåtkomsten får endast omfatta uppgifter per

betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren och uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

I 7 § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet regleras Skatteverkets uppgiftsskyldighet till Försäkringskassan. Till Försäkringskassan ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för bl.a. beräkning och kontroll av bostadsbidrag enligt socialförsäkringsbalken. I förordningen regleras vilka uppgifter som ska lämnas. Det anges vidare att Försäkringskassan vid direktåtkomst till beskattningsdatabasen enligt 2 kap. 8 c § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet har rätt att ta del av uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen, identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren, och uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

Försäkringskassan har således rätt att ta del av uppgifter på individnivå från arbetsgivardeklarationerna hos Skatteverket genom direktåtkomst men utlämnande av uppgifter sker inom ramen för en elektronisk s.k. fråga-/svarstjänst som tillhandahålls av Skatteverket. Den tjänsten innebär inte att mottagande myndigheter har direktåtkomst till uppgifterna. Tjänsten är i stället ett exempel på annat elektroniskt utlämnande (SOU 2023:47 s. 80). Försäkringskassan måste ange person och ändamål för varje uppgift som myndigheten vill ta del av.

Försäkringskassan ska ha direktåtkomst till beskattningsdatabasen vid beräkning av bostadsbidrag i månadssystemet

Det finns olika former för uppgiftslämnande. Elektronisk överföring av uppgifter mellan myndigheter och andra organ sker antingen i form av direktåtkomst eller genom annat elektroniskt utlämnande, s.k. utlämnande på medium för automatiserad behandling. Direktåtkomst anses särskilt känslig ur integritetssynpunkt, eftersom uppgifterna som görs tillgängliga för direktåtkomst anses förvarade hos den mottagande myndigheten eller organet (se HFD 2015 ref. 61). Eftersom den utlämnande myndigheten eller det utlämnande organet saknar kontroll över vilka uppgifter som lämnas ut, har det från integritetsskyddssynpunkt ansetts vara viktigt att särskilt reglera frågor om tillgång till uppgifterna genom direktåtkomst i lag eller förordning (se prop. 2000/01:129 s. 73 och 74 och prop. 2008/09:96 s. 58).

Direktåtkomst kan generellt sett sägas öka riskerna för intrång i den personliga integriteten, eftersom den typiskt sett innebär att uppgifterna blir tillgängliga för fler personer och att den utlämnande myndighetens möjlighet att kontrollera utlämnandet minskar. Regeringen har tidigare, i lagstiftningsärendet med anledning av inrättandet av den nya myndigheten Utbetalningsmyndigheten, anfört att de praktiska skillnaderna mellan direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande har kommit att minska. Bedömningen i det lagstiftningsärendet var att annat elektroniskt utlämnande än genom direktåtkomst var tillräckligt för att tillgodose

behovet av att ta del av de aktuella uppgifterna på ett ändamålsenligt och effektivt sätt (se prop. 2022/23:34 s. 140–142).

Det pågår ett arbete med en modern dataskyddsreglering för bl.a. Skatteverket. Utredningen om dataskydd och kontroll hos Skatteverket, Tullverket och Kronofogden lämnade i december 2023 betänkandet Framtidens dataskydd – vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogden (SOU 2023:100). Utredningen hade i uppdrag att göra en översyn av Skatteverkets, Tullverkets och Kronofogdemyndighetens registerförfattningar i syfte att skapa ändamålsenliga regler som är anpassade efter dagens behov. I betänkandet lämnas förslag på en ny beskattningsdatalag och en ny beskattningsdataförordning som ska ersätta lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Den nya beskattningsdatalagen och tillhörande förordning föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Enligt bedömningen i betänkandet bör dagens begränsningar av myndigheternas möjligheter att lämna ut uppgifter genom direktåtkomst inte ha någon motsvarighet i de nya dataskyddslagarna. Direktåtkomst bör enligt betänkandet i lagstiftningshänseende likställas med övriga former av elektroniskt utlämnande. Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

I utkastet görs bedömningen att det pågående arbetet med en ny dataskyddsreglering för bl.a. Skatteverket inte bör föregripas och att den nuvarande systematiken i reglerna om direktåtkomst för Försäkringskassan i ärenden om bostadsbidrag inte bör frångås förrän den nuvarande dataskyddsregleringen eventuellt har ersatts av en ny reglering. Det finns enligt bedömningen i detta utkast ett värde i att de bestämmelser som reglerar på vilket sätt Försäkringskassan får ta del av uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationerna i ärenden om bostadsbidrag är enhetliga och transparenta, även om informationsutbytet i dagsläget inte sker genom direktåtkomst utan genom en fråga-/svarstjänst.

Försäkringskassan behöver ha tillgång till uppgifter i beskattningsdatabasen även vid bl.a. omprövning av bostadsbidrag i det nya månads-systemet. Bestämmelser om omprövning av bostadsbidrag i månads-systemet föreslås införas i 98 kap. socialförsäkringsbalken. I detta utkast föreslås därför att bestämmelsen i lag om Försäkringskassans direktåtkomst till beskattningsdatabasen ska kompletteras med en hänvisning till 98 kap. socialförsäkringsbalken.

Som framgår ovan är Skatteverket i dag enligt förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet skyldigt att ur beskattningsdatabasen lämna uppgifter till Försäkringskassan i den utsträckning det behövs för beräkning och kontroll av bostadsbidrag enligt socialförsäkringsbalken. De bestämmelser i förordningen som konkretiserar uppgiftsskyldigheten hänvisar till bestämmelserna om beräkning av bidragsgrundande inkomst i årssystemet. När månads-systemet införs behöver hänvisningarna i förordningen kompletteras med hänvisningar till bestämmelserna om beräkning av bidragsgrundande inkomst i detta system.

*Centrala studiestödsnämndens utlämnande av uppgifter till
Försäkringskassan*

I 4 § första stycket studiestödsdatalagen (2009:287) finns bestämmelser om Centrala studiestödsnämndens (CSN) personuppgiftsbehandling i dess studiestödsverksamhet. Uppgifter som behandlas enligt det stycket får, enligt andra stycket i samma paragraf, även behandlas genom att lämnas ut till andra i den utsträckning skyldighet för CSN att lämna uppgifter följer av lag eller förordning. CSN ska enligt 110 kap. 34 § SFB till Försäkringskassan lämna de uppgifter som har betydelse för tillämpningen av balken. Det behövs därmed inte någon författningsändring för att möjliggöra ett uppgiftslämnande om inkomst av studiemedel i form av studiebidrag eller studiestartsstöd från CSN i månadssystemet.

Behandlingen av personuppgifter är nödvändig och proportionerlig

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) samt i särskilda registerförfattningar för myndigheter finns bestämmelser som reglerar hur personuppgifter får behandlas. Enligt artikel 6.1 är behandling av personuppgifter endast laglig om och i den mån som åtminstone ett av villkoren i artikel 6.1 a–f är uppfyllt.

Förslagen innebär att ytterligare personuppgiftsbehandling kommer att ske hos de berörda myndigheterna i form av att Skatteverket tillhandahåller och CSN överför uppgifter till Försäkringskassan, som behandlar dem vidare inom ramen för handläggning av ett ärende om bostadsbidrag.

Den rättsliga grunden för behandlingen är att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i Försäkringskassans myndighetsutövning enligt artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning. Den aktuella grunden för behandlingen kommer att vara fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning och 2 kap. 2 § dataskyddslagen

För Försäkringskassans behandling av personuppgifter finns även bestämmelser i 114 kap. SFB. Av 114 kap. 8 § SFB följer att Försäkringskassan får behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att bl.a. tillgodose behovet av underlag för att den försäkrades rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner ska kunna bedömas eller fastställas, för att handlägga ärenden eller för att vidta kontrollåtgärder som syftar till att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

De personuppgifter som Skatteverket enligt förslaget ska tillhandahålla Försäkringskassan har främst samlats in för att utgöra underlag för beskattning av den som uppgifterna rör. Av 1 kap. 4 § 1 och 5 § 1 c lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet följer att sådana uppgifter också får behandlas för att tillhandahålla information som behövs i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än

Skatteverket för att utgöra underlag för beräkning, beslut och kontroll i fråga om förmån, bidrag och andra stöd.

IMY framhåller att användning av så kallade fråga-/svarstjänster kan innebära samma typ av problematik som direktåtkomst utifrån ett integritetsperspektiv eftersom den utlämnande myndigheten inte i varje enskilt fall tar ställning till utlämnande av personuppgifter. Oavsett vad man väljer att kalla möjligheten för en myndighet att bereda sig tillgång till personuppgifter hos en annan myndighet anser IMY att en integritetsanalys av behandlingen behöver göras.

Bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån. Inkomstuppgifter är därför av central betydelse i ärenden om bostadsbidrag. Inkomstuppgifter inhämtas i dag från den försäkrade själv i samband med ansökan och från Skatteverkets beslut om slutlig skatt när slutligt bostadsbidrag ska bestämmas.

Arbetsgivare och andra utbetalare ska i arbetsgivardeklarationerna lämna uppgifter på individnivå om inkomster i inkomstslaget tjänst. Det handlar således om samma slags inkomstuppgifter som redan i dag finns hos Försäkringskassan och som används vid beräkning av bostadsbidrag. Skillnaden är att inkomstuppgifterna med förslaget kommer att kunna hämtas in elektroniskt på månadsbasis i stället för på årsbasis. Inkomstuppgifter från arbetsgivardeklarationerna kommer att hämtas in från Skatteverket i större utsträckning än i dag eftersom uppgifter från arbetsgivardeklarationerna kommer att hämtas in automatiskt i alla ärenden om bostadsbidrag.

En utökad personuppgiftsbehandling medför alltid risker. Det blir en löpande rapportering av enskildas inkomster men eftersom det är samma typ av uppgifter som används i dag i bostadsbidragsärenden bedöms integritetsintrånget inte bli större. Det kan även konstateras att det handlar om behandling av inkomstuppgifter och alltså inte är fråga om behandling av känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelser. Uppgifterna är inte utan integritetskänslighet men de är inte heller av det känsligaste slaget (prop. 2016/17:58 s. 125).

I detta fall bedöms personuppgiftsbehandlingen vara nödvändig för att uppnå syftet med reformen, dvs. ett mer träffsäkert och korrekt bostadsbidrag som beräknas utifrån aktuella och tillförlitliga uppgifter från en extern källa. Ett av syftena är att minska risken för felaktiga utbetalningar, återkrav och skuldsättning. Med hänsyn till detta syfte och att det är inkomstuppgifter av samma slag som behandlas redan i dag bedöms den föreslagna personuppgiftsbehandlingen vara proportionerlig. Förslaget bedöms inte leda till betydande intrång i den personliga integriteten i den mening som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

IMY framför att de risker som tillgången till personuppgifter medför kan reduceras med skydds- och säkerhetsåtgärder reglerade i författning, såsom sökbegränsningar och skydd mot massuthämtningar.

Personuppgiftsansvariga är enligt EU:s dataskyddsförordning skyldiga att vidta tekniska eller organisatoriska åtgärder för att säkerställa lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet bl.a. skydd mot obehörig eller otillåten behandling (artiklarna 5.1 f, 24, 25 och 32). För Försäkringskassans del anges i 114 kap. SFB att tillgången till personuppgifter ska begränsas till det som var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter samt att åtkomsten till personuppgifter ska kontrolleras

och följas upp regelbundet. Som framgår ovan är de nu aktuella inkomstuppgifterna samma slags uppgifter som redan i dag behandlas av Försäkringskassan i ärenden om bostadsbidrag. Det saknas därför skäl att införa sådana särskilda skydds- och säkerhetsåtgärder för den personuppgiftsbehandling som följer med förslaget som IMY föreslår.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utkastets förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Om en försäkrad före ikraftträdandet har beviljats preliminärt bostadsbidrag som avser tid därefter, ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag för sådan tid.

Utredningens förslag överensstämmer inte med utkastets förslag. Utredningen föreslår att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2024 i fråga om bostadsbidrag och den 1 oktober 2023 i fråga om direktåtkomst till beskattningsdatabasen. Utredningen föreslår inte några övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* tillstyrker inte det föreslagna ikraftträdandet utan anser att det bör senareläggas med hänsyn till nödvändig it-utveckling. *Försäkringskassan* framför att myndigheten behöver minst två år, från det att förslagen beslutas, för att hantera de förändringar som föreslås och påpekar att det på grund av det pågående förflyttningsarbetet till en ny it-miljö finns betydande osäkerhetsmoment. *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* framför att det är avgörande att *Försäkringskassan* får de förutsättningar som behövs för att förändringen ska kunna genomföras på ett bra sätt.

Skälen för utkastets förslag: De föreslagna förändringarna av bostadsbidraget är angelägna för att öka träffsäkerheten och minska felaktiga utbetalningar, återkrav och skuldsättning inom bostadsbidraget. De nya bestämmelserna bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Det är samtidigt, som både *Försäkringskassan* och *ISF* framhåller, viktigt att *Försäkringskassan* får tid för nödvändiga förberedelser och för att anpassa sig till det nya regelverket. Det kommer t.ex. att krävas en omfattande utveckling och anpassning av myndighetens it-system. Även Centrala studiestödsnämnden och Pensionsmyndigheten påverkas av förslagen och kan behöva anpassa exempelvis it-system och rutiner till de nya bestämmelserna. De nya bestämmelserna behöver träda i kraft i samband med ett årsskifte, eftersom bostadsbidrag enligt det nuvarande regelverket beräknas per kalenderår. Mot denna bakgrund föreslås de nya bestämmelserna träda i kraft den 1 januari 2027.

I fråga om bostadsbidrag för januari 2027 i månadssystemet gäller ramtiden september–november 2026. Någon särskild bestämmelse behövs inte för att *Försäkringskassan* ska kunna handlägga nyansökningar i

månadssystemet från och med januari 2027. Det finns inte något behov av att låta bestämmelsen om direktåtkomst till beskattningsdatabasen träda i kraft vid en tidigare tidpunkt än övriga bestämmelser.

Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet. Om en försäkrad har beviljats preliminärt bostadsbidrag före ikraftträdandet för tid därefter, bör äldre bestämmelser fortfarande gälla för bostadsbidrag för sådan tid. Det innebär att ett beslut om preliminärt bostadsbidrag som meddelats före ikraftträdandet kommer att fortsätta att gälla. Det innebär också att slutligt bostadsbidrag kommer att bestämmas enligt äldre bestämmelser för denna period i efterhand. Om den försäkrade ansöker om bostadsbidrag efter att ett beslut om preliminärt bidrag har löpt ut under 2027 kommer ansökan prövas enligt de nya bestämmelserna. Det innebär att nya ansökningar kommer att prövas enligt de nya bestämmelserna löpande under 2027 i takt med att tidigare beslut om bostadsbidrag enligt de äldre bestämmelserna löper ut.

6 Konsekvenser av användning av månadsuppgifter inom bostadsbidraget

I detta avsnitt presenteras konsekvenserna för individen, staten och kommunerna. Det finns även avsnitt avseende jämställdhetsaspekten. Avslutningsvis presenteras konsekvenserna för myndigheter.

6.1 Metod– typfall och simuleringar för att visa konsekvenserna

Typfall har konstruerats för att underlätta förståelsen om hur det nya regelverket med användande av uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationerna kommer att påverka enskilda individer och hushåll.

Vid såväl kostnadsberäkningar för offentlig sektor som fördelningsanalys har främst SCB:s FASIT-modell använts tillsammans med uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationer från Skatteverket. I vissa delar har beräkningar hämtats från BUMS-utredningens betänkande (SOU 2021:101), när så är fallet framgår det i texten.

En helt automatiserad användning av månadsuppgifter har inte tidigare tillämpats i ett förmånssystem. Det finns därför en viss osäkerhet gällande konsekvenserna. Exempelvis förutsätter modellen att sökbenägenheten är densamma som i nuvarande system. Detta gör att i modellen är sannolikheten att söka bostadsbidrag lika stor om hushållet beräknas få bostadsbidrag en månad eller tolv månader. I vissa fall kommer hushåll i modellen få bostadsbidrag även om det inte är troligt att de ansöker om det. Exempelvis kan månadsuppgifter saknas en månad för att en person i hushållet gått från att ha förskottslön till att få lön månaden efter. Detta

innebär att personen har en månad utan uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationer (AGI). Att en sådan person skulle söka bostadsbidrag är inte troligt. För en person som blir sjukskriven och det dröjer innan sjukpenningen betalas visar AGI ingen månadsinkomst en månad och två månadsinkomster en annan. Detta eftersom AGI följer kontantprincipen, dvs. den tidpunkt då utbetalning sker. I beräkningen har detta tagits i beaktande och modellens resultat har korrigerats genom att sökbenägenheten skrivits ner något, speciellt för unga utan barn som enligt modellen ofta skulle få bostadsbidrag enbart någon månad. Beräkningar av budgeteffekter av nya åtgärder ska som utgångspunkt vara statiska. Det innebär att beräkningarna inte ska inkludera förändringar av beteenden som kan följa av åtgärden då dessa är svåra att bedöma eftersom de ofta bygger på osäkra antaganden. Däremot bör de underlag som beskriver konsekvenserna av en åtgärd innehålla resonemang om dynamiska effekter om sådana effekter av mer betydande omfattning kan förväntas. BUMS-utredningen föreslog i sitt betänkande att Försäkringskassan ska få i uppdrag att genomföra insatser för att få fler hushåll att ansöka om bostadsbidrag. Utredningen antog dessutom att fler personer skulle söka bostadsbidrag då risken för återkrav minskade. Det så kallade mörkertalet i bostadsbidraget, det vill säga att hushåll som egentligen är berättigade till bostadsbidrag inte ansöker om det, antogs därmed minska. Kunskapen om mörkertalet i bostadsbidraget är litet och det finns inga studier som visar om och hur sökbenägenhet skulle påverkas av minskad risk för återkrav bland bostadsbidragstagare. I detta utkast till lagrådsremiss finns inget förslag om att Försäkringskassan ska få ett uppdrag att genomföra insatser för att få fler hushåll att ansöka om bostadsbidrag. Det går inte att utesluta att införandet av månadsuppgifter kan påverka sökbenägenheten, men kunskapsunderlaget är för litet för att kunna göra en bedömning av i vilken utsträckning sökbenägenheten eventuellt påverkas. I utkastet antas därför inte sökbenägenheten påverkas i någon betydande omfattning av införandet av månadsuppgifter.

6.2 Ekonomiska konsekvenser för individen

I avsnittet avseende konsekvenserna för individen presenteras först hur olika individer påverkas med hjälp av typfall. Därefter visas sammantaget hur många och på vilket sätt de berörda påverkas. Kortfattat innebär förslaget att slutligt bostadsbidrag lämnas månadsvis, i stället för att som i dagens system då det först lämnas ett preliminärt bidrag och slutligt bostadsbidrag bestäms i efterhand när inkomsten stämts av mot Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Den bidragsgrundande inkomsten kommer att räknas om varje månad i stället för, som i dag, endast när sökande anmäler nya uppgifter. Bostadsbidraget ska räknas om när det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten att den påverkar bostadsbidragets storlek. Ramtiden är 3 månader vilket innebär att bostadsbidraget baseras på senast tillgängliga historiska uppgifter i stället för som i nuvarande system på uppskattade inkomster under kalenderåret. Det finns en fördröjning i uppgifterna eftersom Skatteverket får in uppgifterna en månad efter utbetalningen och ytterligare en månad efter

det finns det möjlighet för Försäkringskassan att använda dem. Detta leder till att de inkomstsuppgifter som används i ramtiden kommer att vara två, tre och fyra månader gamla. Det är i princip bara inkomstunderlaget som förändras. I övrigt görs beräkningen av bostadsbidraget på samma sätt som i nuvarande system, men på månadsbasis. Eftersom AGI i de allra flesta fall inte ändras och kontroller enbart behöver göras i vissa fall kommer det utbetalda beloppet i allmänhet vara korrekt på en gång, dvs. hushållet får varken återkrav eller tilläggsutbetalning i efterhand. Eftersom återkraven är betydligt fler än tilläggsutbetalningarna är det preliminärt utbetalda bostadsbidraget högre än det slutliga bostadsbidraget.

6.2.1 Hur användandet av månadsuppgifter i bostadsbidraget påverkar enskilda hushåll

För att illustrera hur en övergång till månadsuppgifter påverkar enskilda hushåll inleds avsnittet med några typfall. I detta avsnitt visas typfall avseende individerna i hushåll med bostadsbidrag där det inte finns någon enskild näringsidkare, vilket avser 97 procent av hushållen med bostadsbidrag. Näringsidkare kommer, eftersom det inte finns uppgifter i arbetsgivardeklarationer, hanteras separat i nästa avsnitt.

Förslaget innebär att hushåll med jämna månadsinkomster påverkas lite, medan hushåll med ojämna inkomster kan påverkas relativt mycket. Ett hushåll med en person som oväntat blir arbetslös är ett exempel på hushåll som har en ojämn inkomst under kalenderåret. En annan hushållstyp som har mycket ojämna inkomster, men som inte verkar vara så vanligt förekommande, är hushåll där någon i hushållet är säsongarbetare. Ytterligare en grupp där det är relativt vanligt med ojämna inkomster över året är studenter, exempelvis på grund av att de sommarjobbar eller att de börjar alternativt slutar studera under kalenderåret. Typfall görs för sex olika typer av hushåll. Typfall 1 visar ett hushåll med relativt jämn inkomst under året, typfall 2 ett hushåll med en person som går ner till deltid, typfall 3 ett hushåll med en person som plötsligt blir arbetslös, typfall 4 ett hushåll med en person som har timlön med oregelbundna arbetstider och därmed får varierande månadsinkomster, typfall 5 ett hushåll bestående av en säsongarbetare och typfall 6 ett hushåll med en student. Alla har en hyra som innebär att de får maximal ersättning för bostadskostnadsdelen.

I samtliga typfall antas personen med nuvarande regler vara medveten om sin årsinkomst, dvs. det slutliga bostadsbidraget motsvarar det preliminära bostadsbidraget. Så är fallet när en person är medveten om inkomstförändringar redan vid kalenderårets början och dessutom uppger denna korrekta uppgift. Men i många fall är inkomstförändringar inte möjliga att uppskatta och i verkligheten känner många inte till sin årsinkomst vid ansökningstillfället. Om en person gjort en feluppskattning kan såväl återkrav som tilläggsutbetalning bli aktuellt. Med nuvarande regler ska hushållet anmäla förändringar som påverkar bostadsbidragets storlek, exempelvis förändringar i inkomsten. Men om hushållet till exempel kommer att ha en så hög inkomst resterande del av året att inget bostadsbidrag skulle ha lämnats alls så blir hushållet återbetalningskyldigt för allt som betalats ut fram till anmälan om ändrad inkomst. I typfallen finns ingen följsamhet mot inkomstförändringar enligt dagens

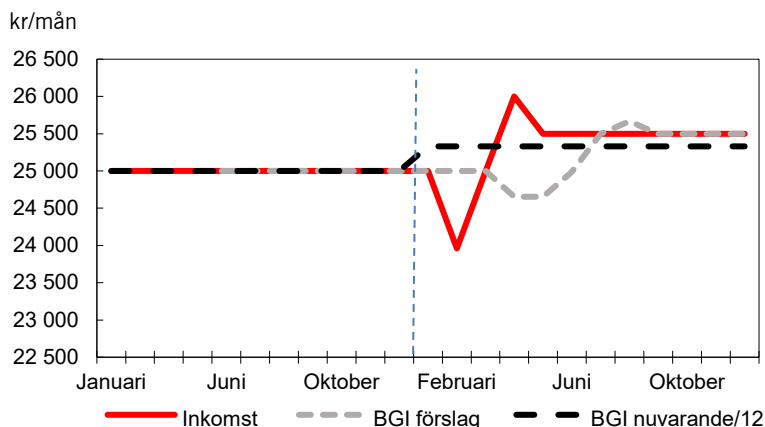
regelverk. I verkligheten kommer det i många fall finnas en viss följsamhet i de fall inkomstförändringar anmäls. Men sammanlagt betalas det ut mer i preliminärt bostadsbidrag än i slutligt bostadsbidrag med nuvarande regler, dvs. mer betalas ut än vad som skulle ha gjort om inkomsterna från början varit kända och korrekta. Detta innebär att i typfallen, där det slutliga bostadsbidraget enligt nuvarande regler jämförs med bostadsbidraget i förslaget, skulle det preliminärt utbetalda bidraget under året ofta varit högre än det redovisade slutliga. Dock kommer det utbetalda bostadsbidraget efter att återkravet betalats motsvara det slutliga bostadsbidraget.

För att förenkla i nedanstående beskrivningar antas hushållet inte ha några andra inkomster utöver inkomst av tjänst eftersom detta inte bidrar till ökad förståelse.

Typfall 1 Ensamstående med jämn inkomst och bostadsbidrag, 1 barn

Antag en person med jämna inkomster över tid. Inkomsten är 25 000 varje månad det första året. I februari andra året är personen sjuk i 3 dagar och får sjuklön. I april är löneförhandlingen klar och personen får en tvåprocentig löneförhöjning (retroaktivt även för mars). Resterande del av året har personen en lön på motsvarande 25 500 kronor. I figuren syns att med föreslagna regler kommer den bidragsgrundande inkomsten (BGI) att spegla inkomsten, med viss eftersläpning och utjämning då månadsuppgifter används, medan BGI med nuvarande regler är konstant varje kalenderår (för jämförelse omräknad till inkomst per månad).

Figur 1.1 Person med jämn inkomst, inkomst per månad samt BGI enligt nuvarande respektive föreslagna regler, ensamstående med 1 barn

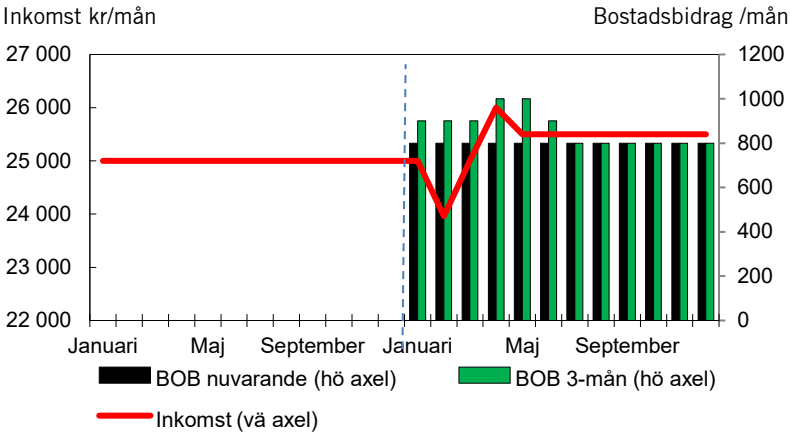

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Hushållet söker bostadsbidrag första gången i januari år två. I figur 1.2 visas att med nuvarande regler kommer bostadsbidraget vara detsamma hela året om personen gör en korrekt uppskattning av kommande inkomster under kalenderåret. Med månadsuppgifter kommer bostadsbidraget påverkas av att personen var sjuk i februari, vilket

kommer att leda till en ökning av bostadsbidraget två månader senare. Det omvända sker då inkomsten blir högre i och med lönerevisionen. I början av året hade hushållet ett bostadsbidrag på 900 kronor per månad och efter lönehöjningen 800 kronor. Hushållet får sammanlagt ett högre bostadsbidrag under perioden med förslaget jämfört med nuvarande regler (10 900 kronor jämfört med 9 600 kronor). Som framgår av typfallet innebär förslaget att bostadsbidraget ändras då inkomsterna ändras med viss eftersläpning, med nuvarande regler får hushållet samma bostadsbidrag varje månad. Att beloppen blir exakt desamma vissa månader beror på att bostadsbidraget avrundas nedåt till närmast hundratal kronor.

Figur 1.2 Person med jämn inkomst, inkomst samt bostadsbidrag enligt nuvarande och föreslagna regler

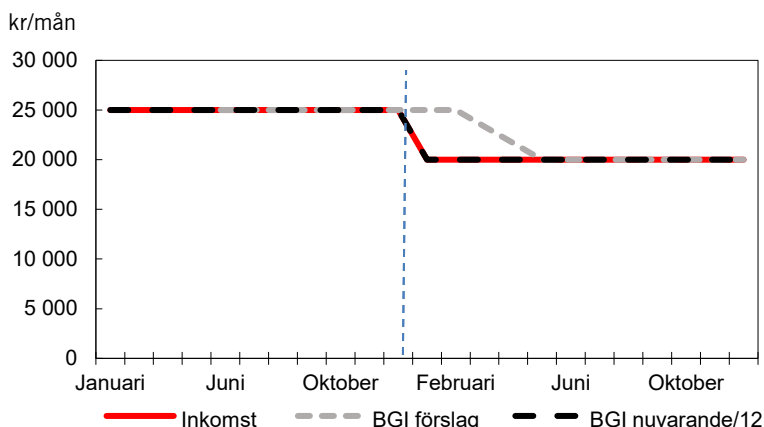

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Typfall 2 Ensamstående med bostadsbidrag som minskar sin arbetstid, 1 barn

I följande exempel utgår från en person med jämna inkomster över tid. Inkomsten är 25 000 varje månad det första året. I januari andra året går personen ner till deltid och arbetar 80 procent. I figuren syns att med föreslagna regler kommer den bidragsgrundande inkomsten (BGI) att spegla inkomsten, med viss eftersläpning och utjämning då månadsuppgifter används, medan BGI med nuvarande regler är konstant varje kalenderår (för jämförelse omräknad till inkomst per månad). I just detta fall då inkomstförändringen skedde första januari kommer inkomsten och BGI i nuvarande system som baseras på kalenderår sammanfalla.

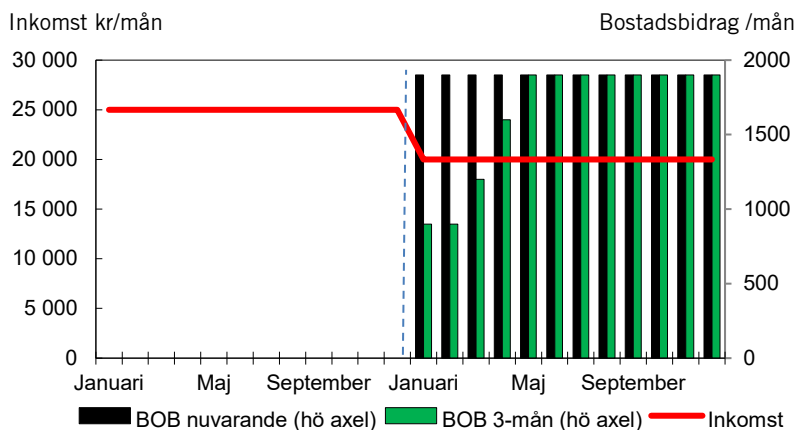
Figur 1.3 Person som går ner i arbetstid, inkomst per månad samt BGI enligt nuvarande respektive föreslagna regler, ensamstående med 1 barn

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Hushållet söker bostadsbidrag första gången i januari år två. Figur 1.4 visar att med nuvarande regler kommer bostadsbidraget vara detsamma hela året om personen gör en korrekt uppskattning av kommande inkomster under kalenderåret. Med månadsuppgifter kommer bostadsbidraget påverkas av att personen går över till deltid och öka med två månaders eftersläpning. Hushållet får sammanlagt ett lägre bostadsbidrag under perioden med förslaget jämfört med nuvarande regler (19 800 kronor jämfört med 22 800 kronor). Som framgår av typfallet innebär förslaget att bostadsbidraget ändras då inkomsterna ändras med viss eftersläpning, med nuvarande regler får hushållet samma bostadsbidrag hela året.

Figur 1.4 Person som går ner i arbetstid, inkomst samt bostadsbidrag enligt nuvarande och föreslagna regler

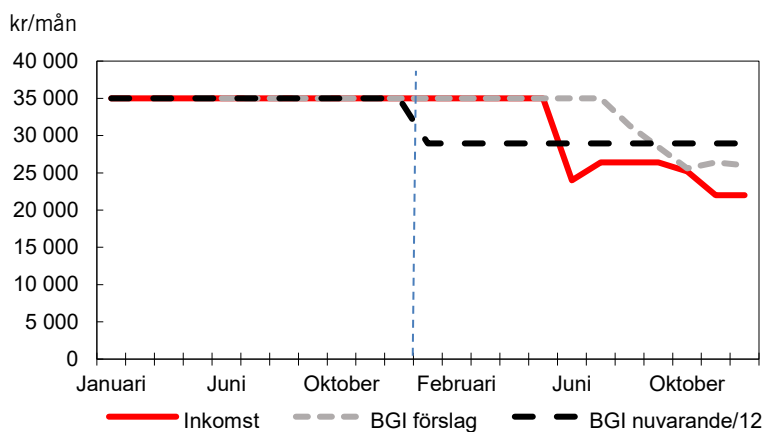

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Typfall 3 Ensamstående som blir arbetslös med bostadsbidrag, 1 barn

I följande exempel utgås från en person med en lön på 35 000 kronor per månad som blir arbetslös. I juni andra året blir personen arbetslös och får arbetslöshetsersättning efter 2 dagars karenstid. Efter 100 dagar sänks arbetslöshetsersättningen. I figur 1.5 syns att med föreslagna regler kommer BGI att spegla inkomsten, med viss eftersläpning och utjämning, medan BGI med nuvarande regler är konstant under året.

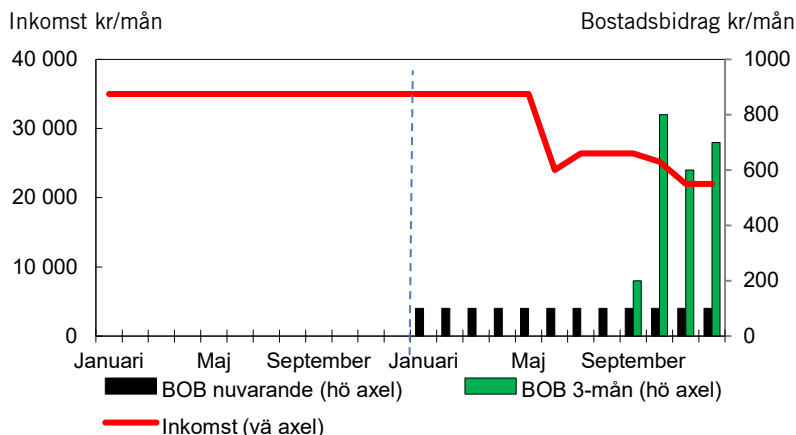
Figur 1.5 Person som blir arbetslös, inkomst per månad samt BGI enligt nuvarande respektive föreslagna regler, ensamstående med 1 barn

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

I figur 1.6 visas att med nuvarande regler kommer bostadsbidraget vara detsamma hela året om personen gör en korrekt uppskattning av kommande inkomster. Med månadsuppgifter kommer bostadsbidraget påverkas av att personen blir arbetslös och tre månader efter arbetslösheten börjat kommer personen börja få bostadsbidrag. Beloppet kommer därefter, med viss eftersläpning, spegla månadsinkomsten. Hushållet får sammanlagt ett högre bostadsbidrag under perioden med förslaget jämfört med nuvarande regler (2 500 kronor jämfört med 1 200 kronor).

Figur 1.6 Person som blir arbetslös, inkomst samt bostadsbidrag enligt nuvarande och föreslagna regler

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

För att inte personer med relativt höga inkomster i närtid ska kunna få bostadsbidrag på en gång, om de exempelvis blir arbetslösa, införs enligt förslaget en spärrgräns. Det innebär att om en barnfamiljs inkomster enligt de senaste tolv månadernas kända AGI summerar till minst 516 000 kronor kommer bostadsbidrag inte betalas ut. I ovanstående typfall skulle detta exempelvis hända om personens tidigare inkomst varit drygt 50 000 kronor i månaden och att personen sa upp sig själv och därmed fick 45 avstängningsdagar i arbetslöshetsförsäkringen. I detta fall skulle personen på grund av spärrgränsen inte ha fått bostadsbidrag i september eftersom summan av de tolv senaste månadernas kända AGI skulle ha överstigit 516 000 kronor. Summan av de tolv senaste kända månadernas AGI skulle däremot understiga 516 000 kronor i oktober vilket innebär att spärren släpper och att bostadsbidrag kan betalas ut. Personen skulle, om spärrgränsen inte hade funnits, fått bostadsbidrag i september, dvs. tre månader efter att den blivit arbetslös. Med spärrgränsen kan personen få bostadsbidrag först fyra månader efter att den blivit arbetslös.

När det gäller unga utan barn är gränsen satt till 190 000 kronor. Ett exempel avseende unga finns i avsnitt 4.4.

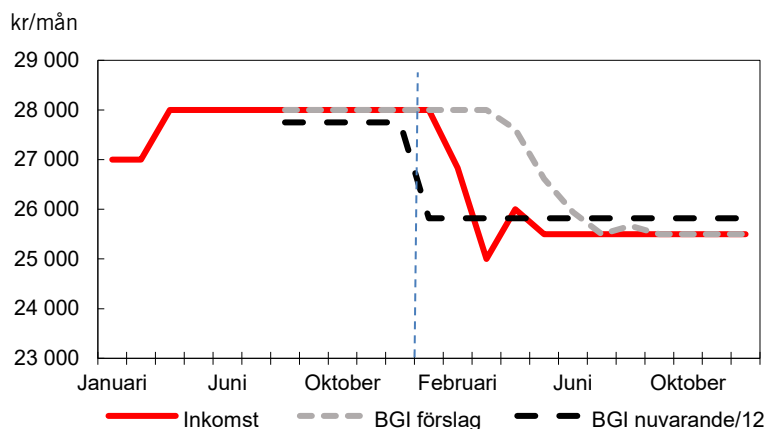
Enligt beräkningar uppskattas cirka en halv procent av barnfamiljerna som skulle ha fått bostadsbidrag en viss månad, ca 1 200 barnfamiljer, och 15 procent av hushåll utan barn som skulle ha fått bostadsbidrag en viss månad, uppskattningsvis 7 800 hushåll, träffas av spärregeln, men det är osäkert hur många månader som spärregeln kommer att vara aktuell.

Typfall 4 Ensamstående med bostadsbidrag som har timlön och varierande månadsinkomster, 1 barn

I följande exempel utgår från en person med timlön och ojämna inkomster över tid. Personen söker bostadsbidrag från och med augusti då ett av personens barn flyttar in. Eftersom BGI grundar sig på hela kalenderårets inkomster enligt nuvarande regler, kommer BGI även fånga upp lägre inkomster i början av året. Detta kommer ge en lägre BGI enligt nuvarande

regler än med förslagens regler som grundar sig på en mer aktuell inkomst. Året därpå kommer förslagens BGI visa den aktuella inkomsten med viss eftersläpning medan nuvarande regler BGI baserar sig på den uppskattade inkomsten för hela året. Förslagens BGI visar följsamhet mot inkomstförändringar under året vilket BGI inte gör enligt nuvarande regler.

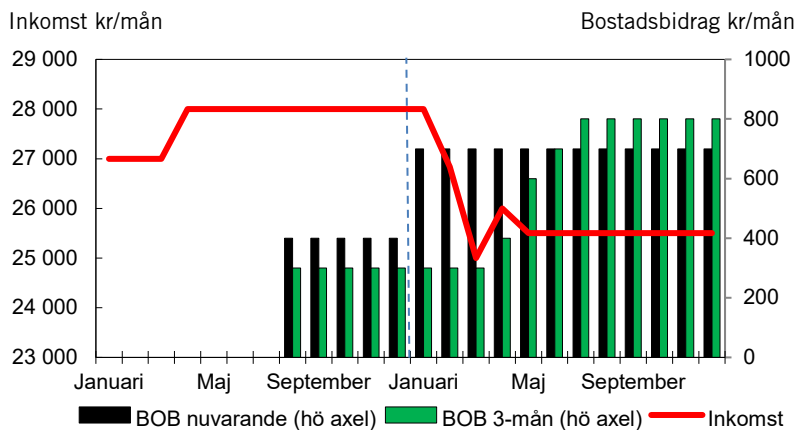
Figur 1.7 Person som har varierande inkomst, inkomst per månad samt BGI enligt nuvarande respektive föreslagna regler, ensamstående med 1 barn

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

I figuren nedan visas att med nuvarande regler kommer bostadsbidraget vara detsamma hela kalenderåret om personen gör en korrekt uppskattning av kommande inkomster. Med månadsuppgifter kommer bostadsbidraget påverkas av att personen har varierande inkomster och anpassas efter aktuell inkomst med viss eftersläpning. Beloppet kommer därmed, med viss eftersläpning, spegla månadsinkomsten. Hushållet får sammanlagt ett lägre bostadsbidrag under hela perioden med förslaget jämfört med nuvarande regler (8 900 kronor jämfört med 10 400 kronor).

Figur 1.8 Person som har varierande inkomst, inkomst samt bostadsbidrag enligt nuvarande och föreslagna regler

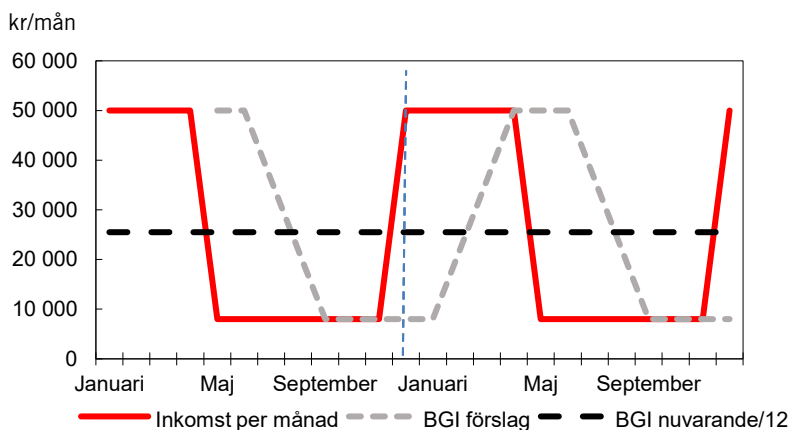

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Typfall 5 Ensamstående som säsongarbetar med bostadsbidrag, 1 barn

I följande exempel utgås från en person med ojämna inkomster över tid. Inkomsten är relativt hög månaderna december till och med april. Personen har ett barn och en hyra om 5 300 kronor per månad. Av figuren framgår att med föreslagna regler kommer BGI spegla inkomsten med viss eftersläpning, då månadsuppgifter används, medan BGI med nuvarande regler är konstant över kalenderåret (för jämförelse omräknad till inkomst per månad).

Figur 1.9 Säsongarbetarens inkomst samt BGI enligt nuvarande respektive föreslagna regler, ensamstående med 1 barn

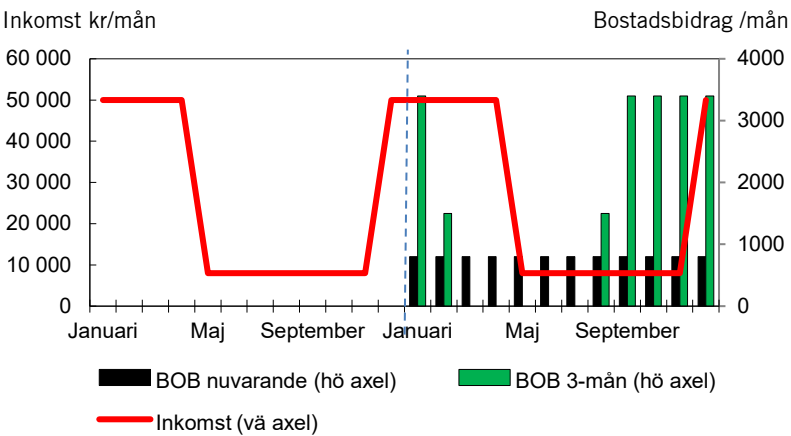

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

I figur 1.10 visas att under perioder då inkomsten för personen i typfallet är låg kommer bostadsbidraget med förslaget att vara högre än med nuvarande regler, med viss eftersläpning. Det omvända sker då inkomsten

är hög, dvs. ett lägre eller inget bostadsbidrag kommer att betalas ut, med viss eftersläpning. Med nuvarande regler kommer bostadsbidrag betalas ut med samma belopp varje månad. Hushållet får sammanlagt ett högre bostadsbidrag under perioden med förslaget jämfört med nuvarande regler (20 300 kronor jämfört med 9 600 kronor). Med föreslagna regler kommer bostadsbidraget i högre grad följa inkomsterna och betalas ut nära den tid då inkomsterna är låga medan med nuvarande regler kommer samma bostadsbidrag lämnas varje månad. Detta eftersom det bestäms utifrån inkomsten under hela kalenderåret och inte är följtsamt mot perioder under året med lägre eller högre inkomster.

Figur 1.10 Säsongsarbetarens inkomst samt bostadsbidrag enligt nuvarande och föreslagna regler

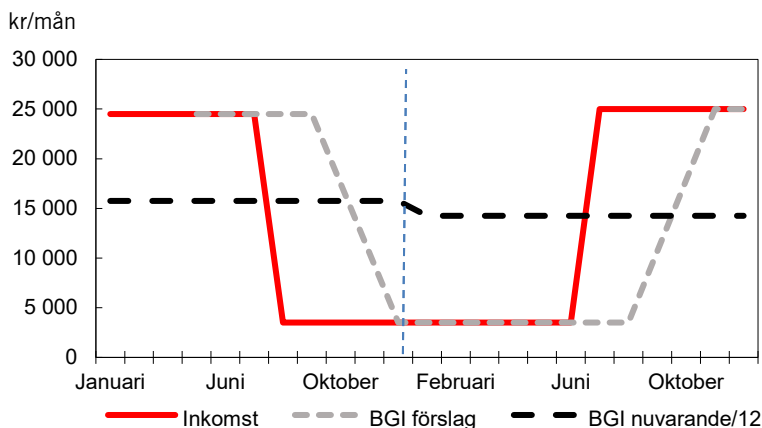

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Typfall 6 ung utan barn som går från arbete till studier med bostadsbidrag

I följande exempel utgår från en person som arbetar med en lön på 24 500 kronor fram till augusti då personen börjar studera. Den studerar i två terminer fram till juni, för att på sommaren därefter börja arbeta igen. Personen ansöker om bostadsbidrag fr.o.m. januari, i mitten av sin studieperiod. Inkomsten samt BGI för de olika alternativen visas i figuren nedan.

Figur 1.11 Studentens inkomst samt BGI enligt nuvarande respektive föreslagna regler, ensamstående

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Med förslaget anpassas bidraget nästan direkt i förhållande till inkomsten bortsett från eftersläpningen om två månader. En extra kontroll görs också att inkomsten de senast kända tolv månaderna (december år t-2 till november år t-1) inte överstiger 190 000 kronor. I detta typfall antas personen inte haft inkomster i december året innan det som redovisats i typfallet, år t-2. Detta innebär att de tolv senaste månaderna hela tiden understiger 190 000 kronor. Om personen däremot hade haft samma inkomst i december år t-2 som i januari år t-1 skulle den sammanlagda inkomsten de senast kända 12 månaderna (december t-2 till november t-1) överstigit 190 000 kronor i januari, den första månaden då personen söker bostadsbidrag. Det innebär att spärrgränsen skulle slå till denna månad och därmed skulle inget bostadsbidrag betalas ut i januari. Månaden därpå skulle den sammanlagda inkomsten understiga 190 000 så bostadsbidrag skulle utbetalas. I alla typfall antas hushållen känna till den inkomst det har under året så studenten kommer inte att få något bostadsbidrag med nuvarande regler. Det beror på att de höga inkomsterna i slutet av året medför att inkomsten under kalenderåret blir för hög. Om man i stället antar att studenten i typfallet har varit omedveten om att den skulle sluta studera under året och få ett jobb och därmed vid ansökningstillfället enbart angett studiebidrag som inkomst under kalenderåret skulle studenten ha fått 1 300 kronor i preliminärt bostadsbidrag varje månad mellan januari och juni. Vid den slutliga avstämningen kommer studenten bli återbetalningsskyldig för alla dessa utbetalningar, vilket kan leda till att personen kan hamna i skuld. Högsta månadsinkomst som tillåts för att en ung utan barn ska få bostadsbidrag är i snitt 7 200 kronor per månad vilket innebär att unga i nuvarande system kan bli av med hela bostadsbidraget vid inkomstförändringar och även bli återbetalningsskyldiga.

Bostadsbidrag kr/mån

I följande exempel utgår från en person som studerar hela året förutom juli och augusti då personen sommarjobbar. Personen ansöker om bostadsbidrag fr.o.m. januari. Med förslaget kommer BGI att spegla inkomsten utjämnat med viss eftersläpning. Med nuvarande regler kommer BGI vara densamma hela året. Inkomsten samt BGI för de olika alternativen visas i figuren nedan.

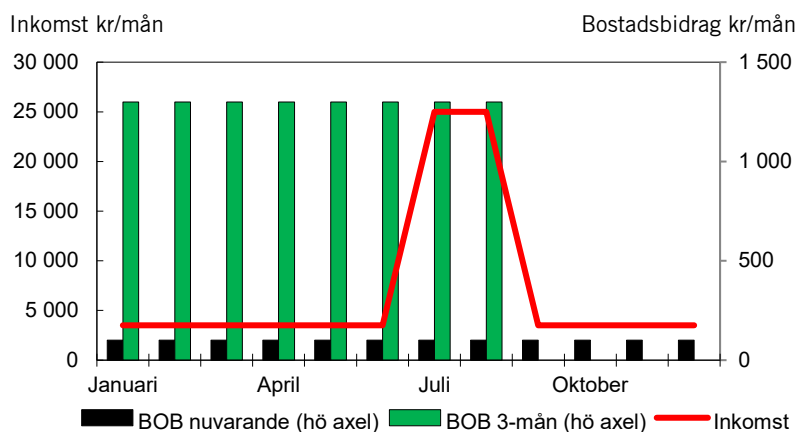
kr/mån

109

aldrig till. Studenten får med förslaget högsta möjliga bostadsbidrag till och med augusti eftersom den enbart har och har haft studiemedel de senaste månaderna. Från och med september utgår inget bostadsbidrag eftersom minst en månad med arbetsinkomst kommer ingå i ramtiden under resten av året (ramtiden för september är maj-juli och för december aug-okt). I alla typfall i detta avsnitt antas personen känna till den inkomst hushållet kommer att ha under året, så studenten känner redan till sitt sommarjobb då den söker bostadsbidrag. Sammantaget kommer studenten enligt nuvarande regler få ett mycket lågt bostadsbidrag hela året eftersom sommarjobbets inkomster påverkar bostadsbidraget hela kalenderåret medan sommarjobbet enbart påverkar BGI mellan september och december med förslaget.

Figur 1.14 Studentens inkomst samt bostadsbidrag enligt nuvarande och föreslagna regler, hyra 3 600 kronor

Källa: Socialdepartementets beräkningar.

Sammanfattningsvis visar typfallen att användandet av månadsuppgifter baserat på de tre senast kända månadsinkomsterna borde göra att bostadsbidraget blir mer anpassat efter behovet den aktuella månaden, dock med viss eftersläpning. I typfallet som visar en säsongsarbetare som har kännedom om sina varierande inkomster under året kan behovet kanske anses vara lägre än vad den mer aktuella inkomsten visar. I samtliga typfallsberäkningarna antogs att hushållet hade kännedom om sina inkomster under hela året. I vissa fall som för säsongsarbetaren och studenten är detta kanske rimligt men för någon som blir sjuk/frisk eller arbetslös/får arbete borde det vara mycket svårt. Det finns därmed stor risk att det preliminära bostadsbidraget kommer skilja sig från det slutliga bostadsbidraget och att problem med felaktiga utbetalningar och eventuell skuldsättning därmed kan uppkomma. Det betalas ut mer i preliminärt bostadsbidrag än vad som fastställs i slutligt bostadsbidrag. Typfallet med studenten visar också hur svårt det är för unga att få bostadsbidrag med nuvarande regler om de arbetar delar av året. Detta eftersom bostadsbidraget är helt avtrappat vid en snittmånadsinkomst på 7 200 kronor under kalenderåret. Unga utan barn har en något högre andel med återkrav än övriga grupper. Typfallen visar att i vissa fall kommer

hushållet få mer med förslaget än med nuvarande regler medan i andra fall kommer de få mindre. I stort visar typfallen att följsamheten mot aktuell inkomst blir bättre med utkastets förslag.

6.2.2 Hur användandet av månadsuppgifter påverkar bostadsbidraget för enskilda näringsidkare

Som tidigare nämnts finns inte några uppgifter i arbetsgivardeklarationer, AGI, för enskilda näringsidkare utan deras inkomster framkommer först i efterhand av inkomstdeklarationen som grundar sig på helårsuppgifter. Ett hushåll definieras som enskilda näringsidkare om någon i hushållet är godkänd för F-skatt eller FA-skatt, eller om det senaste beslutet om slutlig skatt omfattar inkomstslaget näringsverksamhet. Detta innebär att de inte kan hanteras i det nya månadssystemet som förutsätter att inkomsten kan tilldelas en viss månad. Dessa får därför hanteras enligt reglerna i det nuvarande årssystemet, dvs. de ska uppskatta sin inkomst för kalenderåret och då beslut om slutlig skatt meddelas görs en avstämning som eventuellt ger upphov till återkrav eller tilläggsutbetalning. Om en person bedriver näringsverksamhet hela tiden kommer inte det nya månadssystemet leda till någon förändring. Däremot kommer en person som byter status genom att gå till eller från att vara enskild näringsidkare att behöva byta system. Nedan förklaras mer exakt vad som händer då en person med bostadsbidrag ändrar till eller från att vara enskild näringsidkare. Hushåll som får sitt bostadsbidrag beräknat i nuvarande system, årssystemet, och inte anger korrekta inkomstuppgifter kommer att få återkrav eller en tilläggsutbetalning vid avstämningen. Alla som bedriver näringsverksamhet, dvs. enskilda näringsidkare som antingen är godkända för F-skatt eller FA-skatt eller som har ett senaste slutskattebesked som omfattar inkomstslaget näringsverksamhet, kommer automatiskt in i årssystemet. En efterkontroll ska göras avseende alla som får ett beslut om slutlig skatt som omfattar inkomstslaget näringsverksamhet. Det innebär att även de som bytt status från anställd till att bedriva näringsverksamhet utan att ha uppgett det kontrolleras och hamnar i årssystemet, vilket innebär att det görs en avstämning.

Hushåll med bostadsbidrag som går från att någon i hushållet bedriver näringsverksamhet till att ingen i hushållet gör det

En person i hushållet har tidigare varit enskild näringsidkare men det visar sig i slutskattebeskedet för år $t-1$, som meddelas under år t , att den inte längre ska betraktas som enskild näringsidkare. Detta eftersom det senaste skattebeslutet inte längre omfattar inkomstslaget näringsverksamhet. Hushållet ska ändå fortsätta att finnas i årssystemet, som att det fortfarande fanns en egenföretagare i det, året ut, år t . Eftersom slutskattebeskedet kommer under år t då bostadsbidrag redan har börjat betalas ut i årssystemet får hushållet ligga kvar i årssystemet hela året. Anledningen till detta är att avstämning alltid görs mot inkomstuppgifterna i slutskattebeskedet och hushållet därför också alltid får uppge sin uppskattade inkomst för hela inkomståret/kalenderåret. Först från och med januari året efter att slutskattebeskedet kom, år $t+1$, övergår hushållet till

månadssystemet. Detta innebär i praktiken att trots att personen inte längre var egenföretagare år $t-1$ kommer den inte förrän i januari år $t+1$, två år efter det kalenderår som personen hade inkomst av näringsverksamhet, befinna sig i månadssystemet. Både år $t-1$ och år t kommer personen att finnas i årssystemet trots att den inte hade någon inkomst av näringsverksamhet dessa år. Det bör påpekas att inkomsterna i ramtiden i månadssystemet i januari, då hushållet går över till månadssystemet, kommer att innehålla inkomster från vissa månader som redan ingått i inkomstunderlaget vid avstämningen avseende år t i årssystemet föregående år. I avstämningen för år t kommer inkomsterna för inkomståret (januari till och med december år t) ligga till grund för det slutliga bostadsbidraget avseende år t . I januari år $t+1$ kommer ramtiden innehålla inkomsterna för september till och med november år t . Detta innebär att inkomstuppgifter från september till och med november används både vid bestämmande av det slutliga bostadsbidraget avseende år t och för att beräkna bostadsbidraget i januari i månadssystemet året därpå. Att samma uppgifter används två gånger kommer fortsätta till och med april år $t+1$, i maj kommer dock ramtiden enbart att bestå av månader från år $t+1$. Ramtiden för maj är januari till och med mars år $t+1$ och därmed kommer inga tidigare använda inkomster finnas med i i ramtiden längre. Att samma inkomster används flera gånger vid övergång från årssystemet till månadssystemet beror på den eftersläpning som finns vid användandet av månadsuppgifter. Eftersläpningen beror dels på att arbetsgivardeklarationer inte finns tillgängliga för användning förrän två månader efter inkomstmånaden, dels på att den bidragsgrundande inkomsten är ett snitt av inkomsterna av de tre månaderna i ramtiden, vilket innebär att eftersläpningen blir ännu större. Som beskrivits ovan kommer hushållet fortsätta att betraktas som egenföretagarhushåll året ut efter att slutskattebeskedet inte längre innehåller inkomst av näringsverksamhet för någon i hushållet. Detta för att så få bedömningar som möjligt ska behöva göras avseende om någon i hushållet bedriver näringsverksamhet samt att avstämning ska kunna göras eftersom detta görs per kalenderår. Genom att utgå från det objektiva beslutet om slutlig skatt förhindras att personer som är egenföretagare kan påstå att de numera är anställda och därmed har ett inkomstunderlag baserat på månadssystemet som skulle vara noll kronor. Att månadsinkomsterna i ramtiden blir noll kronor beror på att det inte finns några uppgifter i arbetsgivardeklarationer för egenföretagarna. Ett inkomstunderlag på noll kronor ger ett oreducerat bostadsbidrag.

Hushåll med bostadsbidrag där någon i hushållet blir egenföretagare

Ett hushåll där en person startar upp ett eget företag och har godkänts för F-skatt eller FA-skatt ska direkt efter att Försäkringskassan fått kännedom om det övergå till nuvarande årssystem. Även om förändringen sker mitt under året kommer bostadsbidraget räknas om som om hushållet varit i årssystemet hela året. Detta för att en avstämning ska kunna göras, vilken alltid görs på kalenderårsbasis. Avstämningen görs som i nuvarande system, dvs. då slutskattebeskedet finns tillgängligt kontrolleras de uppgivna uppgifterna mot uppgifterna i slutskattebeskedet. Båda uppgifterna avser inkomsterna från januari till december. Om den enskilde

uppgivit för låga inkomster leder det till ett återkrav men om den enskilde i stället uppgivit för höga inkomster leder det till en tilläggsutbetalning under förutsättning att inkomsterna är på så hög nivå att bostadsbidraget påverkas.

6.2.3 Antalet hushåll som får bostadsbidrag påverkas men snittbeloppet för dem är nästan detsamma

I detta avsnitt visas hur många bland bostadsbidragstagarna som påverkas av förslagen och på vilket sätt de påverkas. Bland annat hur många som kommer att få ett högre, lägre eller samma belopp med förslaget jämfört med nuvarande system.

Hushåll med låga inkomster och majoriteteten av egenföretagarna påverkas inte

En stor majoritet av bostadsbidragstagarna kommer att beröras av förslaget. Ett undantag är de som kommer betraktas som egenföretagare. Dessa kommer att fortsätta att hanteras enligt nuvarande regler. Hushåll som kommer att börja eller sluta bedriva näringsverksamhet kommer att gå mellan nuvarande och föreslagna regler. Under 2022 var det enbart knappt 3 procent eller cirka 4 500 personer som hade inkomst av näringsverksamhet (av sammanlagt cirka 207 000 personer med bostadsbidrag). Förslaget att övergå till att använda uppgifter från arbetsgivardeklarationerna berör alltså den absoluta merparten av personer med bostadsbidrag. De allra flesta egenföretagarna fortsätter vara det mellan åren. Av alla som har haft inkomst av näringsverksamhet och har bostadsbidrag beräknas 60 procent fortsatt ha inkomst av näringsverksamhet två år senare.

En annan grupp som i och för sig kommer att omfattas av de nya reglerna men inte påverkas av dem är de hushåll som har så pass låg inkomst varje månad att de aldrig kommer över den inkomst då bostadsbidraget börjar reduceras. Dessa kommer såväl med nuvarande som föreslagna regler få ett oreducerat bidrag. Inte heller de som har exakt samma inkomst varje månad påverkas av förslagen.

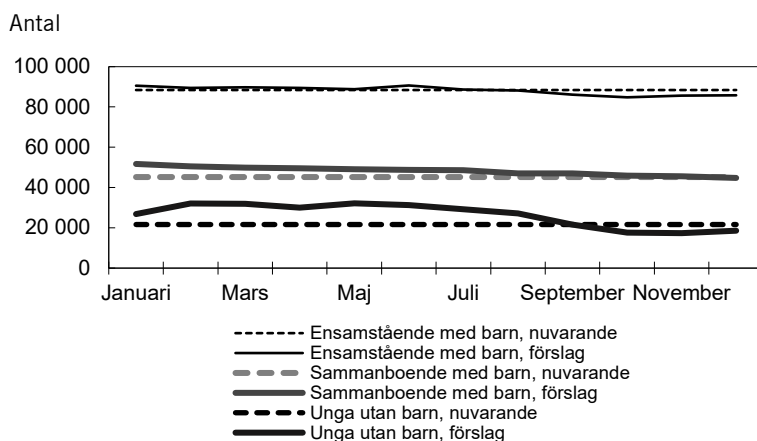
Med månadsuppgifter varierar antalet hushåll och utbetalt belopp mellan månaderna

Nedan presenteras beräkningar av antal hushåll med bostadsbidrag och kostnaderna för bostadsbidraget med nuvarande respektive föreslagna regler. Beräkningarna är osäkra med tanke på att det är en prognos framåt, att månadsuppgifter aldrig använts automatiserat och att detta är ett helt nytt system. Modellen har använt månadsuppgifter från 2020 och prognos görs fram till 2027. Under 2022 minskade anslaget för bostadsbidraget med 18 procent vilket visar hur mycket bostadsbidraget kan variera mellan åren. Kalibrering av siffrorna har gjorts för att de ska anpassas till den nivå som prognostiseras 2027.

Figur 1.15 visar antalet hushåll som skulle få bostadsbidrag respektive månad med nuvarande och föreslagna regler. I dagens system är det ett visst antal hushåll som efter avstämning beräknas få ett slutligt bostads-

bidrag under ett kalenderår. Detta visas som ett konstant antal hushåll under kalenderåret. Att använda månadsuppgifter vid beräkningen av bostadsbidraget leder till att antalet varierar mellan månaderna. Vid nominella inkomstförbättringar under året kommer månadsuppgifter leda till ett mindre antal med tiden eftersom de som söker får högre inkomster och därmed minskar sannolikheten att få bostadsbidrag. Som synes är det främst antalet unga utan barn som kommer att variera över året. Detta beror på att reglerna för dem är annorlunda än reglerna för hushåll med barn, som utgör majoriteten av bidragstagarna. Bostadsbidraget för unga utan barn är helt bortreducerat vid en snittinkomst på 7 200 kronor per månad. Det beror även på att studenter ofta har varierande inkomster. I nuvarande system är det svårt för till exempel unga som börjar studera till hösten och som tidigare haft ett jobb under vårterminen att få bostadsbidrag eller de som har haft ett bra sommarjobb. Vid användning av de mer aktuella månadsuppgifterna ges dessa möjlighet att få bostadsbidrag under delar av året. Medelantalet hushåll som under året med förslaget beräknas få bostadsbidrag blir 166 000 hushåll jämfört med 158 000 hushåll med nuvarande system.

Figur 1.15 Antal hushåll med bostadsbidrag respektive månad, prognos 2027

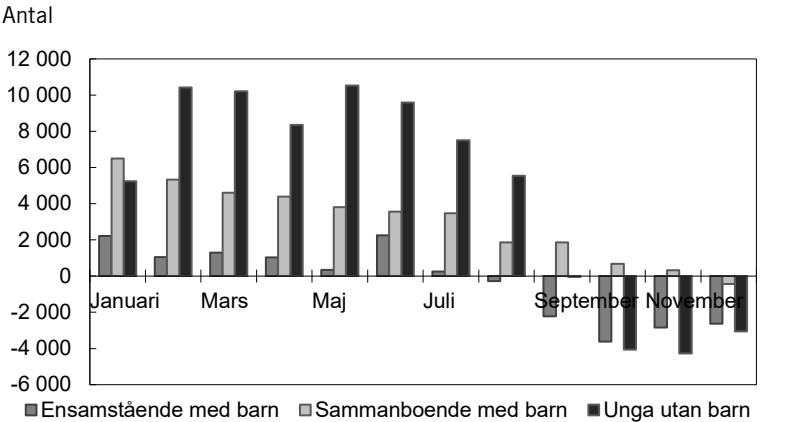
Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB kalibrerat till 2027 års antagna nivå.

Anm.: Antal hushåll med umgängesbidrag är så få att de inte är med i redovisningen av delgrupper.

De månader som antalet hushåll med bostadsbidrag är minst under kalenderåret med förslaget är de månader som baserar sig på sommar-månaderna. I oktober ingår exempelvis månadsuppgifter från juni till och med augusti i ramtiden vid beräkning av bostadsbidraget. I nedanstående figur visas skillnaden i antal hushåll för olika hushållstyper mellan föreslagna och nuvarande regler. Figuren visar hur många fler eller färre hushåll som får bostadsbidrag med föreslagna regler jämfört med nuvarande regler. Trots att unga utan barn utgör en liten del av samtliga hushåll är det i denna hushållstyp som skillnad i antalet som beräknas få bostadsbidrag är störst. Den största gruppen med bostadsbidrag, ensamstående med barn, är den hushållstyp där skillnaden i antal är minst. Detta beror på att unga utan barn har mer varierande inkomster samt att

för unga utan barn börjar bostadsbidraget minska vid mycket lägre inkomst samt att reduceringen vid ökade inkomster är kraftigare. Det är också avseende denna grupp som osäkerheten är störst avseende om sökbenägenheten kommer ändras och därmed är uppskattningen av antalet som tillkommer mest osäker.

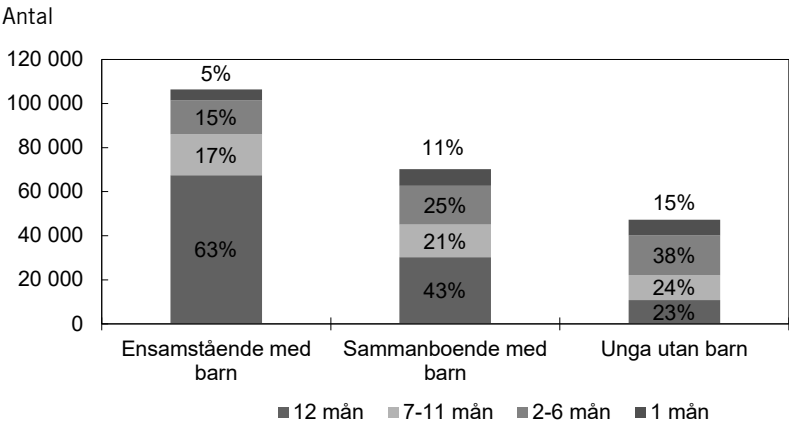
Figur 1.16 Skillnad i antal hushåll mellan föreslagna och nuvarande regler, fördelat på hushållstyp

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB kalibrerat till 2027 års antagna nivå.
Anm.: Antal hushåll med umgängesbidrag är så få att de inte är med i redovisningen av delgrupper.

I figur 1.17 redovisas hur stor andel som kommer att ha bostadsbidrag årets samtliga månader, delar av året och enbart en månad med förslaget. Bland ensamstående med barn kommer nästan två tredjedelar ha bostadsbidrag alla månader. Det är stor skillnad i förhållande till unga utan barn där enbart en fjärdedel beräknas ha bostadsbidrag årets alla månader.

Figur 1.17 Antal och andel med bostadsbidrag hela eller delar av året

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB kalibrerat till 2027 års antagna nivå.
Anm.: Antal hushåll med umgängesbidrag är så få att de inte är med i redovisningen av delgrupper.

De som har bostadsbidrag med nuvarande regler får i snitt ungefär samma årsbelopp med föreslagna regler, nytillkomna får lägre belopp

De hushåll som får bostadsbidrag med nuvarande regler kommer få ungefär lika mycket per år med föreslagna regler, dock med större variation mellan månaderna. Till detta kommer de hushåll som tidigare inte kunde få bostadsbidrag men som med en BGI som baseras på en mer aktuell inkomst får det en del av året. För samtliga med bostadsbidrag blir det genomsnittliga årsbeloppet lägre, eftersom de tillkommande hushållen i snitt har ett betydligt lägre belopp. Som tidigare nämnts görs genomgående jämförelsen mellan slutligt bostadsbidrag med nuvarande regler och förslagets bostadsbidrag.

Det vanligaste är ett i princip oförändrat bostadsbidrag under en tolv månadersperiod

Tabell 1.1 visar andelen hushåll som kommer att få 100 kronor eller mer i snitt per månad med förslaget i förhållande till nuvarande system under ett kalenderår, hur stor andel som får lika mycket (skillnaden är mindre än 100 kronor i snitt per månad) samt kommer att få 100 kronor eller mindre i snitt per månad under kalenderåret vid jämförelse mellan föreslagna och nuvarande regler. Drygt hälften av samtliga hushåll som fick bostadsbidrag med föreslagna eller nuvarande regler skulle få lika mycket, 33 procent skulle få mer och 15 procent mindre. Som även tidigare resultat visar har ensamstående med barn, som är en majoritet av de som tar emot bostadsbidrag, de som har jämnast inkomst och därmed också i högst grad får samma bidrag med båda systemen.

Tabell 1.1 Andel som får mer, samma respektive mindre med förslaget jämfört med nuvarande regler

	Ensamstående	Sammanboende	Unga utan barn	Samtliga
Mer med förslag	24%	40%	43%	33%
Samma	57%	45%	49%	51%
Mindre med förslag	20%	15%	8%	15%

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB kalibrerat till 2027 års antagna nivå.

Anm.: Antal hushåll med umgängesbidrag är så få att de inte är med i redovisningen av delgrupper men finns med i kategorin samtliga.

Beloppsmässigt är det ungefär lika stora förändringar för de med såväl förbättringar som försämringar runt 300 kronor i snitt per månad.

Sammanfattningsvis visar ovanstående avsnitt att ur ett individperspektiv kommer bostadsbidraget i högre grad variera från månad till månad och vissa månader kommer utbetalt belopp vara noll. Hälften av samtliga kommer få ungefär samma bostadsbidrag i snitt per månad på årsbasis och en större andel kommer att få mer än mindre. Speciellt unga utan barn kommer ha större möjlighet att få mer i bostadsbidrag med föreslagna system på grund av deras varierande inkomster. Bidraget kommer vara mer anpassat efter den aktuella ekonomiska situationen och risken för återkrav är mycket liten, till skillnad från i dagens system.

En del kommer även med föreslagna regler få samma belopp varje månad

Det har i detta avsnitt framkommit att även om bostadsbidraget kommer att vara ungefär samma på årsbasis med förslaget kommer det att variera mellan månaderna. Av tabell 1.2 framgår att, även om det är en stor andel som får bostadsbidrag alla månader, det är en mycket mindre andel som får samma belopp varje månad. Tanken med att använda månadsuppgifter är att bostadsbidraget ska anpassas efter den aktuella inkomsten, som ofta varierar mellan månaderna, och då kommer även bostadsbidraget variera. Förmodligen är de allra flesta som har exakt samma belopp varje månad personer som ligger under inkomstgränsen där bostadsbidraget börjar reduceras eller egenföretagare som fortsätter att få bostadsbidrag enligt nuvarande regler.

Tabell 1.2 Andel med samma belopp hela året fördelat på hushållstyper

	Ensamstående	Sammanboende	Unga utan barn	Samtliga
Andel	29%	16%	20%	23%

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB månadsuppgifter Skatteverket 2020.

Anm.: Antal hushåll med umgängesbidrag är så få att de inte är med i redovisningen av delgrupper men finns med i kategorin samtliga.

Bland de som inte får samma belopp i bostadsbidrag varje månad kommer användandet av månadsuppgifter leda till en förändring av bostadsbidraget, till följd av förändring i månadsinkomsten, i snitt sex gånger per år. Om även de som har samma belopp i bostadsbidraget hela året inkluderas blir antalet förändringar i snitt 4 gånger per år för samtliga bostadsbidragstagare.

6.2.4 Minskad skuldsättning

Med nuvarande regler kan ett hushåll få återkrav avseende för mycket utbetalat bostadsbidrag, om det utbetalda preliminära bidraget under hela året överstiger det slutliga bidraget med mer än 1 200 kronor. Hushållet kan alternativt få tilläggsutbetalning på grund av för lite utbetalat preliminärt bidrag om det senare understeg det slutliga bidraget med mer än 1 200 kronor. Utredningen kom fram till att det återkrävda beloppet skulle minska med 91 procent (motsvarar drygt 400 miljoner kronor enligt 2027 års prognos). Beräkningen bygger på att de flesta av de återbetalningsskyldiga i nuvarande regelverk kommer att försvinna men att en viss del blir fortsatt återbetalningsskyldiga då det är orimligt att tro att alla återkrav försvinner. Återkrav kan fortfarande bli aktuella om inkomstuppgifter som den enskilda själv lämnar visar sig vara felaktiga eller uppgifter från arbetsgivardeklarationer saknas eller är felaktiga. Under antagandet att 91 procent av återkraven försvinner och prognosen för återkrav 2027 stämmer skulle antalet hushåll med återkrav minska från dryga 66 000 till drygt 4 000. För alla hushåll med bostadsbidrag utan näringsinkomster (cirka 97 procent av hushållen år 2022) så antas tilläggsutbetalningarna i princip försvinna. Visserligen kan ett (slutligt)

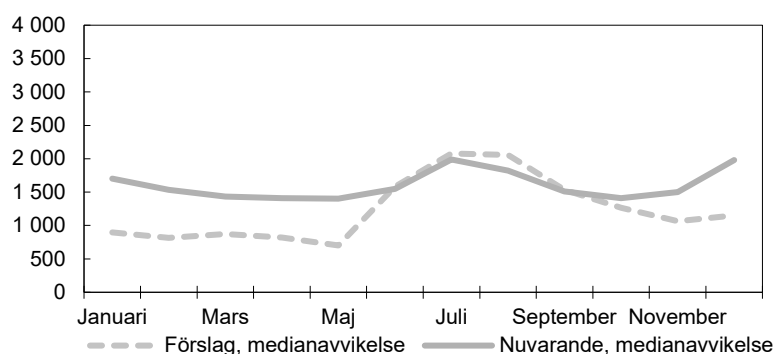
beslut i månadssystemet ändras i efterhand och då kan det bli frågan om antingen tilläggsutbetalning eller återbetalning, men de aggregerade beloppen väntas bli små. Sammantaget innebär det att tilläggsutbetalningarna uppskattas minska med 122 miljoner kronor dvs. 92 procent.

6.2.5 Blir bostadsbidraget mer träffsäkert?

Normalt görs fördelningsanalys på kalenderårsdata och även storleken på bostadsbidraget baseras på kalenderårsuppgifter. Detta innebär att träffsäkerheten med en traditionell fördelningsanalys kommer att visa att de med lägst kalenderårsinkomst är de som får mest i bostadsbidrag. Om en fördelningsanalys däremot vore möjlig att göra mot senaste månadernas inkomst eller aktuell inkomst innevarande månad skulle denna analys visa att bostadsbidraget med föreslagna regler skulle vara mer anpassat till den aktuella ekonomiska situationen. För att visa detta, vilket tidigare visats i typfall, jämförs medianen av skillnaden mellan aktuell månadsinkomst och BGI i absoluta tal för alla som får bostadsbidrag med de olika reglerna. Figur 1.18 visar hur mycket den aktuella inkomsten avviker från BGI för dem med bostadsbidrag med de olika reglerna för medianpersonen. Skillnaden mellan aktuell inkomst och BGI med nuvarande regler är mellan 1 400 kronor den månad då avvikelsen är minst och 2 000 kronor per månad den månad avvikelsen är störst jämfört med mellan 700 och 2 100 kronor per månad under året med föreslagna regler. Med andra ord kommer, för medianpersonen, BGI vara närmare aktuell månadsinkomst med de föreslagna reglerna de allra flesta månaderna. Under sommarmånaderna ligger avvikelsen på ungefär samma nivå med föreslagna och nuvarande regler.

Figur 1.18 Skillnad mellan aktuell månadsinkomst och BGI med nuvarande och föreslagna regler, samtliga hushåll

Kronor per månad

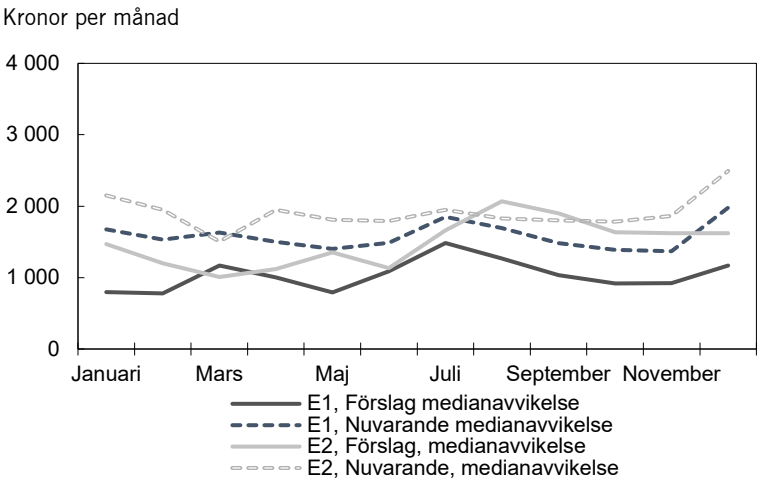

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB månadsuppgifter Skatteverket 2020.

Eftersom det är så stor skillnad på variationen i inkomster mellan olika grupper presenteras medianskillnaden för några av grupperna var för sig, först för ensamstående med ett respektive två barn. Dessa utgjorde cirka

hälften av samtliga hushåll med bostadsbidrag i december 2022. För ensamstående med ett barn ligger förslaget BGI närmare aktuell inkomst samtliga månader. För ensamstående med två barn tio av tolv månader.

Figur 1.19 Skillnad mellan aktuell månadsinkomst och BGI med nuvarande och föreslagna regler, ensamstående med 1 och 2 barn

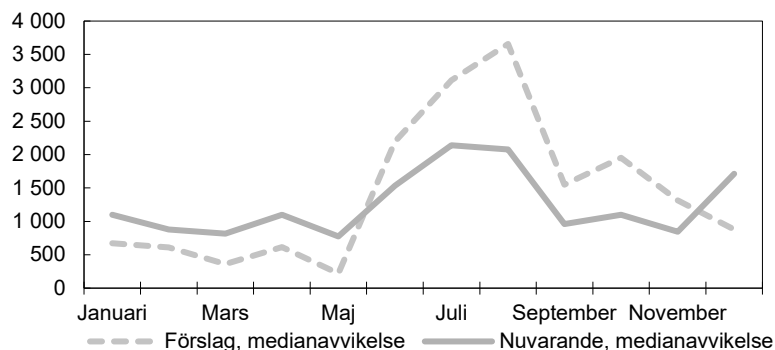

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB månadsuppgifter Skatteverket 2020.

Figur 1.20 visar att skillnaden mellan alternativen är mindre för unga utan barn. Under sommarmånaderna, då många unga som studerar under resten av året har sommarjobb, skiljer sig aktuell inkomst mer från BGI med förslaget. Detta beror på att många unga med sommarjobb inte kan få bostadsbidrag (och i analysen finns enbart bostadsbidragstagare med) med nuvarande regler eftersom bostadsbidraget är helt bortreducerat redan vid en snittinkomst på ett år på drygt 7 000 kronor i månaden. Med föreslagna regler kommer de som sommarjobbar kunna få bostadsbidrag under sommaren, och finns därför med i analysen. Eftersom BGI:n har en viss eftersläpning med föreslagna regler kommer aktuell inkomst skilja sig mer från BGI under sommaren då de arbetar och minska bostadsbidraget först efterföljande månader. Detta eftersom exempelvis aktuell inkomst i juni jämförs med BGI för juni som baseras på inkomsterna i ramtiden för juni dvs. ett snitt av inkomsterna för februari till och med april.

Figur 1.20 Skillnad mellan aktuell månadsinkomst och BGI med nuvarande och föreslagna regler, unga utan barn

Kronor per månad

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB månadsuppgifter Skatteverket 2020.

Fördelningsmässigt bör kommenteras att det är många hushåll med riktigt låga inkomster som gynnas. Analysen i detta avsnitt visar att det är unga utan barn som kommer att gynnas mest av förslaget och dessa har mycket låga inkomster. För att unga utan barn ska kunna få bostadsbidrag måste de ha en låg inkomst. För denna grupp är bostadsbidraget helt bortreducerat vid en månadsinkomst i snitt på drygt 7 000 kronor under ett år medan motsvarande inkomst för ensamstående med tre barn är drygt 38 000 kronor.

6.2.6 Konsekvensen av att avdrag för vissa kostnader inte görs vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten i det nya regelverket

I avsnitt 4.6 framgår att vissa kostnader inte längre ska få dras av vid beräkning av bidragsgrundande inkomst och skälen för förslaget. I detta avsnitt redogörs för konsekvensen av detta. Totalt beräknas 8 900 hushåll med bostadsbidrag göra något avdrag för olika utgifter under inkomst av tjänst 2025. Dessa beräknas utgöra sex procent av samtliga hushåll med bostadsbidrag. Om avdrag för kostnader inte ingår i inkomstunderlaget innebär det att de som antas få avdrag i snitt beräknas få 335 kronor mindre i bostadsbidrag per månad. Det vanligaste, det så kallade typvärdet, är att beloppet är mellan 1 och 100 kronor per månad, vilket gäller 28 procent av de berörda hushållen. Sammanlagt beräknas drygt 80 procent av de berörda hushållen få upp till 500 kronor mindre i bostadsbidrag per månad och en procent beräknas få 1 500 kronor och uppåt mindre i bostadsbidrag per månad än om avdraget beaktas. Utgifterna för anslaget bostadsbidrag beräknas bli 36 miljoner kronor mindre än om avdrag skulle beaktats i inkomstunderlaget. Av dessa utgiftsminskningar står reseavdraget för 87 procent. Bland de som beräknas göra avdrag är det vanligast att enbart göra avdrag för utgifter för resor till och från arbetet, vilket gäller 84 procent av de berörda hushållen. Förutom reseavdrag är näst vanligast att göra avdrag

för övriga kostnader följt av avdrag för dubbelt boende och minst vanligt är att göra avdrag för tjänsteresa.

6.3 Ekonomiska konsekvenser för den offentliga sektorn

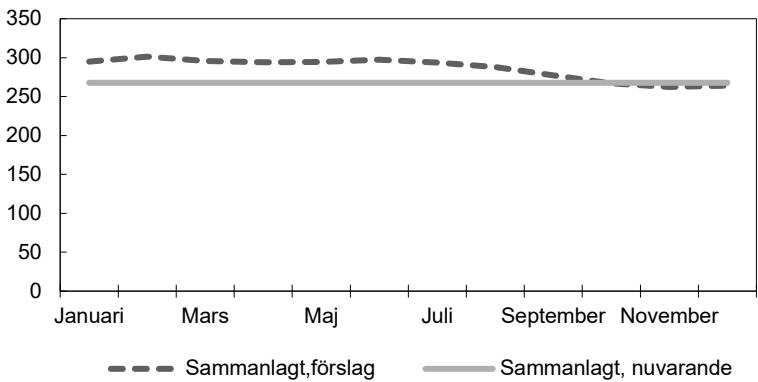
I detta avsnitt redovisas den ekonomiska effekten på offentlig sektor uppdelat på stat och kommun. En viss osäkerhet finns eftersom beräkningarna i stort bygger på att sökbenägenheten är lik den som gäller i dag och att månadsuppgifter från Skatteverket inte har använts automatiserat i andra system tidigare.

6.3.1 Ekonomiska konsekvenser för staten

I nedanstående figur visas hur kostnaden kommer att skilja sig varje enskild månad med de olika regelsystemen. Det som jämförs är slutligt bostadsbidrag med nuvarande regler i förhållande till föreslagna regler. Det preliminära bidraget ligger alltid högre än det slutliga. Kostnaden med föreslagna regler beräknas bli högre fram till oktober och lägre oktober till december då sommarmånaderna ingår i den bidragsgrundande inkomsten, BGI, med föreslagna regler.

Figur 1.21 Skillnad i bostadsbidrag mellan nuvarande och föreslagna regler per månad

Miljoner kronor per månad

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB kalibrerat till 2027 års antagna nivå.

Tabell 1.3 visar hur anslaget för bostadsbidrag kommer påverkas. Första året kommer staten såväl betala ut som få in återkrav avseende föregående år. Det nya månadsvisa bostadsbidraget kommer att öka kostnaden alla år med 220 miljoner kronor. Första året kommer nettot av återkrav och tilläggsutbetalningarna avseende föregående år minska anslaget med 290 miljoner kronor vilket innebär att anslaget sammantaget minskar med 70 miljoner kronor första året. Kommande år kommer anslaget öka med 190 miljoner kronor efter att hänsyn tagits till återkrav. Medel tillfördes anslaget i budgetpropositionen för 2024.

Tabell 1.3 Kostnad staten bostadsbidrag, miljoner kronor

	2027	2028	Permanent
Bostadsbidrag	220	220	220
Netto återkrav/tillägg	-290	-30	-30
Summa bostadsbidrag	-70	190	190

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB kalibrerat till 2027 års antagna nivå.

6.3.2 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Det är svårt att uppskatta konsekvenserna för kommunerna. Om sambandet mellan hur mycket en ökning av bostadsbidraget minskar ekonomiskt bistånd enligt FASIT-modellen gäller, skulle ekonomiskt bistånd minska med 25 miljoner kronor årligen.

Några remissinstanser, bl.a. *Göteborgs kommun* och *SKR* framför att betänkandet saknar en konsekvensanalys vad gäller påverkan på kommunerna samtidigt som SKR bedömer att det sannolikt inte bör bli någon nämnvärd övervältring av kostnaderna på kommunerna.

6.4 Ekonomiska konsekvenser för jämställdhet

Eftersom en stor andel av såväl bostadsbidragstagarna med nuvarande regler som bostadsbidragstagarna med föreslagna regler kommer att vara kvinnor så är det också kvinnor som påverkas mest av förslaget. Av de som beräknas få bostadsbidrag med nuvarande regler eller föreslagna regler är två tredjedelar av de berörda kvinnor. Inom alla grupperna, vinnare, förlorare och de med oförändrat är en stor majoritet kvinnor.

Tabell 1.4 Andel vinnare och förlorare fördelat på kön

	Kvinnor	Män
Vinnare	17	13
Förlorare	8	4
Oförändrat	41	17
Samtliga	66	34

Källa: Socialdepartementets beräkningar FASIT-modellen SCB månadsuppgifter Skatteverket 2020.

I undergrupperna inom bostadsbidraget är könsfördelningen olika. Bland ensamstående med barn är 80 procent kvinnor och därmed är 80 procent av de som såväl vinner som förlorar på förslaget kvinnor. Bland umgängesföräldrar är det däremot en majoritet män, mellan 60 och 65 procent, vilket gör att en majoritet av de berörda är män i denna grupp. Bland unga utan barn är könsfördelningen jämn. Eftersom en så stor majoritet av de berörda är kvinnor minskar risken för skuldsättning mer för kvinnor än för män. Sammantaget innebär förslaget en mycket marginell påverkan på jämställdheten, om något ökar jämställdheten något.

6.5 Ekonomiska konsekvenser för barn

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska barnet ses som en individ med egna rättigheter. Barnkonventionen har fyra grundprinciper: skydd mot diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätten till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt åsiktsfrihet, delaktighet och rätten att bli hörd (artikel 12). Principerna ska vara vägledande vid tolkningen och tillämpningen av övriga bestämmelser i konventionen, men har också en självständig betydelse.

I artikel 26 i barnkonventionen, som handlar om social trygghet, anges att barns rätt att åtnjuta social trygghet, inklusive socialförsäkring, ska erkännas och att nödvändiga åtgärder för att till fullo förverkliga denna rätt i enlighet med nationell lagstiftning ska vidtas. Artikel 27 är specifikt inriktad på levnadsstandard. Där anges att alla barn har rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.

Barnombudsmannen saknar tydliga analyser av på vilket sätt barnets rättigheter enligt barnkonventionen kommer att påverkas av utredningens förslag och bedömningar. *Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst* framför att barn som växer upp i hem där ekonomisk stress förekommer får sämre förutsättningar i livet, såsom högre risk för fysisk och psykisk sjukdom, egen stress och sämre prestationer i skola och senare även på arbetsmarknaden.

Föräldrars skuldsättning riskerar att försämra barns möjligheter. Barn i familjer med överskuldsättning har en högre risk att vara ekonomiskt utsatta, vilket kan påverka barnet negativt. Barn som är ekonomiskt utsatta har högre risk att behöva flytta från sitt bostadsområde. Deras bostäder är ofta sämre och trängre än andras. Dessa barn löper större risk att drabbas av både fysiska och psykiska hälsoproblem på kort och lång sikt. Dålig ekonomi kan också orsaka konflikter i familjen. Ekonomisk utsatthet kan av dessa anledningar leda till sämre skolresultat (Nordiska ministerrådets publikation, Ekonomisk utsatthet i alla åldrar).

Ett minskat antal hushåll med skulder från bostadsbidrag och ett mer träffsäkert bostadsbidrag torde därför ha positiva effekter för berörda barn. Det bedöms därmed kunna minska riskerna avseende de berörda barnens boende, hälsa, utbildning och välbefinnande.

Även om ett hushåll inte blir skuldsatt så bedöms utkastets förslag, som innebär att bostadsbidraget är mer anpassat efter hur ekonomin sett ut i närtid, vara bra för barn. Det gör bidraget mer träffsäkert och därmed ges till de barnhushåll som för tillfället är i störst behov av stöd.

6.6 Administrativa konsekvenser för enskilda

Förslagen kan innebära en viss förenkling för enskilda genom att vissa uppgifter hämtas in direkt från den aktör som har uppgiften och den försäkrade slipper uppskatta inkomsten själv. Den enskildes skyldighet att lämna korrekta uppgifter för de uppgifter som inte hämtas från annan aktör kvarstår emellertid med förslaget samt att anmäla förändringar avseende

dessas uppgifter. Dessutom har den enskilde en skyldighet att kontrollera att uppgifter som hämtats från annan aktör är korrekta.

6.7 Administrativa och ekonomiska konsekvenser för myndigheter

6.7.1 Försäkringskassan

It-utveckling

Försäkringskassan behöver utveckla sina it-system för att kunna använda de månadsvisa arbetsgivardeklarationerna från Skatteverket. Det behövs även viss it-utveckling för att ta emot månatliga studiemedelsbelopp från CSN. Även på grund av samordningen mellan bostadsbidrag och bostadstillägg kommer det att krävas viss it-utveckling. Försäkringskassan angav i sitt remissvar att de uppskattade kostnaderna var förenade med osäkerhet. I budgetpropositionen för 2024, prop. 2023/24:1 tilldelades Försäkringskassan medel från och med 2024 för införande av månadsuppgifter i beräkning av bostadsbidrag och underhållsstöd.

Konsekvenser för handläggningen

I sitt remissvar anger Försäkringskassan att om utredningens förslag genomförs kommer Försäkringskassans ärendehanteringssystem och därmed den interna handläggningen att påverkas. Försäkringskassan kommenterar att uppskattningarna måste göras utifrån ett antal antaganden och kvalificerade gissningar om bl.a. de nya reglernas effekter på handläggningen, vilka it-stöd som kan finnas på plats när reglerna träder i kraft och hur ärendevolymer kan utvecklas.

Utredningens förslag innebär att Försäkringskassan måste förvalta två parallella it-system för bostadsbidraget. Myndigheten kommenterar i sitt remissvar att det är få näringsidkare, 3 procent, och att det kommer vara svårt att upprätthålla kompetensen för det gamla regelverket. På grund av samordningen med bostadstillägget kommer förslaget att medföra kostnader för Försäkringskassan även för dessa omräkningar.

I utredningen dras slutsatsen att en del moment i handläggningen av bostadsbidragsärenden bör förenklas eller försvinna helt. Bland annat merparten av avstämningarna samt att arbetsgivardeklaration med uppgift om löneinkomst kan inhämtas maskinellt. När inkomstuppgifter kan hämtas in från arbetsgivardeklarationerna försvinner momentet där Försäkringskassan behöver göra en rimlighetsbedömning av den enskildes uppgifter om sina framtida inkomster.

Eftersom hushåll som har arbetsinkomster men som det saknas uppgifter i arbetsgivardeklarationer för fortsatt ska hanteras i årssystemet, bedöms i detta utkast att administrationen för dessa inte påverkas nämnvärt. Det gäller exempelvis näringsidkare eller vissa hushåll med utländska arbetsinkomster.

Dock kommer resurser och kompetensutveckling att behövas för att hantera övergångar mellan månadssystemet och årssystemet.

När det gäller den nya spärregeln och efterkontrollen mot beslut om slutlig skatt görs bedömningen att dessa endast kommer att få en mindre påverkan på Försäkringskassans administrationskostnader.

När det gäller den föreslagna spärregeln uppskattas cirka en halv procent av barnfamiljerna som skulle ha fått bostadsbidrag en viss månad, ca 1 200 barnfamiljer, och 15 procent av hushåll utan barn som skulle ha fått bostadsbidrag en viss månad, uppskattningsvis 7 800 hushåll, träffas av spärregeln men det är osäkert hur många månader som spärregeln kommer att vara aktuell.

När det gäller efterkontrollen mot beslut om slutlig skatt beräknas de allra flesta bostadsbidragsmottagare ha samma belopp av inkomst av tjänst enligt de sammanlagda uppgifterna på individnivå i arbetsgivardeklarationerna som i beslutet om slutlig skatt. För 3 600 hushåll (av 167 000 hushåll) beräknas bostadsbidragsmottagarna ha inkomst av tjänst enligt beslutet om slutlig skatt som överstiger hushållets inkomster enligt arbetsgivardeklarationer med 6 000 kronor. Det finns en del hushåll som har inkomster från avtalspension och privat pension som inte framgår av arbetsgivardeklarationerna men som framgår av beslutet om slutlig skatt. För dessa hushåll kan skillnaden i allmänhet antas bero på att individer i hushållet har avtalspension eller privat pension. Beräkningarna visar att det är ca 1 200 hushåll (av 162 500 hushåll) kvar som har en inkomst enligt beslut om slutlig skatt som överstiger inkomster enligt de sammanlagda arbetsgivardeklarationerna med 6 000 kronor där det kan bli aktuellt med en omprövning av bostadsbidraget.

Det kommer att uppstå konsekvenser för Försäkringskassan och regeringen får återkomma angående detta.

6.7.2 Pensionsmyndigheten

Även Pensionsmyndigheten kommer att beröras av förslaget. Detta eftersom det sker en samordning av bostadstillägg till ålderspensionärer (BTP) och bostadsbidrag vilket innebär att bostadsbidraget minskar BTP. Dessutom minskar bostadsbidraget äldreförsörjningsstödet (ÄFS).

Förslaget innebär att månatliga inkomstuppgifter kommer att användas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag. Det innebär att även förmåner som påverkas av bostadsbidraget, BTP och ÄFS, kommer att behöva räknas om när beslut om omräkning av bostadsbidraget fattas.

Konsekvenserna för de försäkrade och de administrativa konsekvenserna för myndigheterna är beroende av hur många bostadsbidragstagare som har BTP/ÄFS och hur ofta bostadsbidraget räknas om. Totalt var det under 2023 cirka 1 200 hushåll med bostadsbidrag som samtidigt hade bostadstillägg till pensionärer eller äldreförsörjningsstöd, varav de allra flesta, 80 procent, hade BTP och eventuellt ÄFS. Av samtliga med bostadstillägg till pensionärer eller äldreförsörjningsstöd var det 0,4 procent som hade bostadsbidrag. Att det är så få beror på att de allra flesta med ålderspension som är 66 år eller äldre, och därmed skulle kunna ha rätt till BTP, inte är en sådan barnfamilj som kan få bostadsbidrag.

Omräkningsbeslut av bostadsbidrag till följd av månatliga omräkningar av den bidragsgrundande inkomsten, kan som mest innebära inhämtning av uppgifter om beslut om omräknat bostadsbidrag samt omräkning av förmånerna 12 gånger på ett år.

Enligt beräkningar kommer bostadsbidraget i snitt räknas om fyra gånger per år. Ungefär 25 procent kommer inte ha någon omräkning och de som har en omräkning kommer i snitt ha det sex gånger per år. Det finns ingen anledning att tro att de som har bostadsbidrag såväl som BTP/ÅFS oftare kommer att få någon ändring av bostadsbidraget än övriga.

Myndigheten saknar vidare systemstöd för att automatiserat omhänderta uppgift om ändrat bostadsbidrag. Om Pensionsmyndigheten gör bedömningen att denna handläggning bör ske maskinellt behövs it-utveckling. Detta skulle innebära att även den manuella handläggningen som görs idag i dessa ärenden kan skötas maskinellt. För att en maskinell hantering ska kunna ske måste dessa uppgifter tillgängliggöras av Försäkringskassan för Pensionsmyndigheten, vilket vissa uppgifter redan är i dagsläget exempelvis uppgifter om sjukersättning.

Det kommer att uppstå konsekvenser för Pensionsmyndigheten och regeringen får återkomma angående detta.

6.7.3 Övriga myndigheter

Skatteverket

Redan nu finns system för inhämtning av arbetsgivardeklarationer från Skatteverket till Försäkringskassan. Därmed borde inte Skatteverkets administrationskostnader påverkas eller kostnader för it-utveckling uppkomma.

Centrala studiestödsnämnden (CSN)

I sitt remissvar uppgav CSN att de behöver ett utökat informationsutbyte med Försäkringskassan. Detta då informationsöverföring behövs på månadsvist utbetalda belopp i stället som i nuläget då uppgifter enbart lämnas på årsbasis. Det kommer att uppstå konsekvenser för CSN och regeringen får återkomma angående detta.

Kronofogdemyndigheten

Totalt kommer antalet skulder som lämnas över till Kronofogdemyndigheten minska med runt 10 000 krav. Detta motsvarar mindre än en procent av alla krav som kommer in till Kronofogdemyndigheten. Bostadsbidragsärendena utgör nästan 60 procent av alla ärenden som Försäkringskassan lämnar över till Kronofogdemyndigheten. Minskningen antas minska Kronofogdemyndighetens utgifter marginellt eftersom de utgör en så pass liten del av samtliga krav.

Domstolarna

Domstolsverket, Kammarrätten i Stockholm och Förvaltningsrätten i Jönköping saknar konsekvensanalys vad gäller eventuell påverkan för verksamheten inom Sveriges Domstolar. Domstolsverket gör vidare bedömningen att en del av förslagen sannolikt kommer att få någon form

av konsekvenser för domstolarna men framför att någon uppskattning av de ekonomiska konsekvenserna inte går att göra då det saknas underlag. Förvaltningsrätten framför att förslagen sannolikt kommer att medföra en ökad måttillströmning till följd av ökning av antalet beslut som kan överklagas.

Ärenden om bostadsbidrag kan omprövas av Försäkringskassan och därefter överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Även om det initialt kan komma att bli något fler omprövningar och överklaganden av Försäkringskassans löpande beslut om bostadsbidrag i det nya månadssystemet kommer samtidigt beslut om preliminärt och slutligt bostadsbidrag samt återkrav av för mycket utbetalt bostadsbidrag efter avstämningen inte behöva hanteras inom månadssystemet i andra fall än ärenden avseende näringsidkare och ärenden med internationell koppling, vilket torde kunna begränsa kostnader till följd av förslaget för domstolarna. Sammantaget görs bedömningen att en eventuell ökning av kostnaderna med anledning av förslagen kan hanteras inom befintliga anslag för Sveriges Domstolar.

6.8 Administrativa konsekvenser för kommunerna

Några kommuner, bl.a. *Göteborgs kommun*, *Stockholms kommun* och *Örnsköldsviks kommun*, saknar en analys av konsekvenserna för kommunerna. Några kommuner, bl.a. *Karlstads kommun* och *Örnsköldsviks kommun*, framför att förslagen torde leda till en minskad hantering av frågor och ansökningar om ekonomiskt bistånd för bostadsbidragsskulder. Även *SKR* framför att den minskade skuldsättningen torde underlätta handläggningen av ekonomiskt bistånd. Samtidigt kan månatliga omräkningar av bostadsbidrag enligt Örnsköldsviks kommun leda till en ökad arbetsbörda för kommuner men arbetsbördan bör enligt kommunen bli hanterlig eftersom det finns it-system för att begära in uppgifter om bostadsbidrag. Även *Sundsvalls kommun* framför en oro för ökad administrativ börda för kommunen.

Ekonomiskt bistånd beräknas och betalas i regel ut månadsvis. Vid beräkningen är det i regel de inkomster som hushållet hade kalendermånaden före den månad som beräkningen avser som används. Socialnämnderna tar del av uppgifter från Försäkringskassan på medium för automatiserad behandling genom den webbaserade tjänsten SSBTEK (sammansatt bastjänst för ekonomiskt bistånd). Tjänsten levererar direkt svar från ett stort antal myndigheter, däribland Försäkringskassan, och skapar förutsättningar för en snabb och effektiv handläggning för socialnämnderna.

Örnsköldsviks kommun framför att kommunens beräkningar av avgiftsunderlag när den ska ta ut avgifter enligt 8 kap. socialtjänstlagen (2001:453) för t.ex. hemtjänst och boende i särskilt boende riskerar att bli mindre träffsäkra med förslaget. Det beror enligt kommunen på att bedömningen görs utifrån de inkomster, inklusive bostadsbidrag, som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna.

Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna (8 kap. 4 § socialtjänst-

lagen). Tolvmånadersperioden ska börja löpa från och med den månad då den enskilde ska börja betala avgift. Det innebär att beräkningen av avgiftsunderlaget inte heller i dag sammanfaller med bostadsbidraget, som beräknas per kalenderår och därför förändras efter varje årsskifte. Dessutom är det inte det slutliga bostadsbidraget som ingår vid beräkningen av avgiftsunderlaget. Färre än 1 000 personer uppskattas ha såväl hemtjänst som bostadsbidrag. Av dessa har drygt 40 procent även bostadstillägg vilket innebär att de kommer att få samma belopp i sammanlagda bostadsstöd varje månad automatiskt eftersom bostadstillägget samordnas med bostadsbidraget.

6.9 Risken för felaktiga utbetalningar

Ett av huvudsyftena med detta förslag är att hushållet ska få rätt bidrag på en gång och därmed undviks felaktiga utbetalningar. Hur förslaget påverkar risken för felaktiga utbetalningar presenteras därför genomgående i detta utkast. Återkraven beräknas med förslaget minska med mer än 90 procent.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

74 kap.

19 § Äldreförsörjningsstöd ska omprövas när något förhållande som påverkar stödets storlek har ändrats.

Äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse, om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

- en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,
- pension enligt utländsk lagstiftning,
- avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller
- överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Andra stycket gäller också när ändring sker av

- sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,
- sådant bostadsbidrag som betalas ut löpande, eller
- taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av äldreförsörjningsstödet med stöd av andra och tredje styckena får en ny beräkning av stödet göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

Paragrafen avser omprövning av äldreförsörjningsstöd. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

En redaktionell ändring görs i *andra stycket*. I *tredje stycket* regleras när äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse. En följdändring görs i *andra strecksatsen* med anledning av de nya

bestämmelserna om månadsberäkning av bostadsbidrag. Omräkning av äldre försörjningsstöd får således göras utan föregående underrättelse såväl när preliminärt bostadsbidrag ändras enligt 98 kap. 8 eller 8 a § som när månadsberäknat bostadsbidrag ändras enligt 98 kap. 9 a–9 h §§. Det görs vidare en redaktionell ändring i tredje stycket.

95 kap.

4 § Bostadsbidrag till hushåll som avses i 97 kap. 1 a § betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag till andra hushåll än sådana som avses i 97 kap. 1 a § betalas ut löpande på grundval av en fastställd bidragsgrundande inkomst.

Paragrafen reglerar på vilket sätt bostadsbidrag lämnas. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Första stycket ändras som en följd av de nya bestämmelserna om månadsberäkning av bostadsbidrag. Enligt bestämmelsens hittillsvarande lydelse betalas bostadsbidrag ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten (jfr 98 kap. 5 §). Av ändringen i bestämmelsen framgår att detta endast gäller i fråga om bostadsbidrag till sådana hushåll som avses i den nya 97 kap. 1 a §, dvs. när bidraget lämnas i det s.k. årsbaserade systemet.

Av ett nytt *andra stycke* följer att bostadsbidrag till hushåll som inte omfattas av 97 kap. 1 a § betalas ut löpande på grundval av en fastställd bidragsgrundande inkomst. Bestämmelser om sådan inkomst finns i de nya 97 kap. 13 a–13 n §§. Hanteringen sker i dessa fall i det nya månadsbaserade systemet. Bostadsbidrag i detta system bestäms slutligt för varje månad men kan omprövas enligt bestämmelserna i 98 kap. 9 a–9 h §§.

Att bostadsbidrag som betalas ut löpande lämnas månadsvis framgår av 97 kap. 18, 22, och 22 a §§. Detta gäller såväl det årsbaserade som det månadsbaserade systemet.

97 kap.

1 § I detta kapitel finns *grundläggande* bestämmelser om *beräkning av bostadsbidrag i 1 a–1 d §§*.

Vidare finns bestämmelser om

– *bidragsgrundande inkomst när bostadsbidraget lämnas som preliminärt bidrag och fastställs slutligt i efterhand i 2–13 §§,*

– *bidragsgrundande inkomst när slutligt bostadsbidrag lämnas månadsvis i 13 a–13 n §§,*

– *kostnader för bostad i 14 §,*

– *beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,*

– *beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och*

– *undantag när bidragsbehov saknas i 29 och 30 §§.*

Paragrafen anger innehållet i 97 kap.

Paragrafen ändras redaktionellt. Följdändringar görs med anledning av de nya bestämmelserna i 1 a–1 d, 13 a–13 n och 30 §§.

Grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag

1 a § Den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas enligt 2 och 3 §§ för ett hushåll med en försäkrad, om

1. den försäkrade bedriver näringsverksamhet,
2. bostadsbidraget ska samordnas som en familjeförmån enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och den försäkrade har haft inkomst av tjänst som inte redovisats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för en månad under ramtiden enligt 13 b §, eller
3. den försäkrade har haft inkomst av tjänst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstlagen tjänst och inkomsten inte har redovisats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen för en månad under ramtiden enligt 13 b §.

Paragrafen är ny och reglerar uttömmande i vilka fall den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ska beräknas enligt 2–13 §§, dvs. i det årsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitten 4.13.1 och 4.13.2.

Enligt *första punkten* ska beräkningen göras i det årsbaserade systemet om den försäkrade bedriver näringsverksamhet. Begreppet näringsverksamhet har samma innebörd som i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229). I 1 b § finns vidare särskilda bestämmelser om när en försäkrad alltid ska anses bedriva näringsverksamhet.

I andra och tredje punkterna regleras situationer där den försäkrade har haft utländska inkomster av tjänst under ramtiden enligt 13 b § som inte har redovisats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration. *Andra punkten* avser fall där bostadsbidraget ska samordnas som en familjeförmån enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. *Tredje punkten* avser fall där den försäkrade har haft inkomster av tjänst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstlagen tjänst, dvs. vissa skattefria utlandsinkomster (se 97 kap. 13 § 1 respektive den nya 13 l § 1).

Om den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna i 1 a § för en beräkning i det årsbaserade systemet ska beräkningen från och med kommande årsskifte göras i det månadsbaserade systemet, se omprövningsbestämmelsen i 98 kap. 8 a §.

1 b § Den försäkrade ska alltid anses bedriva näringsverksamhet enligt 1 a § 1 om

1. det senaste beslutet om slutlig skatt för honom eller henne omfattar inkomstlagen näringsverksamhet,

2. han eller hon är godkänd för F-skatt enligt 9 kap. 1 eller 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244), eller

3. han eller hon är delägare i ett handels- eller kommanditibolag.

Paragrafen är ny och reglerar i vilka fall en försäkrad alltid ska anses bedriva näringsverksamhet enligt 1 a § 1. Övervägandena finns i avsnitt 4.13.1.

Av bestämmelsen framgår att en försäkrad alltid ska anses bedriva näringsverksamhet, om det senaste beslutet om slutlig skatt för honom eller henne omfattar inkomstslaget näringsverksamhet, om han eller hon är godkänd för F-skatt eller FA-skatt eller om han eller hon är delägare i ett handels- eller kommanditbolag. Uppräkningen är inte uttömmande. Försäkringskassan kan således i ett enskilt fall komma fram till att en försäkrad bedriver näringsverksamhet även utan att omfattas av uppräkningsen. Så kan vara fallet om en försäkrad bedriver näringsverksamhet utomlands eller bedriver näringsverksamhet i Sverige utan att vara godkänd för F-skatt. För att någon ska anses bedriva näringsverksamhet utan att omfattas av uppräkningsen bör det stå klart att sådan verksamhet bedrivs. Någon omfattande utredning av frågan ska inte behöva göras.

1 c § För ett hushåll med makar ska den bidragsgrundande inkomsten beräknas enligt 2 och 3 §§ om någon av makarna uppfyller förutsättningarna enligt 1 a §.

Paragrafen är ny och reglerar hur hushåll med makar ska behandlas vid tillämpning av 1 a §. Övervägandena finns i avsnitten 4.13.1 och 4.13.2.

Av bestämmelsen framgår att den bidragsgrundande inkomsten ska beräknas enligt 2 och 3 §§ för ett hushåll med makar, om någon av makarna uppfyller förutsättningarna enligt 1 a §. Enligt 95 kap. 6 § ska sambor likställas med makar när det gäller bostadsbidrag.

1 d § För andra hushåll än sådana som avses i 1 a och 1 c §§ ska den bidragsgrundande inkomsten beräknas enligt 13 a §.

Paragrafen är ny och reglerar i vilka fall den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag ska beräknas enligt 13 a §, dvs. i det nya månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitten 4.2, 4.13.1 och 4.13.2.

Av bestämmelsen framgår att beräkningen ska göras i det månadsbaserade systemet för samtliga försäkrade som inte omfattas av bestämmelserna i 1 a och 1 c §§.

5 § Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och

3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1–3.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med en schablonintäkt enligt 42 kap. 36 och 43 §§ inkomstskattelagen.

Paragrafen reglerar beräkning av överskott i inkomstslaget kapital i det årsbaserade systemet för bostadsbidrag. En följdändring görs i *tredje stycket* med anledning av att 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen har upphävts.

Bidragsgrundande inkomst när slutligt bostadsbidrag lämnas månadsvis

Huvudregler

13 a § Den bidragsgrundande inkomsten motsvarar den försäkrades genomsnittliga månadsinkomst under ramtiden enligt 13 b §.

För varje månad i ramtiden ska en inkomst beräknas enligt 13 c–13 n §§.

Paragrafen är ny och avser beräkning av bidragsgrundande inkomst för bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet (jfr 1 d §). Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Enligt *första stycket* motsvarar den bidragsgrundande inkomsten den försäkrades genomsnittliga månadsinkomst under ramtiden enligt 13 b §.

Av *andra stycket* framgår att en inkomst ska beräknas enligt 13 c–13 n §§ för varje månad i ramtiden.

13 b § Ramtiden är de tre första månaderna i en period om fyra månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser.

Paragrafen är ny och definierar uttrycket ramtid i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Med ramtiden avses enligt bestämmelsen de tre första månaderna i en period om fyra månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser. Om bostadsbidrag ska lämnas för maj månad utgörs således ramtiden av perioden januari–mars.

13 c § Summan av följande ska ligga till grund för beräkning av den försäkrades bidragsgrundande inkomst:

1. inkomst av tjänst enligt 13 d och 13 e §§,
2. inkomst av kapital enligt 13 f §,
3. del av egen och barns förmögenhet enligt 13 g–13 j §§,
4. del av barns inkomst av kapital enligt 13 j och 13 k §§, och
5. vissa andra inkomster enligt 13 l–13 n §§.

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 5 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd ingå med 80 procent.

Paragrafen är ny och reglerar vilka inkomster som ingår i den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Av bestämmelsens *första stycke* framgår att den bidragsgrundande inkomsten utgörs av inkomst av tjänst enligt 13 d och 13 e §§ (*punkt 1*), inkomst av kapital enligt 13 f § (*punkt 2*), del av egen och barns förmögenhet enligt 13 g–i §§ (*punkt 3*), del av barns inkomst av kapital enligt 13 j och 13 k §§ (*punkt 4*) samt vissa andra inkomster enligt 13 l–13 n §§ (*punkt 5*).

Till skillnad från det årsbaserade systemet ingår inte inkomst av näringsverksamhet i den bidragsgrundande inkomsten (jfr 2 §). Om den försäkrade får sådana inkomster ska han eller hon anmäla detta till Försäkringskassan enligt 110 kap. 46 § så att Försäkringskassan kan ompröva bostadsbidraget enligt de nya 98 kap. 9 a och 9 c §§ och i stället besluta om bostadsbidrag i det årsbaserade systemet. När beslut om slutlig skatt har meddelats för det aktuella året ska i sådana fall en avstämning göras och ett slutligt bostadsbidrag bestämmas enligt 98 kap. 5 a och 6 §§, se vidare kommentaren till de paragraferna.

Enligt *andra stycket* ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd ingå med 80 procent när inkomster beräknas enligt 13 l §.

Inkomst av tjänst

13 d § *Inkomst av tjänst motsvarar intäkten i inkomstslaget tjänst enligt 10 och 11 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).*

Paragrafen är ny och avser uttrycket inkomst av tjänst i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

Enligt bestämmelsen motsvarar inkomst av tjänst intäkten i inkomstslaget tjänst enligt 10 och 11 kap. inkomstskattelagen. Till skillnad från vad som gäller i det årsbaserade systemet ska således utgifter för att förvärva och bibehålla inkomsten inte dras av som kostnader när inkomsten beräknas. Att inkomsten ska beräknas per månad följer av 13 a § *andra stycket*. Hur inkomsten bestäms framgår av 13 e §.

13 e § *Inkomst av tjänst bestäms med ledning av uppgifter i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244).*

Om det inte har lämnats någon sådan deklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter ska inkomsten i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan.

Paragrafen är ny och reglerar hur Försäkringskassan beräknar inkomst av tjänst i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Av *första stycket* följer att Försäkringskassan utgår från uppgifter i arbetsgivardeklarationer eller förenklade arbetsgivardeklarationer när myndigheten beräknar den försäkrades inkomst av tjänst. De inkomstuppgifter som framgår av sådana deklarationer ska dock inte användas om uppgifterna visar sig vara ofullständiga eller felaktiga. Det är inte heller alla inkomster av tjänst som framgår av arbetsgivardeklarationer eller förenklade arbetsgivardeklarationer. Av *andra stycket* framgår därför att om det inte har lämnats någon arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter ska inkomsten av tjänst i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan, t.ex. genom den försäkrades egna uppgifter.

Inkomst av kapital

13 f § *Inkomst av kapital motsvarar överskottet i inkomstslaget kapital enligt det senaste beslutet om slutlig skatt för ett inkomstår före utgången av ramtiden, fördelat med en tolfedel per månad. Före fördelningen ska överskottet ökas eller minskas med avdrag och schablonintäkter enligt 5 §.*

*Om beslutet om slutlig skatt har meddelats under ramtiden ska överskottet ingå som månadsinkomst enligt 13 a § *andra stycket* från och med månaden för beslutet*

Paragrafen är ny och reglerar beräkning av inkomst av kapital i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Av *första stycket* framgår att inkomst av kapital bestäms genom att överskottet av kapital enligt det senaste beslutet om slutlig skatt för ett inkomstår före utgången av ramtiden fördelas med en tolfedel per månad. Före fördelningen ska överskottet ökas eller minskas med avdrag och schablonintäkter enligt 5 §.

Av *andra stycket* följer att ett beslut om slutlig skatt under ramtiden påverkar månadsinkomster enligt 13 a § *andra stycket* från och med månaden för beslutet. Inkomsten för tidigare månader under ramtiden ska således inte ändras med anledning av beslutet om slutlig skatt.

Förmögenhet

13 g § *Ett tillägg till månadsinkomsten enligt 13 a § andra stycket ska göras med en tolfedel av 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.*

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av den förmögenhet som tillhör barnet ingå i den sammanlagda förmögenheten.

Paragrafen är ny och reglerar tillägg till den bidragsgrundande inkomsten i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag med anledning av förmögenhet. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafen motsvarar 6 § som gäller för det årsbaserade systemet. Av *första stycket* följer att ett tillägg till inkomsten ska, för varje månad i ramtiden, göras med en tolfedel av 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor. Hur förmögenheten beräknas framgår av 13 i §.

I *andra stycket* regleras vilka personers förmögenhet som ingår i den sammanlagda förmögenheten. Enligt bestämmelsen ingår förmögenheterna för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av den förmögenhet som tillhör barnet ingå i den sammanlagda förmögenheten. Bestämmelserna i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§ avser hemmavarande barn, barn som bor växelvis hos den försäkrade respektive barn som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp.

13 h § *Tillägg för makars förmögenhet ska fördelas på makarna i förhållande till deras respektive andel av den sammanlagda förmögenheten.*

Tillägg för barns förmögenhet ska fördelas lika mellan makar.

Paragrafen är ny och reglerar hur den sammanlagda förmögenheten ska fördelas mellan makar i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafen motsvarar 7 § som gäller för det årsbaserade systemet. Enligt *första stycket* ska tillägg för makars förmögenhet fördelas på makarna i förhållande till deras respektive andel av den sammanlagda förmögenheten.

Av *andra stycket* framgår att tillägg för barns förmögenhet ska fördelas lika mellan makar.

13 i § Förmögenheten beräknas enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner, om inte annat följer av 9 och 10 §§.

Förmögenheten beräknas per den 31 december varje år och gäller i fråga om tillägg enligt 13 g § för tid därefter.

Paragrafen är ny och avser beräkning av förmögenhet i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafen motsvarar 8 § som gäller för det årsbaserade systemet. Enligt *första stycket* beräknas förmögenheten enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner, om inte annat följer av 9 och 10 §§. I 9 och 10 §§ finns bestämmelser om belopp och tillgångar som ska undantas vid beräkningen av barns förmögenhet.

Av *andra stycket* framgår att förmögenheten ska beräknas per den 31 december varje år och gälla i fråga om tillägg enligt 13 g § från och med januari månad följande år.

Barns inkomst av kapital

13 j § Om ett eller flera barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§ har överskott i inkomstslaget kapital, ska till den försäkrades månadsinkomst enligt 13 a § *andra stycket* läggas en tolfedel av varje barns överskott i inkomstslaget kapital i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor per år. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast en tjugofjärdedel av varje barns överskott läggas till månadsinkomsten i den utsträckning överskottet överstiger 1 000 kronor per år.

Vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital tillämpas 5 §.

Tillägget ska fördelas lika mellan makar.

Paragrafen är ny och avser tillägg till den bidragsgrundande inkomsten i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag med anledning av barns inkomst av kapital. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafen motsvarar 11 och 12 §§ som gäller för det årsbaserade systemet. Bestämmelsen gäller barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§, dvs. hemmavarande barn, barn som bor växelvis hos den försäkrade respektive barn som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp. Om ett sådant barn har överskott i inkomstslaget kapital ska enligt *första stycket* till den försäkrades månadsinkomst enligt 13 a § *andra stycket* läggas en tolfedel av barnets överskott i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor per år. I fråga om barn som bor växelvis ska dock endast en tjugofjärdedel av varje barns överskott läggas till månadsinkomsten i den utsträckning överskottet överstiger 1 000 kronor per år.

Enligt *andra stycket* ska 5 § tillämpas vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital. I 5 § finns bestämmelser om att överskott i inkomstslaget kapital ska ökas med vissa avdrag och att underskott i samma inkomstslag ska minskas med vissa andra avdrag.

Av *tredje stycket* framgår att tillägg för barns inkomst av kapital ska fördelas lika mellan makar.

13 k § Om beslutet om slutlig skatt för barnet har meddelats under ramtiden ska överskottet ingå som månadsinkomst enligt 13 a § *andra stycket* från och med månaden för beslutet.

Paragrafen är ny. Bestämmelsen reglerar från och med vilken månad ett tillägg enligt 13 j § ska göras till den bidragsgrundande inkomsten när

beslutet om slutlig skatt för barnet har meddelats under ramtiden. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Av bestämmelsen framgår att tillägget ska göras på månadsinkomster enligt 13 a § andra stycket från och med månaden för beslutet om slutlig skatt för barnet. Tidigare månader under ramtiden påverkas således inte.

Vissa andra inkomster

13 l § Med vissa andra inkomster enligt 13 c § första stycket 5 avses följande inkomster:

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstlaget tjänst eller kapital,
2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, utom de delar som avser tilläggsbidrag,
3. skattefria stipendier över 3 000 kronor,
4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och
5. etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare.

Paragrafen är ny. Bestämmelsen reglerar vissa andra inkomster som ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Paragrafen motsvarar 13 § som gäller för det årsbaserade systemet. Med vissa andra inkomster avses enligt bestämmelsen inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstlaget tjänst eller kapital (*punkt 1*), studiemedel i form av studiebidrag och studiestartsstöd utom de delar som avser tilläggsbidrag (*punkt 2*), skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad (*punkt 3*), skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (*punkt 4*) och etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare (*punkt 5*).

13 m § Ett skattefritt stipendium som betalas ut med ett engångsbelopp ska fördelas med en tolfedel per månad från och med månaden för utbetalningen.

Paragrafen är ny. Bestämmelsen reglerar hur inkomster i form av engångsutbetalningar av skattefria stipendier enligt 13 l § 3 ska fördelas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Enligt bestämmelsen ska ett skattefritt stipendium som betalas ut med ett engångsbelopp fördelas med en tolfedel per månad från och med månaden för utbetalningen. Bestämmelsen innebär ett avsteg från kontantprincipen.

13 n § Inkomster som avses i 13 l § 4 bestäms med ledning av uppgifter i en arbetsgivardeklaration, i en förenklad arbetsgivardeklaration eller i en särskild skattedeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det inte finns någon sådan deklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter ska inkomsten i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan.

Paragrafen är ny och upplyser om hur Försäkringskassan beräknar skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag (jfr 13 l § 4). Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Enligt *första stycket* bestäms sådana inkomster med ledning av uppgifter som har lämnats i en arbetsgivardeklaration, i en förenklad arbetsgivardeklaration eller i en särskild skattedeklaration.

Om det inte finns någon sådan deklaration eller om deklarationen innehåller ofullständiga eller felaktiga uppgifter ska inkomsten enligt *andra stycket* i stället bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan (jfr 13 e § andra stycket).

15 § Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 2 och 3 §§ överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 13 a § första stycket överstiger 12 500 kronor för en försäkrad, eller för makar 6 250 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Paragrafen reglerar beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer. Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger ett visst belopp ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten. Övervägandena finns i avsnitt 4.9.

Av ändringen i *andra stycket* framgår att bestämmelsen i stycket endast gäller i det årsbaserade systemet.

Tredje stycket är nytt och avser beräkning i det månadsbaserade systemet. Beräkningen görs enligt samma principer som i det årsbaserade systemet. Beloppen som används vid beräkningen i det månadsbaserade systemet utgör en tolfedel av de belopp som används vid beräkningen i det årsbaserade systemet.

16 § Om den bidragsgrundande inkomsten har fastställts enligt 2 och 3 §§ ska bidrag som beräknats till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år inte betalas ut.

Om den bidragsgrundande inkomsten har fastställts enligt 13 a § ska bidrag som beräknats till mindre belopp än 100 kronor för en månad inte betalas ut.

Paragrafen avser bostadsbidrag till barnfamiljer och innebär att bidrag som understiger ett visst belopp inte ska betalas ut. Övervägandena finns i avsnitt 4.9.

Av ändringen i *första stycket* framgår att bestämmelsen i stycket endast gäller i det årsbaserade systemet.

Andra stycket är nytt och avser utbetalning i det månadsbaserade systemet. Av bestämmelsen framgår att bostadsbidrag som har beräknats till ett mindre belopp än 100 kronor för en månad inte ska betalas ut.

24 § Bostadsbidrag till hushåll utan barn beräknas enligt 26–28 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 2 och 3 §§ överstiger 41 000 kronor för en försäkrad, eller 58 000 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten enligt 13 a § första stycket överstiger 3 400 kronor för en försäkrad, eller 4 800 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Paragrafen reglerar beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn. Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger ett visst belopp ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten. Övervägandena finns i avsnitt 4.9.

Av ändringen i *andra stycket* framgår att bestämmelsen i stycket endast gäller i det årsbaserade systemet.

Tredje stycket är nytt och avser beräkning i det månadsbaserade systemet. Beräkningen sker enligt samma principer som i det årsbaserade systemet. Beloppen som används vid beräkningen i det månadsbaserade systemet utgör en tolfedel av de belopp som används vid beräkningen i det årsbaserade systemet, med avrundning till närmaste hundratal kronor.

25 § *Om den bidragsgrundande inkomsten har beräknats enligt 2 och 3 §§ ska bidrag som fastställts till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år inte betalas ut.*

Om den bidragsgrundande inkomsten har beräknats enligt 13 a § ska bidrag som fastställts till mindre belopp än 100 kronor för en månad inte betalas ut.

Paragrafen avser bostadsbidrag till hushåll utan barn och innebär att bidrag som understiger ett visst belopp inte ska betalas ut. Övervägandena finns i avsnitt 4.9.

Av ändringen i *första stycket* framgår att bestämmelsen i stycket endast gäller i det årsbaserade systemet.

Andra stycket är nytt och avser utbetalning i det månadsbaserade systemet. Av bestämmelsen framgår att bostadsbidrag som har fastställts till ett mindre belopp än 100 kronor för en månad inte ska betalas ut.

30 § *Bostadsbidrag beräknat enligt 13 a § lämnas inte*

1. till barnfamiljer enligt 15–18 och 20–23 §§, om hushållet har haft inkomster enligt andra stycket som uppgår till minst 516 000 kronor, eller

2. till hushåll utan barn enligt 24–28 §§, om hushållet har haft sådana inkomster som uppgår till minst 190 000 kronor.

Med inkomster i första stycket avses

1. inkomster av tjänst som har redovisats i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för de tolv första månaderna i en period om tretton månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser, och

2. inkomster i form av studiemedel enligt 13 l § 2 under samma tolv månadersperiod utan den begränsning som anges i 13 c § andra stycket.

Om det är fråga om makar gäller beloppet i första stycket för makarna tillsammans.

Paragrafen är ny och innehåller en spärr mot bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet om hushållet har haft inkomster över ett visst belopp. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Enligt *första stycket* lämnas inte bostadsbidrag till barnfamiljer (jfr 96 kap. 4–9 §§) om hushållet har haft inkomster enligt andra stycket som uppgår till minst 516 000 kronor (*punkt 1*). Bostadsbidrag lämnas inte heller till hushåll utan barn (jfr 96 kap. 10 och 11 §§) om hushållet har haft sådana inkomster som uppgår till minst 190 000 kronor (*punkt 2*).

I *andra stycket* regleras vilka inkomster som ska beaktas enligt spärregeln. Enligt bestämmelsen beaktas dels inkomster av tjänst som har redovisats i arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer för de tolv första månaderna i en period om tretton månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser (*punkt 1*), dels inkomster i form av studiemedel under samma tolv månadersperiod utan den begränsning som anges i 13 c § *andra stycket (punkt 2)*. När det gäller studiemedel ska således studiebidrag och studiestartsstöd beaktas i sin helhet, förutom de delar som avser tilläggsbidrag.

Om en arbetsgivardeklaration lämnas eller rättas i efterhand så att beloppet i första stycket överskrider ska Försäkringskassan ompröva och kräva tillbaka felaktigt utbetalt bostadsbidrag enligt 98 kap. 9 a § och 108 kap. 9 § *andra stycket*.

Om det är fråga om ett hushåll med makar gäller enligt *tredje stycket* beloppet i första stycket för makarna tillsammans. Enligt 95 kap. 6 § ska sambor likställas med makar när det gäller bostadsbidrag.

I 29 § finns en bestämmelse som innebär att Försäkringskassan under vissa förutsättningar får avslå en ansökan om bidrag eller dra in eller sätta ned bidraget när den försäkrade saknar bidragsbehov. Bestämmelsen gäller såväl det årsbaserade som det månadsbaserade systemet.

98 kap.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- beslut om slutligt bostadsbidrag som lämnas månadsvis i 1 a och 1 b §§,
- preliminärt bostadsbidrag i 2 §,
- bostadsbidrag när barn avlider i 3 §,
- avrundning av månadsbelopp i 4 §,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning när preliminärt bidrag lämnats i 8–9 §§,
- omprövning när slutligt bidrag lämnats månadsvis i 9 a–9 h §§, och
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

Paragrafen anger innehållet i 98 kap.

Första strecksatsen är ny och upplyser om att det finns bestämmelser om slutligt bostadsbidrag som lämnas månadsvis i 1 a och 1 b §§.

Andra strecksatsen avser preliminärt bostadsbidrag i det årsbaserade systemet. Ändringen i strecksatsen innebär att hänvisningen till 3 och 4 §§ tas bort, eftersom nämnda bestämmelser även ska gälla för bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet.

Tredje strecksatsen är ny och anger att det finns bestämmelser om bostadsbidrag när barn avlider i 3 §. *Fjärde strecksatsen* är ny och anger att det finns bestämmelser om avrundning av månadsbelopp i 4 §.

Sjätte strecksatsen ändras så att det framgår att bestämmelserna om omprövning endast gäller i det årsbaserade systemet. *Sjunde strecksatsen* är ny och avser bestämmelser om omprövning i det månadsbaserade systemet.

Beslut om slutligt bostadsbidrag som lämnas månadsvis

1 a § I ett beslut att bevilja bostadsbidrag beräknat enligt 97 kap. 13 a § ska Försäkringskassan ange med vilket månadsbelopp och för vilken period bidraget

har beviljats. Beslutet ska innehålla en upplysning om att beloppet för varje månad kan komma att ändras vid en omräkning enligt 9 a § första stycket 1.

Försäkringskassan ska fastställa månadsbeloppet enligt första stycket till noll kronor om den försäkrade uppfyller de grundläggande förutsättningarna för att få bostadsbidrag men bidrag inte kan lämnas på grund av att

- 1. den försäkrade har en för hög bidragsgrundande inkomst, eller*
- 2. bestämmelsen i 97 kap. 30 § är tillämplig.*

Paragrafen är ny och reglerar beslut om bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitt 4.10.

Av *första stycket* framgår att i ett beslut att bevilja bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet (ett s.k. grundbeslut) ska anges med vilket månadsbelopp och för vilken period bidrag har beviljats. För varje månad i denna period kan det angivna beloppet komma att ändras vid en omräkning enligt 9 a § första stycket 1, t.ex. med anledning av en ny arbetsgivardeklaration. Grundbeslutet ska innehålla en upplysning om att sådana omräkningar kan komma att göras. Av 9 a § tredje stycket följer att grundbeslutet enligt 1 a § ersätts av ett nytt grundbeslut när bostadsbidragets storlek ändrats i ett omräkningsbeslut.

Av 97 kap. 13 § framgår att ett beslut om bostadsbidrag får avse längst tolv månader. Bestämmelsen är tillämplig oavsett om bidraget lämnas i det årsbaserade eller i det månadsbaserade systemet. Såväl en ansökan som ett beslut om bidrag kan således avse en kortare period än tolv månader. Den försäkrade behöver inte heller ansöka om bostadsbidrag månadsvis i det månadsbaserade systemet.

Enligt *andra stycket* ska Försäkringskassan bifalla en ansökan om bostadsbidrag men fastställa månadsbeloppet enligt första stycket till noll kronor om den försäkrade uppfyller de grundläggande förutsättningarna för att få bostadsbidrag men bidrag inte kan lämnas för att den försäkrade har en för hög bidragsgrundande inkomst eller för att spärregeln i 97 kap. 30 § är tillämplig, se vidare kommentaren till den bestämmelsen. Av bestämmelsen följer att Försäkringskassan inte behöver meddela månatliga avslagsbeslut i det månadsbaserade systemet om den försäkrade har ansökt om bostadsbidrag och den enda anledningen till att bidrag inte kan lämnas är att han eller hon har en för hög bidragsgrundande inkomst.

1 b § 1 ett beslut enligt 1 a § ska Försäkringskassan också redovisa vilka månadsinkomster enligt 97 kap. 13 c § som har ingått i den bidragsgrundande inkomsten. Om denna inkomst har bestämts med ledning av uppgifter i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), ska Försäkringskassan i beslutet redovisa innehållet i de deklarationer som utgör grund för beslutet. Av beslutet ska det även framgå om någon arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration inte har lämnats för en månad under ramtiden.

Om beslutet innehåller felaktiga eller ofullständiga inkomstuppgifter ska den försäkrade anmäla detta till Försäkringskassan.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om vilka inkomstuppgifter ett grundbeslut om rätt till bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet ska innehålla och om den försäkrades anmälningsskyldighet om sådana uppgifter är felaktiga eller ofullständiga. Övervägandena finns i avsnitt 4.11.

Av *första stycket* följer att ett grundbeslut enligt 1 a § ska innehålla uppgift om vilka månadsinkomster enligt 97 kap. 13 c § som har ingått i den bidragsgrundande inkomsten. Om denna inkomst har bestämts med ledning av uppgifter i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration ska Försäkringskassan i beslutet redovisa innehållet i de deklarationer som utgör grund för beslutet. Av beslutet ska det även framgå om någon arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration inte har lämnats för en månad under ramtiden.

Av *andra stycket* framgår att den försäkrade ska anmäla till Försäkringskassan om beslutet innehåller felaktiga eller ofullständiga inkomstuppgifter.

En grundläggande bestämmelse om anmälningsskyldighet finns i 110 kap. 46 §. Enligt bestämmelsen ska den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån anmäla sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av förmånen. Enligt bestämmelsen kan det bl.a. handla om ändringar som rör inkomstförhållanden eller förmögenhetsförhållanden. Av bestämmelsen framgår att en anmälan inte behöver göras om den handläggande myndigheten har kännedom om ändringen och därför saknar behov av en anmälan. Av bestämmelsen följer att den försäkrade är anmälningsskyldig i det månadsbaserade systemet för sådana månadsinkomster som Försäkringskassan inte har tillgång till eller inhämtar på egen hand.

Avrundning av månadsbelopp

4 § *Bostadsbidrag* betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.

Paragrafen avser avrundning av månadsbelopp före utbetalning av bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Bestämmelsen ändras på så sätt att den inte endast ska gälla preliminärt bostadsbidrag utan även bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet.

5 § Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter det att beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har meddelats.

Om preliminärt bidrag har lämnats med stöd av 9 c § ska det slutliga bostadsbidraget avse samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

Paragrafen avser slutligt bostadsbidrag i det årsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitten 4.13.1 och 4.13.2.

Andra stycket är nytt. Bestämmelsen reglerar det slutliga bostadsbidraget när preliminärt bidrag har lämnats med stöd av 9 c §, dvs. efter en omprövning i det månadsbaserade systemet med anledning av att den försäkrade har kommit att uppfylla förutsättningarna för att omfattas av det årsbaserade systemet. Bestämmelsen innebär att det slutliga bidraget ska avse samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året. Avstämningen avser således även månader med bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet. Detta motsvarar vad som gäller vid bestämmande av slutligt bostadsbidrag enligt 5 a § andra stycket.

5 a § Slutligt bostadsbidrag bestäms även i efterhand för det föregående kalenderåret, om

1. ett beslut om slutlig skatt för det året omfattar inkomstslaget näringsverksamhet för någon av personerna i hushållet men bostadsbidraget för någon månad har beräknats enligt 97 kap. 13 a §, eller

2. det framkommer att någon av personerna i hushållet under det året har haft sådana inkomster som avses i 97 kap. 1 a § 2 eller 3 men bostadsbidraget för någon månad har beräknats enligt 13 a § samma kapitel.

Slutligt bostadsbidrag enligt första stycket beräknas enligt 97 kap. 2 och 3 §§ och avser samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året.

Ett slutligt bostadsbidrag får inte bestämmas enligt första stycket efter utgången av sjätte året efter det år som bostadsbidraget avser.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om avstämning och slutligt bostadsbidrag i det årsbaserade systemet om bostadsbidrag för det föregående året felaktigt har lämnats i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitten 4.13.1 och 4.13.2.

Första stycket innebär att slutligt bostadsbidrag ska bestämmas i efterhand för det föregående kalenderåret, om ett beslut om slutlig skatt för det året omfattar inkomstslaget näringsverksamhet för någon av personerna i hushållet men bostadsbidraget för någon månad har beräknats i det månadsbaserade systemet (*första punkten*) eller om det framkommer att någon av personerna i hushållet under det året har haft sådana inkomster som avses i 97 kap. 1 a § 2 eller 3 men bostadsbidraget för någon månad har beräknats i det månadsbaserade systemet (*andra punkten*). Inkomster i inkomstslaget näringsverksamhet ingår inte i den bidragsgrundande inkomsten i det månadsbaserade systemet. Bestämmelsen kan bli tillämplig såväl när ett beslut om slutlig skatt har meddelats som när ett sådant beslut har ändrats genom omprövning. I 97 kap. 1 a § 2 och 3 regleras vissa inkomster av tjänst som den försäkrade har haft i situationer med internationell koppling och som inte redovisats i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration, se vidare kommentaren till de bestämmelserna.

Av *andra stycket* framgår att det slutliga bostadsbidraget ska beräknas enligt bestämmelserna i det årsbaserade systemet och avse samtliga månader som bostadsbidrag har lämnats för under året (jfr 5 § andra stycket). Avstämningen avser således även månader med bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet.

Enligt *tredje stycket* får det slutliga bostadsbidraget inte bestämmas efter utgången av sjätte året efter det år som bostadsbidraget avser (jfr 9 § andra stycket och den nya 9 h §).

6 § Bestäms det slutliga bostadsbidraget enligt 5 eller 5 a § till ett högre belopp än det som för samma år har betalats ut, ska skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till ett lägre belopp än det som för samma år har betalats ut, ska skillnaden betalas tillbaka enligt 108 kap. 9, 11–14 och 22 §§.

Belopp under 1 200 kronor ska varken betalas ut eller betalas tillbaka.

Paragrafen reglerar följderna av att slutligt bostadsbidrag har bestämts. Övervägandena finns i avsnitten 4.13.1 och 4.13.2.

Ändringarna i *första stycket* innebär att bestämmelsen även blir tillämplig när det slutliga bostadsbidraget har bestämts enligt de nya

bestämmelserna i 5 § andra stycket eller 5 a §. Någon ändring i övrigt är inte avsedd. Hänvisningarna till preliminärt bostadsbidrag tas bort i bestämmelsen. Det görs även språkliga och redaktionella ändringar i stycket.

I 7 § finns bestämmelser om tillägg till belopp som ska betalas ut och om avgift på belopp som ska betalas tillbaka. Av 108 kap. 18 och 20 §§ framgår att någon ränta eller dröjsmålsränta inte ska tas ut på en sådan avgift.

Omprövning när preliminärt bidrag lämnats

8 § Det preliminära bidraget ska omprövas om något har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget. Försäkringskassan får avstå från att besluta om ändring, om det som har inträffat endast i liten utsträckning påverkar bidraget.

Paragrafen avser omprövning av preliminärt bostadsbidrag i det årsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitt 4.13.1.

Bestämmelsen förtydligas så att det framgår att en omprövning ska göras även när något har inträffat som påverkar rätten till bidraget. Justeringen innebär inte någon ändring i sak.

8 a § Om den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna i 97 kap. 1 a § för en beräkning av bostadsbidraget enligt 2 och 3 §§ samma kapitel, ska det preliminära bidraget omprövas från och med januari månad nästkommande år.

Om den försäkrade då fortfarande har rätt till bostadsbidrag lämnas bidrag beräknat enligt 97 kap. 13 a §.

Paragrafen är ny och avser omprövning av preliminärt bostadsbidrag i det årsbaserade systemet med anledning av att bostadsbidrag i stället ska lämnas i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitten 4.13.1 och 4.13.2.

Av första stycket följer att det preliminära bidraget ska omprövas från och med januari månad nästkommande år, om den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna för att omfattas av det årsbaserade systemet. Övergången till månadsystemet sker vid årsskiftet eftersom den slutliga avstämningen i årssystemet görs per kalenderår. Ett beslut om omprövning enligt bestämmelsen kan endast avse tid som omfattas av beslutet om preliminärt bidrag. Bostadsbidrag för tid därefter kräver en ny ansökan.

Andra stycket upplyser om att bostadsbidrag efter omprövningen lämnas i det månadsbaserade systemet om den försäkrade då fortfarande har rätt till bostadsbidrag.

Omprövning när slutligt bidrag lämnats månadsvis

Omprövning vid ändrade förhållanden

9 a § Om den bidragsgrundande inkomsten har beräknats enligt 97 kap. 13 a § ska bostadsbidraget

1. omräknas om det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten att den påverkar bostadsbidragets storlek för den aktuella månaden, eller

2. omprövas om något annat har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget.

Vid en omräkning enligt första stycket 1 får en ny beräkning av bostadsbidraget göras enbart utifrån den ändring som ligger till grund för omräkningen.

Vid en omräkning enligt första stycket 1 gäller ändringen av bostadsbidragets storlek för samtliga månader som återstår enligt det beslut som avses i 1 a §. Bestämmelserna i 1 a och 1 b §§ ska tillämpas i fråga om omräkningsbeslutet.

Paragrafen är ny och innehåller grundläggande bestämmelser om omräkning och omprövning av bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet. Ytterligare bestämmelser om omprövning finns i 9 b–9 h §§. Övervägandena finns i avsnitt 4.10.

Det är grundbeslutet om bostadsbidrag som omräknas eller omprövas. Ett sådant beslut meddelas enligt 1 a §, eller efter omräkning enligt tredje stycket i denna paragraf, och anger med vilket månadsbelopp och för vilken period bostadsbidrag har beviljats.

Enligt första stycket första punkten ska bostadsbidraget för en månad omräknas om det har skett en sådan ändring av den bidragsgrundande inkomsten att den påverkar bostadsbidragets storlek för den aktuella månaden, t.ex. när en ny arbetsgivardeklaration medfört att inkomst av tjänst ändrats. Bestämmelsen innebär att det inte med automatik ska meddelas omräkningsbeslut varje månad i det månadsbaserade systemet utan endast när det har skett en ändring som påverkar storleken av bidraget. Omräkningen kan leda till en höjning eller sänkning av bostadsbidragets belopp. Vid bedömningen av huruvida bostadsbidragets storlek har påverkats görs jämförelsen med beloppet i grundbeslutet enligt 1 a § eller tredje stycket i denna paragraf. Ytterligare bestämmelser som avser omräkning enligt första punkten finns i andra stycket och i 9 b §.

En omräkning enligt bestämmelsen kan göras såväl före som efter utbetalningen av bostadsbidraget. Ett beslut om slutlig skatt kan exempelvis innebära en ny inkomst av kapital som ändrar den bidragsgrundande inkomsten och därmed beaktas före utbetalningen för den aktuella månaden. Om beslutet om slutlig skatt omprövas och inkomsten av kapital då ändras, kan en omräkning enligt bestämmelsen göras efter utbetalningen. I de fall omprövningen görs efter utbetalningen kan den antingen leda till en tilläggsutbetalning eller till ett krav på återbetalning enligt 108 kap. 9 § andra stycket.

En förutsättning för skyldigheten att ompröva är att bostadsbidraget storlek har påverkats av ändringen. Vid denna bedömning beaktas avrundningsbestämmelsen i 4 §. Bestämmelsen innebär att bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp och avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor. Om en tillämpning av avrundningsbestämmelsen leder till att bostadsbidragets belopp inte ändras, ska någon omprövning inte göras.

Första stycket andra punkten innebär att bostadsbidraget ska omprövas om något annat har inträffat som påverkar rätten till eller storleken av bidraget. En sådan situation kan vara att den försäkrade har börjat att bedriva näringsverksamhet och därför inte längre uppfyller förutsättningarna för att få bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet (jfr 97 kap. 1 a och 1 d §§). Se vidare 9 c § som reglerar övergången till det

årsbaserade systemet i sådana situationer och bestämmelserna om slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§.

Av *andra stycket* framgår att en ny beräkning av bostadsbidraget vid en omräkning enligt första stycket 1 får göras enbart utifrån den ändring som ligger till grund för omräkningen. Detta innebär att Försäkringskassan vid omräkningen inte måste göra en kontroll av samtliga inkomster som har legat till grund för beräkningen av bostadsbidraget.

Om bostadsbidragets storlek ändras vid en omräkning enligt första stycket 1 gäller enligt *tredje stycket* ändringen för samtliga månader som återstår enligt det grundbeslut som avses i 1 a §. Av ordet ”återstår” följer att bestämmelsen inte är tillämplig om en omräkning görs i efterhand för en viss månad. Bestämmelserna i 1 a och 1 b §§ ska tillämpas i fråga om omräkningsbeslutet. Det innebär att omräkningsbeslutet ska ange för vilken period och med vilket månadsbelopp bostadsbidrag lämnas. Omräkningsbeslutet blir i förekommande fall ett nytt grundbeslut om rätt till bostadsbidrag för den tid som återstår enligt det tidigare grundbeslutet. Det nya grundbeslutet kan innebära att bostadsbidragets storlek fastställs till noll kronor. Omräkningsbeslutet ska vidare redovisa inkomstuppgifter på det sätt som anges i 1 b §, se kommentaren till den bestämmelsen.

9 b § *Ett beslut om omräkning enligt 9 a § första stycket 1 får meddelas utan föregående underrättelse.*

Paragrafen är ny och reglerar beslut om omräkning av bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet utan föregående underrättelse. Övervägandena finns i avsnitt 4.10.

Av bestämmelsen framgår att ett beslut om omräkning av bostadsbidrag enligt 9 a § första stycket 1 får meddelas utan föregående underrättelse, dvs. om den bidragsgrundande inkomsten har ändrats på ett sådant sätt att bostadsbidragets storlek påverkats för den aktuella månaden. Det saknar betydelse vilken inkomst som har ändrats. Försäkringskassan får tillgång till uppgifter om inkomster som redovisats i en arbetsgivardeklaration eller i en förenklad arbetsgivardeklaration, inkomst av kapital, barns inkomst av kapital, studiemedel i form av studiebidrag eller studiestartsstöd, skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta som redovisats i en särskild skattedeklaration och etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare. Vad gäller förmögenhet får Försäkringskassan tillgång till uppgifter om ändring av taxeringsvärde för en fastighet som inte är den försäkrades permanentbostad, jfr 5 § lagen om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Regleringen i bestämmelsen avviker från bestämmelserna om kommunikering i 25 § förvaltningslagen (2017:900). Ett beslut om omräkning utan föregående underrättelse kan meddelas såväl före som efter utbetalning av bostadsbidraget (jfr kommentaren till 9 a §). Om omräkningen ska leda till ett beslut om återkrav enligt 108 kap. 9 § andra stycket behöver däremot uppgifterna i ärendet kommuniceras med den försäkrade.

9 c § *Om bostadsbidraget omprövas enligt 9 a § första stycket 2 med anledning av att den försäkrade uppfyller förutsättningarna i 97 kap. 1 a § för en beräkning*

enligt 2 och 3 §§ samma kapitel, ska ett preliminärt bostadsbidrag bestämmas enligt 2 § detta kapitel.

Om den försäkrade inte medverkar till att Försäkringskassan kan uppskatta en bidragsgrundande inkomst enligt 2 §, ska Försäkringskassan besluta att dra in bostadsbidrag som tidigare har beviljats.

Paragrafen är ny och avser bestämmande av preliminärt bostadsbidrag i det årsbaserade systemet när den försäkrade inte längre uppfyller förutsättningarna för en beräkning av bidraget i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitten 4.13.1 och 4.13.2.

Bestämmelsen tillämpas när ett bostadsbidrag har bestämts för en viss period i det månadsbaserade systemet men den försäkrade under perioden har kommit att uppfylla förutsättningarna för en beräkning av bidraget i det årsbaserade systemet, t.ex. genom att börja bedriva näringsverksamhet (jfr 97 kap. 1 a § 1). Det månadsbaserade bostadsbidraget omprövas då enligt 9 a § första stycket 2. Av första stycket följer att Försäkringskassan vid omprövningen ska bestämma ett preliminärt bostadsbidrag enligt 2 § för den tid som återstår enligt grundbeslutet om bostadsbidrag (se 1 a §). Det preliminära bidraget beräknas utifrån en uppskattad årsinkomst. Ett slutligt bostadsbidrag kommer att fastställas i efterhand enligt 5 §.

Av andra stycket följer att Försäkringskassan ska besluta att dra in bostadsbidrag som tidigare har beviljats i det månadsbaserade systemet, om den försäkrade inte medverkar till att Försäkringskassan kan uppskatta en bidragsgrundande inkomst enligt 2 §.

Omprövning med anledning av efterkontroll

9 d § Försäkringskassan ska göra en efterkontroll enligt 9 e och 9 f §§ och, i förekommande fall, en omprövning enligt 9 g §, om

1. den försäkrades bostadsbidrag har bestämts enligt 97 kap. 13 a § för någon månad under ett kalenderår, och

2. intäkten i inkomstslaget tjänst enligt ett beslut om slutlig skatt för samma kalenderår överstiger den inkomst av tjänst som framgår av arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) med minst 6 000 kronor.

Om det är fråga om makar gäller det belopp som anges i första stycket 2 för makarna tillsammans.

Paragrafen, som är ny, är tillämplig när bostadsbidrag har lämnats i det månadsbaserade systemet och ett beslut om slutlig skatt visar att den bidragsgrundande inkomsten har beräknats utifrån felaktiga uppgifter om inkomst av tjänst (jfr 9 § i det årsbaserade systemet). Övervägandena finns i avsnitt 4.12.

Av första stycket följer att Försäkringskassan ska göra en efterkontroll enligt 9 e och 9 f §§ och i förekommande fall en omprövning enligt 9 g §, om intäkten i inkomstslaget tjänst enligt ett beslut om slutlig skatt överstiger den inkomst av tjänst som framgår av arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer med minst 6 000 kronor. Med ett beslut om slutlig skatt avses även ett beslut om omprövning av ett sådant beslut. Att intäkten i inkomstslaget tjänst används vid jämförelsen innebär att avdrag i inkomstslaget inte beaktas.

Av *andra stycket* framgår att beloppet 6 000 kronor gäller för makarna tillsammans, om bostadsbidrag lämnas till ett hushåll med makar. Enligt 95 kap. 6 § likställs sambor med makar när det gäller bostadsbidrag.

9 e § *Försäkringskassan ska minska skillnaden mellan beloppen enligt 9 d § första stycket 2 med sådana inkomster av tjänst som inte framgår av arbetsgivardeklarationer eller förenklade arbetsgivardeklarationer men som har ingått vid beräkning av bidragsgrundande inkomst. Om skillnaden fortfarande uppgår till minst 6 000 kronor efter en sådan minskning, gäller 9 f och 9 g §§. Om skillnaden är lägre än 6 000 kronor efter minskningen ska inga ytterligare åtgärder vidtas.*

Paragrafen är ny och avser Försäkringskassans efterkontroll av bostadsbidrag enligt 9 d § i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitt 4.12.

Bestämmelsen innebär att Försäkringskassan ska minska skillnaden mellan beloppen enligt 9 d § första stycket 2 med sådana inkomster av tjänst som inte framgår av arbetsgivardeklarationer eller förenklade arbetsgivardeklarationer men som har ingått vid beräkning av bidragsgrundande inkomst. Om skillnaden fortfarande uppgår till minst 6 000 kronor efter en sådan minskning, gäller 9 f och 9 g §§. Om skillnaden är lägre än 6 000 kronor efter minskningen ska inga ytterligare åtgärder vidtas.

9 f § *Försäkringskassan ska utreda i vilken utsträckning skillnaden gäller månader som har ingått i ramtiden för lämnat bostadsbidrag.*

Om den försäkrade inte visar grund för någon annan fördelning av skillnaden ska den anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret.

Paragrafen är ny och avser Försäkringskassans efterkontroll av bostadsbidrag enligt 9 d och 9 e §§ i det månadsbaserade systemet. Övervägandena finns i avsnitt 4.12.

Efterkontrollen avser frågan i vilken utsträckning skillnaden mellan beloppen som avses i 9 d och 9 e §§ är hänförlig till månader som har ingått i ramtiden för lämnat bostadsbidrag. Av *första stycket* följer att Försäkringskassan ska utreda i vilken utsträckning skillnaden gäller sådana månader. Om den försäkrade inte visar grund för någon annan fördelning ska skillnaden enligt *andra stycket* anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret.

Efter att skillnaden fördelats på månader under kalenderåret, antingen utifrån den försäkrades egna uppgifter eller med en tolfedel per månad, görs en bedömning av huruvida den bidragsgrundande inkomsten har påverkats för månader med bostadsbidrag. Om så är fallet gäller bestämmelsen om omprövning i 9 g §. Om den försäkrade har visat att skillnaden enligt 9 d och 9 e §§ beror på utbetalningar som inte ingått i ramtiden för lämnat bostadsbidrag, ska någon omprövning inte göras.

9 g § *En omprövning ska göras med anledning av sådan skillnad som påverkar den bidragsgrundande inkomsten för en månad med bostadsbidrag. Skillnaden ska läggas till den bidragsgrundande inkomsten för månader som har ingått i ramtiden. Omprövningen avser enbart inkomst av tjänst. Vid omprövningen bestäms nya belopp för bostadsbidrag för de aktuella månaderna.*

Paragrafen är ny och avser omprövning av bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet till följd av en efterkontroll enligt 9 e–9 f §§. Övervägandena finns i avsnitt 4.12.

Av bestämmelsen framgår att en omprövning ska göras med anledning av sådan skillnad enligt 9 d–9 f §§ som påverkar den bidragsgrundande inkomsten för en månad med bostadsbidrag. Skillnaden ska läggas till den bidragsgrundande inkomsten för månader som har ingått i ramtiden. Omprövningen avser enbart inkomst av tjänst. Vid omprövningen bestäms nya belopp för bostadsbidrag för de aktuella månaderna.

Skillnaden mellan det bostadsbidrag som bestämts vid omprövningen och det högre bostadsbidrag som tidigare har lämnats för samma månad ska betalas tillbaka av den försäkrade. Att Försäkringskassan ska besluta om sådan återbetalning följer av 108 kap. 9 § andra stycket.

9 h § *En omprövning enligt 9 g § får inte göras efter utgången av sjätte året efter det år som beslutet om slutlig skatt avser.*

Paragrafen är ny och reglerar hur länge en omprövning enligt 9 g § får göras. Övervägandena finns i avsnitt 4.12.

Enligt bestämmelsen får en omprövning enligt 9 g § inte göras efter utgången av sjätte året efter det år som beslutet om slutlig skatt avser (jfr 9 § andra stycket och den nya 5 a § tredje stycket).

101 kap.

9 § Bostadstillägg lämnas inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av *sådant* bostadsbidrag som betalas ut *löpande*.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om samordning av bostadstillägg och bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Bestämmelsen ändras på så sätt att den inte endast ska gälla samordning med preliminärt bostadsbidrag utan även med bostadsbidrag i det månadsbaserade systemet.

103 kap.

3 § Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse, om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

1. en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,
2. pension enligt utländsk lagstiftning,
3. avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller
4. överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Första stycket gäller också när ändring sker av

– sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,

– *sådant* bostadsbidrag som betalas ut *löpande*, eller

– taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av bostadstillägget med stöd av första och andra styckena får en ny beräkning av bostadstillägget göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

Paragrafen reglerar i vilka situationer bostadstillägg får räknas om utan föregående underrättelse. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

En redaktionell ändring görs i *första stycket*. En ändring görs vidare i *andra stycket andra strecksatsen* för att anpassa bestämmelsen till det nya månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Av ändringen följer att bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse när det har skett en ändring av det månadsbelopp som betalas ut i bostadsbidrag, oavsett om bostadsbidraget betalas ut i det årsbaserade eller i det månadsbaserade systemet. Det görs även en redaktionell ändring i *andra stycket*.

103 d kap.

9 § Boendetillägget enligt 8 § ska minskas med *sådant* bostadsbidrag som betalas ut löpande.

Om boendetillägg lämnas till båda makarna ska boendetillägget till vardera maken minskas med halva bostadsbidraget enligt första stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om samordning av boendetillägg och bostadsbidrag. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

En ändring görs i *första stycket* för att anpassa bestämmelsen till det nya månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Av ändringen följer att bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse när det har skett en ändring av det månadsbelopp som betalas ut i bostadsbidrag, oavsett om bostadsbidraget betalas ut i det årsbaserade eller i det månadsbaserade systemet. I *andra stycket* görs följdändringar med anledning av ändringarna i första stycket.

103 e kap.

3 § Boendetillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den bidragsgrundande inkomsten enligt 103 d kap. 6 § ändras.

Första stycket gäller också när ändring sker av

- förmånsnivån i de förmåner som anges i 103 c kap. 4 §, eller
- *sådant* bostadsbidrag som betalas ut löpande.

Paragrafen reglerar i vilka situationer boendetillägg får räknas om utan föregående underrättelse. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

En ändring görs i *andra stycket andra strecksatsen* för att anpassa bestämmelsen till det nya månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Av ändringen följer att boendetillägget får räknas om utan föregående underrättelse när det har skett en ändring av det månadsbelopp som betalas ut i bostadsbidrag, oavsett om bostadsbidraget betalas ut i det årsbaserade eller i det månadsbaserade systemet. Det görs även en redaktionell ändring i *andra stycket*.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

3. Om en försäkrad före ikraftträdandet har beviljats preliminärt bostadsbidrag som avser tid därefter, ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag för sådan tid.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 1 januari 2027.

Av *andra punkten* följer att äldre bestämmelser fortfarande gäller i fråga om bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Om en försäkrad har beviljats preliminärt bostadsbidrag före ikraftträdandet för tid därefter gäller enligt *tredje punkten* fortfarande äldre bestämmelser i fråga om bostadsbidrag för sådan tid. Slutligt bostadsbidrag kommer således att bestämmas för denna tid enligt äldre bestämmelser. Om den försäkrade ansöker om bostadsbidrag efter att ett beslut om preliminärt bidrag har löpt ut under 2027 gäller de nya bestämmelserna.

Övervägandena finns i avsnitt 5.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall

3 a § För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om etthundrasjuttiofemtusen (175 000) *kronor* anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. bestämmelserna om bostadsbidrag i 97 kap. 6–10 och 13 g–13 i §§ socialförsäkringsbalken,
2. bestämmelserna om bostadstillägg i 102 kap. 10–13 §§ samma balk,
3. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000),
4. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), och
5. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Paragrafen reglerar att tillgångar uppgående till ett belopp om 175 000 kronor ska undantas vid beräkning av förmögenhet enligt vissa lagar för den som har beviljats ersättning enligt lagen om ersättning till steriliserade i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafens *första punkt* kompletteras med en hänvisning till de nya bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om tillägg till den bidragsgrundande inkomsten med anledning av förmögenhet i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Det görs vidare språkliga ändringar i paragrafen.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

2 kap.

8 c § Försäkringskassan får ha direktåtkomst till uppgifter i beskattningsdatabasen, om uppgifterna behövs i ett ärende om

1. betalningsskyldighet för en bidragsskyldig förälder enligt 19 kap. socialförsäkringsbalken,
 2. bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst enligt 26 kap. socialförsäkringsbalken, eller
 3. beräkning av bostadsbidrag enligt 97 eller 98 kap. socialförsäkringsbalken.
- Direktåtkomsten får endast omfatta
1. uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),
 2. identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren, och
 3. uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

Paragrafen reglerar Försäkringskassans direktåtkomst till vissa uppgifter i beskattningsdatabasen hos Skatteverket. Övervägandena finns i avsnitt 4.14.

Enligt hittillsvarande lydelse av *första stycket tredje punkten* får Försäkringskassan ha sådan direktåtkomst, om uppgifterna behövs i ett ärende om beräkning av bostadsbidrag enligt 97 kap. socialförsäkringsbalken. Bestämelsen kompletteras med en hänvisning till 98 kap. samma balk, eftersom Försäkringskassan behöver ha tillgång till uppgifter i beskattningsdatabasen även vid beräkningar enligt angivet kapitel, bl.a. vid omprövning av bostadsbidrag i det nya månadsbaserade systemet.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade

2 § För den som enligt regeringsbeslut fått ersättning för fosterskador som antas orsakade av de i Sverige sålda läkemedlen Neurosedyn eller Noxodyn ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om femhundratusen (500 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpningen av

1. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
2. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
3. 97 kap. 6–10 och 13 g–13 i §§ socialförsäkringsbalken,
4. 2 kap. 7 § och 4 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395),
5. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000), och
6. 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken.

Paragrafen reglerar att tillgångar uppgående till ett belopp om 500 000 kronor ska undantas vid beräkning av förmögenhet enligt vissa lagar för den som enligt regeringsbeslut fått ersättning för fosterskador som antas orsakade av de i Sverige sålda läkemedlen Neurosedyn eller Noxodyn. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafens *tredje punkt* kompletteras med en hänvisning till de nya bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om tillägg till den bidragsgrundande inkomsten med anledning av förmögenhet i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Det görs vidare en språklig ändring i paragrafen.

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall

16 § För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om tvåhundrafemtiotusen (250 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. 97 kap. 6–10 och 13 g–13 i §§ samt 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken,
2. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
3. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
4. 2 kap. 7 § och 4 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395), eller
5. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000).

Paragrafen reglerar att tillgångar uppgående till ett belopp om 250 000 kronor ska undantas vid beräkning av förmögenhet enligt vissa lagar för den som har beviljats ersättning enligt lagen om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafens *första punkt* kompletteras med en hänvisning till de nya bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om tillägg till den bidragsgrundande inkomsten med anledning av förmögenhet i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Det görs vidare en språklig ändring i paragrafen.

7.6 Förslaget lag om ändring i lagen (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad konstllhörighet fastställd i vissa fall

10 § För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar *som uppgår* till ett belopp om tvåhundrajugofemtusen (225 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. 97 kap. 6–10 och 13 g–13 i §§ samt 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken,
2. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
3. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
4. 2 kap. 7 § och 4 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395), eller
5. 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § och 32 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000).

Paragrafen reglerar att tillgångar uppgående till ett belopp om 225 000 kronor ska undantas vid beräkning av förmögenhet enligt vissa lagar för den som har beviljats ersättning enligt lagen om statlig ersättning till personer som har fått ändrad konstllhörighet fastställd i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafens *första punkt* kompletteras med en hänvisning till de nya bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om tillägg till den bidragsgrundande inkomsten med anledning av förmögenhet i det månadsbaserade systemet för bostadsbidrag. Det görs vidare en språklig ändring i paragrafen.

Sammanfattning av betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101, volym 1), i nu relevanta delar

Nuvarande regler leder till skuldsättning

Nuvarande utformning av regelverket för bostadsbidrag leder till betydande problem med skuldsättning. Det beror i hög grad på att bidraget betalas ut som preliminärt bidrag baserat på inkomsterna under det kalenderår som bidraget betalas ut. Inkomsterna är inte kända och behöver därför uppskattas av den som söker bidraget. Först när Skatteverket har beslutat om slutlig skatt är inkomsterna kända. Då bestäms bostadsbidraget slutligt. Det gör att många hushåll långt efter att bostadsbidraget betalats ut behöver betala tillbaka bostadsbidrag som de tidigare fått utbetalt. Det är många som har svårt att betala tillbaka de många gånger betydande belopp som krävs tillbaka. Skulder på grund av bostadsbidrag är de sammanlagt största skulderna som enskilda har till Försäkringskassan.

Nuvarande regler minskar träffsäkerheten

Sättet att beräkna bostadsbidragets storlek är också ett träffsäkerhetsproblem. Att skulder uppstår är i sig ett tecken på att bostadsbidraget när det betalas ut inte fördelas som det är tänkt. Skulderna ger en indikation på dålig träffsäkerhet men det är i hög grad konstruktionen av bostadsbidraget som leder till dålig träffsäkerhet.

Rätten till bostadsbidrag beror på vilka inkomster ett hushåll har under hela det kalenderår som bidraget betalas ut. Den som har mycket låga inkomster i början av ett år men höga inkomster senare under året kan sakna rätt till bidrag trots att behovet av ekonomiskt tillskott är stort i början av året. Att det är hela årets inkomst som räknas, det vill säga även månader som ligger i framtiden, innebär i princip att hushållet förväntas låna pengar från framtida inkomster för att klara sina utgifter. Det leder till dålig träffsäkerhet, den som har behov av bidrag på grund av låga inkomster kan i vissa fall sakna rätt till bidrag på grund av att inkomsterna visar sig bli högre i framtiden.

Många som har rätt till bostadsbidrag söker inte heller bidrag. Till en del beror det på rädslan för att konstruktionen ska leda till att hushållet ska bli skyldigt att betala tillbaka bidraget och risken att detta leder till skuldsättning. Även det leder till dålig träffsäkerhet. Att bostadsbidraget beräknas som ett årsbelopp innebär också att det normalt betalas ut med samma belopp varje månad. Hushåll med varierande inkomster kan därför få ett bidrag som är lågt i förhållande till behoven under perioder med låg inkomst, men i stället ett högt bidrag när inkomsten är högre. Även det bidrar till en lägre, tidsmässig, träffsäkerhet för bidraget.

Användning av aktuella inkomster kan minska skuldsättningen och öka träffsäkerheten

Genom införandet av arbetsgivardeklarationer på individnivå för hela arbetsmarknaden år 2019 finns nu goda möjligheter att få tillförlitlig information om de allra flesta personers inkomst av tjänst månad för månad i nära anslutning till att lönen betalats ut.

Utredningen föreslår mot bakgrund av problemen med skuldsättning och träffsäkerhet att den bidragsgrundande inkomsten i bostadsbidraget som huvudregel baseras på aktuella historiska inkomster som hämtas från uppgifter ur arbetsgivardeklarationerna när det är möjligt.

Utredningens förslag

Inkomstunderlaget ska som huvudregel utgöras av inkomster under en ramtid på tolv månader. Beräkningen av inkomstunderlaget görs på inkomsterna under de tolv månader som föregår månaden innan den månad bostadsbidraget betalas (ramtiden). För var och en av dessa månader ska inkomsten utgöras av summan av överskottet av inkomst av tjänst och vissa andra inkomster samt en tolfedel av överskottet i inkomstslaget kapital och, vad gäller bostadsbidrag, den del av förmögenheten som ska beaktas.

Överskottet av inkomst av tjänst ska för varje månad under ramtiden motsvaras av överskottet enligt inkomstskattelagen (1999:1229). Den inkomst av tjänst som ligger till grund för beräkningen av bidragsgrundande inkomst utgörs normalt av den inkomst som framgår av kända uppgifter från arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer. Om den sökande kan visa att inkomsten av tjänst en viss månad är något annat än vad som framgår av arbetsgivardeklarationerna ska den uppgiften i stället användas. Den sökande ska dels i samband med en ansökan, dels i samband med de månatliga omräkningarna av bidrag uppmanas att kontrollera att de uppgifter som hämtas från arbetsgivardeklarationerna överensstämmer med den inkomst av tjänst som den sökande haft. Den sökande ska vara anmälningsskyldig om hans inkomst av tjänst avviker från den som framgår av arbetsgivardeklarationer.

Den inkomst av kapital som ska ingå i den bidragsgrundande ska vara överskottet i inkomstslaget kapital för det senaste möjliga inkomståret enligt beslut om slutlig skatt som fattats under ramtiden. Överskottet av kapitalinkomsten ska divideras med tolv och läggas till inkomsten för var och en av de månader som ingår i ramtiden. Ett tillägg ska göras till inkomsten varje månad under ramtiden när det gäller beräkning av bidragsgrundande inkomst med 15 procent av den sökandes förmögenhet över 100 000 kronor dividerat med tolv. För var och en av de månader som ingår i ramtiden ska tillägget göras baserat på den sökandes förmögenhet den 31 december som infaller under ramtiden. Den sökande ska i samband med ett årsskifte vara anmälningsskyldig för förändring av förmögenheten jämfört med den uppgift som legat till grund för tidigare beräkning av förmögenheten.

Sådana övriga inkomster som i nuvarande regelverk ingår i den bidragsgrundande inkomsten ska även fortsättningsvis beaktas. Inkomsterna ska fördelas på månader i ramtiden i enlighet med kontantprincipen. Inkomsterna ska i så stor utsträckning som möjligt hämtas in från Försäkringskassans egna register och andra myndigheter samt i övrigt anges av den sökande. Sökande ska vara anmälningsskyldiga vid förändring av sådana inkomster. Nuvarande regel i bostadsbidraget om att inkomster i form av studiebidrag, studiestartsstöd och skattefria stipendier som betalas ut i slutet av ett år men är hänförliga till nästföljande år, avskaffas.

Reglerna om beaktande av barns inkomst av kapital och förmögenhet vid beräkning av bidragsgrundande inkomst anpassas till övergången till månatliga inkomster.

Bidragsgrundande inkomst beräknas med utgångspunkt i de tre mest aktuella inkomstmånaderna i ramtiden

Ramtiden består av tre perioder. Den mest aktuella perioden omfattar tre kalendermånader. Den andra perioden är de tre kalendermånader som föregår dessa och den tredje perioden är de sex första kalendermånaderna i ramtiden. Bidragsgrundande inkomst beräknas som månadsbelopp. Alla belopp som i dag anges som årsbelopp i bestämmelserna om dessa inkomster anges i stället som månadsbelopp. Utgångspunkten för beräkning av den bidragsgrundande inkomsten ska vara inkomsterna under den mest aktuella perioden.

Tidigare inkomster kan påverka beräkningen

Om den genomsnittliga månadsinkomsten under dels den andra perioden i ramtiden, dels den tredje perioden överstiger en viss inkomstgräns ska ett tillägg göras till den bidragsgrundande inkomsten som motsvarar det belopp som överstiger nämnda gräns. Inkomstgränsen för ett hushåll med bostadsbidrag motsvarar den bidragsgrundande inkomst som innebär att bidraget helt skulle ha varit avräknat. Det är de förhållanden som gäller den månad som bidraget avser som är avgörande för beräkningen. För makar med bostadsbidrag beräknas inkomstgränsen för var och en av dem. För makar i hushåll utan barn ska de inkomster som beaktas för ensamstående användas. Skulle den genomsnittliga inkomsten under båda perioderna överstiga inkomstgränsen ska tillägg göras med överskjutande inkomst från båda perioderna. Överstiger den genomsnittliga inkomsten inkomstgränsen under den andra perioden, men inte den äldsta, utgörs tillägget av det belopp som överstiger gränsen under den andra perioden. Överstiger den genomsnittliga inkomsten inkomstgränsen under den äldsta av perioderna, men inte under den andra, ska tilläggsbeloppet utgöras av den överskjutande inkomsten från den äldsta perioden minskad med skillnaden mellan inkomstgränsen och den genomsnittliga inkomsten för den andra perioden. Tillägget kan dock aldrig vara lägre än noll kronor.

För den som har inkomst av näringsverksamhet gäller nuvarande regler

Den sökande ska själv ange om hen har eller under ramtiden har haft överskott i inkomstslaget näringsverksamhet. Då ska bostadsbidrag prövas enligt nuvarande regler. Prövning enligt nuvarande regler ska också göras om det i efterhand visar sig att någon har haft överskott i inkomstslaget näringsverksamhet utan att ha uppgett det. Prövning enligt nuvarande regler ska dock inte göras om överskottet i inkomstslaget näringsverksamhet är litet. Är överskottet lägre än 6 000 kronor per kalenderår gäller föreslagna bestämmelser. Överskottet i inkomstslaget ska då inte heller beaktas vid beräkningen av bidragsgrundande inkomst.

En ny ansökan om bostadsbidrag ska lämnas in efter tolv månader och särskilda omräkningsbeslut fattas varje månad

En ansökan om bostadsbidrag får avse högst tolv på varandra följande kalendermånader. Varje månad mellan prövningarna av ansökningar ska särskilda omräkningsbeslut fattas utifrån det inkomstunderlag som då föreligger. Omräkningsbesluten ska kunna fattas utan föregående underrättelse.

Beräkning och utredning av inkomster inom ramtiden

Den vanligaste inkomsttypen för bostadsbidragshushåll är inkomst av tjänst. Användningen av inkomstuppgifter från arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer kommer därför innebära att såväl inkomstnivåer som inkomsternas fördelning över tid kommer att finnas tillgängliga i stor utsträckning och med hög tillförlitlighet för Försäkringskassan utan något behov av manuell handläggning eller utredning. Även vissa andra inkomster kan redan i dag, eller kan med utökad informationsinhämtning, göras tillgängliga för beräkning av inkomster under ramtiden på ett tillförlitligt sätt. Ett system baserat på månatliga inkomster kommer dock i flera situationer kräva att inkomstuppgifter hämtas in direkt från den sökande. Sådana uppgifter behöver alltid rimlighetsbedömas och i många fall kontrolleras. Sådana rimlighetsbedömningar och kontroller behöver utgå från vissa grundläggande principer, som kan vara olika för olika inkomsttyper, som understödjer systemets grundläggande funktion att vara träffsäkert och baserat på aktuella historiska inkomster.

Ändring av beslut om uppgifter framkommer om annan inkomst än den som legat till grund för tidigare beslut

Ett tidigare beslut om bostadsbidrag ska kunna ändras om det framkommer uppgifter om att den inkomst som legat till grund för beslutet är felaktig. Sådana uppgifter kan bland annat framkomma i ny eller ändrad arbetsgivardeklaration, beslut om slutlig skatt eller beslut om studiemedel. Försäkringskassan ska genomföra kontroller efter att nya beslut om slutlig skatt har fattats. För att ett beslut ska ändras ska uppgiften visa att inkomsten skiljer sig från de uppgifter som legat till grund för beslutet så att det belopp som tidigare bestämts väsentligt skiljer sig från det som de

nya uppgifterna visar. Beslut om nytt bidragsbelopp ska inte kunna ändras efter utgången av det sjätte året efter det år som inkomstuppgiften avser. Bilaga 1

Fler hushåll med bostadsbidrag och avskaffat flerbarnstillägg för det andra barnet

För att minska den andel hushåll som har rätt till bostadsbidrag men inte söker bidraget ges Försäkringskassan i uppdrag att i samband med införandet av månadsuppgifter genomföra insatser för att få fler hushåll att ansöka. Dessa insatser bör på bästa sätt riktas mot de hushåll där bostadsbidraget påtagligt skulle förbättra den ekonomiska standarden. Flerbarnstillägget för två barn avskaffas.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Reglerna föreslås träda i kraft 1 januari 2024.

Konsekvenser av förslagen

Förslagen förväntas få betydande konsekvenser för den tidsmässiga överensstämmelsen mellan behovet av bostadsbidrag och utbetalningen av bidrag. Det får positiva konsekvenser för hur mycket skulder som det nuvarande regelverket genererar. Särskilt påtagligt är detta i bostadsbidraget, där den absoluta merparten av uppkomna skulder bedöms försvinna. Den bättre tidsmässiga överensstämmelsen mellan bostadsbidrag och behovet av bidrag ger också ökad träffsäkerhet för bidraget. Träffsäkerheten för bidraget ökar också genom att fler hushåll med rätt till och behov av bostadsbidrag söker bidrag. När risken för skuldsättning, som är en av orsakerna till att många hushåll inte söker bidraget, minskar och Försäkringskassan även arbetar aktivt med att minska antalet hushåll som inte söker bidraget förväntas bidragets syfte få bättre genomslag. Fler hushåll med bostadsbidrag ökar utgifterna. Ett avskaffande av flerbarnstillägget för det andra barnet används delvis för att finansiera denna utgiftsökning. Förslagens ekonomiska konsekvenser redovisas i det följande.

Konsekvenser för individer

Det genomsnittliga bostadsbidraget (per månad och bidragshushåll) till barnfamiljer beräknas bli drygt 1 procent lägre med förslaget regelverk jämfört med (slutligt) bostadsbidrag i dagens regelverk. Det genomsnittliga bostadsbidraget till unga utan barn beräknas i stället bli drygt 7 procent högre. Cirka 31 procent av barnhushållen och 23 procent av ungdomshushållen får lägre belopp per bidragsmånad med förslaget jämfört med nuvarande regelverk. 28 procent av barnhushållen och 32 procent av ungdomshushållen får högre månadsbelopp. Det totala återkrävda beloppet avseende för mycket utbetalt bostadsbidrag uppskattas bli cirka 91 procent lägre än med dagens regelverk. Antal hushåll med bostadsbidrag ökar 17,5 procent bland annat på grund av minskad risk för skuldsättning.

Konsekvenser för staten

Det bostadsbidrag som sammanlagt betalas ut till barnfamiljer som i dag har bidrag förväntas bli cirka 7 procent lägre än i dag. Det främsta skälet till det är att det preliminära bidrag som betalas ut i dag är i motsvarande utsträckning för högt, vilket resulterar i krav på återbetalning efter avstämningen. Statens anslagsutgifter för bostadsbidrag beräknas ändå bli drygt 10,5 procent högre med utredningens förslag jämfört med nuvarande regelverk eftersom fler hushåll förväntas få bidrag. Försäkringskassans kostnader för löpande bostadsbidragsärenden bedöms öka med 41,8 miljoner kronor för införandeåret. Kronofogdens administrativa kostnader för skuldärenden gällande bostadsbidrag, antas bli ungefär samma som i dag. Utvecklingskostnaderna för Försäkringskassans it-system uppskattas till cirka 20–30 miljoner kronor.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 97 kap. 3 och 4 §§ och 98 kap. 2, 5, 6, och 7 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 5 kap. 9 §, 74 kap. 19 §, 93 kap. 3 §, 94 kap. 1 §, 95 kap. 3 och 4 §§, 96 kap. 13 §, 97 kap. 1, 2, 6, 8, 11, 13, 15, 16, 24 och 25 §§, 98 kap. 1, 4, 8 och 9 §§, 101 kap. 9 §, 102 kap. 8 §, 103 kap. 3 §, 103 d kap. 9 §, 103 e kap. 3 § och 108 kap. 9, 18 och 20 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 97 kap. 2 och 5 §§ ska sättas närmast före 97 kap. 1 b § respektive 4 a § och rubriken närmast efter 97 kap. 1 § ska sättas närmast efter 97 kap. 1 a §,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 98 a kap., elva nya paragrafer, 97 kap. 1 a–1 f, 3 a–4 a och 13 a §§ och 98 kap. 8 a §, och närmast före 97 kap. 1 a och 3 a §§ och 98 kap. 4 §, tre nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

5 kap.

9 §¹

Den som är bosatt i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning G Bostadsstöd

17. bostadsbidrag,	(95–98 kap.)
18. bostadstillägg, och	(100–103 kap.)
19. boendetillägg.	(103 a–103 e kap.)

Föreslagen lydelse

5 kap.

9 §

Den som är bosatt i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning G Bostadsstöd

17. bostadsbidrag,	(95–98 a kap.)
18. bostadstillägg, och	(100–103 kap.)
19. boendetillägg.	(103 a–103 e kap.)

¹ Senaste lydelse 2018:1265.

74 kap.19 §²

Äldreförsörjningsstöd ska omprövas när något förhållande som påverkar stödets storlek har ändrats.

Äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

- en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,
- pension enligt utländsk lagstiftning,
- avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller

- överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Det som föreskrivs i andra stycket gäller också när ändring sker av

- sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,
- *preliminärt* bostadsbidrag – bostadsbidrag enligt 98 kap., enligt 98 kap., eller

– *preliminärt* bostadsbidrag
enligt 98 a kap., eller

- taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av äldreförsörjningsstödet med stöd av andra och tredje styckena får en ny beräkning av stödet göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

93 kap.3 §³

I detta kapitel finns inledande bestämmelser om bostadsstöd.

Vidare finns bestämmelser om

- bostadsbidrag i 94–98 kap., – bostadsbidrag i 94–98 a kap.,
- bostadstillägg i 99–103 kap., och
- boendetillägg i 103 a–103 e kap.

94 kap.

1 §

I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om bostadsbidrag i 95 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till bostadsbidrag i 96 kap.,
- beräkning av bostadsbidrag i 97 kap., och – beräkning av bostadsbidrag i 97 kap.,
- särskilda handläggningsregler för bostadsbidrag i 98 kap. – särskilda handläggningsregler för bostadsbidrag i 98 kap., och
- bostadsbidrag till hushåll med överskott i inkomstslaget näringsverksamhet i 98 a kap.

² Senaste lydelse 2017:554.

³ Senaste lydelse 2011:1513.

95 kap.

3 §

Rätten till bostadsbidrag och bidragets storlek är beroende av den försäkrades bidragsgrundande inkomst och de andra omständigheter som anges i detta kapitel och 96–98 kap.

Rätten till bostadsbidrag och bidragets storlek är beroende av den försäkrades bidragsgrundande inkomst och de andra omständigheter som anges i detta kapitel och 96–98 a kap.

4 §⁴

Bostadsbidrag betalas ut löpande som *preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand* på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag betalas ut löpande på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

96 kap.

13 §

Ett beslut om bidrag får avse längst tolv månader.

En ansökan om bidrag får avse högst tolv på varandra följande månader.

97 kap.1 §⁵

I detta kapitel finns bestämmelser om

- definitioner i 1 a §,
- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

Definitioner

1 a §

När det gäller beräkning av bostadsbidrag avses med

1. ramtid: de tolv första månaderna av sammanlagt tretton månader närmast före den månad som bostadsbidraget avser,

⁴ Senaste lydelse 2021:586.

⁵ Senaste lydelse 2021:586.

2. period 1 inom ramtiden: de tre månaderna inom ramtiden närmast före den månad som bostadsbidraget avser,

3. period 2 inom ramtiden: de tre månaderna inom ramtiden närmast före period 1, och

4. period 3 inom ramtiden: de sex månaderna inom ramtiden närmast före period 2.

Bidragsgrundande inkomst

Huvudregler

1 b §

Den försäkrades inkomst inom ramtiden ligger till grund för beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten.

För varje enskild månad inom ramtiden ska en inkomst beräknas enligt 2, 3 a, 3 b och 4 a–13 §§.

1 c §

Den bidragsgrundande inkomsten är den genomsnittliga inkomsten per månad under period 1 inom ramtiden med eventuella tillägg för inkomster under period 2 och under period 3 inom ramtiden. Sådana tillägg beräknas enligt 1 d och 1 e §§.

1 d §

Om den genomsnittliga inkomsten under period 2 överstiger den inkomst som beräknas enligt 1 f § ska det överskjutande beloppet läggas till den bidragsgrundande inkomsten.

1 e §

Om den genomsnittliga inkomsten under period 3 överstiger den inkomst som beräknas enligt 1 f § ska det överskjutande beloppet läggas till

den bidragsgrundande inkomsten om ett tillägg även gjorts för period 2. Om inget tillägg gjorts till den bidragsgrundande inkomsten för period 2 ska tillägget i stället vara det överskjutande beloppet från period 3 minskat med skillnaden mellan en inkomst beräknad enligt 1 f § och den genomsnittliga inkomsten under period 2. Tillägget för period 3 kan dock aldrig understiga noll kronor.

1 f §

Den inkomst ska användas för att beräkna eventuella tillägg ska motsvara den bidragsgrundande inkomst som för den försäkrade, eller för makar för var och en av dem, skulle innebära att bostadsbidraget är noll kronor. Vid bestämmandet av inkomsten ska bortses från 16 respektive 25 §§. Vid bestämmandet av inkomsten för makar i hushåll utan barn ska inkomsten beräknas med beaktande av den inkomst som i 24 § gäller för en försäkrad.

2 §⁶

Den försäkrades bidragsgrundande inkomst är summan av

Till grund för beräkning av den försäkrades bidragsgrundande inkomst ska ligga summan av

1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),

1. överskott i inkomstslaget tjänst beräknat enligt 3 a och 3 b §§,

2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 4 §,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 5 §,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 4 a och 5 §§,

4. del av egen och barns förmögenhet enligt 6–10 §§,

5. del av barns inkomst av kapital enligt 11 och 12 §§, och

6. vissa andra inkomster enligt 13 §.

6. vissa andra inkomster enligt 13 och 13 a §§.

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 6 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd ingå med 80 procent.

⁶ Senaste lydelse 2018:1628.

Inkomstslaget tjänst

3 a §

Överskott i inkomstslaget tjänst ska motsvara överskottet enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229) beräknat per månad.

3 b §

Överskott i inkomstslaget tjänst bestäms med ledning av uppgifter per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration eller uppgifter i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Om en inkomst som påverkar storleken på överskottet saknas eller är felaktig ska den bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan eller av den försäkrades egna uppgifter.

Inkomstslaget kapital

4 a §

Överskott i inkomstslaget kapital beräknas utifrån de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt för senast möjliga inkomstår som har fattats före utgången av ramtiden. Den framräknade inkomsten ska därefter fördelas lika med en tolfedel på varje månad inom ramtiden.

6 §⁷

Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten ska göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger

Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten ska, för varje enskild månad inom ramtiden, göras med en tolfedel av 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som

100 000 kronor, avrundad nedåt till 100 000 kronor, Bilaga 2
helt tiotusental kronor. avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av den förmögenhet som tillhör barnet ingå i den sammanlagda förmögenheten.

8 §

Förmögenheten beräknas enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner, om inte annat följer av 9 och 10 §§.

Förmögenheten beräknas per den 31 december *det år som bostadsbidraget avser.* Förmögenheten beräknas per den 31 december *som infaller inom ramtiden och bestäms med ledning av uppgifter som den försäkrade lämnar.*

11 §⁸

Om ett eller flera barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§ har överskott i inkomstslaget kapital, ska till den försäkrades *bidragsgrundande* inkomst läggas varje barns överskott i inkomstslaget kapital i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av varje barns överskott läggas till *den bidragsgrundande* inkomsten i den utsträckning överskottet överstiger 1 000 kronor.

Vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital tillämpas 5 §.

Om ett eller flera barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§ har överskott i inkomstslaget kapital, ska till den försäkrades inkomst *per månad* läggas varje barns överskott i inkomstslaget kapital i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor *per år*. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av varje barns överskott läggas till inkomsten i den utsträckning överskottet överstiger 1 000 kronor *per år*.

Vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital tillämpas *4 a och 5 §§*.

13 §⁹

Med vissa andra inkomster enligt 2 § första stycket 6 avses följande:

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, utom de delar som avser tilläggsbidrag,

Med vissa andra inkomster enligt 2 § första stycket 6 avses följande *inkomster beräknade per månad*:

⁸ Senaste lydelse 2017:1123.

⁹ Senaste lydelse 2018:1628.

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad,
4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och
5. etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare.

Inkomster som avses i första stycket 2 och 3 och som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år ska beaktas för det senare året.

13 a §

Inkomster som avses i 13 § bestäms med ledning av uppgifter per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration eller uppgifter i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Om en inkomst saknas eller är felaktig ska den bestämmas med ledning av uppgifter som är kända för Försäkringskassan eller den försäkrades egna uppgifter.

15 §¹⁰

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 12 500 kronor för en månad för en försäkrad, eller för makar 6 250 kronor för en månad för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

16 §

Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

Bidrag som beräknas till mindre belopp än 100 kronor för en månad betalas inte ut.

24 §

Bostadsbidrag till hushåll utan barn beräknas enligt 26–28 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 41 000 kronor för en försäkrad, eller 58 000 kronor för makar, ska

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 3 400 kronor för en månad avseende en försäkrad, eller 4 800 kronor för en

bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

månad avseende makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Bilaga 2

25 §

Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för *helt år* betalas inte ut.

Bidrag som beräknas till mindre belopp än 100 kronor för *en månad* betalas inte ut.

98 kap.

1 §¹¹

I detta kapitel finns bestämmelser om

– *preliminärt bostadsbidrag* i 2–4 §§,

– *bostadsbidrag när barn avlider* i 3 §,
– *avrundning av månadsbelopp* i 4 §,

– *slutligt bostadsbidrag* i 5–7 §§,
– omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, och
– utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

– omprövning vid ändrade förhållanden i 8–9 §§, och

Avrundning av månadsbelopp

4 §

Preliminärt bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.

Bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.

8 §

Det preliminära bidraget ska omprövas om något har inträffat som påverkar storleken av bidraget. Försäkringskassan får avstå från att besluta om ändring, om det som har inträffat endast i liten utsträckning påverkar bidraget.

Bostadsbidraget ska omprövas
1. *varje månad med beaktande av bestämmelserna om inkomster inom ramtiden, eller*
2. *om något annat har inträffat som påverkar storleken på bidraget.*

8 a §

Bostadsbidrag som omprövas enligt 8 § 1 får räknas om utan föregående underrättelse om

¹¹ Senaste lydelse 2021:586.

månadsinkomster inom ramtiden ändras som utgörs av

- en inkomst som redovisas per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration eller en inkomst i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),*
- överskott i inkomstslaget kapital enligt 97 kap. 4 a och 5 §§,*
- en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,*
- studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestöds-lagen (1999:1395) och studie-startsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd,*
- pension enligt utländsk lagstiftning, eller*
- avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.*

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av bostadsbidraget med stöd av första och andra styckena får en ny beräkning av bostadsbidraget göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

9 §¹²

Om den försäkrades beslut om slutlig skatt, beslut om studiemedel i form av studiebidrag eller beslut om studiestartsstöd *ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen* innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om

Om den försäkrades *bostadsbidrag bestämts och det därefter framkommer uppgifter i* beslut om slutlig skatt, beslut om studiemedel i form av studiebidrag eller beslut om studiestartsstöd *som* innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om

Försäkringskassan självant tar upp frågan.

En fråga om nytt *slutligt* bostadsbidrag enligt denna paragraf får inte tas upp efter utgången av sjätte året efter det år beslutet om slutlig skatt avser eller sjätte året efter det att studiebidraget lämnades.

Försäkringskassan självant tar upp frågan. Bilaga 2

En fråga om nytt bostadsbidrag enligt denna paragraf får inte tas upp efter utgången av sjätte året efter det år beslutet om slutlig skatt avser eller sjätte året efter det att studiebidraget lämnades.

98 a kap. Bostadsbidrag till hushåll med överskott i inkomstslaget näringsverksamhet

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om bostadsbidrag i 2–4 §§.

Vidare finns bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag i 5–14 §§.

Slutligen finns särskilda handläggningsregler för bostadsbidrag i 15–21 §§.

Allmänna bestämmelser om bostadsbidrag

Inledande bestämmelser

2 §

För en försäkrad som ansöker om eller har rätt till bostadsbidrag enligt denna balk eller om det är fråga om makar, någon av dem har överskott i inkomstslaget näringsverksamhet, på det sätt som anges i 3 §, ska bestämmelserna i detta kapitel gälla i stället för bestämmelserna i 95 kap. 4 §, 97 kap. 1–4 a, 6, 8, 11, 13, 13 a, 15, 16, 24 och 25 §§, 98 kap. 1, 4, och 8–9 §§.

3 §

Bestämmelserna i detta kapitel ska gälla om den försäkrade under en eller flera månader inom ramtiden enligt 97 kap. 1 a § har haft överskott i inkomstslaget näringsverksamhet. Detta gäller under förutsättning att överskottet uppgår eller förväntas uppgå till minst 6 000 kronor under det kalenderår som någon av de ifrågavarande månaderna med överskott infaller under.

Om den försäkrades överskott i inkomstslaget näringsverksamhet är lägre än 6 000 kronor per kalenderår gäller inte bestämmelserna i detta kapitel. Överskottet i inkomstslaget näringsverksamhet ska då inte heller beaktas vid beräkning av bidragsgrundande inkomst.

Preliminärt och slutligt bostadsbidrag

4 §

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Beräkning av bostadsbidrag

Bidragsgrundande inkomst

5 §

Den försäkrades bidragsgrundande inkomst är summan av
1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 7 §,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 97 kap. 5 §,

4. del av egen och barns förmögenhet enligt 8 och 9 §§ samt 97 kap. 7, 9 och 10 §§,

5. del av barns inkomst av kapital enligt 10 § och 97 kap. 12 §, och

6. vissa andra inkomster enligt 11 §.

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 6 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd ingå med 80 procent.

6 §

Den bidragsgrundande inkomsten ska avse samma kalenderår som bostadsbidraget och ska anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret.

Inkomstslaget näringsverksamhet

7 §

Överskott av en näringsverksamhet enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska

ökas med

1. avdrag enligt 16 kap. 32 § inkomstskattelagen för utgift för egen pension intill ett belopp motsvarande ett halvt prisbasbelopp,

2. avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap. inkomstskattelagen,

3. avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap. inkomstskattelagen, och

4. avdrag för underskott från tidigare beskattningsår enligt 40 kap. inkomstskattelagen,

samt minskas med

5. återfört avdrag för avsättning till periodiseringsfond, och

6. återfört avdrag för avsättning till expansionsfond.

Underskott av en näringsverksamhet som avses i första stycket ska minskas med avdrag som avses i första stycket 1–4 samt ökas med återförda avdrag som avses i första stycket 5 och 6.

Förmögenhet

8 §

Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten ska göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av den förmögenhet som tillhör barnet ingå i den sammanlagda förmögenheten.

9 §

Förmögenheten beräknas enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner, om inte annat följer av 97 kap. 9 och 10 §§.

Förmögenheten beräknas per den 31 december det år som bostadsbidraget avser.

Barns inkomst av kapital

10 §

Om ett eller flera barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§ har överskott i inkomstslaget kapital, ska till den försäkrades bidragsgrundande inkomst läggas varje

barns överskott i inkomstslaget kapital i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av varje barns överskott läggas till den bidragsgrundande inkomsten i den utsträckning överskottet överstiger 1 000 kronor.

Vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital tillämpas 97 kap. 5 §.

Vissa andra inkomster

11 §

Med vissa andra inkomster enligt 5 § första stycket 6 avses följande:

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, utom de delar som avser tilläggsbidrag,

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad,

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och

5. etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare.

Inkomster som avses i första stycket 2 och 3 och som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år ska beaktas för det senare året.

Beräkning av bostadsbidrag till
barnfamiljer

12 §

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 97 kap. 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Beräkning av bostadsbidrag till
hushåll utan barn

13 §

Bostadsbidrag till hushåll utan barn beräknas enligt 97 kap. 26–28 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 41 000 kronor för en försäkrad, eller 58 000 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

Lägsta bostadsbidrag

14 §

Bostadsbidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

**Särskilda handläggningsregler
för bostadsbidrag**

Preliminärt bostadsbidrag

15 §

Preliminärt bostadsbidrag beräknas efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst och ska

så nära som möjligt motsvara det slutliga bostadsbidraget som kan antas komma att bestämmas. Bilaga 2

16 §

Preliminärt bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.

Slutligt bostadsbidrag

17 §

Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter det att beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har meddelats.

18 §

Bestäms det slutliga bostadsbidraget till högre belopp än det som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, ska skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till lägre belopp än det som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, ska skillnaden betalas tillbaka enligt vad som anges i 108 kap. 9, 11–14 och 22 §§.

Belopp under 1 200 kronor ska varken betalas ut eller betalas tillbaka.

19 §

Belopp som ska betalas ut enligt 18 § första stycket ska ökas med ett tillägg. Tillägget på det överskjutande beloppet beräknas med ledning av den statslåneränta som gällde vid utgången av det kalenderår som bidraget avser.

På belopp som ska betalas tillbaka enligt 18 § första stycket ska en avgift betalas. Avgiften på återbetalningsbeloppet beräknas

med ledning av den statslåneränta som gällde vid utgången av det kalenderår som bidraget avser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om beräkningen av tillägget och avgiften.

Omprövning vid ändrade förhållanden

20 §

Det preliminära bidraget ska omprövas om något har inträffat som påverkar storleken av bidraget. Försäkringskassan får avstå från att besluta om ändring, om det som har inträffat endast i liten utsträckning påverkar bidraget.

21 §

Om den försäkrades beslut om slutlig skatt, beslut om studiemedel i form av studiebidrag eller beslut om studiestartsstöd ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om Försäkringskassan självmant tar upp frågan.

En fråga om nytt slutligt bostadsbidrag enligt denna paragraf får inte tas upp efter utgången av sjätte året efter det år beslutet om slutlig skatt avser eller sjätte året efter det att studiebidraget lämnades.

101 kap.

9 §

Bostadstillägg lämnas inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av *preliminärt* bostadsbidrag enligt 98 kap.

Bostadstillägg lämnas inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av bostadsbidrag enligt 98 kap. *eller*

102 kap.

8 §¹³

Överskott	av	en	Överskott	av	en
näringsverksamhet beräknat enligt			näringsverksamhet beräknat enligt		
14 kap. 21 § inkomstskattelagen			14 kap. 21 § inkomstskattelagen		
(1999:1229) ska ökas i enlighet			(1999:1229) ska ökas i enlighet		
med vad som anges i 97 kap. 4 §			med vad som anges i 98 a kap. 7 §		
första stycket 1 och 4. Underskott			första stycket 1 och 4. Underskott		
av näringsverksamheten ska			av näringsverksamheten ska		
minskas med avdrag som avses i			minskas med avdrag som avses i		
97 kap. 4 § första stycket 1 och 4.			98 a kap. 7 § första stycket 1 och 4.		

103 kap.

3 §¹⁴

Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

– en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,

– pension enligt utländsk lagstiftning,

– avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller

– överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av

– sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,

– *bostadsbidrag enligt 98 kap.,*

– preliminärt bostadsbidrag – preliminärt bostadsbidrag
enligt 98 kap., eller enligt 98 a kap., eller

– taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

103 d kap.

9 §¹⁵

Boendetillägget enligt 8 § ska minskas med det belopp som lämnas som *preliminärt* bostadsbidrag enligt 98 kap.

Om boendetillägg lämnas till båda makarna ska boendetillägget till vardera maken minskas med halva det preliminära bostadsbidraget enligt första stycket.

Boendetillägget enligt 8 § ska minskas med det belopp som lämnas som bostadsbidrag enligt 98 kap. *och preliminärt bostadsbidrag enligt 98 a kap.*

Om boendetillägg lämnas till båda makarna ska boendetillägget till vardera maken minskas med *halva bostadsbidraget eller halva det preliminära bostadsbidraget* enligt första stycket.

¹³ Senaste lydelse 2011:1075.

¹⁴ Senaste lydelse 2017:554.

¹⁵ Senaste lydelse 2015:963.

103 e kap.

3 §¹⁶

Boendetillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den bidragsgrundande inkomsten enligt 103 d kap. 6 § ändras.

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av

– förmånsnivån i de förmåner	– förmånsnivån i de förmåner
som anges i 103 c kap. 4 §, eller	som anges i 103 c kap. 4 §,
	– <i>bostadsbidrag enligt 98 kap. eller,</i>

– preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap.	– preliminärt bostadsbidrag enligt 98 a kap.
--	--

108 kap.

9 §¹⁷

Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av sjukersättning och bostadsbidrag som ska betalas tillbaka enligt 37 kap. 14 § respektive 98 kap. 6 §.	Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av sjukersättning och bostadsbidrag som ska betalas tillbaka enligt 37 kap. 14 § respektive 98 a kap. 18 §.
---	--

Försäkringskassan ska också besluta om återbetalning av bostadsbidrag som har lämnats felaktigt eller med för högt belopp, även om förutsättningarna enligt 2 § inte är uppfyllda.

18 §¹⁸

Ränta ska inte tas ut på sådan avgift som avses i 37 kap. 15 § andra stycket eller 98 kap. 7 § andra stycket.	Ränta ska inte tas ut på sådan avgift som avses i 37 kap. 15 § andra stycket eller 98 a kap. 19 § andra stycket.
---	--

20 §¹⁹

Dröjsmålsränta ska inte tas ut på sådan avgift som avses i 37 kap. 15 § andra stycket eller 98 kap. 7 § andra stycket.	Dröjsmålsränta ska inte tas ut på sådan avgift som avses i 37 kap. 15 § andra stycket eller 98 a kap. 19 § andra stycket.
--	---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹⁶ Senaste lydelse 2015:963.

¹⁷ Senaste lydelse 2014:470.

¹⁸ Senaste lydelse 2014:470.

¹⁹ Senaste lydelse 2014:470.

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 3 a § lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §¹

För den som har fått ersättning enligt denna lag ska tillgångar uppgående till ett belopp om etthundrasjuttiofemtusen (175 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpning av

1. bestämmelserna om bostadsbidrag i 97 kap. 6–10 §§ socialförsäkringsbalken,

1. bestämmelserna om bostadsbidrag i 97 kap. 6–10 §§ *samt 98 a kap. 8 och 9 §§ socialförsäkringsbalken,*

2. bestämmelserna om bostadstillägg i 102 kap. 10–13 §§ samma balk,

3. 4 kap. 1 § och 8 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453),

4. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), och

5. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse 2017:46.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 8 c § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

8 c §¹

Försäkringskassan får ha direktåtkomst till uppgifter i beskattningsdatabasen, om uppgifterna behövs i ett ärende om

1. betalningsskyldighet för en bidragsskyldig förälder enligt 19 kap. socialförsäkringsbalken,

2. bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst enligt 26 kap. socialförsäkringsbalken, eller

3. beräkning av bostadsbidrag enligt 97 kap. socialförsäkringsbalken.

3. beräkning av bostadsbidrag enligt 97 kap. *och 98 a kap.* socialförsäkringsbalken.

Direktåtkomsten får endast omfatta

1. uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

2. identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren, och

3. uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2023.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2005:466) om beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner m.m. för neurosedynskadade ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

För den som enligt regeringsbeslut fått ersättning för fosterskador som antas orsakade av de i Sverige sålda läkemedlen Neurosedyn eller Noxodyn ska tillgångar uppgående till ett belopp om femhundratusen (500 000) kronor anses som förmögenhet och inte beaktas vid tillämpningen av

1. 17 kap. 2 och 8 §§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
2. 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
3. 97 kap. 6–10 §§ socialförsäkringsbalken, 3. 97 kap. 6–10 §§ *samt 98 a kap. 8 och 9 §§ socialförsäkringsbalken,*
4. 2 kap. 7 § och 4 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395),
5. 4 kap. 1 § och 8 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453), och
6. 102 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse 2017:55.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Akademikerförbundet SSR, Barnombudsmannen, Boverket, Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Fagersta kommun, Familjerättsassocionomernas Riksförening, Föreningen Sveriges Kommunala familjerådgivare, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Jönköping, Göteborgs kommun, Hovrätten för Västra Sverige, HSB Riksförbund, Hyresgästföreningen Riksförbundet, Inspektionen för socialförsäkringen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Integritetsskyddsmyndigheten, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kalmar kommun, Kammarrätten i Stockholm, Karlskrona kommun, Karlstads kommun, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Landsorganisationen i Sverige, Lessebo kommun, Luleå kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Pensionsmyndigheten, Riksförbundet Sveriges Makalösa föräldrar, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statskontoret, Stiftelsen Allmänna barnhuset, Stockholms kommun, Strömsunds kommun, Sundsvalls kommun, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Förenade Studentkårer, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges kvinnoorganisationer, Tierps kommun, Unizon, Västerviks kommun, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivning i kommunal tjänst och Örnköldsviks kommun.

Därutöver har yttranden inkommit från Ekonomistyrningsverket, Femmis, Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet, Stockholms studentkårer och Sveriges Allmännytt.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet, Falu kommun, Filipstads kommun, Funktionsrätt Sverige, Föreningen Vårdnad Boende Umgänge i Sverige, Gnosjö kommun, Gällivare kommun, Halmstads kommun, Haparanda kommun, Hällefors kommun, Insolvens Riksförbundet för överskulsatta, Katrineholms kommun, Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer, Majblommans Riksförbund, Malmö kommun, Motala kommun, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, Sveriges Akademikers centralorganisation, Vara kommun, Västerås kommun Älvdalens kommun, Örebro kommun, Östersunds kommun och Utredningen om en översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst för ökad trygghet och förutsebarhet (S 2021:07).